

مَشَاءَ اللَّهِ مَلَاقَةُ الرَّبِّ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

الرِّيَاقَاتُ

لِسَيِّدِنَا عَلِيِّ مَعْرَاشِيَّةٍ الْمُسَعِّ

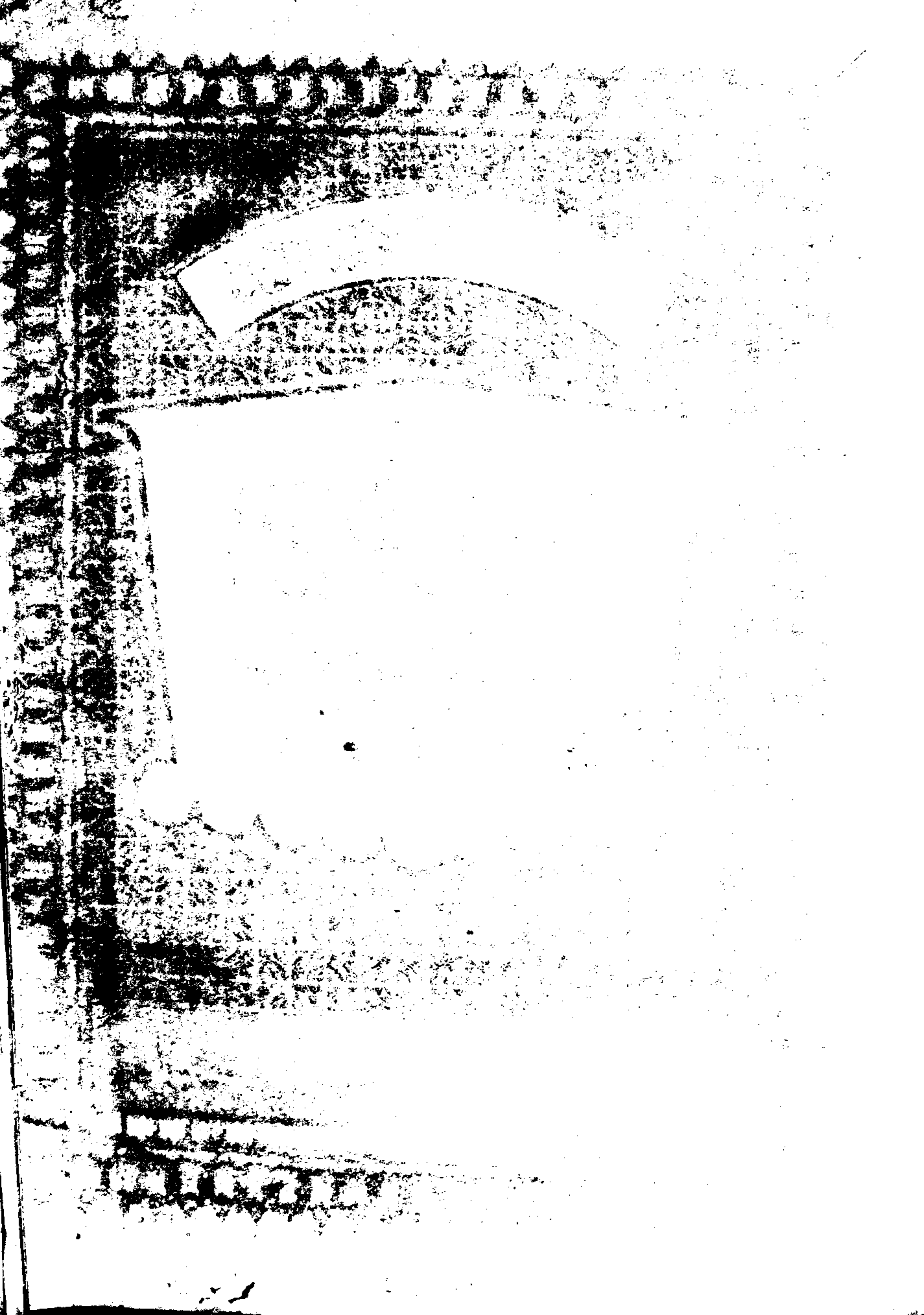
بِعَهْدَةِ الْبَيَّانِ

مُحَمَّدُ سَعِيدُ دَسْتَجَرَانِ كَتَبَ فِي رَجَبِ مَحَلِّ مَوْلَى مُسَافِرْخَانَةِ كِرَاجِي ^{مَقَابِلِ}

**Collection of Prof. Muhammad Iqbal Mujaddidi
Preserved in Punjab University Library.**

پروفیسر محمد اقبال مجددی کا مجموعہ
پنجاب یونیورسٹی لائبریری میں محفوظ شدہ

مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ
فَحَمْدُ اللَّهِ عَلَى النِّعَامِ التَّامِ وَالْكَرَامِ الْعَامِ عَنِ بَطْنِ

الْبَيْهَانِ

لِسَيِّدِنَا عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ مَعَ حَاشِيَةِ الْمُسْتَعِينِ

بَعْدُ الْبَيْهَانِ

مُحَمَّدُ سَعِيدُ اِبْنِ طَبَّخَانِ نَاشِرُ اَنْشُرَانِ وَتَاجِرَانِ كُتُبِ

قُرْآنِ مَحَلِّ - مَقَابِلِ مَوْلَى مُسَا فَرخَانِ - كِرَاجِي

(مطبع شعیبی قرآن محل کراچی)

Rs. 2/50

(قیمت ایک روپیہ و پچاس)

136848

يَا فَتَا ح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الحمد لله والصلاة على المبرها
 له ناس مردم و اصل او اناس
 بديل انسان و همزه برائى تخفيف محذوف
 شرو و وجه تسميه ناس ايناس است
 بمعنى البصار و وجه تسميه جن ابتنان بمعنى
 استتار و بعضى گفته اند وجه نسيان است
 في المثال بكيه ١٢ له جمع كفو
 بمعنى مانند و مثل ١٢ له اب پدر
 و اصل او ابو بفتح باء پديس ابوان ١٢
 له انما متضمن معنى ما والا اى
 ما اجبات الناس الا ادوية محر فيض اس
 خفاعة ذو المنس له جمع دعاء وهو
 كل ما اذا وضع فيه شى اصله به
 جمع حسب وهو ايده الانسان من
 مفاخر اباؤه و او ما اخذ از حساب است
 ١٢ محمد فيض الحسن معناه الله عنه
 ابا جمع اب و چون ابد بكرة است تقديم
 لا حساب بر و مناسب است تد و اجب
 له شرف بزرگوارى و قال ابن
 السكيت الشرف و الحمد لا يكون اللبالا
 باء و مفاخرة برابرى کردن در فخر كفى
 له جمع دليل بمعنى در نما ١٢ له قيمة
 بهايه فروخته بان از و بخلاف شن كه بطلق
 بياست ١٢ له نكته فرموده كه جايل دشمن
 عالم است و نه گفته عالم و جايل با هم
 دشمن هستند بواسطه آنكه عالم حقيقى خدا
 را فاعل ميبد و پس دشمن را بنيزه آله
 تصوير ميكنند پس در دل او علاوه كسى نيست
 قانهم ١٢ فيض الحسن سانه الله ذو المنس
 له ارداء باهك کردن ١٢ له مواخا
 افاه برادرى کردن ١٢ له ماشا
 باهم رفتن ١٢ له الشى هو الذى يبع
 ان يعلم و يخبر عنه يفتح على الموجود و

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ابوهم ادم والام حواء مستودعات وللا حساب باء يفخرون به فالطن والباء فان نسبتنا جود و علياء على الهدى لمن استهدى اولاء والجا هلون لاهل العلم اعداء فالناس موني واهل العلم احياء	الناس من جهة التمثال اكنفاء وانما اتمت الناس اذعية فان يكن لهم من اصلهم شرا وان اتيت بفخر من ذوى نسب لا فضل الا لاهل العلم انهم وقيمة المرء ما قد كان يحسنه فقم بعلمه لا تبغى له بدلا
---	---

تَحَدِّيرُ رَازِ عَجَالِ سِجَالِ وَتَنْفِيرُ مَوَانِسِ غَا فَلَانِ

فكم من جاهل ردى حكيم حين اخاه وللشي من الشى مقائيس و اشباه	ولا تصحب احبا الجمل اياتك و اياتها يقاس المرء بالمرء اذا ما هو ماشا
---	--

وَالْقَلْبُ عَلَى الْقَلْبِ لَيْلٌ حِينَ يَلْقَاهُ

المعردوم وخصمه بعضهم با موجود و اصله مصدر شاء و اذا وصف الله تعالى به فعناه شاء اى يكون
 يكون مينا للمفعل ١٢ محمد فيض الحسن وقاة الله عن الحوادث والفتن له اشباه جمع شبه بمعنى مانند ١٢

شکایت روزگار غدار و حکایت دوستان بجا اعتبار

تَغَيَّرَتِ الْمَوَدَّةُ وَالْإِخَاءُ
وَأَسْلَمَتَنِي الزَّمَانُ إِلَى صَدِيقِي
سَيِّئِيْنِي الَّذِي أَعْتَاةً عَنِّي
وَلَيْسَ يَدَايِمًا أَبَدًا نَعِيمًا
وَكُلُّ مَوَدَّةٍ لِلَّهِ يَصْفُو
إِذَا أَنْكَرْتَ عَمْدًا مِنْ حَمِيمٍ
وَكُلُّ جِرَاحَةٍ فَلَهَا دَوَاءٌ
وَرَبِّ أَخِي وَفَيْتُ لَهُ وَفِي
يَدِي مَوْنُ الْمَوَدَّةِ مَا رَأَوْنِي
أَخِلَاءًا إِذَا اسْتَعْنَيْتُ عَنْهُمْ
وَإِنْ عَيْتُبْتُ عَنْ أَحَدٍ قَلَانِي
إِذَا مَارَأْسَ أَهْلِ الْبَيْتِ وَفِي

وَقَلَّ الصِّدْقُ وَأَنْقَطَعَ الرَّجَاءُ
كَثِيرًا الْغَدْرَ لَيْسَ لَهُ رِعَاؤٌ
فَلَا فِقْرًا يَدًا وَمَا لَا شِرَاءُ
كَذَلِكَ الْبُؤْسُ لَيْسَ لَهُ بَقَاءُ
وَلَا يَصْفُو مِنْ الْفِسْقِ الْإِخَاءُ
فَفِي نَفْسِي التَّكْرُمُ وَالْحَيَاءُ
وَسُوءُ الْخَلْقِ لَيْسَ لَهُ دَوَاءُ
وَالْإِنِّ لَا يَدًا وَمَلَهُ الْوَفَاءُ
وَيَبْقَى الرُّدْمُ مَا يَبْقَى الْإِلْقَاءُ
وَأَعْدَاءُ إِذَا نَزَلَ الْبَلَاءُ
وَعَاقِبَتِي بِمَا فِيهَا التَّغْلَاءُ
بَدَا لَهُمْ مِنَ النَّاسِ الْجَمَاءُ

۱۰ اخاء مصدر باب
مفاعلة یعنی برادری کردن
۱۱ سلام سپرد کردن
۱۲ صدیق دوست
جمع اصدقاء و وجه تسمیه
راستی اوست در دوستی
۱۳ محمد قیس الحسن عفا الله
عنه سکه غدر شکن
بیان دهمد ۱۲ سکه دعا
نگهداشتن ۱۲ سکه اخاء
کے بر ساختن و نون
دوم برای وقایہ ۱۲ سکه
سخنی و کرده و استعمال
اور در حرب و فقر بیشتر
است ۱۲ ف س
جمع غلیل بعضی دورت ۱۲
سکه قلی بالکسر دشمن
باشتن ۱۲ سکه تولید
روگردانیدن و پشت
دادن ۱۲ سکه نازل
ت عمه اخاء کسے
برادری کردند ۱۲ سکه

شکوہ از زنان بی وفا کہ نہ صدق دارند و نہ صفا

دَعِ ذِكْرَهُنَّ فَبَالِهِنَّ وَ فَنَاءُ
يَكْسِرْنَ قَلْبَكَ ثُمَّ لَا يُجْبِرُنَّهُ

رَيْحُ الصَّبَا وَعُهُودُهُنَّ سَوَاءُ
وَقَلُوبُهُنَّ مِنَ الْوَفَا وَ خَائِبَةٌ

امر بچستان روزی بامید فتم و فیر و ناری

وَمَا طَلَبُ الْمَعِيشَةِ بِالْمَقِي

وَالْإِنِّ أَلْبَنِي دَلُوكَ فِي الدَّلَامِ

له نیل یافتن ۱۲
 ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

عَجْنُكَ بِمَلَأَ يَوْمًا وَيَوْمًا
 عَجْنُكَ بِحَبَاةٍ وَقَتْلُ مَاءٍ

منع از مبالغ در جمع مال و منع شکایت از دهر پریشان حال

وَأَخْرَمًا سَخَّ لَحِقَ الْفَرَاءُ	وَكَمْ سَاءَ لِيُثْرِي لَمَيْنَلَهُ
لِيُورِنَهُ أَعَادِيَهُ شِقَاءُ	فَسَاءَ يَجْمَعُ الْأَمْوَالَ جَمْعًا
وَأَخْرَجَاهِلَ لَيْسَا سَوَاءُ	وَمَا سَيَانِ ذُو خُبْرٍ بَصِيرٌ
يَكُنْ ذَلِكَ الْعِتَابُ لَهُ سَنَاءُ	وَمَنْ كَيْسَتْ جَيْبُ الْكُدَّانِ يَوْمًا
مَتَى يُصِيبُ الْمَقَالَ يُقَلُّ أَسَاءُ	وَيُزْرِي بِأَلْفَتِي إِلَّا عَدَامٌ حَتَّى

حسرت مورد مشقت دنیا که محل عنا و منزل بلاست

لَيْسَ مِنْ مَاتَ فَا سْتَرَاحَ بِمَيْتٍ
 إِنَّمَا الْمَيْتُ مَيْتٌ الْأَحْيَاءُ

امر بطلاق دنیا که عروس نیست نازبیا

طَلِقِ الدُّنْيَا ثَلَاثًا وَأَطْلُبِي زَوْجًا سَوَاءً
 إِنَّهَا زَوْجَةٌ سُوءٌ لَا تَبَالِي مِنْ أَنَا هَا

وَأَذَانَا لَتُ مَنَّا هَامِنَةٌ وَلَقَدْ تَقَا هَا

اشارات بندامت اخروی در محبت اسباب دنیوی

يَا عَاشِقَ الدُّنْيَا لِيُغَيِّرِكَ وَجْمَهَا
 وَلَتَتَدَمَّنَ إِذَا أَرْتَكَ تَقَا هَا

امر بیاختناب ازین جهان خراب

تَحَرَّزِي مِنَ الدُّنْيَا فَإِنَّ فِتْنَاهَا
 فَصَفْوَتُهَا مَمْرُوحَةٌ بِكُدُورَةٍ

اظهار ید علیا در تحمل شدائد دنیا

هِيَ حَالًا بِشِدَّةٍ وَرُخَاءٍ
وَالْفَتَى الْحَاذِقُ الْأَدِيبُ إِذَا مَا
إِنْ أَلَمَّتْ مِلْمَةٌ بِي فَيَأْتِي
عَالِيًا بِإِبْلَاءٍ عَلِيمًا بِأَنْ

وَسَجَالًا بِنِعْمَةٍ وَبِلَاءٍ
خَانَهُ الدَّهْرُ لَمْ يَخْنَهُ عَوَاذُ
فِي الْمِلْمَاتِ صَخْرَةٌ صَبَاءُ
لَيْسَ يَدْوَمُ النِّعِيدُ وَاللَّوَاؤُ

المام نازل شدن و
فروا آمدن لسه فرود آئیده
یعنی حاوشه ۱۲ ۲۵ صوره
سنگ بزرگ ۱۲ ۱۳ صما
سخت ۱۲ ۱۳ لاوار سختی
بجای فیروززی و لطف
الشراف تو نگری ۱۲ ۱۳

بیان اختیارات ایام اسبوع بطرز مقبول و مطبوع

لِنِعْمِ الْيَوْمِ يَوْمُ السَّبْتِ حَقًّا
وَفِي الْأَحَدِ الْبِنَاءُ لَا فِيهِ
وَفِي الْاِثْنَيْنِ إِنْ سَافَرْتَ فِيهِ
وَمَنْ يُرِدِ الْحَجَّامَةَ فَالْثَلَاثَا
وَإِنْ شَرِبَ امْرَأٌ يَوْمَ دَوَاءٍ
فِي يَوْمِ الْخَمِيسِ قَضَاءٌ حَاجٍ
وَفِي الْجُمُعَاتِ تَرْوِيجٌ وَعُرْسٌ
وَهَذَا الْعِلْمُ لَمْ يَعْلَمَهُ إِلَّا

لِصَيْدٍ إِنْ أَرَدْتَ بِإِلَّا امْتِرَاعُ
تَبَدَّى اللَّهُ فِي خَلْقِ السَّمَاءِ
سَتَفْرًا بِالتَّجَارِمِ وَبِالتَّوَارِ
فَفِي سَاعَاتِهَا هَرَقُ الدِّقَاعِ
فِنِعْمِ الْيَوْمِ يَوْمَ الْأَرْبَعَاءِ
فَفِيهِ اللَّهُ يَأْذَنُ بِالدُّعَاءِ
وَالذَّاتُ الرِّجَالِ مَعَ النِّسَاءِ
نَبِيٌّ أَوْ وَصِيٌّ إِلَّا نَبِيَّاءُ

این شعر الحاقی است ۱۲ فنا
لیک اصله الب ک
البابین ای اقیم لخدمتک و
امثال مامورک و التثینة سکنیک
ای الباب اکثر امتتالیا مخزن
الفعل واقیم المصدر مقامه و
حذف زوالده وردت الشافی
ثم حذف حرف الجر من المفعول
واضیف المصدر الیه کل ذلک
لیقرع المخبیب بالسرعة من التلذذ
لا سملع الامور حتى یتمتد و
بجوز ان کیون من لب بالکان
یعنی الب فلا کیون محذوف
الزوالده ۱۲ ۱۳ ارق بفتیمین
بیداری وارنق البتج اول و کسرتانی
یعنی بیدار ۱۲ ۱۳ ایهال رزی
کردن در دعا ۱۲ ۱۳ ۴

دعاء و مناجات با قاضی الحاجات

لَيْتَكَ لَيْتَكَ أَنْتَ مَوْلَاةٌ
يَا ذَا الْمَعَالِي عَلَيْكَ مَعْتَدِي
طُوبَى لِي لَنْ كَانَ نَارِ مَا أَرَقَا
مَا بِهِ عِلَّةٌ وَلَا سَقَمٌ
إِذَا خَلَا فِي الظَّلَامِ مَبْتَهَلًا

فَارْحَمْ عَبْدًا إِلَيْكَ مَاجَاءُ
طُوبَى لِي لَنْ كُنْتَ أَنْتَ مَوْلَاةٌ
يَسْكُو إِلَى ذِي الْجَلَالِ بِلَوَاةٍ
أَكْثَرُ مِنْ حَيْهٍ لِمَوْلَاةٍ
أَجَابَهُ اللَّهُ شَمًّا بَشَارَةً

صَرَبْنَا غَوَاةَ النَّاسِ عَنْ تَكْرُمًا
وَلَمَّا آتَانَا بِالْهُدَى كَانَتْ كُنَانًا
نَصْرًا فَارْسُولَ اللَّهِ لَمَّا تَدَابَرُوا

وَلَمَّا رَأَوْ قَصْدَ السَّبِيلِ لَا الْهُدَى
عَلَى طَاعَةِ الرَّحْمَنِ وَالْحَقِّ وَالنَّقِيِّ
وَتَابَ إِلَيْهِ الْمُسَاهِمُونَ ذُوو الْحِجَى

١٤ جمع غاوی بمعنی گمراه
١٥ تخی پر سیزگاری ماده
دقی ١٢ ١٣ تبار پشت
بریکدیگر کردن ١٤
حی بکسر حاء بعد خرد ١٢
١٥ همزه برای ندا و عطف

نصيحة قرّة العين ما من حسين

أَحْسِنُ إِيَّيَّيْ وَأَعْظُ وَمُؤَدِّبٌ
وَأَحْفَظُ وَصِيَّةً وَالِدٍ مَتَحَنِّنٌ
أَبْنَى إِنْ الرِّزْقَ مَكْفُولٌ بِهِ
لَا تَجْعَلَنَّ الْمَالَ كَسْبَكَ مُفْرَدًا
كَقَلِّ الْإِلَهِ بِرِشْرَاقِ كُلِّ بَرِيَّةٍ
وَالرِّزْقُ أَسْرَعُ مِنْ تَلْفَتِ نَاطِرٍ
وَمِنَ السُّيُولِ إِلَى مَقَرِّ قَرَارِهَا
أَبْنَى إِنْ الذِّكْرُ فِيهِ مَوَاعِظُ
إِقْرَأْ كِتَابَ اللَّهِ جَهْدَكَ وَاتْلُهُ
بِتَفَكُّرٍ وَتَخَشُّعٍ وَتَقَرُّبٍ
وَاعْبُدِ الْهَلَكَ ذَا الْمَعَارِجِ مُخْلِصًا
وَإِذَا مَرَرْتَ بِأَيَّةٍ مَخْشِيَّةٍ
يَا مَنْ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ بَعْدَ ذَلِكَ
إِنِّي أَبُوؤُ بَعَثْتَنِي وَخَطَيْتَنِي

فَأَفْهَمُ فَإِنَّ الْعَاقِلَ الْمُنَادِي
بَعْدَ ذَلِكَ بِالْأَدَابِ كَيْدًا تَعَطَّبُ
فَعَلَيْكَ بِالْأَجْمَالِ فِيمَا تَطْلُبُ
وَتَقَى الْهَلَكَةَ فَاجْعَلَنَّ مَا تَكْسِبُ
وَالْمَالُ عَارِيَّةٌ تَجِيءُ وَتَذَاهِبُ
سَبِيًّا إِلَى الْإِنْسَانِ حِينَ يُسَبِّبُ
وَالطَّيْرُ لِلْأَوْكَارِ حِينَ تَصُوبُ
فَمَنْ الذِّي بِعِظَاتِهِ يَتَأَدَّبُ
فِي مَنْ يَقُومُ بِهِ هُنَاكَ وَيُنْصَبُ
إِنَّ الْمُقَرَّبَ عِنْدَهُ الْمُتَقَرَّبُ
وَأَنْصَبُ إِلَى الْأَمْثَالِ فِيمَا تُضَرَّبُ
تَصِفُ الْعَذَابَ فَتَقِفُ دَمْعَكَ
لَا تَجْعَلْنِي فِي الَّذِينَ تُعَذِّبُ
هَرَبًا وَهَلْ إِلَّا إِلَيْكَ الْمَهْرَبُ

د موقوفه بند دادن ١٢
١٤ او کار جمع ذکر بمعنی
آشیا نه ١٢ ١٣ اتل
بمعنی اقراء صیغه امر از تلامذ
بمعنی خواندن ١٢ ١٣
انصابت گوش دادن و
خاموش بودن ١٢ ١٣
ابود از بود بمعنی رجوع
کردن و اقرار کردن ١٢
١٤ عثره لغزش و گناه
عثرات جمع عثر آن ١٢ ١٣
و من متعلق بضمیر بنا به
تضمین و فتح و ضمیر راجع
برسول الله صلی الله علیه
وآله و صحبه و سلم ١٢
محمد فیض الحسن عفا الله عنه

الى الوسيلة ما يتقرب به الى الغير
 ومردسيت كه حضرت سرور كاشاني
 صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم باصحاب
 خود گفت سلولى الوسيلة گفتند ايا
 يا رسول الله وما الوسيلة فرمود على
 درجه في الجنة لا ينالها الا رجل واحد
 وارجمان اولن انا هو وارين انب
 است بمقام ١٢ محمد فيض الحسن
 عفى عنه **عنه** معجب خوش كنند
 ١٢ **عنه** دار الخلو ومفعول
 فاسئل وسؤال مفعول مطلق
 ان ١٢ **عنه** مبادرة ديوان
 پيش دستى كردن ١٢ **عنه** قوله
 واخفض الجناح تلحين الجارة
 مستعار من خفض الطائر
 جناحه اذا اراد ان يخط تال
 الله تعالى واخفض جناحك لمن
 ابتغى من المؤمنين وقال
 اخفض لها جناح الذل من
 الرحمة ١٢ محمد فيض الحسن عفى
 عنه **عنه** غزال اندر شهادت
 ساون ١٢ **عنه** عليك اى
 الزم عليك ١٣ **عنه** حذر
 ترسيدن تعلق بيا پلوسى كردن
 اللئيم الدنى والنجيل جمع
 آن لئام ١٤ **عنه** غريب
 مسافر ١٥ **عنه** معاشرت
 زندگاني كردن ١٢ : : %

وَإِذَا مَرَّتْ بِأَيَّةٍ فِي ذِكْرِهَا
 فَاسْتَلَّ إِلَيْكَ بِالْأَنَانَةِ مُخْلِصًا
 وَاجْمَدَ لَعَلَّكَ أَنْ تَحِلَّ بِأَرْضِهَا
 وَتَنَالَ عَيْشًا لَا أَنْقِطَاعَ لِوَقْتِهِ
 بِأَدْرَهُوَكَ إِذَا هَمَّ بِبَصَالِحِ
 وَإِذَا هَمَّ بِسِيئَةٍ فَانْغِيضْ لَهُ
 وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِصِدِّيقٍ وَكَفِّ
 وَالصَّيْفَ وَكِرْمًا اسْتَطَعْتَ جَوَارِ
 وَاجْعَلْ صِدِّيقَكَ مِنْ إِذَا اخْتَبَأَ
 وَأَطْلُبْهُمْ طَلَبَ الْمَرِيضِ شِفَاءً
 وَأَحْفَظْ صِدِّيقَكَ فِي الْمَوَاطِنِ كَمَا
 وَأَقِلْ الْكُذُوبَ وَتَرَبِّهِ جَوَارِ
 يُعْطِيكَ مَا فَوْقَ الْمَنَى بِلِسَانِهِ
 وَأَحْذَرِ ذُرِّي الْمَلِكِ اللَّئِيمِ فَإِنَّهُمْ
 يَسْعَوْنَ حَوْلَ أَمْرٍ مَا طَعِبُوا بِهِ
 وَلَقَدْ كَصَحَّتْكَ إِنْ قِيلَتْ نَصِيحَتِي

وَصِفَ الْوَسِيلَةَ وَالنَّعِيمَ الْعَجَبِ
 وَأَنَا الْخُلُودِ سُؤَالَ مَنْ يَقْتَرِبُ
 وَتَنَالَ رَوْحَ مَسَاكِينٍ لَا تُخْرَبُ
 وَتَنَالَ مَلِكٍ كَرَامَةٍ لَا تَسْلُبُ
 خَوْفَ الْغَوَالِبِ إِذْ تَجِي وَتَذْهَبُ
 وَتَجَنَّبِ الْأَمْرَانَ يَسْتَجَلِبُ
 كَابٍ عَلَى أَوْلَادِهِ يَسْتَحَدِّبُ
 حَتَّى يَبْعُدَكَ وَارِثًا يَنْسَبُ
 حَفِظَ إِلَّا خَاءَ وَكَانَ ذُو نَكَ يَهْرَبُ
 وَدَعِ الْكُذُوبَ فَلَيْسَ مِنْ نَصَبِ
 وَعَلَيْكَ بِالْمَرْءِ الَّذِي لَا يَكْذِبُ
 إِنْ الْكُذُوبَ مُلْطِئٌ مِنْ نَصَبِ
 وَيُرْوَعُ عَنْكَ كَمَا يُرْوَعُ النَّطْبُ
 فِي النَّائِبَاتِ عَلَيْكَ مِنْ يَطْبُ
 وَإِذَا نَبَاهُمْ حَفُوا وَتَعَبَتُوا
 وَالنَّصْحَ أَرْخَصَ فَأَيُّ بَاعٍ وَبُوهَبِ

نَصِيحَتِ أَقَامَ حُسَيْنٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ وَنَبِيَّهُ أَوْ بِرِ شَهَادَتِهِ خُودِ أَوْلَادِهِ كَرَامِ

حُسَيْنٌ إِذَا كُنْتَ فِي بِلْدَانِهَا	غُرُبًا فَعَا شَرِبَ إِذَا بِهَا
--	----------------------------------

وَلَا تَفْخَرْنَ فِيهِمْ يَا لَيْسَ
 وَلَوْ عَيْدَ ابْنِ أَبِي طَالِبٍ
 وَإِلَيْتَهُ اعْتَمَأَ أَمْرَ الْأَلِ
 عَزِيدُكَ مِنْ ثِقَةٍ يَا لَيْسَ
 فَلَا تَمْرَحَنَّ لِأَوْ زَارِهَا
 قِيَسِ الْعَدْبِ بِالْأَمْسِ كِي تَسْتَرِيحَ
 كَأَنِّي بِنَفْسِي وَأَعْتَابِهَا
 فَتُخَضَّبُ مِنَّا اللَّحَى بِالْذِمَاءِ
 أَرَاهَا وَلَمْ يَكْ رَأَى الْعِيَانِ
 مَصَابِيئُ تَابَاكَ مِنْ أَنْ تَرُدَّ
 سَقَى اللَّهُ قَائِمًا صَاحِبِ الْقِيَمَةِ وَالنَّاسُ فِي ذَا بِيهَا
 هُوَ الْمَدْرِكُ الشَّارِبِي يَا حَسَنِينَ بَلْ لَكَ قَاصِدٌ لِأَتْعَابِهَا
 يَكُلُّ دَمِ أَلْفِ أَلْفٍ وَمَا
 هُنَاكَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ
 حَسَنِينَ فَلَا تَفْخَرْنَ لِلْفِرَاقِ
 سَلِ الدُّوْرَ تَحِيْرًا وَأَفْصَحْهَا
 أَنَا الدِّينُ لَا شَكَّ لِلْمُؤْمِنِينَ
 نَنَاسِمَةُ الْفَخْرِي حَكِيمَهَا

فَكُلُّ قَيْدٍ بِأَلْبَابِهَا
 يَهْدِي الْأُمُورَ كَأَسْبَابِهَا
 فَأَحْرَقَ فِيهِمْ يَا نَبَا بِيهَا
 يَنْبِيْلَكَ دُنْيَاكَ مِنْ طَابِهَا
 وَلَا تَفْخَرْنَ لِأَوْ صَابِهَا
 فَلَا تَبْتَغِي سَعَى رُغَابِهَا
 وَبِالْكَرْبَلَاءِ بِلَاءِ وَمُجْرَابِهَا
 خِصَابِ الْعُرُوسِ يَا ثَوَابِهَا
 وَأَوْقَيْتُ مِفْتَاحَ أَبْوَابِهَا
 فَأَعِدُّ لَهَا قَبْلَ مَنَابِهَا
 سَقَى اللَّهُ قَائِمًا صَاحِبِ الْقِيَمَةِ وَالنَّاسُ فِي ذَا بِيهَا
 هُوَ الْمَدْرِكُ الشَّارِبِي يَا حَسَنِينَ بَلْ لَكَ قَاصِدٌ لِأَتْعَابِهَا
 يَكُلُّ دَمِ أَلْفِ أَلْفٍ وَمَا
 هُنَاكَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ
 حَسَنِينَ فَلَا تَفْخَرْنَ لِلْفِرَاقِ
 سَلِ الدُّوْرَ تَحِيْرًا وَأَفْصَحْهَا
 أَنَا الدِّينُ لَا شَكَّ لِلْمُؤْمِنِينَ
 نَنَاسِمَةُ الْفَخْرِي حَكِيمَهَا

١٥ بني جمع بهية بضم
 نون بمعنى عقل ووجه تسمية
 بني او از قبایل ١٢
 الباب جمع لب عقل ١٣
 ١٤ لبرائے تمنی ١٥
 ١٦ اعتسیام برگریدنا
 ١٧ حرق نابرای
 الحقہ حتی یسمع لصوت
 وقلان یحرق علیک اللغزین
 اذا اتخبط محک انفراسه
 بعضها ببعض وتاب زمان
 پیشین ١٢ محمد فیض الحسن
 عفا الله عنه ١٤ ثقه
 اعتماد کردن ١٢ ١٥
 انک دادن وخطا کردن
 ١٦ مرز نیک شاد
 شدن از باب سمع ١٢
 ١٧ منجر تنگ دل شدن
 وب آرا می کردن ١٨
 از صاب جمع و صبی بیماری
 درج ١٢ ١٥ عداد اناوکی
 کردن ١٢ ١٦ تعاب
 الفتح جمع تعاب یعنی برج
 وبالکسر مصدر یعنی رنجائی
 ١٣ جمع حیرت و کسر
 یعنی از روی ١٢ انک و الفتح
 بیا صیغه تعجب ای پی
 فصیحند در اخبار آمده است
 بقا نوبت بر ما کان انزل
 ١٣ فیض الحسن صین عن
 الخشد بیا معنی ١٤

فَصَلِّ عَلَيَّ جَدِّكَ الْبُصْطَفَى

وَسَلِّمْ عَلَيَّ بِطَلَا بِهَا

له رد ابرافگندن بر پشت
له نيل حاصل كردن ۱۲
والجمال الحسن الكثير ۱۲

نصیحت سيد البرية امام حسن عليه التحية

تُرَدُّ رَدًّا أَوْ الصَّبْرُ عِنْدَ النَّوَابِ

وَكَفَّ صَاحِبًا لِلْحَلْمِ فِي كُلِّ مَشْرِهٍ

وَكَفَّ حَافِظًا عَمْدَ الصِّدِّيقِ وَرَاعِيًا

وَكَفَّ شَاكِرًا لِلَّهِ فِي كُلِّ نِعْمَةٍ

وَمَا الْمَرْءُ إِلَّا حَيْثُ يُجْعَلُ نَفْسَهُ

وَكَفَّ طَالِبًا لِلرِّزْقِ مِنْ بَابِ حِلَّةٍ

وَصَنَّ مِنْكَ مَاءَ الْوَجْرِ لَا تَبْدِيَنَّ

وَكَفَّ مُوجِبًا حَقَّ الصِّدِّيقِ إِذَا آتَى

وَكَفَّ حَافِظًا لِلْوَالِدَيْنِ وَنَاصِرًا

تَنْزِلُ مِنْ جَمِيلِ الصَّبْرِ حَسَنَ الْعَوَائِبِ

فَبِهَا الْحَلْمُ الْأَخِيرُ خَدْنٌ وَصَاحِبٌ

تَنْذِقُ مِنْ كَمَالِ الْحِفْظِ صَفْوًا مُشَارِبٌ

يُذَكِّرُكَ عَلَى النَّعْمِ جَزِيلَ الْمَوَائِبِ

فَكُنْ طَالِبًا فِي النَّفْسِ أَعْلَى الْمَرَاتِبِ

يَعْمَأَعَفُ عَلَيْكَ الرِّزْقُ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ

وَلَا تَسْئَلِ الْأَرْدَا لَ فَضْلَ الرَّغَائِبِ

إِلَيْكَ بِرِّصَادِي مِنْكَ فَاجِبِ

لِحَبَّارِكَ ذِي التَّقْوَى وَأَهْلَ الْأَقَابِ

خدن بالكسر وخدين دوست
جمع اخدان ۱۲
داون و النعمى بالضم النعمه ۱۲

صون وصيانته نگاه
داشتن و حفاظت نمودن ۱۲
كف غائب جمع رقيقه معنی

عطاء بسیار ۱۲
جمع جيران و هم اهل اربعين دارا
من كل جانب من الجوانب الاربعة

لماردي از صلي الله عليه و سلم
قال من الجوار اربعون دارا الكفاد
و كذا و كذا و كذا اشارت داده

و زلفا و بيمينا و شمالا ۱۲
محمد قيس
الحسن صانه الله عن عليات

المزمن ۱۲
لبن ينزل من انصرع و مطر ينزل
من انقيم و هو هينا كناية عن فعل

المدوح الصادر عنه و انما نسب
فعله اليه تعالى قصد التعجب
منه لان الله تعالى هو نشي العجا

فمضى الله درو ما اعجب فعله و
يحتمل ان يكون التعجب من لونه
الذي ارتضعه من ندى امره فمعا

ح ما اعجب اللبن الذي يوتي
بمثل هذا الولد الكامل و الله
اعلم و علمه اتم و احكم ۱۲
الحسن و قاه الله عن المشور و دين

نصیحت امير المؤمنين حسن اثاره الله بمقاساته المحن

لَوْ صَبِغَ مِنْ فِضَّةٍ نَفْسٌ عَلَيَّ قَدًّا

فَاللَّفَتَى حَسَبُ إِلَّا إِذَا كَلِمَتٌ

فَاطْلُبْ قَدَّيْتِكَ عَلِمًا وَكَلِمَتًا

لِلَّهِ دَرَنْتِي أَنْسَابَهُ كَرَمٌ

هَلِ الْمَرْوَةُ إِلَّا مَا تَقَوْمُ بِهِ

مَنْ لَمْ يُوَدِّ بِهِ دِينَ الْمُصْطَفَى

لَعَادَ مِنْ فَضْلِهِ لَبَّاصِقَادَ هَبًّا

أَدَابُهُ وَحَوَى الْأَدَابَ وَالْحَسْبَا

تَطْفَرِيْدَاكَ بِهِ وَاسْتَجْمِلِ الطَّلْبَا

يَا حَبْنَا كَرَمًا أَضْحَى لَهُ نَسْبًا

مِنَ الدِّقَامِ وَحِفْظِ الْحَارِثَانِ عَتْبَا

مَحَضًا تَحْيَرُ فِي الْأَحْوَالِ قَاصْطَرَبَا

فمضى الله درو ما اعجب فعله و
يحتمل ان يكون التعجب من لونه
الذي ارتضعه من ندى امره فمعا

ح ما اعجب اللبن الذي يوتي
بمثل هذا الولد الكامل و الله
اعلم و علمه اتم و احكم ۱۲

الحسن و قاه الله عن المشور و دين

کھی از اضطراب در وقت فتنه و انقلاب

اللَّهُ هَرَجَنِي أَحْيَانًا قَلَادَتَهُ
حَتَّى يُفَرِّجَهَا فِي حَالِ مَدَائِبِهَا

عَلَيْكَ لَا تَضْطَرُّ فِيهِ وَلَا تَنْتَبِعُ
فَقَدْ يَزِيدُ اخْتِنَانًا وَكُلَّ مَضْطَرِّبٍ

سه خن کلونف
کردن ۱۲ گاه
احیان گاه گاه ۱۲
سه و شب توب
در شب بر جستن ۱۲
کن اختناق خن
شدن ۱۲ سه

اظهار اضطراب بر سختی روزگار

إِنِّي أَقُولُ لِنَفْسِي وَهِيَ صَدِيقَةٌ
صَبْرًا عَلَى سِدَّةِ الْأَيَّامِ إِنَّ لَهَا
مَسِيغَةً اللَّهُ عَن قَرِيبٍ بِنَافِعَةٍ

وَقَدْ أَتَا حَرَّهَا الدَّهْرُ بِالْعَجَبِ
عُقْبَى وَفَا الصَّبْرُ الْأَعْدَى وَالسَّبَبُ
فِيهَا لِبَيْتِكَ رَاحَاتٌ مِّنَ التَّعَبِ

انامه مقدر کردن
سه سبر مفعول
مائلون فعل محذوف
تقریر اصبر صبر ۱۲
سه عن
قرب و عن قریب
ای بعد زمان قریب
قال الجوهری قد یو

بیان آنکه فرح لازم تر است و ستر تابع عسر

إِذَا شَمَلَتْ عَلَى الْبَابِ الْقُلُوبُ
وَأَدَّكَتِ الْمَكَارِهِ وَأَضْهَانَتْ
وَلَمْ يَرِ لَانْكَشَافِ انْضِرَّ رَجَهٌ
أَتَاكَ عَلَى قَنُوطٍ مِّنْكَ غَوَتْ
وَكُلُّ الْحَادِثَاتِ إِذَا تَأَهَّتْ

وَضَاقَ لِبَابِهِ الصَّدْرُ الرَّحِيبُ
وَأَرْسَتْ فِي أَفْكَانِهَا الْكُرُوبُ
وَلَا أَغْدَى بِحِيلَتِهِ الْأَرِيبُ
يَمُنُّ بِهِ اللَّطِيفُ الْمُسْتَجِيبُ
فَمَوْصُولٌ بِهِ فَرَجٌ قَرِيبٌ

عن مودع بعد ۱۲
سه ايطان و
فمن ساضن يقال
او طنت الارض
ای انذتها و طنا ۱۲
سه کرده باضم
مشقة و مكاره
جمع و بر خلاف
قیاس چنانچه
حسن و محاسن
سه شکر کردن

کھی از عجز و فروتنی پیش مردم دنی

لَا تَطْلُبَنَّ مَعِيشَةً بِمِثْلِهِ
وَإِذَا افْتَقَرْتَ فِدَاؤِ فَقْرِكَ بِالْفَنَى
فَلْيَرْجِعَنَّ إِلَيْكَ مِرْزُوقُ كُلِّهِ

وَأَرْفَعُ بِنَفْسِكَ عَن دَنِي الْمَطْلَبِ
عَن كُلِّ ذِي دَنَسٍ كَجِلْدٍ لِالْجَرَبِ
لَوْ كَانَ أَبْعَدَ عَن مَحَلِّ الْكُوكِبِ

سه و اوصیف
امرازداداة بعضی
علاج کردن ۱۲
سه دنس
پرک ۱۲ ۱۲

اظهار صبر بر حوادث زمان برای دفع شماتت دشمنان

لَا تَسْأَلِنِي كَيْفَ أَنْتَ فَإِنِّي
صَبُورٌ عَلَى رَيْبِ الزَّمَانِ صَلِيبٌ
وَيَسْمَتُ عَادًا وَنِسَاءً حَبِيبٌ

۱۰۰ کیف برائے
استفہام از حال ای

۱۰۱ علی ای حال انت ۱۲

۱۰۲ ریب الزمان

۱۰۳ سخن روزگار ۱۲

۱۰۴ سلابہ سخن ۱۲

۱۰۵ انکابہ سو الخال و

۱۰۶ الانکسار من الحزن ۱۲

۱۰۷ شہادتہ شاد

۱۰۸ گشتن بر خرابی و ذات

۱۰۹ دشمن از باب سمع ۱۲

۱۱۰ قلب گردیدن

۱۱۱ از حال بجای ۱۲

۱۱۲ تقطیر پوشیدن ۱۲

۱۱۳ تحقیق نسبت

۱۱۴ بحق کردن و بنا دانی

۱۱۵ منسوب کردن ۱۲

۱۱۶ ارزاز عیناک ساختن ۱۲

۱۱۷ اللب و هو العقل

۱۱۸ ابدان ظاہر

۱۱۹ کردن ۱۲

۱۲۰ ای وحدت از نزل

۱۲۱ یا فتن از سمع ۱۲

۱۲۲ ای یشابہ

۱۲۳ یعنی مشابہ و برابراد

۱۲۴ شود ۱۲

امر بسخا و کرم با جہیع طوائف و امم

إِذَا جَادَتِ الدُّنْيَا عَلَيْكَ فَجُدْ بِهَا
عَلَى النَّاسِ طَرَاتُهَا تَتَقَلَّبُ
فَلَا ابْجُودُ يُغْنِيهَا إِذَا هِيَ أَقْبَلَتْ
وَلَا ابْجُلُ يُغْنِيهَا إِذَا هِيَ قَدَّهَبَتْ

بیان آنکہ بنای کار مردم بر ریاست نبرد عقل کامل طبع راست

تَغْطِي عِيُوبَ الْمَرْءِ كَثْرَةُ مَالِهِ
فَصِدِّقَ فِيمَا قَالَ وَهُوَ كَذُوبٌ
وَيُزِي بِعَقْلِ الْمَرْءِ قِلَّةُ مَالِهِ
فَحَقِّقَةَ الْأَقْوَامَ وَهُوَ لَسَّافٌ

شکایت از احتیاج و افتقار کہ سبب ضعف و انکسار است

عَالَيْتُ كُلَّ شَيْءٍ يَدَاةً فَعَلَيْتُهَا
وَالْفَقْرُ فَأَلْبِنِي فَأَصْبِرَ غَالِبِي
إِنْ أَبَدِيهِ يَفْضَحُ وَإِنْ لَمْ أَبَدِيهِ
يَقْتُلْ فِقْمَهُ وَجَهَهُ مِنْ صَاحِبِ

اظهار استحقاق و حرمان و ایمان بتقدیر رحمن

فَلَوْ كَانَتْ الدُّنْيَا تَمَالُ بِفِطْنَتِي
وَفَضْلِي وَعَقْلِي نِلْتُ أَعْلَى الْمَرَاتِبِ
وَلَكِنَّمَا الْأَرْزَاقُ حُظٌّ وَ قِسْمَةٌ
بِفَضْلِ مَلِيكَ لَا بِحِيلَةٍ طَالِبِ

ستائش دانش و خرد کہ سبب نجات است سعادت ابد

رَأْفَضِلُ قَسِيمِ اللَّهِ لِأَمْرِ عَقْلِهِ
فَلَيْسَ مِنَ الْخَيْرَاتِ شَيْءٌ يَقَارِبُهُ
إِذَا أَكْمَلَ الرَّحْمَنُ لِلْمَرْءِ عَقْلَهُ
فَقَدْ كَبَلَتْ أَجْلَاقَهُ وَمَادِبُهُ
يَعِيشُ الْفَقِي فِي النَّاسِ بِالْعَقْلِ أَيْ
عَلَى الْعَقْلِ يَجْرِي عِلْمُهُ وَتَجَارِبُهُ

له زين
آراستن ۱۱
خط
حرام کردن
عنه شين
معيه كرون
كده اعترق

تَزِينُ الْفَتَى فِي النَّاسِ صِحَّةَ عَقْلِهِ
وَأَنْ كَانَ مَحْطُورًا عَلَيْهِ مَكَائِبُهُ
وَأَنْ كَرَّمَتْ أَعْرَافُهُ وَمَنَاسِبُهُ
فَذَا وَالجِدِّي فِي أَمْرِ الْمَعِيشَةِ غَالِبُهُ

مدح علم و ادب و حمد عقل و حسب

جمع عز و بینه
اصل مردم
دنب ۱۲
عنه خبزه
دیر ۱۲
له جد

لَيْسَ الْبَلِيَّةُ فِي أَيَّامِنَا عَجَبًا
لَيْسَ الْجَمَالُ بِأَثْوَابِ تَزِينِهَا
لَيْسَ الْيَتِيمُ الَّذِي قَدَّمَتْ إِلَيْهِ
بَلِ السَّلَامَةِ فِيهَا عَجَبُ الْعَجَبِ
إِنَّ الْجَمَالَ جَمَالُ الْعِلْمِ وَالْأَدَبِ
إِنَّ الْيَتِيمَ يَتِيمُ الْعَقْلِ وَالْحَسَبِ

امر بتحصیل ادب و منع از تفاخر با نسا

نصیب بخت
له
الیتیم فی
الذی انقطع

كُنْ إِبْنٌ مِّنْ شَيْئٍ وَ الْكُتُوبِ أَدَبًا
فَلَيْسَ تَفْنِي الْحَسِيبَ نَسَبُهُ
إِنَّ الْفَتَى مَن يَقُولُ مَا أَذَا
يَغْنِيكَ مَحْبُودَةٌ عَنِ النَّسَبِ
بِلَا لِسَانٍ لَهُ وَلَا أَدَبِ
لَيْسَ الْفَتَى مَن يَقُولُ كَانَ إِبْنُ

نفي عوارض جسمانی و اثبات فضائل انسانی

من ایہ قبل
بلوغت
سدر الجودت
من تہل

أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ
هَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ
هَلْ تَرَاهُمْ خَلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ
إِنَّا نَفْخِرُ بِعَقْلِ ثَابِتٍ
إِنَّمَا النَّاسُ لِأَيِّمٍ وَلَا بٍ
أَمْ حَيَايِدٍ أَمْ مَخَافِ أَمْ ذَهَبٍ
هَلْ سِوَى لَحْمٍ وَعَظْمٍ وَعَصَبٍ
وَحَيَاءٍ وَ عَفَافٍ وَ أَدَبٍ

تحسين سكوت و ستایش صهوت

۱۲-۱۱
۲۸
بامر حرت
تہل
۹
غاس
مس ۱۲
۱۲

أَذْبَتْ تَفْنِي فَبَا وَجَدَتْ لَهَا
بِغَيْرِ تَقْوَى إِلَّا لَهُ مِنْ أَدَبٍ

۱۲
۱۲
۱۲

فِي كُلِّ حَالٍهَا وَإِنْ قَصُرَتْ	أَفْضَلُ مِنْ صَمْتِهَا عَنِ الْكَلْبِ ^{خاموشی}
وَعِيبَةَ النَّاسِ إِنَّ عَيْبَتَهُمْ	حَرَمَهَا ذُو الْجَلَالِ فِي الْكُتُبِ
إِنْ كَانَ مِنْ فَضْلِهِ كَلَامُكَ يَا	نَفْسُ إِنَّ السُّكُوتَ مِنْ ذَهَبِ

۱۰ قصر کوتاه
بودن ۱۲
صمت و صمات
و صموت و صکت
و سکات و سکوت

تنبیه بر ترک جواب ار اذل و ارشاد بتعظیم ارباب فضائل

سَلِيمُ الْعَرِضِ مَنْ حَذَرَ الْجَوَابَا ^{بالسر آوردن}	وَمَنْ دَارَى الرَّجَالَ فَقَدْ أَصَابَا ^{همه}
وَمَنْ هَابَ الرَّجَالَ تَهَيَّبُوهُ ^{پرہیز کرد}	وَمَنْ يَهِنَ الرَّجَالَ قَلَنْ يَمَابَا

خاموش شدن
۱۳ کذب
بکسر و ال در رخ
قال اللہ تعالیٰ

افتری علی اللہ
کذا یا ام یحییٰ
۱۲ مرارة

اظهار آثار حلال از کمال کیاست و علم

وَذِي سَفَهٍ يُؤَا جِهَتِي بِجَهْلٍ	وَأَكْرَهُ أَنْ أَكُونَ لَهُ مُجِيبًا
يَزِيدُ سَفَاهَتًا وَأَزِيدُ جِلْمًا	كَعُوْدِ زَادٍ فِي الْإِحْرَاقِ طَيْبًا ^{چوب خوشبو میدان}

نرمی کردن
۱۵ سفه
نادانی و بخودی
دستی

امر بستر عیوب و عفو ذنوب

أَلَيْسَ أَخَاكَ عَلَى عَيْوِبِهِ	وَأَسْتُرُ وَعَطِ عَلَى ذُنُوبِهِ
وَأَصْبِرُ عَلَى ظَلَمِ السَّفِينِ ^{همه}	وَاللِّزْمَانِ عَلَى خُطُوبِهِ
وَدَعِ الْجَوَابَ تَفَضُّلاً	وَكُلِّ الظَّلُومَ إِلَى حَسِينِهِ ^{ارازدگی ببردن}

د آن ضد
علم باشد ۱۲
۱۶ سفید
نادان ۱۷
جمع خطب
بمعنی امر عظیم
دکار بزرگ

شکوه از منافقان زمان که دوستی ایشان منحصراًست بزبان

ذَهَبَ الْوَقَاءُ ذَهَابًا مِثْلَ الذَّاهِبِ	وَالنَّاسُ ابْنُ مُخَاتِلٍ وَ مَوَارِبِ
يَفْشُونَ بَيْنَهُمُ الْبُودَةَ وَالصَّفَا	وَقَلُوبُهُمْ مَحْشُورَةٌ بِعِقَابِ

در ادا زمان
حادثه است
۱۴ ف
مخاتل فریب
باز و مکار ۱۲

شکایت از وجدان اعدا و فقدان احباب

عَلِيٌّ غَيْرٌ يَرَوُ أَخْلَاقِي مَهْدَبَةً	وَمَنْ تَهْدَبُ بِشَقِي فِي تَهْدِيهِ
---	---------------------------------------

۱۵ غزیرای
کثیر من الغزارة
۱۲ ۱۲

لَوْرَمْتِ الْفَعْدُ وَكُنْتُ وَاحِدًا <small>دوم قصد کردن ۱۲</small>	وَلَوْ طَلَبْتُ صَدِيقًا مَا ظَفَرْتُ بِهِ <small>از باب سحر ۱۱</small>
دعای حضرت حق و ثنای فیاض مطلق	
يَا رَبِّ ثَبِّتْ قَدَمِي وَ قَلْبِي	سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ أَنْتَ حَسْبِي
تضرع و مناجات با قاضی الحاجات	
قَرِيبُ الْقَلْبِ مَنْ وَجِعَ الذُّنُوبُ <small>بمعنی جروح زخمت ۱۱ درود ۱۲ جمع ذنوب گناه ۱۲</small>	تَحِيلُ الْجِسْمِ يَشْفِقُ بِالْحَبِيبِ <small>تأخر ۱۲ تهنید تهر تهنید ۱۲</small>
أَضْرًا بِجِسْمِهِ سَهْرُ اللَّيَالِي <small>بیداری ۱۲ جمع لیل ۱۲</small>	فَصَارَ الْجِسْمُ مِنْهُ كَالْقَضِيبِ <small>شاخ ۱۲</small>
وَعَبْرَ لَوْنَهُ خَوْفٌ شَدِيدٌ	لَهَا يَلْقَاهُ مِنْ طَوْلِ الْكُرُوبِ <small>جمع کروب یعنی اندوه ۱۲</small>
يَا دُعَى بِالْتَضَرُّعِ يَا إِلَهِي <small>تأخری ۱۲</small>	أَقْلَنِي عَثْرَتِي وَ اسْتَرْعِي بِي <small>اتاله و گدازتن گناه ۱۲ تفرش ۱۲</small>
فَرَعْتُ إِلَى الْخَلَائِقِ مُسْتَعْنَةً <small>تزرع پناه بستن از باب جمع ۱۱ جمع کلین ۱۲ ذرأ و ذرأه ۱۲</small>	وَلَمْ أَرِ فِي الْخَلَائِقِ مِنْ حَبِيبِ <small>قبول کند ۱۲</small>
وَأَنْتَ حَبِيبٌ مَنْ يَدْعُوكَ رَبِّي	وَتَكْشِفُ ضَمًّا عَبْدِكَ يَا حَبِيبِي
وَدَايِي بَاطِنٌ وَ لَدَايِكَ طِبُّ	وَمَنْ لِي مِثْلُ طِبِّكَ يَا طَبِيبِي
منع و اومه در نادمت و نفی مواظبت در مصاحبت	
إِذَا شِئْتَ أَنْ تُقْلِي فِرْمَتُوا تَرَا <small>تقی دشمن را کشتن ۱۲</small>	وَإِنْ شِئْتَ أَنْ تُزِدَ أَحِبًّا فِرْمَتَا <small>کردن ۱۲ تازیدند ۱۲</small>
مَنَادَةٌ إِلَّا لِنَسَانٍ تَحْسُنُ مَرَّةً <small>چنینی ۱۲</small>	وَإِنَّ الْكُرُودَ إِذَا مَا نَهَا أَسْدًا الْحَبَابَ <small>پرویشته کاری کردن ۱۲</small>
بیان وجه مختار در ترتیب چیدن اظفار	
قَامَ أَيُّهَا فَبِرِكَ بِنْتَهُ وَ أَدَبِ <small>تعلیم نامن چیدن ۱۲</small>	يَمْنَى تَمَلَّيْ سَرَى حَوَالِي سَرَى وَ حَسْبِ
تقریب نفوس بر موت و تقریب طبع بر فوت	
عَجِبْتُ لِجَائِزِ بَالٍ مُصَابِ <small>عجبت زود ۱۲</small>	بِأَهْلِ أَوْحِيْمِ ذِي الْكَيْبِ

له روم بستن ۱۲
 ۵۲ الرب من اسما
 الله نعم لا يقال في غيره
 اليا را ضافه فقال اليا
 هو في الاصل الترتيب
 اي انشار الشئ حالا
 فحالا اس حد التام فهو
 مصدر مستعار لافاعل
 فاحفظ به ۱۲ محي فيض
 الحسن طه التيسير
 الترتيب و سبحان تعجب
 على المصدر كان قال اليا
 الله من السور و بركة
 ۵۳ ان الله اليمان
 في الام عرض من يا
 اخرا تا تبرك باسمه بعد
 ۱۲ ۵۵ و بسك
 در هم اي كفاك وهو
 اسم ۱۲ ۵۶ قرح خست
 کردن و قرح بمعنی متروك
 و عبارات از حضرت
 ناظم ۱۲ ۵۷ عنت
 گردانيد ۱۲ ۵۸ مذاه
 سنا و اة كسى را خواندن
 ۵۹ خوايس يعنى
 خشم و طغى اي با هم شهر
 سنا و اة كسى را خواندن
 ۶۰ كرى كندة
 ۶۱ خويش نادان
 ۶۲ ان آيتا بعمير
 و دي بال شين ۱۲

سَقِيقُ الْجَبِيْبِ دَاعِي الْوَيْلِ جَهْلًا
 وَنَسْوَى اللّٰهَ فِيْهِ الْخَلْقُ حَقًا
 لَهُ مُلْكٌ يُّنَادِي كُلَّ يَوْمٍ

شکا فنده ۱۲
 لاک و منحنی

كَانَ الْمَوْتُ كَالشَّيْءِ الْعَجَابِ
 نَبَى اللّٰهَ عَنْهُ لَمْ يَجَابِ
 لِدَوَالْمَوْتِ وَانْتَوَى لِلْخَرَابِ

۱۱
 امر از دلادت یعنی ترا بگردان ۱۲

۱۱ یقین
 یعنی الموت
 ۱۲ لانه متیقین بود
 کل مخلوق ہے
 کما قال اللہ تعالیٰ
 واعبد ربک حتی

تبيين مصائب زمان وتعيين نواب جهان

فَلَمَّا رَا كَالذَّنْبِ يَأْتِيهَا اغْتَرًا هَلْهًا
 أَمْرٌ عَلَى رَأْسِ الْقَرِيبِ كَانِيًا
 نَوَاللّٰهَ لَوْلَا اَنْتَ كُلُّ سَاعَةٍ
 اِذَا مَا اغْتَرَبْتُ الدَّهْرَ عَنْهُ جَحِيلَةٌ

فريب خورد و فریفته شد
 نفا زردار
 اعزاز بقبر فرمودن ۱۲

وَلَا كَالْيَقِيْنِ اسْتَوْحَشَ الدَّهْرَ صَاحِبِ
 أَمْرٌ عَلَى رَأْسِ امْرِيٍّ مَا اُنَاسِبُهُ
 اِذَا شِئْتَ لَا قِيَّتْ اَمْرٌ فَاَتَ صَاحِبِ
 تَجِدُّ دُحْرًا كُلُّ يَوْمٍ نَوَادِيهِ

۱۲
 گریه کنشگان ۱۲

یا بیک یقین
 ۱۲ الفرض
 التقدير قال الله
 تعالیٰ تنصت
 ما فرضتم ای قدر
 تم و مراد اینجا
 که تارک آن آم
 باشد و میزد
 امام شافعی در

ارشاد ارباب صلاح باسباب فلاح

فَرَضَ عَلَى النَّاسِ اَنْ يَتُوبُوا
 وَالدَّهْرُ فِي صَرْفِهِ عَجِيْبٌ
 وَالصَّبْرُ فِي النَّائِبَاتِ صَعْبٌ
 وَكُلُّ مَا يُرْتَجَى قَرِيْبٌ

۱۲
 ۱۳
 ۱۴

لِيَنْ تَرَكَ الذَّنْبِ اَوْجَبُ
 وَعَقْلَةُ النَّاسِ فِيْهِ اَعْجَبُ
 لِيَنْ فَوَتْ الثَّوَابِ اَصْعَبُ
 وَالْمَوْتُ مِنْ كُلِّ ذَاكِ اَقْرَبُ

۱۲
 ۱۳

مراوف و لیب
 ۱۲ محمد بن الحسن
 عفا عنه ۱۳
 صرف الدهر صفت
 و زواله ۱۴
 صعب دشوار و
 صعوبت دشوار
 شدن ۱۳
 ۱ تجارت امید داشتن
 ۱۴ شیب

بيان زوال جاه و مال و فني حرص ندامت قال

قَدْ شَابَ رَأْسِي وَرَأْسُ الْحَرِصِ كَعَبِي
 فَاَلِي اَرَانِي اِذَا مَا رَمْتُ مَرْتَبَةً
 يَا لَللّٰهِ رَبِّكَ كَمْ بَدَيْتُ مَرْتَبَةً
 طَارَتْ عَقَابُ الْمَذْيَابِ فِي جَوَانِبِ

کشیب
 ۱۲
 ۱۳

اِنَّ الْحَرِيصَ عَلَى الدُّنْيَا لَفِي تَعَبٍ
 فَبَلِّغْهَا طَبَحَتْ عَيْنِي اِلَى رَبِّ
 قَدْ كَانَ يَعْبُرُ بِالذَّاتِ وَالطَّرِيقِ
 فَصَارَ مِنْ بَعْدِهَا لِوَيْلٍ وَالْحَرْبِ

۱۱
 ۱۲
 ۱۳

سفید شدن مر
 ۱۳ سنایا
 جمع منته یعنی
 مرتکب ۱۳
 حریف بگمیتین
 گرفتن ملل از
 کسی و بی چیز
 مانده او چنانچه

أَحْسِنَ عَمَانِكَ لَا يَجْمَعُ بِمَطْلَبًا
قَدْ يَأْكُلُ الْمَالَ مَنْ لَمْ يَخَفْ رَأْلَهُ

جمع رزق
جمع رزق
جمع رزق

فَلَا وَرَيْكَ مَا الْأَرْزَاقُ بِالطَّلَبِ
وَيَتْرُكُ الْمَالَ مَنْ قَدْ جَدَّ فِي الطَّلَبِ

توبیح برمتا بعت نفس و هوا و نهی از طبع دوام و بقا

إِلَّا مَرَجًّا أَذْيَالُ التَّصَابِي
بِلَالِ السَّيِّبِ فِي فُؤَادِكَ نَادِي

خَلِقْتَ مِنَ التُّرَابِ وَغُرِّ قَرِيبِ
طَبَعْتَ إِقَامَةً فِي دَارِ طَعْنِ

وَأَرْخَيْتَ الْجَبَابِ وَسَوْفَ يَأْتِي
أَعَامِرُ قَصْرِكَ الْمَرْفُوعِ أَقْصَرُ

وَسَيِّبِكَ قَدْ نَضَّا بِرِدِّ الشَّيَابِ
بِأَعْلَى الصَّوْتِ حَتَّى عَلَى الذَّهَابِ

تُعَيَّبُ تَحْتَ أَطْبَاقِ التُّرَابِ
فَلَا تَطْعَمُ فِرْجُوكَ فِي الرِّكَابِ

رَسُولٌ لَيْسَ مُجِيبٌ بِالْجَبَابِ
فَإِنَّكَ سَاكِنُ الْقَبْرِ الْخَرَابِ

شکایت از پیری و بیاض موی با حسن بیان و تنبیه بر مغایب دنیا و اهل آن

خَبْتُ نَادِي جَنِي بِاشْتِعَالِ مَنَارِي
أَيَا بَوْمَةٍ قَدْ عَشَشْتُ قَوْقُ هَامِي

وَأَيْتِ خَرَابِ الْعُورِي قُرُوتِي
أَلْعَمَّ عَيْشًا بَعْدَ مَا حَلَّ عَارِضِي

وَعَرَّةٌ عَمْرًا مَرَّ قَبْلَ مَشِيئِي
إِذَا صَفَّرَ وَجْهَ الْمَرَّةِ وَأَبْضَرَ أَسِي

وَأَيُّ ذِكْوَةِ الْجَاوِ قَاعِلَمِ بِأَنْهَا
فَأَحْسِنِ إِلَى الْأَخْرَابِ مَلِكِ رِقَابِهِمْ

وَإِظْلَمَ عَيْشِي إِذَا ضَاءَتْ شَهَابِيهَا
عَلَى الرَّغْمِ مَتَى حِينَ طَارَعَهَا

وَمَا وَآلِكَ مِنْ كُلِّ الدِّيَارِ خَرَابِيهَا
طَلَّحُ شَيْبٍ لَيْسَ يُعْنِي خِصَابِيهَا

وَقَدْ قَنَيْتُ نَفْسَ تَوَلَّى شَبَابِيهَا
تَنْقُصُ مِنْ أَيَّامِهِ هُمُوتُهَا بِهَا

كَبَيْتُ ذِكْوَةَ الْمَالِ ثُمَّ بَصَابِيهَا
فَخَيْرُ تَجَارَاتِ الْكِرِيمِ الْكَيْسَابِيهَا

جمع ججاج و جمع سر بازداشتن
چنانچه سبکس اور باز ستواند داشت
ولا برای نمی ای فلا تجمع و عرض بلاک

یا برای نفی جنس و اسم و خبر محذوف
ای فلا فالمره فی بنه الجمون والواد فی
قوله فلا در یک للقسم محمد فیض الحسن

عفی عنه من لم یحفت راحلة
ای کسیکه شقت نکرده باشد در نج
بزرده الاحفاء بمعنی سوده کردن پای

ستور ۱۳ الام در اصل الی یا
بوده قال الرضی یذوق الفنا الا شقاً
عند کونها مجرورة بحرف جراد مضاف

والظهر از روعه معنی اینست که اصل
اد الی متی باشد چنانکه حضرت فاطمه
زهرارضی الله تعالی عنها می فرماید قالی

متی تبغی الضلالة والرد می والله اعلم
محمد فیض الحسن عفی عنه ذوالمنن
از انزو بمعنی بیرون کردن جامه از تن

و بر کشیدن ۱۲ فود بالفی کرانه
سرا از طرف گوش و موهای سر متصل
گوش ۱۳ حی اسم فعل بمعنی اقبل

یعنی پیش بیا ۱۴ که از جنو بمعنی
فرد مردن آتش ۱۵ اضاه شون
شدن در روشن کردن ۱۶ شهاب

شعله آتش ۱۷ شابه زغم خاک آورده
کردن بینی علی الرغم یعنی برخلاف
ارضی من ۱۸ شابه عزاب بضم اوله

کلاغ ۱۹ که عارضه منحو الحمد ۲۰
شابه الشیب والشیب واحد قال
لاصع منفردا فیها الشیب بیاض
الشد و الشیب دخول فی حد الشیب
من الرجال ۲۱ محمد فیض الحسن عفا
الله عن ذلک التوسل بر کشیدن
الا صفر بزرده ن ۲۲

وَمَنْ يَدُّ قِي الدُّنْيَا فَاِنِّي طَعْنُهَا	وَسِيْقَ الْبِنَاعِدُ بِهَا وَعَدَا دُهَا
فَلَمَّا رَاهَا الْاَغْرُومُ رَا اَوْ حَصْرَةً	كَمَا لَاحَ فِي اَرْضِ الْفَلَاةِ سَرَابَهَا
وَمَا هِيَ اِلَّا حَيْفَةٌ مُسْتَحْيِلَةٌ	عَلَيْهَا كِلَابٌ هَمَّهِنَّ اَجْتَدَا بِهَا
فَاِنْ تَجْتَنِبُهَا كُنْتَ سَلْمًا لِاَهْلِهَا	وَإِنْ تَجْتَدِ بِهَا نَا زَعْتِكَ كِلَابُهَا
فَدَعِ عَنْكَ فَضْلَاتِ الْاُمُورِ قَائِمًا	حَرَامٌ عَلَى نَفْسِ التَّقِي اِرْتِكَابُهَا
وَلَا تَمْشِيَنَّ فِي مَنْكَبِ الْاَرْضِ قَانِحًا	فَعَمَّا قَلِيلٍ يَحْتَوِيكَ تَرَابُهَا
فَطُوبَى لِنَفْسٍ اَوْطَنْتُ قَعْرَ دَارِهَا	مَغْلَقَةَ الْاَبْوَابِ مُرْخِي حِجَابُهَا

له سوق راندن ۱۱ ۵۲
 عزور فریقن ۱۲ ۵۳ السراب
 اللامع في المفارة كالما ۱۳
 حيفة مردار ۱۴ ۵۵
 السلم الصلح ۱۵ ۵۶ الزوج
 ماعه آخر من جنسه يزود وقد
 يقال لمجموعهما والثاني انب
 ۱۲ محمد فيض الحسن عفي الله عنه
 ۱۳ حمامه كبترو قال
 الكسائي الهمام هو البري
 و الهمام هو الذئب يا الفطيري
 ۱۴ ۵۸ ايكته بالفتح مرغزار
 و متمعين بفتح العين على
 ضيفه التثنية وكسر على
 الجمع ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳
 كبترو همه بهدم بوديم: از
 صوة داز شباب خورم بوديم
 ناگاه زمانه كرد انگيز فراق:
 گوی که هزار سال بے هم
 بودم ۱۲ ف ۵۹ الا
 يذان الاعلام ۱۳

تشنيع از تفرقة ايام و شهر و شكايه از حادثه اعوام و دهور

كُنَّا كَرُوجِ حَمَامَةٍ فِي اَيْكَةٍ	مُتَمَتِّعِينَ بِصِحَّةٍ وَ شَبَابِ
دَخَلَ الزَّمَانُ بِنَا وَ فَرَّقَ بَيْنَنَا	إِنَّ الزَّمَانَ مُفَرِّقُ الْاَحْبَابِ

تأسف براي مجواني و دوستان جاني

شَيْئَانِ لَوْ بَكَتِ الدَّمَاءُ عَلَيْهَا	عَيْنَايَ حَتَّى تُوذَّ نَا يَدُهَا ب
لَمْ تَبْلُغَا الْمِعْشَارَ مِنْ حَقِّيهِمَا	فَقَدْ الشَّبَابُ وَ فَرَقَةُ الْاَحْبَابِ

اظهار ملال از مصائب ايام در وقت وفات فاطمه

وَمَا الدَّهْرُ وَالْاَيَّامُ اِلَّا كَمَا تَرَى	رِزِيَّةٌ مَالٍ اَوْ فِرَاقُ حَبِيْبِ
وَإِنَّ اَمْرًا قَدْ جَرَّبَ الدَّهْرُ لِيَخْفَى	تَقَلَّبَ حَالِيهِ لَغَيْرِ لَيْبِ

اظهار محبت فاطمه زهرا هنگام رحلت او از دنيا

حَبِيْبٌ لَيْسَ يَعْدِلُهُ حَبِيْبِ	وَمَا لِسِوَاةٍ فِي قَلْبِي نَصِيْبِ
-------------------------------------	--------------------------------------

جَيْبٌ غَابَ عَنِّي وَجَيْبِي	وَعَن قَلْبِي حَيْبِي لَا يَغِيْبُ
خطاب بفاطمه بعد زوفات او وقتن كار و وفاداري وثبات او	
مَا لِي وَقَفْتُ عَلَى الْقَبْرِ مَسِيْلًا	قَبْرَ الْحَيِّبِ فَلَمْ يَرِدْ جَوَابِي
أَحْيَيْبٌ مَالِكٌ لَا تَرُدُّ جَوَابَنَا	أَتَسِيْتِ بَعْدِي خَلَّةَ الْأَحْيَابِ
جواب از زبان حال زهر رضى الله عنها	
قَالَ الْحَيِّبُ وَكَيْفَ لِي بِجَوَابِكُمْ	وَأَنَا رَهِيْنٌ جَنَادِلٍ وَتُرَابٍ
أَكَلْتُ التُّرَابَ مَحَاسِنِي فَتَسِيْتِكُمْ	وَمَحَبَّتٌ عَنِ أَهْلِي وَعَنْ تُرَابٍ
فَعَلَيْكُمْ مِنَ السَّلَامِ تَقَطَّعَتْ	عَنِّي وَعَنْكُمْ خُلَّةُ الْأَحْيَابِ
مرثيه در وقت زياره خاتم المرسلين صلى الله عليه وسلم	
مَا عَاضَ دَمْعِي عِنْدَنَا يَسِيْرَةً	إِلَّا جَعَلْتِكَ لِلْبُكَاءِ سَبِيْرًا
وَإِذَا أَذْكَرْتُكَ سَأَحْتَكُ بِهِ	مِنِّي الْجَفْوُونَ فِقَاضٌ وَأَسْكَبًا
إِنِّي أُجِلُّ شَرِي حَلَّتْ بِهِ	عَنْ أَنْ أُرَى لِسِوَاهُ مِكْتَبًا
تعبير خيره تيره وليد بن مغيره	
يَهْدِي دُنِي بِالْعَظِيْمِ الْوَلِيْدِ	فَقُلْتُ أَنَا بِنُ أَبِي طَالِبٍ
أَنَا بِنُ الْمُبَجَّلِ بِالْأَبْطَحِيْنِ	وَبِالْبَيْتِ مِنْ سَلْفِي غَالِبِ
فَلَا تَحْسِبْنِي أَخَافُ الْوَلِيْدَ	وَلَا أَتَنِي مِنْهُ بِالْحَائِبِ
فَيَا بِنُ مَغِيْرَةَ إِنِّي أَمْرُو	شَمُوْخُ الْأَنَا مِلِّ بِالْقَاضِ
طَوِيْلُ اللِّسَانِ عَلَى الشَّائِيْنِ	قَصِيْرُ اللِّسَانِ عَنِ الصَّاحِبِ

۱- خلع بنم الاول بمعنی دوستی ۱۲
 ۲- جمع جندل سنگ و سنگستان ۱۳
 ۳- از اب جمع ترب بالکسر نژاد
 و خویش و همسال ۱۲ قال الله تعالی
 و کواعب اربابا ۱۲ ف
 ۴- فیض خشک
 گشتن دزد رفتن
 آبی فیض بی
 گشتن دزد رفتن
 آبی فیض بی
 گشتن دزد رفتن
 آبی فیض بی

بیا از نذر کوار فرموده
 اذ ائتتد انی شوقدت فبک باکیا
 میوه و آشکوار آتک هجا و بی
 قیاسا لکن الضمیر علی منی البکاء
 و ذکرک انسانی جمع المصائب
 فان کنن عنی فی التوابع مغیر
 ۱- سالی شکر کن
 ۲- اجلال بزرگ
 ۳- دانش و ضمیر بر ارجع
 ۴- بیخ
 سواه راجع به شری ۱۲ محمد فیض
 الحس مانی عنه ۱۲

خَسِرْتُمْ بِذِكْرِكُمْ لِلرَّسُولِ
وَكَذَّبْتُمْ وَهُوَ يُوْحِي السَّمَاءَ

تَعْبُونَ مَا لَيْسَ بِالْعَائِبِ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِ

له تباب زبان و
پلاک شدن یا زبانی
که مودی به پلاکت باشد
قال الله تعالی الا فی تباب
۱۲ له خذل و خذلان
فرد گذاشتن ۱۳ له
بکسر الراء و سکون الحاء
القراية ۱۲ له عطب
پلاکی ۱۲ له بیل فرد
ریختن خاک ۱۲ له
جمع جمع حاج ۱۲ له
نحوت العصا لجره القوم
و كذلك لبيت العصا
الحی لحياء ۱۲ له ملاء جمع
ملئى بالهزة المتعذر عليه
۱۲ له تاد و تعالای
الزمره الله خسرا ناد و بلاک
۱۲ له کاس قدح با
شراب ۱۲ له خیل سوار
و اسپان مونت سماعی
است ۱۲ له جولان
گشتن ۱۳ له مریط
بالکسر رسن ۱۲ له
جلباب بکسر جیم و راء

خطاب بابو هب و تعیرا و بترک ادب

أَبَا لَهَبٍ تَبَّتْ يَدَاكَ أَبَاهَيْ
خَدَّ لَتَ نَبِيَّ اللَّهِ قَاطِعَ رَحْمَةٍ
لِخَوْفِ أَبِي جَهْلٍ فَاصْبَحْتَ تَابِعًا
فَاصْبَحَ ذَلِكَ الْأَمْرُ عَارًا بِهَيْلِهِ
وَلَوْ كَانَ عَنْ بَعْضِ الْأَعَادِي مُحَمَّدًا
وَلَنْ يَشْمَلُوهُ أَوْ يُصَرَّعَ حَوْلَهُ

وَصَخْرَةَ بَدَتْ الْحَرْبُ حَمَالَةَ الْخَطْبِ
فَكُنْتَ كَمَنْ بَاعَ السَّلَامَةَ بِالْعَطْبِ
لَهُ وَكَذَلِكَ الرَّاسُ يَتَّبِعُهُ الذَّنْبُ
عَلَيْكَ جِحِيمُ الْبَيْتِ فِي مَوْسِمِ الْعَرَبِ
لِحَاثِي ذُو دُوَّةٍ بِالرِّفَاحِ وَبِالْقَفِيبِ
رِجَالُ مِلَاءٍ بِالْحُرُوبِ ذُو حَسْبِ

خطاب بولید پلید ببقدر وقت قتل او بغزای بدار

تَبَّأُ وَتَعْسًا لَكَ يَا بْنَ عَتْبَةَ

أَسْقِيكَ مِنْ كَأْسِ الْمَنَاءِ شَرِبَةً

وَلَا أَبَايَ بَعْدَ ذَلِكَ غَيْثَهُ

رجزای سعید بن ابی طلحة که از نجت شفته در مبارز و از احد گفته

قَدْ قَدِمَتْ بِرَايَةِ أَدْبَابِهَا
وَلَسْتُ مِنْ أَهْوَالِهَا أَهَابِهَا
يَا بَيْتَهُ مِنْ قَبْلِهَا نَشَابِهَا
وَأَلْحِنُ جَالَتْ يَوْمَهَا تَصَابِهَا
وَسَطَ مَنَابِئِهَا أَحْقَابِهَا

تَحْفَلُ فِيهَا دُونَهَا أَصْحَابِهَا
وَالصَّيْدُ مِنْ أَرْجَائِهَا شَرَابِهَا
جَوَابُ ابْنِ بَاحْسَنِ عِبَارًا وَابْنِ أَسْرَاتِ
بِمَا بَطِيسُ رِبَالِهَا سَرَابِهَا
الْيَوْمَ عَنِّي يَنْجَلِي جَلَابِهَا

۱۲
:
:
:

خطاب با خراب که قيام نمودند بمحاصره مدينه و حکايت
قتل عمرو بن عبدود بقهر و کينه

أَعْلَى يَقْتَحِمُ الْفَوَارِسُ هَذَا
 الْيَوْمَ تَمْنَعُنِي الْفِرَارَ حَفِظْتَنِي
 إِلَى ابْنِ عَبْدِ حَيْثُ شَدَّ إِلَيْهِ
 أَنْ لَا يَصُدَّ وَلَا يَهْلِكَ قَالَتْ قِي
 فَصَدَّدَتْ حِينَ رَأَيْتَهُ مَقْطِرًا
 وَعَفَفَتْ عَنْ أَثْوَابِهِ وَلِوَانِي
 عَبْدَ الْحِجَارَةِ مِنْ سَفَاهَةِ رَأْيِهِ
 عَرَفَ ابْنُ عَبْدِ حَيْثُ أَبْصَرَ صَارًا
 أَرْدَيْتُ عَمْرًا إِذْ طَغَى بِمُهَنْدٍ
 لَا تَحْسَبُوا الرَّحْمَنَ خَاذِلٌ دِينَهُ

عَنِّي وَعَنْهُمْ أَخْرَوْا أَصْحَابِي
 وَمَصَمَّمٌ فِي الْهَامِ لَيْسَ بِنَابٍ
 وَحَلَفْتُ فَاسْتَمِعُوا مِنْ الْكُذَّابِ
 رَجُلَانِ يَضْطَرُّ بَانَ كُلَّ ضِرَابٍ
 كَالْحِجَّاجِ بَيْنَ ذَكَرِكَ وَرَوَابٍ
 كُنْتُ الْمَقْطِرُ بَرِّتِي أَسْوَابِي
 وَعَبَدْتُ رَبَّ مُحَمَّدٍ بِصَوَابٍ
 يَهْتَرُ أَنَّ الْأَمْرَ غَيْرُ لَعَابٍ
 صَانِي الْحَدِيدِ مُهْدِبِ قَضَابٍ
 وَنَيْبِهِ يَا مَعْشَرَ الْأَخْرَابِ

مفاخرت بعلوم سعادت پیکر شفیع محشر درغزای خیبر

سَتَشْهَدُنِي بِالْكَرِّ وَالطَّعْنِ رَايَةً
 وَتَعْلَمُ أَيُّ فِي الْحُرُوبِ إِذَا تَطَّتْ
 وَمِثْلِي لَا فِي الْهَوْلِ فِي مَفْطَعَاتِهِ
 وَقَدْ عَلِمَ الْأَحْيَاءُ أَيُّ زَعَمَهَا

حَيَاتِي بِهَا الظُّهْرُ النَّبِيُّ الْمُرْدُ ذَبَّ
 بِنِيرَانِهَا اللَّيْثُ الْهَرَسِيُّ الْخَبْرِيُّ
 وَقَدْ لَهُ الْجَيْشُ الْخَمِيسُ الْعَطَّاطُ
 وَأَيُّ لَدَى الْحَرْبِ الْعَذِيقُ الْمَرْجَبُ

رجز مرحب بن شاش در خیبر و مفاخرت چشمت و شکر

۱۰ اتمام بسخن در آمدن
 ۱۱ فارس جمع بمعنی
 شمسوار کما قال الحماسی
 ۱۲ فدت نفسی و مالکت
 یعنی: فارس صدقوا فیهم
 ظنونی: محمد فیض الحسن
 ۱۳ عنی عنده حقیقه بمعنی
 غضب و غصه و فی الاصل
 الغضب الذی یکون علی
 حفاظة العرض و هو فاعل
 ۱۴ منع اف ۱۵ الایلاء
 سوگند خوردن و فی التنزیل
 للذین یولون من نساہم
 ۱۶ منه هه الجيش الخمیس
 لشکر پنج ران که عبارت
 از مقدمه و میند و میسر
 و ساق و قلب باشد ۱۷
 ۱۸ عذیق درخت
 خرمای پر بار ۱۹
 مرجب درخت پر بار
 ستون بنیاده ارادان
 یستشفی برائت و تدبیره
 من قول الحباب ابن
 المنذر عذیقها المرجب
 و جذلیها المنکر

قَدَعَلِمْتُ خَيْبَرًا نِي مَرْحَبُ
 إِذَا اللَّيُوثُ أَقْبَلَتْ تَلَهَّبُ
 خَلَّتْ حِمَايَ أَبَدًا لَا يَقْرَبُ
 إِنْ غَلِبَ الدَّهْرُ فَا نِي أَغْلَبُ

۱۵ شاگ الرجل يشاک
 شوکا ای ظہرت شوکتہ
 وحدتہ فہو شاگے السلا
 وشاکے السلاح مقلوب
 یعنی نری شوکتہ وسدہ
 فی السلاح وسلاح الات

سَأَلِي السِّلَاحَ بَطْلٌ مُجَرَّبُ
 وَأَجْمَعْتُ عَنْ صَوْلَتِي الْمَحْجَبُ
 أَطْعَنُ أَحْيَانًا وَحِينًا أَضْرِبُ
 وَالْقَرْنُ عُنْدِي بِاللِّدَائِمِ مَخْضَبُ

جواب اوبا فصم عبارات واپين اشارات

أَنَا عَلِيُّ وَابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
 عُنْدَيْتُ فِي الْحَرْبِ وَعِصِيَانِ النَّوْ
 وَفِي يَمِينِي صَارِمٌ يَجْلُو الْكُرْبُ
 إِذْ كَفَّ مِثْلِي بِالرُّدُوسِ يَلْتَعِبُ

حرب ۱۲ محمد فیض
 الحسن یعنی عنہ ۲۲ بطل
 مرد لیر ۱۳ ۵۳ سطره
 حملہ بردن ۱۲ ۵۲ عصیان
 وکذا معصیت نافرمانی کردن
 ۱۲ ۵۵ الثعاب پرانگندہ
 شدہ ومنتعب اسم مکان
 ۱۳ ۵۴ یمن دست
 راست ۱۲ ۵۶ جمع کریمہ
 وهو الغم الذي ياخذ بالنفس ۱۲
 ۵۸ الثعاب بازی کردن
 ۱۲ ۵۹ قماقم کا سید
 جمع ققمہ کا سہ سزا ۱۲
 کتاب جمع کتیبہ یعنی لشکر
 ۱۳ ۵۱۱ استلام کردن
 نهادن ۱۲ ۵۱۲ زمار بالکسر
 آبرو آنچه سزاوار اولو درنگاہ
 داشت آن بر مرد ۱۲ ۵۱۳
 قب دور کردن و بازداشتن
 واذب عن حسب ای دفع
 العیب والعار عن جسی
 ۱۲

مُحَدَّبٌ دُوسَطُورَةٌ وَذُو غَضَبُ
 مِنْ بَيْتِ عِزٍّ لَيْسَ فِيهِ مُنْشَعِبُ
 مَنْ يَلْقِي يَلْقَى الْمُنَايَا وَالْعَطَبُ

مِنْ ضَرْبِ صِدْقٍ وَقَضَاءِ الْوَاجِبِ
 أَحْبَبِي بِهِ قَبَا قِمْرَ الْكَنَائِبِ

هَذَا لَكُمْ مِنَ الْغُلَامِ الْغَالِبِ
 وَقَالِقِ الْهَامَاتِ وَالْمُنَاكِبِ

خطاب بابوالبلیت عنترین صامت مرادی و عساگر
 خیدر کہ موسوم شد ندا بنا مرادی

هَذَا لَكُمْ مَعَا شِرًا لِأَحْوَابِ
 فَاسْتَجِلُّوا لِلطَّعْنِ وَالضَّرَابِ
 صَبْرَكُمْ سَيَفِي إِلَى الْعَذَابِ

خطاب فصاحت بیان بیاسر و خیدریان
 ۱۲ ۵۱۴ جمع ققمہ کا سہ سزا ۱۲
 کتاب جمع کتیبہ یعنی لشکر
 ۱۳ ۵۱۵ استلام کردن
 نهادن ۱۲ ۵۱۶ زمار بالکسر
 آبرو آنچه سزاوار اولو درنگاہ
 داشت آن بر مرد ۱۲ ۵۱۷
 قب دور کردن و بازداشتن
 واذب عن حسب ای دفع
 العیب والعار عن جسی
 ۱۲

مِنْ فَالِقِ الْهَامَاتِ وَالرِّقَابِ
 وَأَسْتَسْلِمُوا لِلْيُوتِ وَالْمَائِبِ
 بِعَوْنِ رَبِّي الْوَاحِدِ الْوَهَّابِ

خطاب بر بیع بزایی الحقیق خیدر و اظہار کمال شجاعت و دلوری

أَحْبَبِي ذَمَارِي وَأَذْبُ عَنْ حَسَبِ

أَنَا عَلِيُّ وَابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ

وَأَمُوتُ خَيْرَ لِقَائِي مِنَ الْقَرَبِ
أَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
إِذَا لَقَيْتُ قِرْنَا لَمَّا هَبَّ

خطاباً بجا بهر خيبر و اظهارا و اما الشجر و الا
مَهْدَابُ ذُو سَطْوَةٍ وَ ذُو جَسَبِ
مَنْ يَلْقَانِي يَلْقُ الْمَنَائِيَّ وَالْكَرْبَ

رجز مرثه بن مروان در مرز خيبر و مفاخره بعلو حسب با حيد

أَنَا الْغَلَامُ الْعَرَبِيُّ عِنْدَ النَّسَبِ
وَأَقْلُ الْقَرْنِ الْجُرِّيِّ عِنْدَ الْغَضَبِ
مَنْ أَنْتَ إِنْ كُنْتَ كَرِيحًا فَانْتَسِبْ
أَنَا عَلِيُّ بْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ
رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ قَدْ غَلَبَ
وَكُلَّهُمْ يَعْلَمُ لَا تَقُولُ كَذِبَ
صَافِي الْأَدِيمِ وَالْجَبِينِ كَالذَّهَبِ
ضَرْبُ عَلِيمٍ أَرَبٍ مِنَ الْعَرَبِ
فَأَثَبْتُ لِضَرْبٍ مِنْ حَسَامٍ كَاللَّهَبِ
سَيَكْفِينِي الْمَلِيكَ وَحَدَّ سَيْفِي
وَأَسْمُرُ مِنْ رِمَاحِ الْحَطِّ لَدُنَّ
أَزُودِيهِ الْكَيْبَةِ كُلَّ يَوْمٍ
وَ حَوْلِي مَعَشْرُكُمْ وَأَطَابُوا
وَلَا يَنْحُونَ مِنْ حَذَرِ الْمَنَائِي

أَحْمَى جَوَارِيٍّ وَ أَذْبُ عَزَّ حَسَبِ
لِلضَّرْبِ وَالطَّفِينِ النَّسَبِ وَ التَّصَبِ

جواباً بوجه لائق و طرز فائق

أَخُو النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمُنْتَجَبِ
بَيْنَهُ رَبُّ السَّمَاءِ فِي الْكُتُبِ

وَلَا يَزُودُ رَجِيْنٌ يَدُ عَلِيٍّ بِالنَّسَبِ

الْيَوْمَ أَرْضِيهِ بِضَرْبٍ وَغَضَبِ

لَيْسَ خَوَارِيزْمِيٌّ عِنْدَ التَّكْبَرِ

خطاباً معلومیه بن ابی سفیاء و تعبیر ارادند

لَدَا الْهَيْجَاءِ وَ حَسْبُهُ شَهَابُ

تَدَدَتْ غَرَابِيَهُ أَنْ لَا يُعَابَا

إِذَا مَا الْحَرْبُ أَضْرَمَتْ أَلْتِهَابَا

يُرْجَعُونَ الْغَنِيمَةَ وَالنَّهَابَا

سُؤَالَ الْمَالِ فِيهَا وَالْإِيَابَا

و احبوا و القائل
امروز منم بزور بازدهشود
به شد فضل و کمال من بهر جا
مشهوره من مثل زمره
و عدد چون افتد و اروین
من زیره را در زور کور
محمد فیض الحسن
منایا کطایا جمع میند کعطیه
بمعنی مرگ ۱۲
خواش را بکس نسبت کرد
۱۲ جمع عالم بقره الام
و بهر با علم به الشی کا لقا تم
غلب قیما یعلم به الصانع و بود
کل ما سواه من الجواهر و الامراض
و اما جمعه للشمل ما تحت من
الاجناس المختلفه و غلب
العقله منهم فجمد بالیا و
و النون ۱۲ محمد فیض الحسن
عفی عنده ۱۵ اسم نزه
گندم گون ۲ کس بود مرغ
بالیهامه بنسب الیه الراح
لانهما تحمل من بلاد الهند
فیقوم ۱۲ حد لدن نزه
نرم و لغزان ۱۲ جمع
منته مرگ ۲ ۵۹ ایاب
بازگشتن ۲

فَدَاعَ عَنْكَ التَّهْدَادَ وَأَصْلَ نَارًا	إِذَا خِدَاتُ صَلِيَتِ لَهَا شَهَابًا
تَعْرِضُ بِمَعْلُوبَةٍ بِنِ ابْنِ سَفِيَانَ دَرُوقَتِ مَحَارِبَتِ وَعَصِيَانَ	
أَنَا عَلِيٌُّّ وَأَعْلَى النَّاسِ فِي النَّسَبِ	بَعْدَ النَّبِيِّ الْمَاشِي الْمِصْطَفَى الْعَرَبِ
قُلْ لِلَّذِي غَرَّكَ مِنِّي مَلَا طِفَّةً	مَنْ ذَا يُخْلِصُ أَوْرَا قَامِنَ الذَّهَبِ
هَبَّتْ بِنِكَ رِيَا حُ الْمَوْتِ سَافِيَةً	فَاسْتَبَقْنِي بَعْدَهَا لِلْوَيْلِ وَالْحَرْبِ
خَطَاظِرُ فَا بِي مَحْرَبِثِ مَوْلَى مَعْلُوبَةٍ دَرُوقَتِ كَشْتَنِ ابْنِ صَفِيَنِ وَفَرِسَادِنِ اَوْجَهَا وَيَةِ	
أَنَا الْغُلَامُ الْعَرَبِيُّ الْمُنْتَسِبُ	مِنْ خَيْرِ عَوْدٍ فِي مَصَاصِ الْمَطْلَبِ
يَا أَيُّهَا الْعَبْدُ اللَّيْمُ الْمُنْتَدِبُ	إِنْ كُنْتَ لِلْمَوْتِ مُحِبًّا فَاقْتَرِبْ
وَأَثْبِتْ رُويِدًا أَيُّهَا الْكَلْبُ الْكَلْبُ	أَوْ لَا قَوْلَ هَا رِيَا شَمًّا انْقَلِبْ
جواب يکے از اعدای دین در حرب صفین	
إِنِّي تَدَاعَوْنِي الْوَعَايَا ابْنَ الْأَرَبِ	فِي يَمِينِي صَارِمٌ يَدِي الْأَهْبِ
مَنْ يَحْطُهُ مِنْهُ الْحَمَامُ يَنْسَرِبُ	لَقَدْ عَلِمْتُ وَالْعَلِيمُ ذُو أَدَبِ
إِنْ لَسْتُ فِي الْحَرْبِ الْعَوَارِبِ بِالْأَرَبِ	وَعَنْ قَلِيلٍ غَيْرِ شَكِّ انْقَلِبْ
خطاب ظفر فاب بمرث بن صباح احمري در حرب صفین	
واظهار فضائل خویش بحسب دنیا و دین	
أَنَا عَلِيٌُّّ وَابْنُ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ	نَحْنُ وَبَيْتِ اللَّهِ أَوْلَى بِالْكَتَبِ
وَبِالنَّبِيِّ الْمِصْطَفَى غَيْرِ الْكِدَابِ	أَهْلُ الْوَأَاءِ وَالْمَقَامِ وَالْحُجُبِ
نَحْنُ نَصْرُنَا عَلَى كُلِّ الْعَرَبِ	

۱۱۰ تہد و خوف و ترس
۱۱۱ صلی داغل شدن در آتش
۱۱۲ سوختن از سمع ۱۲ خود
۱۱۳ فرد مردن آتش ۱۲ کسی
۱۱۴ لطف کردن ۱۲ جمع
۱۱۵ ورق لگتف بکسر را درم سکه
۱۱۶ زده ۱۲ سافیا ما بھار
۱۱۷ انگیز از سغی یعنی بردن باد خاک
۱۱۸ کت محاص باخم نام
۱۱۹ ہر چیز و اصل ہر چیز یعنی خاندان
۱۲۰ عبد المطلب ۱۲ و رسل
۱۲۱ بکسر اقام شدید الحرمین ۱۲
۱۲۲ در جنگ مرا بخوانی اسے مکارا
۱۲۳ والارب یفتح الراو فرط
۱۲۴ الحاجۃ المقتنی للاحتیال فکل
۱۲۵ ارب حاجتہ دون العکس شم
۱۲۶ یتعمل تارۃ فی الحاجتہ المجرؤ
۱۲۷ وتارۃ فی الاحتیال وان لم
۱۲۸ یکن حاجتہ محمد فیض الحسن
۱۲۹ عفی اللہ عنہ ذنوبہ دستریوہ
۱۳۰ الخطور کا علو تحریر کی شئی
۱۳۱ حرب عوان جنگ
۱۳۲ سخت سپا پے ۱۲

خطا تقديدا باب معاوية جنود رليته الحريكة التشر حرب افروخته بود	
ابى الله الا ان صيقتن دارنا	وذا ركم فالاح في الافق كوكب
الى ان تهوتوا او تموت وماننا	والمكم عن حومة الحرب همرب
مدح اصحاب ظفر ماب ر حرب صفين	
يا ايها السائل عن اصحابي	ان كنت تبغى خيرا لصواب
انبيك عنهم غير ما تكذاب	بانهم اوعية الكتاب
صبر لذي الهجاء والضرب	فاستل بذلك معشر الاجاب
ستائش عساكر نصرت ماثر	
الم تر قومي اذ دعاهم اخوهم	اجابوا وان غضب على القوم يغضبوا
هم حفظوا غيبي كما كنت حافظا	لقومي اجزى مثلها ان تغيبوا
بنوا الحرب لم تقعد بهم اقاتهم	واباءهم ابا صدق فانجبوا
مدح قبيلة چند از عرب بشجاعت واصلت وادب	
الارذ سيفه على اعداء كلهم	وسيف احمد من دانت له العرب
قوم اذا فاجوا او فوا وان غلبوا	لا ينجون ولا يدارون ما الهرب
قوم لبوسهم في كل معترك	بيض رفاق وداودية سلب
البيض فوق رؤس تحمها البلب	وفي الانامل اسم الخط والقضب
البيض تضحك والاجال تنجب	والسمر ترعف والارواح تنهب
واي يوم من الايام ليس لهم	فيد من الفعل ما من دون العجب

له صفين بكسر صاد وتشديد فاء
 و هي خراب نرديك رقه بر كناره رده
 فرات كه محل محاربه حضرت ناظم و
 معاوية رضي الله عنهما وغيره منصور
 بعلمية و تانيرت بتاويل بقعه ١٢ محمد
 فيض الحسن عفي عنه ١٢ ١٢ ١٢
 حربگاه ١٢ ١٢ ١٢ قطلب ١٢ ١٢

انباء خبر دادن ١٢ ١٢ تكذاب
 بفتح دروغ گفتن ١٢ ١٢ صبر بضم
 صاد مملد جمع صبور ١٢ ١٢
 ضراب و ضرب شمشیر زدن ١٢ ١٢
 دان له اي اطاعة ١٢ ١٢ مفاجاة
 ناگاه رسیدن و ناگاه کسی را گفتن ١٢
 اجرام صداقتام بموقع ضرب
 قال الحما سی ١٢ ١٢ تركن احد الى الا
 حجام ١٢ ١٢ يوم الوعى متخوفا الحام ١٢ ١٢ محمد
 فيض الحسن عفي عنه ١٢ ١٢ بيض بالكه
 جمع بيض بمعنى شمشیر ١٢ ١٢ بيض
 بالفتح جمع بيضه بمعنى نود ١٢ ١٢
 خط موضعيت در يامه ١٢ ١٢
 قضب جمع قضبه شمشیر تيز ١٢
 انتهاب بغارت بردن ١٢

۱۰ خذرج بقیع
 الزاء المعجمة علی المبهمة
 قبيلة الانصار ۱۲
 حقیقه بالکسر و هو السن
 ۱۲ ۱۱ ۱۰ یکلون هم ای
 یحفظهم یعنی نگاه دارد
 ایشان را ۱۲
 غیب انکور جمع اغیاب
 ۱۲ ۱۱ ۱۰ بر تو مضموم
 بهم بیخ درخت ۱۲
 ۱۰ ۱۱ ۱۲ بن بئشده
 و تخفیف آسان
 دلیل به تشدید و
 تخفیف نرم یعنی
 آسان و نرم انداز
 رو سے تعلق ان
 ۱۰ ۱۱ ۱۲ غیث باران
 ۱۰ ۱۱ ۱۲ یعنی عطا و
 بخشش ۱۲
 الانام ای اسمی الانام
 ازندی یعنی تری
 دخی و بخشش
 و عطا ۱۲
 بایکدیگر نزدیک
 شدن و عنان نام
 انزل علیه قوم من
 الازرق نسبو الیه
 محمد فیض الحسن
 عفا الله عنه
 الجبوالعطاء ۱۲

الْأَزْدُ أَزِيدٌ مَنْ يَمْشِي عَلَى قَدَمِ
 وَالْأَوْسُ وَالْخَزْرَجُ الْقَوْمُ الَّذِينَ
 يَأْمَعَشِرُ الْأَزْدِ أَنْتُمْ مَعْشَرٌ أَنْفُ
 وَفَيْتُمْ دُونَ الْعَهْدِ شِمْتَكُمْ
 إِذَا غَضِبْتُمْ يَهَابُ الْخَلْقُ سَطْوًا
 يَأْمَعَشِرُ الْأَزْدِ إِنِّي مِنْ جَمِيعِكُمْ
 لَنْ تَيْأَسَ الْأَزْدُ مِنْ رَوْحٍ وَمَغْفِرَةٍ
 طِبْتُمْ حَدِيثًا لَمَا قَدْ طَابَ أَوْلَاكُمْ
 وَالْأَزْدُ جَوْثُومَةٌ إِنْ سَوِّقُوا سَبَقُوا
 أَوْ كُوْتِرُوا أَكْثَرُوا أَوْ صُوبُوا صَبَرُوا
 صَفَّوْا فَاصْفَاهُمْ الْمَوْلَى وَوَلَايَتُهُ
 هَيِّنُونَ لَيِّنُونَ خُلُقًا فِي عَجَالِهِمْ
 الْغَيْثُ إِذَا رَضُوا مِنْ دُونِ نَائِلِهِمْ
 أَنْدَى الْأَنَامِ الْكُفَّاجِينَ تَسْتَلِمُ
 وَآيٌ جَمْعٌ كَثِيرٌ لَا تَفَرُّقٌ
 فَاللَّهُ يَجْزِي بِهِمْ عِبَاءَ تَوَّابٍ وَحِبُّوْا

فَضْلًا وَأَعْلَاهُمْ قَدْرًا إِذَا رَكِبُوا
 أَوْ وَافَا عَطَوْا عَطَاءً فَوْقَ مَا دُهَبُوا
 لَا تَضْعَفُونَ إِذَا مَا اشْتَدَّ الْحَقْبُ
 وَلَمْ يَحَالِطْ قَدِيمًا صِدْقًا كَذِبٌ
 وَقَدْ هَوَّنَ عَلَيْكُمْ مِنْهُمْ الْغَضِبُ
 رَاضٍ أَنْتُمْ رُوْسُ الْأَمْرِ لَا الذَّنْبُ
 وَاللَّهُ يَكْلُوهُمْ مِنْ حَيْثُ مَازَهُبُوا
 وَالشُّوكُ لَا يَحْتَنِي مِنْ فَرْعِ الْعَنْبِ
 أَوْ فَوْخِرًا وَآخِرًا أَوْ غَوْلِبًا أَوْ غَوْلًا
 أَوْ سَوْهًا أَوْ سَهْمًا أَوْ سَوْلِبًا أَوْ سَلْبًا
 فَلَمْ يَسْتَبْ صَفْوَهُمْ لَهُ وَوَلَا لِعَبٍ
 لَا الْجَهْلُ يَعْرِوهُمْ فِيهَا وَلَا الْقَهْفُ
 وَالْأَسَدُ تَرْهَبُهُمْ يَوْمًا إِذَا غَضِبُوا
 وَأَرْبَطُ النَّاسِ جَاشَانٌ هُمْ نَدَبُوا
 إِذَا تَدَانَتْ لَهُمْ عَسَانٌ وَالنُّدَبُ
 بِهِ الرَّسُولُ دَمًا مِنْ صَالِحٍ كَسَبُوا

خطاب بعثان بن عفان رضی الله عنه

فَارَكْنَتْ بِالشُّورَى مَلَكْتُ أَمُورَهُمْ

فَكَيْفَ عَدَاؤُ الْمُسَيِّرُونَ غُنْبٌ

وَأَنْ كُنْتَ بِالْقُرْبَىٰ بِحَبِّتِ خَيْرِهِمْ	فَعَمْرِكَ أَوْلَىٰ بِالنَّبِيِّ وَأَقْرَبُ
تَبِيهِ بِرِزْوَالٍ وَقِنَائِي جِهَانٍ وَتَشْبِيهِ دُنْيَا بِمَارِ زَهْرِ قَشَانٍ	
قَدَرَأَيْتَ الْقُرُونَ كَيْفَ تَقَانَتْ	دَرَسَتْ ثُمَّ قِيلَ كَانَ وَكَانَتْ
هِيَ الدُّنْيَا كَجَبَّةٍ تَنْقُثُ السَّمَّ	وَأَنْ كَانَتْ الْمَحْسَةَ لَا نَتْ
كَمْ أُمُورٍ لَقَدْ تَسَدَّتْ فِيهَا	ثُمَّ مَوَّنَتْهَا عَلَيَّ فَهَاتَتْ
وصف دنیا بعدم ثبوت و تشبیه او بخانه عنکبوت	
إِنَّمَا الدُّنْيَا قِنَاءٌ لَيْسَ لِلدُّنْيَا ثَبُوتٌ	إِنَّمَا الدُّنْيَا كَبَيْتِ نَسِجَتِ الْعَنْكَبُوتِ
وَلَقَدْ يَكْفِيكَ مِنْهَا الطَّالِبُ قُوَّةٌ	وَلَعَمْرِي عَنْ قَلِيلٍ كُلٌّ مِنْ فِيهَا يَمُوتُ
بیان تغییر احوال و تبدل اطوار جهان	
الْمُتَرَاتِنَ الدَّهْرُ يَوْمٌ وَنَيْلَةٌ	يَكْرَهُ أَنْ مِنْ سَبَبِ جَبَائِدِ السَّبَبِ
فَقُلْ لِيَجِدَ يَدِ الثَّوْبِ لَبًا مِنْ بَلِيٍّ	وَقُلْ لَا جَمَاعَ الشَّمْلِ لَبًا مِنْ مَشْتِ
ترهیب نفس از دنیا و ترغیب او بعبودیت	
قَدَكُنْتَ مَيْتًا فَصِرْتَ حَيًّا	وَعَنْ قَلِيلٍ تَصِيرُ مَيْتًا
عَمْرٌ يَدَارِ الْقِنَاءِ بَيْتٌ	فَابْنِ يَدَارِ الْبَقَاءِ بَيْتًا
ارشاد بقناعت و ترک و تدکار لو از ممرگ	
بَيْتٌ وَثُوبٌ وَتَوْتُ يَوْمٌ	يَكْفِي لِمَنْ فِي غَدٍ يَبُوتُ
وَرُبَّمَا مَاتَ نِصْفُ يَوْمٍ	وَالنِّصْفُ مِنْ قُوَّتِهِ يَفُوتُ
تنبیه بر قناعت بقوت یک روزه و فراغت از طلب روزه	

له الخضم کثیر المضمونه
 وخصیبه هم ای الخضم منہم
 و مراد از غیر مگر حضرت علی
 رضی اللہ عنہ ۱۲ له قرون
 جمع قرن بفتح قاف ہمزاد ۱۱
 ۱۳ له مجہد جای گرفتن نبض
 از جس بمعنی گرفتن يقال جر
 بیدہ مسد ۱۲ ۱۳ له کر باز
 گشتن ۱۱ ۱۲ ۱۳ شت

ف
 التاء

دشمنات پراکنده شدن ۱۱
 ۱۲ این موت موت
 مجازی الموت چه موت
 در حقیقت بعد از حیات
 می باشد و ہمین مضمون
 شاعری گفت ۱۳ دور
 حیاتی که داری ای دل
 شک نیست که می شود
 بگردن زائس تا چند برای
 دار دنیا کوشی باید که کنی
 سرای عقبی حاصل ۱۲ مفید
 الحسن عفی عنہ ۱۳ یعنی
 انسان را باید که قناعت
 کند از حرص و طمع دنیا باز
 آید زیرا که سب چون داد
 ندارد روزی یک روزه ترا
 عیب است و اگر سوال
 در یوزه ترا با خود نبری
 بیخ در اندم که برده تقدیر
 ازین گنبد فیروزه تراث

بَيْتَ يَوَارِي الْفَتَى وَ ثَوْبَ
هَذَا سَلَاغٍ لِمَنْ تَحْيِي
يَسْتُرُ مِنْ عَوْرَةٍ وَقُوْت
وَذَا كَثِيرٌ لِمَنْ يَمُوتُ

تحریر بر نفی حرص شقاوت و اثر و قناعت بر لقب مقرر از خوان قدر

يَا أَيُّهَا الطَّالِبُ الْمَبْهُوتُ
حَسْبُكَ مَا تَبْتَغِيهِ الْقُوْتُ

مَا الْكُثْرُ الْقُوْتُ لِمَنْ يَمُوتُ

ارشاد بخالفت نفس که عاصی بالذات و تکلیف او بترك تکلف و لذات

صَبَرْتُ عَنِ اللِّذَاتِ لِنَا تَوَلَّيْتُ
وَمَا الْمَرْءُ إِلَّا حَيْثُ يَجْعَلُ نَفْسَهُ
وَالزَّمْتُ صَبْرَهَا فَاسْتَمَرَّتْ
فَإِنْ أَطَعَتْ تَأْتَتْ وَالْأَسْلَبُ

نفی نظر بشهوت خواہ در حضور و خواہ در خلوت

أَقُولُ لِعَيْنِي إِحْسَبِي اللَّحْظَاتِ
فَكَمْ نَظْرَةً قَادَتْ إِلَى الْقَلْبِ شَهْوَةً
وَلَا تَنْظُرِي يَا عَيْنُ بِالسَّرِقَاتِ
فَأَصْبَحَ مِنْهَا الْقَلْبُ فِي حَمْرَاتِ

تسکین دلہا ی پُراند و ہدایت بصبر کوه شکوه

خَيْلِي لِأَنَّ اللَّهَ مَا مِنْ مَنِيَّةٍ
فَإِنْ نَزَلَتْ يَوْمًا فَلَا تَخْضَعَنَّ لَهَا
تَدَاوَمَ عَلَيَّ حَيٌّ وَإِنْ هِيَ جَلَبَتْ
وَلَا تَكْثُرِي أَشْكَوَى إِذَا النَّعْلُ زَلَّتْ

فَكَمْ مِنْ كَرِيمٍ يُبْتَلَى بِنَوَائِبِ
فَصَابِرًا حَتَّى مَضَتْ وَاضْمَلَتْ

ترجیح خاموشی و کم گفتن و گوهر معنی بالماس سخن سفتن

إِنَّ الْقَلِيلَ مِنَ الْكَلَامِ بِأَهْلِهِ
مَآذِلٌ ذُو صَمْتٍ وَمَا مِنْ مَكْثٍ
حَسَنٌ وَإِنْ كَثِيرَةٌ مَمْقُوتٌ
إِلَّا يَزِلُّ وَمَا عَابَ صَمُوتُ

له اريت الشئى اى

اخفیه و العورة سوءة الانسا

قال الله تعالى قال يا ولدي

اعجزت ان اكون مثل هذا

الغراب فاوارى سوءة انى

محمد فيض الحسن صانه اشعن

افات الزمن له بتبغيه

تطلبه ه مگر تک بجم و

سلطنت کی داری :

غافل نشین کہ مرگ از

بی داری : چون روزی

گیروزه ترا بس باشد :

از حرص و هوای نفس تاکی

داری : ۱۷ منہ ۳

الزام لازم کردن ۱۲

استمرار استوار

شدن ۱۲ ۵۵ اطعام

بطبع افگندن ۱۲ ۵۶

و تو قان آرزو و خواستن

۱۲ ۵۷ خلی بفتح اللام

بصیغه تشبیه برای تکثیر مثل

قوله تعالى ثم ارجع البصر

کرین ای کرات کثیره

یا مراد دست حقیقی و

دوست مجازی و مثل

این در اشعار عرب بسیار

است . والله اعلم ۱۲

۵۸ اکسار بسیار گفتن

۱۲ ۵۹ نفل کفش قال

الله تعالى فاطع نعلیک

۶۰ زل دزلت لغزیدن

قدم قال الله تعالى فان

زللتم من بعد ما جا وکم البيت

إِنْ كَانَ يَنْطِقُ نَاطِقٌ مِنْ فِطْنَةٍ

فَالْقَمْتُ دُرّاً لَهَا يَا قُوتُ

تفصیل مردہ کہ از فضل و موجودا بزرنگا کہ نفع او مفقود ست

قَدَمَاتِ قَوْمٍ وَمَقَامَاتِ مَكَارِمِهِمْ

وَعَاشَ قَوْمٌ وَهُمْ قَيْنَا كَأَمْوَاتِ

مرثید حضرت خاتم النبیین صلی اللہ علیہ وسلم

نَفْسِي عَلَى زَفْرَاتِهَا حَبِوسَةٌ

يَا لَيْتَهَا خَرَجَتْ مَعَ الزَّفْرَاتِ

لَا خَيْرَ بَعْدَكَ فِي الْحَيَاةِ وَإِنَّمَا

أَبْنِي مَخَافَةٌ أَنْ يَطُولَ حَيَاتِي

استجازه محاربه از سيد عالم صلی اللہ علیہ وسلم

هَلْ يَدْفَعُ الدَّارِعُ الْحَصِينَ قَيْتَةً

يَوْمًا إِذَا حَضَرَتْ لِيُوقِتَ قِمَاتِ

إِنِّي لَا أَعْلَمُ أَنَّ كُلَّ جُمُوعِ

يَوْمًا يَوَّلُ لِقُرْقَةٍ وَشَتَاتِ

يَا أَيُّهَا الدَّاعِي السَّيُّرُومَنَ بِهِ

كَشَفَ الْإِلَهِ رِوَادِ الْظُلُمَاتِ

أَطْلِقْ فِدَائِيكَ لِابْنِ عَمِّكَ أَمْرَهُ

وَأَرِمْ عُدَاتَكَ عَنْهُ بِالْجَمْرَاتِ

فَالْمَوْتُ حَقٌّ وَالْمَنِيَّةُ شَرِبَةٌ

تَأْتِي إِلَيْكَ قَبَادِرُ الزُّكُورَاتِ

تهدید شمنی کہ جرأت نموده و متوجہ بحرب انحضرت بوه

يَا جَامِعًا لِشِبْلِهِ سَاعَاتُهُ

وَدَنْتُ مَنِيَّتَهُ وَحَانَ وَقَاتُهُ

ارْجِعْ فَإِنِّي عِنْدَ مُخْتَلِفِ الْقَنَا

لَيْتُ يَكْرَعُ عَلَى الْعِدَى جُرَاتُهُ

خطاب با صبحی سعا انتسا در صفین نصیحت ایشان بقار و تمکین

يَبُؤَادِ بَيْبِ التَّمْلِ لَا تَفُوتُوا

وَأَضِحُوا فِي حَرْبِكُمْ وَبَيْتُوا

لِي مَا تَنَا لُوا الْبَيْنِ أَوْ تَمُوتُوا

أَوْ لَا فَإِنِّي طَالَمَا عَصَيْتُ

۱۰ الصمت السكوت

۱۱ زین زینت دادن

۱۲ مکارم جمع کرمتہ

بمعنی بزرگی ۱۲

زفرات جمع زفرۃ بمعنی نالہ

وآہ قال اللہ تعالیٰ فیہا

زفیر و شہیق سے جا تم

کہ بقید تن امیر است بون

ای کاش برآمدی بنالہ بیزن

رفتگی تو بجا کاشک من میریزم

از ہم کہ مدتے بمانم انوہ

محمد فیض الحسن عفی عنہ

۱۳ درع بالکسر بمعنی زرقا

۱۴ منیۃ بالفتح مرگ

منایا جمع ۱۲ کہ مختلف

آمد و شد کردن ۱۲

قائزہ جمع قناتہ ۱۳

عدے جمع عدد و شمن ۱۲

۱۵ دب و دریب نم

رقن از یضرب

له ذوب گداخته شدن
 ۱۲ له بوج جمع بجه
 جان ودل ۱۲ له
 احابن جمع احیان و
 ان جمع عين بمعنى وقت
 یعنی سه هر چند که من
 ز عقل و شر عم آگاه
 محتاج شوم تبرک است
 ناگاه در هر صفتی که
 رونمایم طاقم من
 مظهر جامع توفیق البر
 محمد فیض الحسن عنقی
 ۱۳ له تقویم راست
 کردن ۱۳ هه تعویج
 کج کردن ۱۳ هه شقی
 و بدی و نازیبا شدن
 ۱۳ هه امکان یکسا
 بودن نسبت شی بود
 و عدم ۱۳ هه است
 جمع سان یعنی سینه
 ۱۳ هه دآن شمیری
 بود که در غزای بدر از
 عاص ابن وائل منبه
 ابن حجاج بحضرت
 رسالت پناه رسید و علی
 رضی الله عنه بخشید ۱۳ هه
 ۱۳ هه ای یطلبون قتلی
 دیدودنه ۱۳ هه لاج
 دلاجی پناه گیرنده ماده
 لجا ۱۳ هه
 * * *

قَدْ قَلَّمْ لَوْ جِئْتَنَا فَجِئْتْ	لَيْسَ لَكُمْ مَا شِئْتُمْ وَ شِئْتْ
بَلْ قَائِرِنَا الْمُحِيَّ الْمُهَيَّبْ	
بیان آنکه فرح لازم اندوه و فرج تابع مکره	
إِذَا النَّائِبَاتُ بَلَغْنَ الْمَدَى	وَكَادَتْ تَدَاوِبُ لَهْنِ الْمُهَجْ
وَحَلَّ الْبَلَاءُ وَبَانَ الْعَزَا	فَعِنْدَ النَّاهِي يَكُونُ الْفَرْجْ
بیان احتیاج مردم اهل ر بعضی اوقات بجهل	
لَيْنٌ كُنْتُ مُحْتَاجًا إِلَى الْعِلْمِ إِنِّي	إِلَى الْجَهْلِ فِي بَعْضِ الْأَحْيَانِ أَحْوَجْ
وَلِي فَرَسٌ لِلْجِلْمِ بِالْجِلْمِ مُلْجَمٌ	وَلِي فَرَسٌ لِلْجَهْلِ بِالْجَهْلِ مُسْرَجٌ
فَمَنْ شَاءَ تَقَوَّنِي فَإِنِّي مَقْوَمٌ	وَمَنْ شَاءَ تَقَوَّنِي فَإِنِّي مَعْوَجٌ
وَبِالْجَهْلِ لَا أَرْضَى وَلَا هُوَ شِئْتِي	وَلَكِنِّي أَرْضَى بِهِ حِينَ أَحْوَجْ
فَإِنْ قَالَ بَعْضُ النَّاسِ فِيهِ سَمَاجَةٌ	فَقَدْ صَدَقُوا وَالذَّلُّ بِالْحُرِّ اسْمٌ
أَلَا رَبَّاصًا قَ الْفَضَاءُ بِأَهْلِهِ	وَأَمَّا مَا بَيْنَ الْأَسِنَّةِ مَخْرَجٌ
خطاب بفاطمه جزاها الله خیر الجزاء در وقت توجه بحارب و غزاه	
قَرِيبِي ذَا الْفَقَارِ قَاطِمٌ مِسْتِي	فَأَخِي السَّيْفُ كُلَّ يَوْمٍ هَيَّاجٌ
قَرِيبِي الصَّارِمَ الْحَسَامَ فَإِنِّي	رَاكِبٌ فِي الرِّجَالِ نَحْوَ الْهَيَّاجِ
وَرَدَّ الْيَوْمَ نَاصِحًا يَنْدِرُ النَّأَى	سَ جِيُوشِ كَالْبَحْرِ ذِي الْأَمْوَاجِ
وَرَدُّوْا مَسِيرَ عَيْنٍ يَبْعُونَ قَتْلِي	وَأَيْتِكَ الْمَحْبُوبَ بِالْبِعْرَاجِ
وَحَرَابَ الْأَوْطَانِ وَقَتْلَ النَّأَى	سَ وَحَلَّ إِذَا أَصْبَحَ لَاحِجٌ

سَوْفَ أَرْضِي الْمَلِيكَ بِالضَّرْبِ مَا مِنْ ظُهُورِ الْأَسْلَامِ أَوْ يَأْتِي الْمَوْتُ	عِشْتُ إِلَى أَنْ أَنْتَ مَا أَنْتَ رَاجٍ تُشْهِدُ أَمِنْ شَاخِبِ الْأَوْدَاجِ
شکوہ از دوستان منافق و یاران غیر موافق	
كُلُّ خَلِيلٍ لِي خَالَتُهُ فَكُلُّهُمَا رَوْحٌ مِنْ نَعْلَيْ	لَا تَرَكَ اللَّهُ لَهُ وَاضِحَةً مَا أَشْبَهَ اللَّيْلَةَ بِالْبَارِحَةِ
تبيين ائین مخالطه و تعیین طریق مبسطه	
إِصْحَبْ خِيَارَ النَّاسِ تَنْجِي مَسِيئًا وَإِيَّاكَ يَوْمًا أَنْ تَبَارِزَ جَاهِلًا وَلَا تَكُ عَرِيضًا تَشَاتِمُ مَنْ دَنَى إِذَا مَا كَرِيمٌ جَاءَ يُطَلِّبُ حَاجَةً فَبِالرَّاسِ وَالْعَيْنَيْنِ مِنِّي قَضَاؤُهُمَا	وَمَنْ صَحِبَ الْأَشْرَارَ يَوْمًا سَيَجْزِيهِمْ فَتَلَقَّ الَّذِي لَا تَشْتَرِي حِينَ يَمْرَحُ فَتَشْبَهُ كَلْبًا بِالسَّفَاهَةِ يُنْبِئُهُ فَقُلْ قَوْلَ حُرِّ مَا جِدَّ يَتَسَبَّحُ وَمَنْ يَشْتَرِي حَمْدَ الرَّجَالِ سَيَرْجِعُ
ستائش رفیق بیروجه صلاح کہ مؤدیست برنجاح و فلاح	
الرِّفْقُ بَيْنَ وَالْإِنْيَاءُ سَعَادَةٌ فَتَانَ فِي أَمْرٍ تَلَقَّ نَجَاحًا	
نھی از اظہار اسرار و متحدیر از شر شرار	
فَلَا تَفْشِ سِرَّكَ إِلَّا إِلَيْكَ فَإِنِّي رَأَيْتُ عَوَاةَ الرَّجَا	فَإِنَّ لِكُلِّ نَصِيحٍ نَصِيحًا لِ لَا يَتْرُكُونَ أَدْيِيًا صَحِيحًا
امر عبادت بگوهر عبارت سفتن و نفی بیہودہ گفتن	
إِغْتَنِمْ زَكْعَتَيْنِ زُلْفَى إِلَى اللَّهِ إِذَا كُنْتَ فَارِغًا مُسْتَرِيحًا	

له ظہور افکار اثر
 و غلبہ کردن ۱۲
 شبید کیسکہ کشتہ شود در
 راہ ضنا ۱۲
 رفتن خون از جراحت ۱۲
 ادواج جمع
 درج و ہجرت فی
 الضق ۱۲
 الا سنان التي تبدو
 عند الضحك ۱۲
 پشیمان رفتن ردبہ و جزآن
 بسوئے چیزے ۱۲
 نعلب رو باہ ۱۲
 بارحہ دوش ۱۲
 مازحہ تمخر و استہزاکردن
 رعل عریض
 بکسر العین و نشد بیدالاد
 ای متعرض للناس اشتر
 و نفع بکد کرد
 سگ ۱۲
 اے دوست گوتمہ دل
 خویش بکسہ آئیند دل
 تیرہ مگردان بنفس
 چون غنچہ زبان تویشتن
 کش بہان تا چنکنی
 ہرزہ راچی چو برس
 محمد فیص الحسن عفا اللہ
 عند ۱۳
 گرفتن ۱۲
 المرۃ من الركوع و ہول الخناہ
 ۱۲
 کفر بی وزنا و معنی ۱۲
 ۱۲ ۱۲

له كباش و كيش
 ميش ۱۲ له انتظا
 سر بيگير زدن ۱۲
 له رنج سودا
 از سمع ۱۲ له
 زخ سپوختن دور
 انداختن و داخل
 كردن ۱۲ له
 فخر خريزه از رخ
 بعت خريز كردن

گله
 حرف
 بنده

النومه ۱۲ له
 پير منبر گار و قی ماده
 ۱۲ له انجاز
 راست كردن
 وعده ۱۲ له
 از غيب رغبت
 کن ۱۲ له
 غایت و درازي
 ۱۲ له جا حد
 انکار کنند ۱۲
 ۱۲ له نانس
 رغبت کن ۱۲
 ۱۳ له بدل خويج
 كردن ۱۲

واذا هممت بالقول في الباء

طيل فاجعل مكانه التسيب

شرح مقاتله ليلة الهريز صفيين وصف مقابله مقاتله اهل كين

الليل داج والكباش تنطخ

فطاح اسد ما اراها تضطخ

اسد عرين في اللقاء قد مرخ

منها نيام و فريق منبطخ

فمن تجاير اسه فقد مرخ

تحسين كد خدائي و فرغت يا حسن

افلح من كان له مزخه

يزخها ثم نيام فنه

نصيحت امير المؤمنين حسن جزاه الله بتسكين الفتن

عليك بيرا الوالدين كليهما

و برزدوي القرني ويرا الابعاد

ولا تصعبن الا قعيا مهذبيا

عقيفا زكيا منجزا للمواعد

وقارن اذا قارنت حراموديا

فتي من بني الاحرار زين المشاهد

وكف الاذاي واخفظ لسانك واز

قد يتك في ودا الخليل للساعدي

وعض عن المكر واه طرفك واجتنب

اذى الجار واه سميك بجبل المحامد

وكن واثقا بالله في كل حادث

يصنك قد الايام من عين ميد

وبالله فاستعصم ولا ترخ غيراه

ولانك للنعباء عنه يجا حيا

ونافس ببذل المال في طلب العله

بهمة محمودا لخلايق ما جد

ولا تبين للذنيا بنا مؤملا

خلودا قبا حى عليها بخاليد

وكل صديق ليس يله ودا

قتاد عليه هل به من مراثيد

تهيج نفس ناطقه بتحصيل فضائل فانقص

وَذِي هَمَّةٍ لَمْ تَرْضَ بِالضَّيْمِ نَفْسَهُ
 إِذَا نَامَتْهُ بِالسُّدَى أَرْحِيَّةٌ
 أَبِي اللَّهِ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَعْظَمًا
 لَقَدْ سَايَرَ الْأَيَّامَ حَزْمًا وَحِيلَةً
 وَحَلَّ بِأَعْلَى ذُرْوَةِ الْفَخْرِ سَامِيًا
 وَمَا لَفْخَرًا إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَوْقِفًا
 فَكَمْ مِنْ قَتِيٍّ لَمْ يَعْرِ مِنْ حَلَلِ النَّفْسِ
 الْأَرْبَابُ شَدَا الْكَرِيمَا عَتْرَامَهُ
 وَمَا السَّيْفُ مَا قَدَاكَ أَنْ تَبْطِنَ جَفِينًا

فَأَصْبَحَ قَوْمًا هَبْرِيًّا مُجْتَدَا
 تَحَالُ اهْتِرَازًا الرَّحْمِ فِيهِ تَرَدُّدًا
 هَمًّا كَرِيمًا بِأَذْخِ الْجُدَا أَضْدَلًا
 فَأَصْبَحْتَ الْآيَاتُ تَرْهِي بِأَعْيَدًا
 وَأَبْدَى سَمَاحًا بَيْنَ ذَاكَ وَسُودَا
 مَعَانًا بِنُصْرِ اللَّهِ عَبْدًا مُسَدَّدَا
 وَكَمْ مِنْ قَتِيٍّ بِإِلَهٍ أَضْحَى مَوْبِدَا
 فَصَارَ عَلَى الْأَعْدَاءِ سَيْفًا مُهْتَدَا
 بِسَيْفٍ وَلَكِنْ مَا تَبَدَّى مُجَرَّدَا

له ضمیمہ معنی ظلم ۱۲ ص ۱۲ قمر
 سردار رئیس ۱۲ ص ۱۲ ہبیری
 خوب و نیک محضر ۱۲ ص ۱۲ الیہ
 الشرف و الکریم اولاً یکنون الی اللہ
 و کذا فی القاموس ۱۲ ص ۱۲ الیہ
 بمعنی سخاوت و عطا بخشش ۱۲
 ص ۱۲ انتزاز الرجح حرکت ۱۲ ص ۱۲
 امید سر بلند و سردار ۱۲ ص ۱۲ سلیمیا
 عالیاً ۱۲ ص ۱۲ سج الکریم سماحا و سمانه
 و سموحا و سموحه بمعنی جوانمردی و
 دلیری ۱۲ ص ۱۲ جفن نیام شمشیر ۱۲
 ص ۱۲ من اعذل و هو اللوم ۱۲ ص ۱۲
 قوله تغرب الی مقصود ان کرم الله
 وجهه ایثار دادن سفر بر اقامت زبیر که
 در سفر بسیار فوائد حاصل میشوند سدر
 اشیا غیر معلوم بقید ادراک و علم مقید
 می شوند و از احاطه چهل بیرون می آید
 و تجربی است بسیار در مفرح شدن
 جمع در اصل شدن رنج و غم که تعلق
 امور خارجی پیدا شده باشد و حصول
 آداب و طریق معاش و کسب و سود
 لغو از بزرگان و اهل دانش و پیش
 و از فقرا و صلحاء حکما و جزآن چون
 این فوائد را لایحه حصول آن
 موقوف بر سفر شد سفر کردن از در
 و احرامی شد و چون در سفر کتاب
 سخنیهای و قطع کردن مسافت میدانی
 در آن لازم بنا بر احدی می گفت هر که
 فوائد حاصل میشوند زیاد از آن بسیار
 مصائب از جگر بار میشوند گفت فان
 قبل الی یعنی حوادث زمان لازم آنست
 است هر جا که باشد خواه در سفر خواه
 در حضر پس درین قدر سفر و حضر مساوی
 اند و حصول فوائد امرزانه فالفرق ظاهر

ارشاد بتوقف کتاب معالی برو مشقت ایام و سهریلیالی

أَعَاذَ لَنِي عَلَى إِتْعَابِ نَفْسِي
 إِذَا سَامَ الْفَتَى بَرَقَ الْمَعَانِي

وَرَعَيْتُ فِي السُّرَى رَوْضَ الشَّهَادِ
 فَأَهْوَنُ قَائِتِ طَيْبِ الرُّقَادِ

ترجمہ مشقت سفر بر اساتش خضر

تَقَرَّبَ عَنِ الْأَوْطَانِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ
 تَفَرُّجَ هَمِّهِ وَالْكَسَابَ مَعِيشَةٍ
 فَإِنَّ قَيْلَ فِي الْأَسْفَارِ ذُلٌّ وَفِجَنَةٌ
 فَبُوتَ الْفَتَى خَيْرَ لَهُ مِنْ مَقَامِهِ

فَسَافِرٌ قَتِيٌّ الْأَسْفَارِ خَمْسُ قَوَائِدِ
 وَعِلْمٌ وَآدَابٌ وَصَحْبَةٌ مَا حِدِ
 وَقَطْعُ الْفِيَّافِي وَارْتِكَابُ شَدَائِدِ
 بِدَارِ هَوَانٍ بَيْنَ وَائِسٍ وَحَاسِدِ

بیان توقف جمیع امور بر امر غفور و شکور

و تجربی است بسیار در مفرح شدن
 جمع در اصل شدن رنج و غم که تعلق
 امور خارجی پیدا شده باشد و حصول
 آداب و طریق معاش و کسب و سود
 لغو از بزرگان و اهل دانش و پیش
 و از فقرا و صلحاء حکما و جزآن چون
 این فوائد را لایحه حصول آن
 موقوف بر سفر شد سفر کردن از در
 و احرامی شد و چون در سفر کتاب
 سخنیهای و قطع کردن مسافت میدانی
 در آن لازم بنا بر احدی می گفت هر که
 فوائد حاصل میشوند زیاد از آن بسیار
 مصائب از جگر بار میشوند گفت فان
 قبل الی یعنی حوادث زمان لازم آنست
 است هر جا که باشد خواه در سفر خواه
 در حضر پس درین قدر سفر و حضر مساوی
 اند و حصول فوائد امرزانه فالفرق ظاهر

اگر لوگانت الارزاق الخ یعنی جمع
 انظام مللم کہ ازخفا بمعرض ظهور می آید
 موافق با قدر الله است نہ غمہ تدبیر و
 جمع شدن اسباب ظاہری زیرا کہ اگر موافق
 تدبیر و اسباب ظاہری نتیجہ مرتب میشود
 در مثلاً حصول درجات رفیعہ و مامور شدن
 بر مناصب جلیلہ برای کسی کہ در علم بسیار
 سعی و کوشش کرده باشد لائق و فائق
 شدہ باشد و عدم حصول آن برای کسی کہ
 سعیش بدین محل صرف نہ نمود و در جبل
 مرکب مبتلا مانده باشد (البتہ ہر شخص
 کہ فی زمانہ خادم است مخدوم می بود
 مخدوم خادم چرا کہ صدہا صاحب علم
 لائق و فائق جامع کمالات بجهت
 ناموافقیت زمان با عاقل طاعت
 ناکسان و کمینہ ہائے زمان کہ ہیچ
 استعداد و قابلیتہ نداشتند محاط از خفا بہ
 شاعری درین باب شعر گفتے تم
 عالم عالم اعیت نہا بہہ و کم جان جلیل
 تلقا ہ مرز و فادہ اگر حصول مال بقیہ ہم ہوتو
 بر تدبیر ایشان بود موضوع این نمونہ
 جزا از اجتناء ثمرہ آن مخدوم ماند و جزو نمونہ
 بر تقدیر وجود موقوف علیہ حاصل نمی شود
 پس معلوم شد کہ تدبیر بشیر را درین امور
 بیچ و فغانی نیست و اینہم کہ شب و روز
 بمعرض ظهور واقع میشود ظهور آن کہ در
 تقدیر مخفی و مقدر است و محمد فیض الحسن
 عفی عنہ **ع** فدا بمعنی کذب و دروغ
 و ضعف عقل بسبب پیری و کلاہ با صلح
 مہینا ۱۱ محمد فیض الحسن عفی عنہ **ع** ای
 چون شخصی در آب دوستی ادا کردن آن
 قاصر ماند از دوستی او چہ فائدہ و سودا
 اگر طبیعت احدی غلامی باشد متصف
 بہین رذائل باشد انساب است فروختن

إِذَا لَمْ يَكُنْ عَوْنُ مِنَ اللَّهِ لَلْفَتَىٰ
 فَالْكَثْرَ مَا يُمَدُّنِي عَلَيْهِ اجْتِهَادِي

بیان آنکہ امور بر وفق تقدیر رحمان است نہ بر غم تدبیر انسان

لَوْ كَانَتْ الْأَرْزَاقُ تَجَرِّيَ عَلَيَّ
 مِقْدَارَ مَا يَسْتَأْهِلُ الْعَبْدُ

اگر آنکہ از خفا بمعرض ظهور می آید
 موافق با قدر الله است نہ غمہ تدبیر و
 جمع شدن اسباب ظاہری زیرا کہ اگر موافق
 تدبیر و اسباب ظاہری نتیجہ مرتب میشود
 در مثلاً حصول درجات رفیعہ و مامور شدن
 بر مناصب جلیلہ برای کسی کہ در علم بسیار
 سعی و کوشش کرده باشد لائق و فائق
 شدہ باشد و عدم حصول آن برای کسی کہ
 سعیش بدین محل صرف نہ نمود و در جبل
 مرکب مبتلا مانده باشد (البتہ ہر شخص
 کہ فی زمانہ خادم است مخدوم می بود
 مخدوم خادم چرا کہ صدہا صاحب علم
 لائق و فائق جامع کمالات بجهت
 ناموافقیت زمان با عاقل طاعت
 ناکسان و کمینہ ہائے زمان کہ ہیچ
 استعداد و قابلیتہ نداشتند محاط از خفا بہ
 شاعری درین باب شعر گفتے تم
 عالم عالم اعیت نہا بہہ و کم جان جلیل
 تلقا ہ مرز و فادہ اگر حصول مال بقیہ ہم ہوتو
 بر تدبیر ایشان بود موضوع این نمونہ
 جزا از اجتناء ثمرہ آن مخدوم ماند و جزو نمونہ
 بر تقدیر وجود موقوف علیہ حاصل نمی شود
 پس معلوم شد کہ تدبیر بشیر را درین امور
 بیچ و فغانی نیست و اینہم کہ شب و روز
 بمعرض ظهور واقع میشود ظهور آن کہ در
 تقدیر مخفی و مقدر است و محمد فیض الحسن
 عفی عنہ **ع** فدا بمعنی کذب و دروغ
 و ضعف عقل بسبب پیری و کلاہ با صلح
 مہینا ۱۱ محمد فیض الحسن عفی عنہ **ع** ای
 چون شخصی در آب دوستی ادا کردن آن
 قاصر ماند از دوستی او چہ فائدہ و سودا
 اگر طبیعت احدی غلامی باشد متصف
 بہین رذائل باشد انساب است فروختن

لَكَانَ مَنْ يَخْدِمُ مُسْتَحْدِمًا
 وَاعْتَدَلَ الدَّهْرُ إِلَىٰ أَهْلِهِ

مذمت جمعی کہ بصورت مردم اند ب حقیقت حیوانی بی ہند

مَا أَكْثَرَ النَّاسَ لَا بَدَّ مَا أَقْلَهُمْ
 إِنِّي لَا أَفْتَمُّ عَيْنِي حِينَ أَفْتَمُّهَا

وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنِّي لَمُ أَقْلٌ فَتَدَا
 عَلَيَّ كَثِيرٌ وَلَكِنْ لَا أَرَىٰ أَحَدًا

تنبیہ بر مفارقت وجدائی از یاران موافق ریائی

مَنْ لَمْ يَرِدْكَ فَخَلِّهِ بِسْمِ إِدِيءٍ
 لَا تَحْزَنْنِ بِعَجْبِيهِ وَبِعَادِيهِ

تفصیل لوازم محبت و تبیین مراسم مودت

إِذَا مَا الْهَرَمُ لَمْ يَحْفَظْ ثَلَاثًا
 وَفَاءٌ لِلصَّدِيقِ وَبَدَلُ مَالٍ

فَبَعْدُ وَلَوْ بَلَغَ مِنْ رِمَادٍ
 وَكَيْفَ تَأْتِي السَّرَائِرُ فِي الْفَوَاحِشِ

بیان آنکہ محبت دشمن هر کس عداوت است صد دوستی است وقت است

صَدِيقٌ عَدُوٌّ أَوْ دَاخِلٌ فِي عَدَاوَتِي
 فَلَا تَقْرَبْنِي مِنِّي وَأَنْتَ صَدِيقُهُ

وَأِنِّي لَمِنْ وَدَّ الصَّدِيقَ وَدَّوَدَ
 فَإِنَّ الَّذِي بَيْنَ الْقُلُوبِ بَعِيدٌ

اظهار تمکن در مودت و صفا و اثبات ثبات در محبت و وفا

مَا وَدَّعِي أَحَدًا إِلَّا بَدَلْتُ لَهُ
 وَلَا قَلْبِي وَإِنْ كَانَ الْمُسِيءُ بِنَا
 وَلَا اتَّخَمْتُ عَلَى سِرِّ فَحِثْ بِهِ
 وَلَا أَقُولُ نَعَمَ يَوْمًا فَاتَّبِعْهُ

صَفَوَالْبُودَّةَ مِثِّي أَخْرَأَ الْبَدِ
 إِلَّا دَعَوْتُ لَهُ الرَّحْمَنَ بِالرَّشِيدِ
 وَلَا مَدَدْتُ إِلَى غَيْرِ الْجَبِيلِ يَدِي
 مَجَلًا وَلَوْ ذَهَبَتْ بِالمَالِ وَالْوَلَدِ

یعنی هر که با من بجهت
 و مودت پیش آمد من با دین
 بصفاد و قاپوش آدم و هر که
 با من از دشمنی و عداوت و
 درشتی پیش آمد من بعاوضه
 آن بر است آن دعاء بهتری کنم
 که الهی فلان را هدایت کن و هر که
 چیزی بمن امانت داده است

ارزوی رفیق جانی و شفیق روحانی

هُنَوْمٌ رِجَالٍ فِي أُمُورٍ كَثِيرَةٍ
 يَكُونُ كَرُوحٍ بَيْنَ جَمْعَيْنِ قَسَمَتْ

وَهَيَّ مِنَ الدُّنْيَا صِدَائِقُ مَسَاعِدٍ
 فَجَسَمُهَا جَسَمَانِ وَالرُّوحُ وَاحِدٌ

گاهی خیانت نکرده ام یا هر
 سر می در رازی سطاع گردانیده
 در افشار آن قباخت است
 من گاهی ظاهر نگردم و با هر کسی
 که وعده نموده ام بوفاء ادا

ترغیب نفس بقناعت که مشتمل است بر عین طاعت

أَقْلَمُ مَنْ كَانَ لَهُ كِرْدٌ بِيَدَاةٍ

يَأْكُلُ مِنْهَا تَمَّ يَتَّقِي جِنْدَاةً

بلاکت مال او بجان و اولاد
 باشد و فاکتم بهرگز و عده خلافی
 نگردم و نکتم سبحان الله چه
 خیالات و خصائل حمیده بود
 محمد فیض الحسن عقی غنسه

تبئیه بر غم درویشان خوردن و تسکین دل‌های پریشان کردن

وَحَسْبُكَ دَاءٌ أَنْ تَبِيَّتَ بَبْطَنَةَ

وَحَوْلُكَ الْبَاءُ تَحْنُ إِلَى الْقَدِّ

یعنی دشمنی و عداوت
 محمد فیض الحسن عقی غن
 یعنی ریخ و غم که لانا
 انسان است معطل بعلل
 است کسی را بقتل جاه کسی
 نشدن اولاد علی بن ابی طالب
 نامی سر شدن و دست خالص
 صاحب محبت و صفاد مودت و
 فکر کیفیت آن چنین باشد که
 ممن مسطور است ۱۲ محمد فیض الحسن
 یعنی عذرا یعنی بقیه از خرا
 در زمیل ۱۲

خطاب بدنیادار که در دنیای طمع خاورد داشته و تخم خیال

محال در باغ دماغ کاشته

يَا مُؤْتِرُ الدُّنْيَا عَلَى دِينِهِ
 أَصْبَحْتَ تَرْجُو الْخُلْدَ دَرِيهَا وَقَدْ
 مِهَاتُ أَنْ الْمَوْتِ ذُو أَسْهِمٍ
 لَا يَشْرَحُ الْوَاعِظُ قَلْبَ امْرِءٍ

وَالثَّائِبَةُ الْحَيْرَانَ عَنْ قَصْدِهِ
 أَبْرَزَ قَابِ الْمَوْتِ عَنْ حَدِّهِ
 مَنْ يَرْمِيهِ يَوْمًا بِهَا يُرْدِيهِ
 لَمْ يَعْرِمْ اللهُ عَلَى رُشْدِهِ

ارشاد یا بن الوقت بودن و ابواب حال بر روی دل کشون

مَضَى أَمْسَكَ الْبَاقِي شَهِيدًا مَعَدًّا لَا فَإِنْ كُنْتَ فِي الْأَمْسِ اقْتَرَفْتَ إِسَاءَةً وَلَا تَرْجِعْ فِعْلَ الْخَيْرِ يَوْمًا إِلَى غَدٍ يَقَالُ اجْتَبِ لِلْمَرَاذِ الْخَيْرَ مِنَ الْأَرْجَاءِ بِمَعْنَى التَّأخيرِ وَيَوْمَكَ إِنْ عَاتَبْتَهُ عَادَ نَفْعُهُ	وَاصْبَحْ فِي يَوْمٍ عَلَيْكَ شَهِيدٌ فَتَنْ يَا حُسَيْنَ وَأَنْتَ حَيِّدٌ لَعَلَّ غَدًا يَأْتِي وَأَنْتَ فَقِيدٌ إِلَيْكَ وَمَا ضَى الْأَمْسِ لَيْسَ يُعُودُ
---	--

المنع كالتسبب
من الاقتران اللى
الاعتساب كما فى
التنزيل وليقرر فوالله
مقرر فون ۱۲ محمد فيض
الحسن عفى عنه ۱۲
اي لا توخر فعلك الذى
اروت ان تفعل الى

بيان يكساں شدن خلائق بعد از موت و خوارگشتن ایشان بعد از قوت

ذَهَبَ الَّذِينَ عَلَيْهِمْ وَجْدِي مَنْ كَانَ يَتَّبِعُ فِي التُّرَابِ وَبَيْتَهُ لَوْ كَشِفَتْ لِلخَائِقِ أَطْبَاقُ الثَّرَى مَنْ كَانَ لَا يَطَّأُ التُّرَابَ بِرِجْلِهِ	وَبَقِيَتْ بَعْدَ نِزَاقِهِمْ وَجْدِي شَبْرَانٍ فَهُوَ نِغَايَةُ الْبَعْدِ لَمْ يُعْرَفِ الْمَوْلَى مِنَ الْعَبْدِ يَطَّأُ التُّرَابَ بِنَا عِمَّا الْخَدَّ
--	--

فقد فالك لا تدرى
ان تجي في ام موت
مصرع - گيا وقت پھر
پاؤ آتا نہیں ۱۲ محمد
فيض الحسن عفى عنه
۱۲ تجا في بعد ۱۲
۱۲ سكره الموت
شدة والمنيا جمع منية
بعن الموت كما فى
قول الشاعر واذ المنية
ان شبت اطفا رها ايض
كأن تيمت لم ينفع ۱۲ محمد
فيض الحسن عفى عنه

تنبیه بر فناى عالم و زوال نبى ادم

إِنَّ الَّذِينَ بَنُوا فِطَالَ بِنَاءُ وَهُمْ جَرَّتِ الرِّيحُ عَلَى مَحَلِّ دِيَارِهِمْ وَأَرَى النَّعِيمَ وَكُلَّ مَا يُلْهِى بِهِ	وَأَسْمَعُوا بِأَهْلِ وَالْأَوْلَادِ فَكَانَهُمْ كَانُوا عَلَى مِيعَادِ يَوْمًا يَسِيرًا إِلَى بَلَى وَنَقَادِ
--	--

اظهار اندیشه مرگ کردن و لوازم حیوة ترک کردن

جَبِي تَجَانِي عَنِ الْوَسَادِ مَنْ خَافَ عَنِ سَكْرَةِ الْمَنِيَا قَدْ يَلْغُ الزَّرْعُ مَنْتَهَاةً	خَوْفًا مِنَ الْمَوْتِ وَالْمَعَادِ لَمْ يَدْرِ مَا لَذَّةُ الرُّقَادِ لَا بَدَأَ لِلزَّرْعِ مِنْ حَصَادِ
--	---

تمنى معاودت شباب سعادت قبلاً

بَكَيْتَ عَلَى شَبَابٍ قَدَّ تَوَلَّى
فَلَوْ كَانَ الشَّبَابُ يَبَاعُ بَيْعًا
وَلَكِنَّ الشَّبَابَ إِذَا تَوَلَّى

فَيَا لَيْتَ الشَّبَابَ لَنَا يَعُودُ
لَا عَطَيْتُ الْمُبَاعِ مَا يُرِيدُ
عَلَى شَرَفٍ فَبَطَلَبُهُ بَعِيدُ

۱۰ یعنی بمضی طیاریا
۱۱ ارقت بمعنی بیدار
۱۲ نوح بانضم نیاحت
کنند و بالفصح مصدر بمعنی
نیاحت کردن ۱۱

تعین جمع که از روی مرگ آنحضرت اشتند هستند

موهوم خود را ابدی پیدا شدند

تَمَنَّى رِحَالًا أَنْ أَمُوتَ وَإِنْ أَمَتُ
وَلَيْسَ الَّذِي يَبْعِي خِلَافِي يُضَرُّنِي
وَإِنِّي وَمَنْ قَدَّمَ قَبْلِي لَكَ الَّذِي

فَتِلْكَ سَبِيلُ لَسْتُ فِيهَا بِأَوْحَدٍ
وَلَا مَوْتٌ مَن قَدَّمَ قَبْلِي يُجَلِّدُنِي
يُرْوَرُ خَلِيلًا أَوْ يَرُوسُ وَيَجْتَدِي

۱۳ یعنی خبر الموت ۱۲
تسويد بهتر گردانیدن ۱۲
۱۳ مادی لجا ۱۲
۱۴ یعنی ایک جموع صعاوک
۱۵ فقیر ۱۲
۱۶ یعنی غم و غمش و غموت ۱۲
۱۷ الخلف بسكون اللام
۱۸ اندالیت و بفتحها السالغ ۱۲
۱۹ الاستبجان الاستیصال
کما قال الحما سے سے

بیان احاطه مرگ انداه اساس بھرا کہ ولادت یافت از افراد ناس

أَمُوتُ لَا وَالِدًا وَلَا لَدًّا
كَانَ النَّبِيُّ وَلَمْ يَخْلُدْ لِأُمَّتِهِ
لِلْمَوْتِ فَيُنَاسِهَا غَيْرَ خَاطِئَةٍ

هَذَا السَّبِيلُ إِلَى أَنْ لَا تَرَى لِحَدًّا
لَوْ خَلَّدَ اللَّهُ خَلْقًا قَبْلَهُ خَلَّدَا
مَنْ قَاقَهُ الْيَوْمَ سَهْمٌ لَمْ يُفِئَهُ عَدَا

لوکت من مازن لم استج
۱۰ یعنی بنو اللقیطه من ذم
۱۱ ابن شیبانہ
۱۲ یعنی عنہ سلطه قدوم
۱۳ تم کردن ۱۲
۱۴ بمعنی علم بمعنی عقل و دانستن
۱۵ یعنی جمع آن ۱۲
۱۶ شاعری درین باب کثرت
۱۷ از تیرہ جن کسی بخاند
جان برادرش من کہ زاد او کثرت
۱۸ یعنی در روز محسم
۱۹ فیض الحسن یعنی عتق

مرثیہ پدرموا فقت شعار و دامت قریش فحالف تار

أَرَقْتُ لِتَوْجِهِهِ الْخِرَالِئِلِ عَدَدًا
أَبَا طَالِبٍ فَأَوْصِي الصَّعَالِيكَ ذَا النَّدَا
أَخَا الْمَلِكِ خَلَّةً ثَلَمَةً سَيْدًا هَا
فَأَمْسَتْ قُرَيْشٌ بِفِرْحُونَ بَقْدَاهِ
أَرَادَتْ أُمُورًا زَيْنَتَهَا حَلُومَهُمْ

لِشَيْخِي يَنْعَى وَالرَّيْسِ السُّودَا
وَذَا الْحَاجِمِ لَا خَلْفًا وَلَمْ يَكُ قَعَادَا
بَنُو هَاشِمٍ أَوْ سَبَابِحُ وَيُحَمِّدَا
وَلَسْتُ أَدْرِي خِيَالِي شَيْءٌ مَخْلَدَا
سَتُورُهُمْ يَوْمًا مِنَ الْغَيِّ مَوْرَدَا

۱۰ یعنی از تیرہ جن کسی بخاند
جان برادرش من کہ زاد او کثرت
۱۱ یعنی در روز محسم
۱۲ فیض الحسن یعنی عتق

له والى نيزه باجمع عاليه
 له صفيح بمعنى شمشير
 والمبندى ساخت بنده ۱۲
 له الكريهه الشده في الحرب
 له سلم بالكسر صلح ۱۲
 له مراد از كتاب قرآن
 شريف است له شاعري
 بفارسي هم بمعني گفته
 اي نورد و چشم من چو رفتي نظر
 در برون من قائم نيست
 وگره ليكن چو كنم نهي تو انم
 مردن تا يك اجل نياورد
 علم قدر ۱۲ محمد فيض الحسن يعني
 عنه له عنوفه تسمى ذوات
 نمودن از نصر ۱۲
 جليله بحكم وحيث وچابك
 له وپنهان شاعري گويد
 بهمين معني له من نام
 وجود از خود انداخته ام
 هستي مجازي همه در پايخته
 در آتش تب هزار پيسته
 ام ۴ دين طرفه که با سوزش
 خود سوخته ام ۱۲ محمد فيض الحسن
 عفي بن صله متي کنه اجمع فية
 کنه بمعني آرزو و مقصد ۱۲
 محمد فيض الحسن معني عنه ۱۲
 ۱۲ ۱۲
 ۱۲

يَرْجُونَ تَلْذِيبَ النَّبِيِّ وَقَتْلَهُ
 كَذَبْتُمْ وَيَبْتَئِ اللَّهُ حَتَّى نَذِيْقَكُمْ
 وَيَبْدَأُ وَمِمَّا مَنظَرُ ذَوْكِرِيهَةٍ
 فَأَمَّا تَبِيدُوا وَنَا وَإِنَّمَا تَبِيدُكُمْ
 وَإِلَّا فإِنَّ الْحَى دُونَ مُحَمَّدٍ
 وَإِنَّ لَهُ فِيكُمْ مِنْ اللَّهِ نَاصِرًا
 نَبِيٌّ أَتَى مِنْ كُلِّ وَجْهِ مِخْطَاطَةٌ
 أَغْرَ كُضْبُوءَ الْبِنَارِ صُورَةً وَجِهَهُ
 أَمِينٌ عَلَى مَا اسْتَوَدَّ عِ اللَّهِ قَلْبَهُ

وَأَنْ يَقْتَرِدَ اجْتِمَاعًا عَلَيْهِ وَيَحْجَدَا
 صُدُورَ الْعَوَالِي وَالصَّفِيمِ الْمُهْتَدَا
 إِذَا مَا تَسْرَبْنَا الْحَدِيدَ الْمَسْرَدَا
 وَإِمَّا تَرَوْا بِسَلَامِ الْعَشِيرَةِ أَرْشَدَا
 بَنُو هَاشِمٍ خَيْرَ الْبَرِيَّةِ مُحْتَدَا
 وَلَسْتُ بِبَلَاقٍ صَاحِبِ اللَّهِ أَوْحَدَا
 فَسَمَاءُ رَدِّي فِي الْكِتَابِ مُحْتَدَا
 جَلَا الْغَيْمِ عَنْهُ ضَوْعُوهُ فَتَوَقَّدَا
 وَإِنْ كَانَ قَوْلًا كَانَ فِيهِ مَسَدَا

مرثيه سيدنا فخر شريفه عظمه زهر رضى الله عنها در وقت حتمي

وَإِنْ حَيَوْنِي مِنْكَ يَا بِنْتَ أَحْمَدَ
 وَلَكِنْ لِأَمْرِ اللَّهِ تَعْتَوِرُ قَائِمًا
 أَنْصَرُّ عَنِّي الْحَمَى لَدَايِكَ وَأَسْتَلِي
 أَصِرُّ عَلَى صَبْرٍ وَأَقْوَى عَلَى مَنِي
 وَفِي هَذِهِ الْحَمَى دَلِيلٌ بِأَنْفِهَا

بِأَظْهَارِ مَا أَخْفَيْتُهُ لَشَدِيدًا
 وَلَيْسَ عَلَى أَمْرٍ إِلَّا لَهُ جَلِيدًا
 إِلَيْكَ وَمَالِي فِي الرِّجَالِ نَدِيدًا
 إِذَا صَبِرْ خَوَارِ الرِّجَالِ بَعِيدًا
 بِلَوْتِ الْبِرَايَا قَائِدًا وَيُرِيدًا

خطاب بغاطه بر اعطاجم اسير غم فرسو کيکي از اسبان ترول هل اتى بود

فَاطِمَةُ يَا بِنْتَ النَّبِيِّ أَحْمَدَا
 قَدْ زَانَهُ اللَّهُ بِحَبِيبٍ أَغْيَدَا

بِنْتُ نَبِيِّ سَيِّدِ مَسْوَدَا
 هَذَا أَسِيرٌ لِلنَّبِيِّ الْمُهْتَدَا

مَكْبَلٌ فِي غَلَّةٍ مُقْبِلًا عروق ۱۱	يَشْكُو الْبِنَا الْجُوعَ قَدْ تَمَدَّدَا
مَنْ يَطْعِمُ الْيَوْمَ يَجِدَهُ فِي غَدٍ مَازَرَ عَ الزَّرَاعِ سَوْفَ يَخْصَدُ	عِنْدَ الْعَلِيِّ الْوَاحِدِ الْمَوْحَدَا فَأَطْعِمِي مَنْ غَيْرِ مَنْ أَنْكَدَا ريحان نوره ۱۲
حَتَّى تَجَازِي بِالذِّي لَا يَنْفَدَا	
يَا سَمَّ دَادِنِ فَاطِمَةَ مَرْتَضَى رَا وَمَدَحِ أَوْ بَانَ عَامِ وَ الْكَرَامِ	
لَمِيقٌ مَتَّاجِئَتْ غَيْرِ صَاعِ إِبْنَانُ وَاللَّهِ مِنَ الْجِيَاءِ	قَدْ ذَهَبَتْ كَفَى مَعَ الذِّرَاعِ أَبُو هَدَا لِلْخَيْرِ ذُو صُطْنَاعِ
يَصْطَنِعُ الْمَعْرُوفَ بِابْتِدَاعِ نكوت ۱۲	
ارْتِجَازِ مَبْنَى بِرِصْبِ رُوسِكِينِهِ دَرُوقِ بِنَائِي مَسْجِدِ مَدِينِهِ	
لَا يَسْتَوِي مَنْ يَعْمُرُ الْمَسَاجِدَا يَدُ أَبٍ فِيهَا قَائِمًا وَقَاعِدَا	وَمَنْ يَبِيْتُ رَا لِعَا وَسَا جِدَا وَمَنْ يَكْرُهُ هَكَذَا مَعَانِدَا
وَمَنْ يَرَى عَنِ الْغُبَارِ حَائِدَا	
عَرْضِ أَيْدِيَانِ وَاسْلَامِ بِرِسِيدِ أُنَامِ	
يَا شَاهِدًا لِلَّهِ عَلَيَّ فَأَشْهَدُ مَنْ شَكَفَ فِي الدِّينِ فَيَأْتِي مُهْتَدَا	أَتَى عَلَى دِينِ النَّبِيِّ أَحْمَدُ يَارَبِّ فَاجْعَلْ فِي الْجَنَانِ مَوْرِدَا بيد السلام ۱۲
رَجَزِي كَمَا بَعْدَ أَنْ قَتَلَ نَذِيرَ بَنِي طَلْحَةَ إِحْدَا كَفْتُهُمْ مَقْصُوبًا بِالْمَنْفَعَاتِ س سقنه	
أَصُولُ بِاللَّهِ الْعَزِيزِ لَا مَجْدُ وَذَالِقِ الْأَصْبَاحِ رَبِّ الْمَشْجِدِ	
أَنَا عَلِيُّ وَابْنُ عَمِّ الْمُهْتَدِي	

لك الكبل القيد
 وكيسر او اعظمه جعبول
 كبله كيبده كبله جلسه
 في السجن او غيره كذا
 في القاموس ۱۲ محمد
 فيض الحسن عفي عنه
 حصد الزرع والنبات
 يخصد ويخصد حصدا
 او صاد اقطعه بالمبطل
 اى درانتي انا حصده
 وهو حاصد من القاموس
 ۱۲ محمد فيض الحسن عفي
 عنه ۱۲ ينقد كسح نقاد
 او نقدا فنه و ذسب نقدا
 افناه ۱۲ محمد فيض الحسن
 عفي عنه ۱۲ الذراع
 كتاب دست و جزان
 من الالطون ۱۲
 الجيا ع كتاب لفته في
 الجوز ۱۲ حاد عن حيد
 جسدا و حيد انا د حيداً
 و حيدوا و حيدوة و حيدوة
 مال و حائد مائل من القلم
 ۱۲ محمد فيض الحسن عفي
 عنه ۱۲ از اصول بمعنى
 جمله کردن ۱۲

منع شحات هند ز ابی سفیاز در و شهادت حمزه و شهید احد علیهم الرضوان

۱۰ له هند دختر عقبه بن رمیة ابن عبد
 شمس بن عبد مناف ۱۲ فیض الحسن
 ۱۱ له صحزه ابوسفیان پدر معاویة
 ۱۲ له رگ تک دوزخ ۱۲ له
 حمزه پسر عبدالمطلب داد در سال
 ششم از نبوة مسلمان شده سبب
 آن بود که روزی پیغامبر صلی
 الله علیه وسلم در مقام سفاقات
 همت ابو جهل می گذشت بی ایذا باختر
 صلی الله علیه وسلم رسانید و حمزه بعید
 رفته بود که فدات او بود که در وقت
 مراجعت از صید طواف کعبه معظمه کردی
 چون بازگشت طواف میکرد کینزک
 عبد بن جدعان صورتی عالی که میان مصطفی
 صلی الله علیه وسلم و ابو جهل گذشته
 بود عرض کرد او در حال مجلس قریش
 رفته و بکمان مرآتو جهل بشکست و
 اظهار اسلام فرمودد انفسه محمد
 استخمسین بر نوادی و الی الاسلام الله
 الخیف و بدین جا رسیده عزیزه
 خبیرا بعباد بهم لطیف و اذا نیت
 رسالتک علینا شہر و مع ذی اللب
 الخیف ۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنه
 ۱۳ احتساب امیدزد اشتن
 و امید ثواب کردن ۱۲ له سره
 جمع سری بجنه هر تاده سر ۱۲
 ۱۴ علق خون بسته ۱۲ له توبه
 جای دادن ۱۲ له ادرار جاری
 کردن ۱۲ له اعتبار شاد شدن
 بحصول مراد مغتبط خوش و شاد کام
 ۱۲ له مثل کردن یعنی گوش و بینی
 و غیره بریدن و عقوبت کردن ۱۲ له
 عندا سرکشی کردن ۱۲ له مغادر
 گذاشتن ۱۲ له منجدل افتاده ۱۲

أَنَا إِنْ هَذَا حَلَّ صَخْرَهُ
 فَإِنْ تَفَخَّرَ بِحِجْرَةٍ حِينَ وَ لِي
 فَإِنَّا قَدْ قَتَلْنَا يَوْمَ بَدْرٍ
 وَقَتَلْنَا سَرَاةَ النَّاسِ حُرًّا
 وَ شَيْبَةَ قَدْ قَتَلْنَا يَوْمَ ذَاكُم
 فَبِئْسَ مِنْ جَهَنَّمَ شَرًّا
 وَ نَسِيَانٍ مَنْ هُوَ فِي حَجِيمٍ
 وَ مَنْ هُوَ فِي الْجَنَانِ يَدْرِيهَا

دَعَتْ ذُرَّكَاءَ بِشَرِّتِ الْهُنُودَا
 مَعَ الشُّهَدَاءِ مُحْتَسِبًا شَهِيدًا
 أَبَا جَهْلٍ وَعَدْبَةَ وَالْوَلِيدَا
 وَ غَمَمْنَا الْوَلَائِدَا وَالْعَبِيدَا
 عَلَا أَثْوَابِهِ عَاقًا جَسِيدًا
 عَلَيْهَا لَمْ يَجِدْ عَنْهَا حَسِيدًا
 يَكُونُ شَرَابُهُ فِيهَا صَدِيدًا
 عَلَيْهِ الرِّزْقُ مُغْتَبَطًا حَسِيدًا

حکایت جوادته که در غزوات احدی نموده و ابواب عبرت بر رواهل خبر کشوده

اللَّهُ حَيٌّ قَدِيمٌ قَادِرٌ صَمَدٌ
 هُوَ الَّذِي عَرَفَ الْكُفَّارَ مَنْزِلَهُمْ
 فَإِنْ يَكُنْ دَوْلَةٌ كَانَتْ لَنَا عِظَةٌ
 وَيَنْصُرُ اللَّهُ مَنْ وَالَاهُ إِنْ لَهُ
 فَإِنْ نَطَقْتُمْ بِفَخْرٍ لَا أَبَا لَكُمْ
 فَإِنَّ طَلْحَةَ غَادِرُنَا مُنْجِدًا
 وَالْمَرْءُ عُمَانُ أُرْوَتْهُ أَسِنَّتُنَا
 فِي تَسْعَةٍ إِذْ تَوَلَّوْا بَيْنَ أَظْهُرِهِمْ

وَلَيْسَ يُشْرِكُهُ فِي مَلِكِهِ أَحَدٌ
 وَالْمُؤْمِنُونَ سَيَجْزِيهِمْ كَمَا وَعَدُوا
 فَهَلْ عَسَى أَنْ يَرَى فِي غَيْبِهَا رَشْدًا
 نَضْرًا وَيَمْتَلِئُ بِالْكَفَّارِ إِذْ عُنْدَا
 فِيمَنْ تَضَمَّنَ مِنْ إِخْوَانِنَا لِلْحَدِّ
 وَاللِّصْفَائِحِ نَارُ بَيْنِنَا نَقْدًا
 فَجَنِّبْ زَوْجَتَهُ إِذْ خَبِرْتَ قَدًّا
 لَمْ يَنْكُرُوا مِنْ حَيَاضِ لَمُوتٍ إِذْ وَرَدُوا

كَانُوا الدَّاءِ وَابٍ مِنْ هَيَّوَا كَرْمَهَا
 وَأَحْمَدُ الْخَيْرِ قَدْ أَرَدَى عَلَى عَجَلٍ
 فَظَلَّتِ الطَّيْرُ وَالضَّبَعَانِ تَرْكِبَهُ
 وَمَنْ قَتَلْتُمْ عَلَى مَا كَانَ مِنْ حَبِيبٍ
 لَهُمْ جِنَانٌ مِنَ الْفَرْدُوسِ طَيِّبَةً
 صَلَّى إِلَاهُهُ عَلَيْهِمْ كُلَّمَا ذَكَرُوا
 قَوْمَهُمْ وَذُو الرِّسُولِ اللَّهُ اخْتَبَلُوا
 وَمَصْعَبٌ ظَلَّ لَيْثًا دُونَهُ حَرْدًا
 لَيْسُوا أَكْفَلًا مِنَ الْكُفَّارِ أَدْخَلَهُمْ

شَمَّ الْأَنْوَابِ وَحَيْثُ الْفَرْعُ وَالْعَدَا
 تَحْتَ الْعَجَّاجِ أَبِيًّا وَهُوَ فَجْرُهُ
 فَحَامِلٌ قِطْعَةً مِنْهُمْ وَمُقْتَعِدٌ
 مِتَّاقِدًا صَادِقًا خَيْرًا فَقَدْ سَجَدَا
 لَا يَعْتَرِئُهُمْ بِهَا حَرٌّ وَلَا صَرْدٌ
 قُرْبٌ مَشْهُدٍ صِدْقِي قَبْلَهُ شَهْدَا
 شَمَّ الْعَرَائِينَ مِنْهُمْ حَمْرَةَ الْأَسَدِ
 حَتَّى تَرْمَلَ مِنْهُ تُعَلِّبُ جَسَدُ
 نَارًا الْحَجِيمِ عَلَى أَبْوَابِهِمْ رَصَدَا

۱۰ ضوایا بالفم گیسو مرد
 ۱۱ مرد و دشوایا شب جمع ۱۲
 ۱۳ بکسر الفاء البوقیلة من قریش
 ۱۴ دیوفهر بن مالک بن نضر ۱۵
 ۱۶ شتم بلندی بنی و شتم
 ۱۷ جمع آن و شتم الالف کنایه عن
 ۱۸ شتم بلندی کریم چه سبب فرست
 ۱۹ بلندی بنی دلالت بر شرف
 ۲۰ گرم دارد دین مثل غریضه افقا
 ۲۱ کنایه از ابله است اسبب
 ۲۲ آنکه عرض قفا از روی
 ۲۳ راست دین بلاهت و سفاهت
 ۲۴ است محمد فیس الحسن علی عن
 ۲۵ العده و ما العده الحواد
 ۲۶ الذین من العار و السلج و العود
 ۲۷ جمع ۲۸ صا دره یافتن
 ۲۹ العده و رسیدن
 ۳۰ که بسکون را سزاوار
 ۳۱ مرد و لفظ از سبب و بفتح
 ۳۲ و اسباب الفتن محمد فیض الحسن
 ۳۳ یعنی عده عزمین کبرئین
 ۳۴ بلندی بنی عزمین جمع آن ۳۵
 ۳۶ قتل یحیی قتل بنی
 ۳۷ مقور ۳۸ البایحتمون
 ۳۹ یعنی جماعت ۴۰ الله خیر بود
 ۴۱ تادون ۴۲ تادون تادون
 ۴۳ تادون تادون تادون
 ۴۴ تادون تادون تادون
 ۴۵ تادون تادون تادون
 ۴۶ تادون تادون تادون
 ۴۷ تادون تادون تادون
 ۴۸ تادون تادون تادون
 ۴۹ تادون تادون تادون
 ۵۰ تادون تادون تادون

تمهید معذرت بر قتل خویشان و تشدید مصلحت در زجر ایشان

قُرَيْشٌ بَدَانَنَا بِالْعَدَاوَةِ أَوْ لَا
 يَا فُؤَادِهِمْ وَالْبَيْضُ بِالْبَيْضِ تَلْفِي
 وَخِطِيَّةٌ قَدْ تَقَفَتْ سَمَّهِرِيَّةً
 فَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَبْعَثُوا الْحَرْبَ اسْمُوا
 فَقَالُوا كَفَرْنَا بِالذِّئْبِ قَالَ إِنَّهُ
 فَقَتَلْتُمْ هُمُورًا لِلَّهِ أَفْضَلُ قَرَبَةٍ

وَجَاءَتْ لِتَطْفِي نُوْرَ رَبِّ مُحَمَّدٍ
 يَا بِيْدِيهِمْ مِنْ كُلِّ عَضْبٍ مَهْدِي
 أَسِنَّةًهَا قَدْ حَوْدَتْ بِمُحَمَّدٍ
 وَفِيئُوا إِلَى دِينِ الْمُبَارَكِ أَحْمَدِ
 يُوعِدُنَا بِالْحَشْرِ وَالْحَكْرِ فِي غَدِ
 إِلَى رَبِّنَا الْبِرِّ الْعَظِيمِ الْمَجِيدِ

۱۱ العده و رسیدن
 ۱۲ که بسکون را سزاوار
 ۱۳ مرد و لفظ از سبب و بفتح
 ۱۴ و اسباب الفتن محمد فیض الحسن
 ۱۵ یعنی عده عزمین کبرئین
 ۱۶ بلندی بنی عزمین جمع آن ۱۷
 ۱۸ قتل یحیی قتل بنی
 ۱۹ مقور ۲۰ البایحتمون
 ۲۱ یعنی جماعت ۲۲ الله خیر بود
 ۲۳ تادون ۲۴ تادون تادون
 ۲۵ تادون تادون تادون
 ۲۶ تادون تادون تادون
 ۲۷ تادون تادون تادون
 ۲۸ تادون تادون تادون
 ۲۹ تادون تادون تادون
 ۳۰ تادون تادون تادون

حکایت یافتن قریش رغن خندا و مغلوب شدن باطل غالب الحق

وَكَانُوا عَلَى الْإِسْلَامِ الْبَائِلَةَ
 فَمِيرَاؤُوا رَاجِعًا إِلَى بَنِي قُرَيْشٍ

فَقَدْ خَرَمْنَا بِكَ التَّلْثَةَ وَاحِدًا

۱۱ تادون تادون تادون
 ۱۲ تادون تادون تادون
 ۱۳ تادون تادون تادون
 ۱۴ تادون تادون تادون
 ۱۵ تادون تادون تادون
 ۱۶ تادون تادون تادون
 ۱۷ تادون تادون تادون
 ۱۸ تادون تادون تادون
 ۱۹ تادون تادون تادون
 ۲۰ تادون تادون تادون

وَلَكِنْ أَخُو الْحَرْبِ بِالْحَرْبِ عَائِدٌ	وَقَرَّ أَبُو عَمْرٍو وَهَبِيرَةٌ لَمْ يَعِدْهُ
غَدَاةَ التَّقِينَا وَالرِّمَاحِ مَصَائِدُ	نَهْتَهُمْ سَيُوفُ الْهِنْدِ أَنْ يَقْفُوا نَنَا

۱۰ معاند جمع مصيده
 ۱۱ بعضه دام ۱۲ له سمك
 بلند گردانیدن از اول ۱۲
 ۱۳ توحيد بگانه شدن ۱۴
 ۱۵ روي پلاكي ۱۶
 ۱۷ تجنب يكسو شدن ۱۸
 ۱۹ عزي موت آن نام صنم ۲۰
 ۲۱ بجز بفتح بار بديان
 ۲۲ وضم آن كلام بيوده ۱۲
 ۲۳ سرمد بعضه همیشه
 ۲۴ بودن ۲۵ سبط نيره
 ۲۶ و مراد از سبطين حسن حسين
 ۲۷ از جد كه ميت آينه است
 ۲۸ عبد المطلب ۱۲ محمد
 ۲۹ فيض الحسن عفي عنه
 ۳۰ فاطمه ترخيم فاطمه
 ۳۱ بر اضرورت شعر و قول
 ۳۲ مفعول مطلق فعل محذوف
 ۳۳ له قول والتقدير فاطمة
 ۳۴ زوجتي لا اقول قول ذي فند
 ۳۵ محمد فيض الحسن عفي عنه
 ۳۶ ظلم وكفر
 ۳۷ جمع ظلمه بعضه تاريخي ۱۲
 ۳۸ نكه سختي ۱۲
 ۳۹ خورد هميشگي ۱۲

خطاب بسيد بن سله عجزوي كه موم بود بدباغ كفر و عجزوي

حَتَّى عَلَا فِي عَرْشِهِ فَتَوَحَّدَا	إِنَّ الَّذِي سَمَكَ السَّمَاءَ بِعُدْرَةٍ
يَدْعِي بِرَأْفَتِهِ النَّبِيَّ مُحَمَّدًا	بَعَثَ الَّذِي لَا مِثْلَهُ فِي مَا مَضَى
فَالِي مَتْرَبِ الضَّلَالَةِ وَالرَّدَى	فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ مَيِّتٌ وَمُحَاسَبٌ
وَتَجَنَّبِ الْعِزِّيَّ وَرَبِّكَ فَاعْبُدْ	أَقْبِلْ إِلَى الْإِسْلَامِ إِنَّكَ جَاهِلٌ
أَخْشَى عَلَيْكَ عَذَابَ يَوْمِ سَرْمَدَا	وَاللَّاتِ وَالْهَجْرَاتِ فَأَهْجُرْ رَسَنِي

وفاخرت بقرايت اشرف اولاد آدم

مَعَارِبَيْتُ وَسِبْطَاهُمَا وَلَدَايُ	أَنَا أَخُو الْمُصْطَفَى لَا شَكَّ فِي نَسَبِي
وَفَاطِمَةُ زَوْجَتِي لَا قَوْلَ ذِي فَنَدٍ	جَدِّي وَجَدُّ رَسُولِ اللَّهِ مُحَمَّدٍ
مِنَ الضَّلَالَةِ وَالْإِشْرَاكِ وَالنُّكْبِ	صِدْقَتِهِ وَجَمِيعِ النَّاسِ فِي ظُلْمِهِ
الْبَرِّ بِالْعَبْدِ وَالْبَاقِي بِلَا أَمَدٍ	فَالْحَمْدُ لِلَّهِ قَرْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ

شكايت از باغيان در وقتي كه نزديك بصره نزول فرموده
 و متوجه حرب طلحه و زبير و عائشه بوده

هُمُ الْأَعْدَاءُ وَالْأَكْبَادُ سُودٌ	وَأَنَا قَدْ حَلَلْتُ بِدَارِ قَوْمٍ
وَإِنْ قَتَلُوا فَلَيْسَ لَهُمْ خُلُودٌ	هُمُ أَنْ يَظْفَرُوا ابْنِي يَقْتُلُونِي

خطاب پسر خود محمد بن حنفية در حرب جمل كه مشتمل است بر اسرار خفيه

أَطْعَنُ بِمَا طَعَنَ أَيْتِكَ مُحَمَّدٍ	لَا خَيْرَ فِي حَرْبٍ إِذَا لَمْ تُؤَقِّدْ لَهُ
بِالْمَشْرِقِ وَالْقَنَا الْمُسَدَّدِ	
تَعْرِيفُ بَعْدَ لِحْمَنِ بْنِ مَلْجَمٍ صِرَادِي فِي أَشْعَارِ أَوْ بَيْتِ سَلِيمٍ وَنَا مِرَادِي	
أُرِيدُ حَيَاتَهُ وَيُرِيدُ قَتْلَهُ	عَدِي بِرِكَ مِنْ خَلِيلِكَ مِنْ مِرَادِي
تَوْبِيخُ بِنِزَامِ بْنِ مَلْجَمٍ بِعِبَارَاتٍ أَيْلُغُ وَأَشَارَاتٍ بُوَعْدًا قَطَامٍ بِنْتِ أَصْبَغٍ	
أَلَا أَيُّهَا الْمَغْرُورُ بِالْقَوْلِ وَالْوَعْدِ	وَمَنْ خَالَ عَنِّي رَشِدًا الْمَسَالِكِ الْقَصْدِ
رَجَزٌ كَرِيهٌُّ مَسْجُونٌ أَنْ كَوْنُ شَيْدٍ صَبِيحٍ كَلِمَةٍ رَجَاسٍ عَدَا وَشَهَادَةُ شَيْدٍ نَوْشِيهِ	
خَلُّوا سَبِيلَ الْمُؤْمِنِ الْمُجَاهِدِ	فِي اللَّهِ لَا يَعْبُدُ غَيْرَ الْوَاحِدِ
وَيُوقِظُ النَّاسَ إِلَى الْمَسَاجِدِ	
إِرْشَادٌ بِتَحْمِيلِ أُنْدُودَةٍ وَصَبْرٌ بِرَمَكْرُوهِ	
أَغِضْ عَيْنًا عَلَى الْقُدَى	وَتَصَبَّرْ عَلَى الْأَذَى
إِنَّمَا الدَّاهِرُ سَاعَةٌ	يَقْطَعُ الدَّاهِرُ كُلَّ ذَا
إِبْتِهَالٌ وَمَنَاجَاتٌ بِفَضْلِ الْحَاجَاتِ	
أَيَا مَنْ أَيْسَرِي مِنْكَ الْمَجِيرُ	بِعَفْوِكَ مِنْ عَذَابِكَ أَسْتَجِيرُ
أَنَا الْعَبْدُ الْمَقْرُرُ بِكُلِّ ذَنْبٍ	وَأَنْتَ السَّيِّدُ الصَّمَدُ الْغَفُورُ
فَإِنْ عَذَّبْتَنِي فَالذَّنْبُ مِنِّي	وَإِنْ تَغْفِرْ فَأَنْتَ بِهِ جَدِيرُ
بِيَا زَجَامِعِيتِ حَقِيقَتَا كَسَا وَاحْتَوَا أَوْ بِرِضَائِلِ جِسْمَانِي وَنَفْسَانِي	
دَوَاءُكَ فِيكَ وَمَا تَشْعُرُ	وَدَاءُكَ مِنْكَ وَمَا تَبْصُرُ

له ايقاد وانشاء
 افروختن قال الله تعالى
 سبوا ما غنموا من اهل
 الله ورسوله اطفافها
 الله محمد بن الحسن
 عفى عنه الله والمشرقي
 بفتح الهميم سيف
 المسوب الى مشارف
 وهي قري من بلاد الشام
 الله نامة بالفتح جمع
 قناه بمعنى نيزه الله
 ايقاظ بغير ركوب الله
 الله تذي فاشاك
 الله جارة پناه لادن
 الله استجاره پناه
 خواستن الله واپر
 القائل بالفارسية
 سے یعنی ای نفس
 تو بر نفس آفاق حکم
 ماغز گن ہمہ ز سر
 بقدم بگنہر ہی منہا
 آہیم ہمدہ در عفو کنی
 غایت لطفت کرم
 محمد بن حسن بن علی

اع الطوار نور دیده شدن
 له مراد از کتاب بین
 نفس کلیه چه صوفی که نیکو عقل
 اول ام کتاب است و نفس
 کلیه کتاب بین و نفس طبیعه
 بر رسم کل کتاب محو اشبات
 دانسان کائن مجموع کتاب
 الهی باعتبار روح اول کتاب
 است و باعتبار قلب کتاب
 بین و باعتبار نفس کتاب
 مورد اشبات صورتی است
 سه مجموع اسرار الهی مایه
 روح و قلب و حروف و بیانی
 مایه که مایه که مایه که مایه
 است دل از خود بطلب
 که هر چه خواهی مایه که مایه
 فیض الحسن عفی عنه
 الحروف جمع حرف مراد
 ایمان و صورت که طاری
 بیولی کلیه صبر نفس مایه
 میشود و قال الشیخ فی
 الدین است کتاب در مقامات
 لم نقل و متعلق است فی ذری
 است اسئل انت و انت
 فیه و نحن انت و انت
 بود و اسئل فی بود
 عن وصل ۱۲ محمد فیض
 الحسن ۱۱

وَتَحْسَبُ أَنَّكَ جِرْمٌ صَغِيرٌ
 وَأَنْتَ الْكِتَابُ الْمُبِينُ الَّذِي
 فَلَا حَاجَةَ لَكَ فِي خَارِجِ

وَفِيكَ أَنْطَوَى لَهُ الْعَالَمُ الْأَكْبَرُ
 بِأَحْرَفِهِ يُظْهِرُ الْبُصَيْرُ
 يُخْبِرُ عَنْكَ بِمَا سَطِرُ

تحسین علم هدایت شعار و تقبیر جهل غوایت دشار

الْعِلْمُ بِاللَّهِ جِمَاعُ الشُّكْرِ

وَالْجَهْلُ بِاللَّهِ جِمَاعُ الْكُفْرِ

انظها رصفائی طبع و قادر و جلائی ذهن نقاد

إِذَا الْمَشْكَالَاتُ تَصَدَّيْنِ بِي
 وَإِنْ بَرَقَتْ فِي عَيْنِ الطُّورِ

كَشَفْتُ غَوَا مَضَهَا بِالنَّظْرِ
 غَيَّاءٌ لَا يَجْتَلِيهَا الْبَصَرُ

مُقْتَنَعَةٌ بِغُيُوبِ الْأُمُورِ

وَضَعْتُ عَلَيْهَا صَحِيحَ الْفِكْرِ

مَعْنَى إِصْمَاعٍ كَطَبِي الْمَرْفَعَا
 لِسَانِي كَشَفَشَقَّةَ الْأَرْجِيحِ

تِ أَفْرِي بِهِ عَنْ ثِيَابِ السَّيْرِ
 أَوْ كَالْحُسَامِ الْيَمَانِ الذِّكْرِ

وَقَلْبٌ إِذَا اسْتَنْطَقْتَهُ الْهُمُورُ

مُأْرَبَةٌ عَلَيْهِمَا بَوَاهِ الدُّرُورُ

وَلَسْتُ بِأَمْعَةٍ فِي الرِّجَالِ

أَسْأِلُ هَذَا وَذَا مَا الْخَبَرُ

وَلَكِنِّي مُذْرَبٌ الْأَضْعَرِيِّنَ

أَقِيسُ بِمَا قَدْ مَضَى مَا غَبَرُ

تنبیه بر قباحت جهالت که مستلزم فساد است و ضلالت

وَفِي الْجَهْلِ قَبْلَ الْمَوْتِ مَوْتٌ لِأَهْلِهِ

وَأَجْسَادُهُمْ قَبْلَ الْقُبُورِ قُبُورٌ

وَإِنَّ أَمْرًا لَمْ يَنْجِي بِالْعِلْمِ مَيْتٌ

وَلَيْسَ لَهُ حَتَّى النَّشُورِ نَشُورٌ

مذمت بعضی مردم که بمعنی جهالت اند در بادیه حیران و هائم

أَبْنَىٰ إِيَّائِي مِنَ الرِّجَالِ بِهَيْمَةٍ
فَطِنٌ بِكُلِّ رَزِيَّةٍ فِي مَالِهِ

فِي صُورَةِ الرَّجُلِ السَّمِيعِ الْمُبْصِرِ
وَإِذَا أُصِيبَ بِدَائِنِهِ لَمْ يَشْعُرْ

۱۷۰ وکیل بالفارسیه
۱۷۱ همتندج غتے بهوت
انسان در روی صفت

انہ با جزکیسان ۱۷۲ نیست
برین گرده ابا دشوار دنیا

سست برین مردم نادان
آسان ۱۷۳ محرفین الحسن

عفی عنہ ۱۷۴ عرض
بصاد مہملہ یا معجمہ من الترفیق

بعضے بریں گردانیدن
ومن الترفیق بعضے

بر انگیختن ۱۷۵ محمد فیض الحسن
عفی عنہ ۱۷۶ عکر وردی

آب کہ درنگ حوض مانده
باشد آنکہ تعزیر

بخطر ہلاک کردن ۱۷۷
۱۷۸ الخدماء ارفح من

الارش ۱۷۹ وکیل
بالفارسیہ سے ای از

تو خدا خلق عام خوشنود
کامی برام سست مہی مہدی

غذاک مباش دعا جزوی
پیشہ کن کہ فضل خدا بر

آن نظر یابی زود ۱۸۰
محمد فیض الحسن

عفی عنہ

تحسین تحصیل ادب بزرگی در صغرسن اول کودکی

حَرَضُ بَنِيكَ عَلَى الْأَدَابِ الصَّغِيرِ
وَإِنَّمَا مَثَلُ الْأَدَابِ تَجْمَعُهَا

كَيْمَا تَقَرَّبَ مِنْ عَيْنَاكَ فِي الْكِبَرِ
فِي عُنُقِ الْوَانِ الْقَبِي كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ

هِيَ الْكُنُوزُ الَّتِي تَمُودُ إِذَا خَابَتْهَا
إِنَّ الْأَدِيْبَ إِذَا زَلَّتْ بِهِ قَدَمٌ

وَلَا يَنْجُو عَنْهَا حَادِثُ الْغَيْرِ
يَهْوِي عَلَى قُرْشِ الدِّيَابِجِ وَالسُّرْبِ

النَّاسُ إِثْنَانِ ذُو عِلْمٍ وَمُسْتَمِعٌ
وَإِذَا دَسَّوْهُمْ كَاللَّغْوِ وَالْعَكْرِ

وَأَعْوَجُ دَسَّوْهُمْ كَاللَّغْوِ وَالْعَكْرِ

جمع ذخیرہ ۱۸۱

کودکی ۱۸۲

بیاز آنکہ شریعت مراد بکام کشیدن موقوفست بر زہر محنت مشقت کشیدن

لَا يَبْلُغُ الْمَرْءُ بِالْأَحْجَامِ هَيْئَتَهُ
حَتَّى يُوَاصِلَ فِي أَقْنَانِ مَطْلَبِهِ

حَتَّى يُوَاصِلَهَا مِنْهُ بِتَعْرِيرِهِ
غَوْرًا بِتَحْدِ وَأَعْتَابًا بِتَعْدِيرِهِ

خَاطِرُ بِنَفْسِكَ لَا تَقْعُدُ بِمُعْجَزَةٍ
إِنْ لَمْ تَنْدُ فِي مَقَامٍ فَاتَّحَاوَلْهُ

فَلَيْسَ حُرٌّ عَلَى عَجْزٍ بِعَدُوٍّ
فَأَبْلِ عُدْرًا بِإِذْ لَاحِجٍ وَتَمَجِيرِ

خطاب با شعث بن قیس صفین ارشاد او بصبر و تمکین

رَاصِرٌ عَلَى تَعَبٍ لِإِذْ لَاحِجٍ وَالسَّهْرِ
لَا تَضْجُرُونَ وَلَا يَعْجُزُكَ مَطْلَبُهَا

وَبِالرَّوَّاحِ عَلَى الْحَاجَاتِ وَاللُّكْرِ
فَالنَّجْمُ يَتَلَفُ بَيْنَ الْعُجْزِ وَالضَّجْرِ

إِنِّي وَجَدْتُ فِي الْأَيَّامِ تَجْرِيَةً
وَقَلَّ مَنْ جَدَّ فِي أَمْرِ يَطَالِبُهُ

لِلصَّبْرِ عَاقِبَةٌ مَحْمُودَةٌ إِلَّا شَرُّ
فَاسْتَصْحَبَ الصَّبْرَ إِلَّا قَازِبًا لَطْفَرًا

امر بصبر وتحمل وارشاد بتفويض و توكل

له المهين الشاهد
من امن غيره من الخوف و
اصله ما امن فهو ما امن بهن
قلبت الهمة الثانية كرامته
لا اجتماعها فصار ما بمن وثم
صيرت الهمة الاولى ماء
كما قالوا ابراق الماء اراقه
فصار ميمنا فا حفظ هذا

اَصْبِرْ قَلِيلاً فَبَعْدَ الْعُسْرِ يُسْرٌ
وَاللَّهِ يَمِينٌ فِي حَالِ تَنَاظُرٍ
وَكُلُّ أَمْرٍ لَهُ وَقْتُ وَتَدْبِيرٌ
وَفَوْقَ تَدَابِيرِنَا إِلَهُ تَقْدِيرٌ

محمد فيض الحسن عني عنه
ع ۳ عض بدن گرفتن
ع ۳ الحراقلة ظلمة آخر الليل
بضيار النهار ۱۲ وجعل
اسم الوقت ۱۲ محمد فيض الحسن
ع ۴ این چرخ فلک

بيان اطوار سرایه سينه که نجر او باراحت ست و راحت بار نجر

إِنْ عَصَيْتَ النَّهْرَ فَانْتَظِرْ فَرَجًا
أَوْ مَسَّكَ الضَّرَّ وَابْتَلَيْتَ بِهِ
رَبَّ مَعَا فَا شَكِي بِعِلَّتِهِ
كَمْ مِنْ مَعَانٍ عَلَى تَهْوِيرِهِ
وَفَارِحٍ فِي عِشَاءٍ لَيْلَتِهِ
مَنْ صَحِبَ النَّهْرَ ذَمَّ صَحْبَتَهُ
فَإِنَّهُ نَازِلٌ بِمُنْتَظِرِهِ
فَا صَبِرْ فَإِنَّ الرَّخَاءَ فِي أَثَرِهِ
وَمَشَّتْكَ مَا يَنَامُ مِنْ سَهْرِهِ
وَمُبْتَلًى مَا يَنَامُ مِنْ حَذَرِهِ
دَبَّ إِلَيْهِ الْبَلَاءُ فِي سَحْرِهِ
وَنَالَ مِنْ صَفْوِهِ وَمِنْ كَدَرِهِ

که نیت اور اسد
بن گراہل سعادت برودتکيه
کمن جمعے کہ بکوی عشق
ارباب دلند دارند
بزار داغ زمین چرخ
کهن ۱۲ ف ۵

بيان احوال نياکه صفا او کدر کدرت انکنته شهدا با زهر قاتل امينه

يَا طَالِبَ الصَّفْوِ فِي الدُّنْيَا بِلَا لَدَاءٍ
وَاعْلَمْ بِأَنَّكَ فَا عَمَّرْتَ مَوْتِنَ
أَتَى تَمَالَ بِهَا نَفْعًا بِلا ضَرَرٍ
فِي الْجَبْنِ عَارٍ وَفِي الْأَقْدَامِ مَكْرَمَةٌ
طَلَبْتَ مَعْدُومَةً فَأَيْسُرُ مِنَ الظُّفْرِ
بِالْخَيْرِ وَالشَّرِّ وَالْمَيْسُورِ وَالْعُسْرِ
وَإِنَّهَا خُلِقَتْ لِلنَّفْعِ وَالضَّرَرِ
وَمَنْ يَفِرْ فَلَنْ يَنْجُو مِنَ الْقَدَرِ

منزل اشخوريا بخور ۱۲
ع ۶ اردو سيراب
کردن ۱۲ ع ۵
تشنگی ۱۲ ع ۵ منقذهم
مظلوم ۱۲ ع ۵

اميد وارساختن فقيران شکسته و درویشان دل خسته

عَسَى مَهْلٌ يَصْفُو فَيُرَوِّى طَيْبَةً
عَسَى بِالْجَنُوبِ الْعَارِيَاتِ سَنَلَةٌ
أَطَالَ صِدَاها الْمَهْلُ الْمُتَكَدِّرُ
وَبِالْمُسْتَدِيلِ الْمُسْتَضَامِ سَيْنُصْرٌ

عَسَى جَابِرُ الْعُظْمِ الْكَبِيرِ بِلُطْفِهِ عَسَى اللَّهُ لَا تَيَاسُ مِنْ اللَّهِ إِنَّهُ	سَيَّرَ تَأَمُّرَ الْعُظْمِ الْكَبِيرِ فَيَجْبُرُ لَيْسَ عِنْدَهُ مَا يَعْزُ وَ يَعْسِرُ
لَيْنُ سَاءَ فِي دَهْرٍ عَزَمْتُ تَصَبْرًا وَإِنْ سَرَّ فِي لَمَّا أَبْتَهَجُ بِسُرُورِهِ	فَكُلُّ بَلَاءٍ لَا يَدُومُ يَسِيرٌ فَكُلُّ سُوءٍ لَا يَدُومُ حَقِيرٌ
اظہار صبر در زمان عسر و شکر در اوان یسر	
لَيْنُ سَاءَ فِي دَهْرٍ فَقَدْ سَرَّ فِي دَهْرٍ لِكُلِّ مِّنَ الْأَيَّامِ عِنْدِي عَادَةٌ	وَإِنْ مَسَّنِي عَسْرٌ فَقَدْ مَسَّنِي لَيْسٌ فَإِنْ سَاءَ فِي صَبْرٍ وَإِنْ سَرَّ فِي شُكْرِ
ستائش نفس مطہنہ باستغناء وارشاد او بصبر و استعلاء	
غِيَّةَ النَّفْسِ يَكْفِي النَّفْسُ حَتَّى يَكْفَهَا فَمَا عَسْرَةٌ فَا صَبِرْ لَهَا إِنْ لَقِيَتْهَا	وَإِنْ أَعَسْرَتْ حَتَّى يَضْرِبَهَا الْفَقْرُ بِدَائِمَةٍ حَتَّى يَكُونَ لَهَا يَسْرٌ
تنبیہ بر تمکن در مقام رضا و ایمان با حکام قضا	
وَهُوَ عَلَىكَ فَإِنَّ الْأُمُورَ فَلَيْسَ بِأَتِيكَ مِنْهَا	يَكْفِي الْإِلَهَ مَقَادِيرُهَا وَلَا قَاصِرٌ عَنْكَ مَا مَوْرُهَا
بیا آنکہ موی بتقدیر خلاست و گریختن از و محض خطا	
أَيُّ يَوْمٍ مِنَ الْمَوْتِ أَفْرُ يَوْمٌ مَا قَدَرَا أَوْ يَوْمٌ قَدَرُ	يَوْمٌ مَا قَدَرَا لَمَّا خَشَّ الرَّدَى وَإِذَا قَدَرَا لَمْ يَفْنِ الْحَدَارُ
تمہید غذا از قبل ہل تقصیر و بنا فی ان بر قوا عدا قضا و تقدیر	

۱۱ از تاج الشرفان حتم
۱۲ و احسن من يقال ای
۱۳ ای دل کن از جو فلک
نالہی ہ بنشین و توجہ بخدا کن
نفسی ہ اگر کار خودت را بخدا
بگذار ای ہ ناگاہ رسد ز غیب
فریادرسی ۱۲ فیض الحسن معنی
عنه ۱۳ ایشاج شاد
شدن ۱۴ و قبل فی الفار
۱۵ گرد ہر جفا کرد مرا صابر
یافت ہ و ز لطف و نفا کرد
مرا شاگرد یافت ہ عمد شکر
کہ نفس من بتوفیق خدا خود
را براد خویشتن قادر یافت ہ
محمد فیض الحسن عفی اللہ عنہ
۱۶ اعدا رنگہ دست شد
۱۷ ای یومی مفعول
فیہ افر یعنی ہ روزیکہ
تضایات نحو ای مردن ہ
در دست تضایکجا تو ان
جان بدون از مرگ تہی ساز
پہلو کہ بان ہ سہنزل خود
توان بدست آوردن ۱۲
محمد فیض الحسن عفی عنہ ہ

رَأَى نَفْسَهُ حَلَّتْ فَحْلَ الْمُقْصِرِ	وَمَا أَثَرَ التَّقْصِيرِ إِلَّا مُقْصِرٌ
فَأَهْلٌ بِعُرْوَتِ وَأَهْلٌ لِمَنْكِرِ	وَكُلُّ أَمْرٍ يَأْتِي بِهَا هُوَ أَهْلُهُ

بیان آنکه سعادت و شقاوت مردم بتقدیر خداست
و بنیاد کارخانه آفرینش بر امر قضا است

۱۰ این بار برگزیدن و پسند کردن ۱۲
۱۱ نزاوار ۱۲ منکریدی ۱۳
۱۴ تبهذیر اسراف کردن بهمال در فقه ۱۲
۱۵ تک پرتیره گردانیدن ۱۲
۱۶ بزا جمع بازی یعنی بازگذاشته کردن است ۱۲
۱۷ عصفایر جمع عصفور یعنی کجشک ۱۲
۱۸ ناقه و بره و بره کثیره الوبور یعنی پشم ۱۲
۱۹ مدره کلوخ ۱۲
۲۰ قصر جمع قصر الامغانه و گوشک ۱۲
۲۱ شامت دشمن شادی کننده ۱۲
۲۲ ناقه بهوش آمدن ۱۳
۲۳ نواب حوادث ۱۲ ۱۳ ۱۴

وَصَفَوْا هَالِكَ مَرُورٍ بِتَكْدِيرِ	لِلنَّاسِ حِرْصٌ عَلَى الدُّنْيَا يَتَّبِعُونَ
وَعَا جِزْنًا لَدُنْيَا كَاتِبِ تَقْصِيرِ	كَمْ مِنْ مِثْلٍ عَلَيْهِمُ إِلَّا نَسَا عِدَاهُ
لِكِنَّهُمْ رَزَقُوا بِهَا بِمَقَادِيرِ	لَمْ يَرِزَقُوا بِهَا بِعَقْلِ حِينَ قَرَرُوا
طَارَ الْبِرَاةُ بِأَرْشَاقِ الْعَصَافِيرِ	لَوْ كَانَ عَنْ قُوَّةٍ أَوْ عَنْ مُغَالِبَةٍ

تعیین شخصی که از کسواستعدا عاری بوده و بحسب طالع قضیب آن فراز بوده

وَرَأَى الْمُتَّقِينَ وَالْفَجْرَةَ	سُبْحَانَ رَبِّ الْعِبَادِ وَالْوَيْرَةَ
مَا نِلْتَ مِنْ رِزْقِ رَبِّنا مَدَارَةَ	لَوْ كَانَ رِزْقُ الْعِبَادِ مِنْ جَسَدِ

بیان اختلاف روزگار و تقلب لیل و نهار

فَلَا حِزْنَ يَدُومٌ وَلَا سُرُورَ	رَأَيْتَ النَّهْرَ مُخْتَلِفًا يَدُورَ
فَمَا يَبْقَى الْمُلُوكُ وَلَا الْقُصُورَ	وَقَدْ بَنَتْ الْمُلُوكُ بِهِ قُصُورًا

تبدیه بر فنا دنیا که بهشت غافل است و منع دشمنان از شهادت خو جاها لان

وَلَا يَبْقَى لِسُرُورٍ سُرُورَ	جَمِيعِ قَوَائِدِ الدُّنْيَا غُرُورَ
فَإِنَّ نَوَائِبَ الدُّنْيَا تَدُورُ	فَقُلْ لِلشَّامِتِينَ بِنَا فَيَقُورُ

نکوهش دنیا که هم اقبال و مداموم است و هم ادبار و مشوم

مَا هَذَا وَالسُّنْيَا لَطَا لِبِهَمَا	إِلَّا عَنَاءٌ وَهُوَ لَا يَبْدَأُ بِرَأْيِ
إِنْ أَقْبَلَتْ سَعَلَتْ وَيَا تَتْنَا	وَإِنْ أَذْبَرَتْ سَعَلَتْهُ بِالْفَقْرِ

۱۰ شاعری درین
معنی گفته سه دنیا کوشش
روزے و معنی خالیت

خطاب بدینا که توجه با شقاوت بدیست در می شود رخت اوقتی ضرر و پیدا

۱۱ در درینده عقل گرگ است
هر کس را از دیگر بخت
عزت دارد هر کس که

دُنْيَا عِدْمَتِكَ وَمَا أَمَرَكَ	لِلْمُتَكَبِّرِينَ فَمَا أَضْرَكَ
مَا ذَاقَ خَيْرُكَ ذَا آتَى	إِلَّا صَنَعْتَ عَلَيْهِ شَرَّكَ

۱۲ با امرک و ما اضرك
هر دو از صیغنا سے تعجب
اندر معنی چه تلخ بستی در چه ضرر

قطع رشته امل بمقراض تذکار اجل

۱۳ رسائیده بستی
جنون جنان در آمدن
شب و پوشیدن ۱۲

تَوَمَّلْ فِي الدُّنْيَا طَوِيلًا وَلَا تَدْرِي	إِذَا جَنَّ لَيْلٌ هَلْ تَعِيشُ إِلَى الْفَجْرِ
فَكَمْ مِنْ صَحِيحٍ مَاتَ مِنْ غَيْرِ عِلَّةٍ	وَكََمْ مِنْ مَرِيضٍ عَاشَ هَرًّا إِلَى الدُّهْرِ

۱۴ مسأله با کسی صلح
کردن ۱۲ شاعری درین
معنی گفته سه تا چند بد
زمانه گوئی اے دل بگذر

منع اعتماد بر مساعده روزگار و تحویف از قضاء حضرت قهار

۱۵ ز سر بهانه جوی ای دل
یون شبست در غیر ماییت
صواب باید که به خطا

أَحْسَنْتَ ظَنِّكَ بِالْأَيَّامِ إِذَا جَسْتِ	وَلَمْ تَخَفْ سُوءَ مَا يَأْتِي بِهِ الْقَدَرُ
وَسَأَلْتَنِي اللَّيَالِي فَاغْتَرَّتْ بِهَا	وَعِنْدًا صَفُّوا الْآيَاتِي يُجِدُّ الْكَذَّارُ

۱۶ عیب زانان و انصاف
او تعلق بوزارت به جانان
بیس الذئب یا کل لحم

منع جمع که نکوهش زمان و سرد زبان ایشان است
و مذمت آدمی که بمعنی شیطان و بصورت انسان است

۱۷ ذئب و دبا کل لحم
به ناعیان ۱۲ محو دین
عفی عنه

يُعِيبُ رِجَالٌ زَمَانًا مَضَى	وَمَا الزَّمَانُ مَضَى مِنْ غَيْرِ
أَرَى اللَّيْلَ يَجْرِي كَعَرْدِي بِهِ	وَإِنَّ النَّهَارَ سَلِينًا يَكْرِي
وَلَمْ يَحْبِسِ الْقَطْرُ عَنَّا السَّمَاءَ	وَلَمْ يَنْكَسِفِ شَمْسًا وَالْقَمَرَ
فَقُلْ لِلذِّي ذَمَّ صَرَفَ الزَّمَانِ	ظَلَمْتَ النَّبِيَّ إِنْ قَدَّمَ الْبَشَرَ

۱۸ قفسیر ماهیه جامعہ انسان که مظهر اساءتست و معصوم
ان

تفسیر ماهیه جامعہ انسان که مظهر اساءتست و معصوم

له عز جمع کردن است

یعنی افراد انسان پر چہار نوع سستی کی آنکہ بجمہ عمرش در ترقی جاہ و مال و دنیا صرف نمود و از آخرت چنین غافل گشت گویا کہ اورا از بچہ سر و کار نیست دیکہ آنکہ جس اوقات خود در کتاب زار راہ مقبوی صرف نمود و از جانب دنیا بچہ خیال در دل نہ آورد و تمام عمرش در فقیرد

فاقد دولت و خواری مردم گزشت و یکی آنکہ دنیا درین ہر دو راجع کرد و تمام زندگی در عیش و راحت و امتثال اہل و اجتناب از اہی بسر کرد و یکی آنکہ کہ نہ در دنیا اورا عیش و راحت میسر شد و نہ امید چنان آخرت بجهت اہمال خود پس نوع اول ہمین مصداق قول باری تعالی است و من الناس من

يقول ربنا اتنا في الدنيا حسنة و قاله في الآخرة من خلق و نوع ثانی بمصداق و من الناس من يشري نفسه ابتغاء مرضات الله و الله روف بالعباد است و نوع ثالث مصداق و منهم من يقول ربنا اتنا في الدنيا حسنة و في الآخرة حسنة و قنا عذاب النار است و نوع رابع مصداق قولہ تعالیٰ حسد الدنيا و الآخرة ذلك هو الخزان المسمى بالبئس

بئس ما كسبت و نوع پنجم مصداق قولہ تعالیٰ و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة

بئس ما كسبت و نوع ششم مصداق قولہ تعالیٰ و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة

بئس ما كسبت و نوع ہفتم مصداق قولہ تعالیٰ و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة

بئس ما كسبت و نوع ہشتم مصداق قولہ تعالیٰ و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة

رَبِّ قَتَىٰ دُنْيَا لَمْ تُؤْتِرَهُ
وَآخِرُ دُنْيَا لَمْ تَدْمُومَهُ
وَآخِرُ قَدْ حَارَ كِلْتَيْهِمَا
وَآخِرُ يَجْرِمُ كِلْتَيْهِمَا

لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ
يَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَآخِرَةٌ
قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ
لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْآخِرَةُ

تبيين اضاف بشرکہ خیرا و امیخته است بشر

أَرْبَعَةٌ فِي النَّاسِ مِثْرَتُهُمْ
فَوَاحِدٌ دُنْيَا لَمْ يَقْبُضْهَا
وَوَاحِدٌ دُنْيَا لَمْ يَحْبُودْهَا
وَوَاحِدٌ قَارَ يَكِلْتَيْهِمَا
وَوَاحِدٌ مَنْ يَبْنِيهِمْ ضَائِعٌ

أَحْوَالُهُمْ مَكشُوفَةٌ ظَاهِرَةٌ
تَتَّبِعُهَا آخِرَةٌ فَآخِرَةٌ
لَيْسَ لَهُ مِنْ بَعْدِهَا آخِرَةٌ
قَدْ جَمَعَ الدُّنْيَا مَعَ الْآخِرَةِ
لَيْسَ لَهُ الدُّنْيَا وَلَا الْآخِرَةُ

ترجمہ غنا کہ موجب سرور و ابتہاج است بر فقر کہ شدت و احتیاج است

بَأْوَتْ صُرُوفَ الدَّاهِرِ سِتِينَ حِجَّةً
وَلَمَّا رُبَعًا دَيْنِ خَيْرًا مِّنَ الْغِنَى

بیا آنکہ غنا واسطہ عز و افتخار است فقر ابطہ ذلت و انکسار

كَثِيرَ الْمَالِ لَيْسَ لَهُ عَوَارٌ
لَآنَ الْمَالِ يَسْتُرُ كُلَّ عَيْبٍ
كَذَلِكَ الْفَقْرُ بِالْآخِرِ يُبَيِّنُ

وَلَا فِي كُلِّ مَا يَأْتِيهِ عَارٌ
وَفِي الْفَقْرِ الْمَذَلَّةُ وَالصَّنَاةُ
كَمَا أَرَبَتْ بِشَارِبِهَا الْعَوَارُ

تبيين آنکہ درویشی با خواری امیخته است خاک دنیا بر کین فقر امیخته

بئس ما كسبت و نوع نهم مصداق قولہ تعالیٰ و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة و من الناس من يذوق عذاب النار و الآخرة

مَسَاكِينَ أَهْلِ الْفَقْرِ حَتَّى قُبُورِهِمْ	عَيْهَا تَرَابِ الدُّنْيَا بَيْنَ الْمَقَابِرِ
تفصیل فقرہ مقصد اہل کماست برغناکہ مؤدب نقص زوال است	
وَلَيْتَكَ أَنَّ الْفَقْرَ خَيْرٌ مِنَ الْغِنَى لِقَاؤِكَ مَخْلُوقًا عَصَى اللَّهَ لِلْغِنَى	وَأَنَّ قَلِيلَ الْمَالِ خَيْرٌ مِنَ الْمَتْرَى وَلَمْ تَرَ مَخْلُوقًا عَصَى اللَّهَ لِلْفَقْرِ
تغیر طبا نعم از هر مزه کہ نهایه آن عارست و بزک	
تَفَتَى اللَّذَّاءُ إِذَا هُيَئَتْ مِمَّنْ نَالَ شَهْوَتَهَا تَبَّتْ عَوَاقِبُ سُوءٍ فِي مَعْتَبَرِهَا	مِنَ الْحَرَامِ وَيَبْقَى الْإِثْمُ وَالْعَارُ لَا خَيْرَ فِي لَذَّةٍ مِنْ بَعْدِهَا نَادٍ
شمرن انواع واصنارعا وتعریض ببعضه شمنان حشت شعاً	
النَّارُ أَهْوَتْ مِنْ رُكُوبِ الْعَارِ وَالْعَارُ فِي رَجُلٍ بَيْتٌ وَجَارَةٌ وَالْعَارُ فِي هَضِيمِ الضَّعِيفِ وَظُلْمٍ وَالْعَارُ أَنْ يُجَدِّيَ عَلَيْكَ صَنِيعَةٌ وَالْعَارُ فِي رَجُلٍ يُجَدِّدُ عَنِ الْعِدَا وَالْعَارُ أَنْ تَكُ فِي الْأَنَامِ مَقْدِمًا جَاهِدًا عَلَى طَلَبِ الْجَلَالِ وَلَا تَكُنْ إِلَّا لِأَهْلِكَ أَوْ لِضَيْفِكَ أَوْ لِمَنْ	وَالْعَارُ يُدْخِلُ أَهْلَهُ فِي النَّارِ طَائِفَةٌ مِنَ الْحَشَا مَتَمِّزِقِ الْأَطْبَارِ وَإِقَامَةُ الْأَخْيَارِ وَالْأَشْرَارِ فَتَكُونُ عِنْدَكَ سَهْلَةً الْمِقْدَارِ وَعَلَى الْقَرَابَةِ كَالْفَزِيرِ الضَّارِ وَتَكُونُ فِي الْمَيْجَانِ مِنَ النَّعَارِ تَعْدَاوَةٌ بِالْإِمْرَافِ وَالْتِبَادِ يَشْكُو إِلَيْكَ مَضَاضَةَ الْأَعْيَارِ
تاسف برفوت ائمه دین و شکایت از افسامفسدین	
ذَهَبَ الرِّجَالُ الْمُقْتَدِي بِفِعَالِهِمْ	وَالْمُنْكَرُونَ لِكُلِّ أَمْرٍ مَنَعَرٍ

۱۱ شری کو نکر ۱۲
 ۱۲ مغبه انجام ۱۲
 ۱۳ طے در نوزون
 ۱۴ ۱۲ تترق در ۱۲
 ۱۵ شدن ۱۲ ۱۵ ۱۵
 جمع طر بالکسر جا مکنه
 ۱۶ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۱۷ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۱۸ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۱۹ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۰ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۱ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۲ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۳ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۴ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۵ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۶ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۷ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۸ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۲۹ ۱۲ ۱۵ ۱۲
 ۳۰ ۱۲ ۱۵ ۱۲

وَبَقِيَتْ فِي خَلْفِ يَزِينَ بَعْضُهُمْ
سَلَكُوا بَنِيَّاتِ الطَّرِيقِ فَاصْبَحُوا

بَعْضًا لَيْدًا فَمَعَّ مَعُورٌ عَنْ مَعُورٍ
أَمْتَنَكِبِينَ عَنِ الطَّرِيقِ الْكَبِيرِ

اظهار سيدان اندوه بکمال و بیان اترها و هر ممکن بزوال

وَلَا خَيْرَ فِي الشُّكْوَى إِلَى غَيْرِ مُسْتَكٍ
أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْبَحْرَ يَنْضَبُ مَا دُونََهُ
أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفَقْرَ يَرْجِي لَهُ الْغِنَى

وَلَا بَدَأَ مِنْ شَكْوَى إِذَا لَمْ يَكُنْ صَاحِبًا
وَيَأْتِي عَلَى حِينَانِهِ نُوْبُ الدَّهْرِ
وَأَنَّ الْغِنَى يُخْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْفَقْرِ

له نضوب فرد

رفق آب و خشک

شدن و جذب شدن

المتراد من

نوب الدهر هو انارة التي

تالی نوبه نوبه اے پے

در پے ۱۲ محمد فیض الحسن

عفا الله عنه

من المسخ و هو العطاء

یعنی ان تقطونی ۱۲

طه عليك له

الزم عليك بانحوان

الصفحة ۱۲

استنجد بهم من الاستنجا

بعضه طلب یاری و

نصرت کردن و مدد

خواستن ۱۲

جمع لبا نة و اوطار جمع

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

و طر بمعنی الحاجه ۱۲

سنا لشركے کہ در مقام صبر ثابت قدم بودہ تشبیه خلق کریم او بمشک

إِذَا زَيْدًا شَرًّا إِذَا دَصَبْرًا كَانَا
لَإِنَّ قَتِيَّتَ الْمَسْكِ يَزِدُّ دَطِيْبُهُ

هُوَ الْمَسْكُ مَا بَيْنَ الصَّلَابَةِ وَالْقَهْمِ
عَلَى السَّحْقِ وَالْحَرِّ اصْطَبَارًا عَلَى الشَّرِّ

تبيين بين انبساط و تحسين حسن اختلاط

أَرِيدُ بِذَا كَمَا أَنْ يَهْشُوا الطُّقْتِي
وَأَنَّ تَكْثُرَ وَابْعَادِ الدُّعَاءِ عَلَى قَبْرِي

وَأَنَّ كُنْتُ عَنْهُمْ غَائِبًا أَحْسَنُوا ذِكْرِي
وَأَنَّ تَكْثُرَ وَابْعَادِ الدُّعَاءِ عَلَى قَبْرِي

ترغیب بتحصیل دستا حقیقه آثار و بیا انکہ هزار دوست کہ استیک دشمن

عَلَيْكَ يَا خَوَانَ الصَّفَاءِ فَإِنَّهُمْ
وَمَا يَكْثُرُ أَلْفُ خِيْلٍ وَصَاحِبِ

عَمَادٍ إِذَا اسْتَجَدَّتْهُمْ وَظُهُورًا
وَأَنَّ عَدُوًّا وَاحِدًا لِكَثِيرٍ

خطا لشخصه کہ از حیلہ خیر عاقل بودہ و در کسوش و باطل می نمودہ

مَا فِيكَ خَيْرٌ وَلَا مِيرَ يَعْدُلُهُ
فَإِنْ بَقِيَتْ فَلَا تُرْجَى لِمَكْرَمَةٍ

قَضَيْتَ مِنْكَ لُبَانًا نِيَّ وَأَوْطَارِي
وَإِنْ هَلَكْتَ فَبَدُّ مَوْفَا إِلَى النَّارِ

خطا بيك از او ابرو كبرياي خدا را كشتود و قد دبايه انقطاع هجران خلاه

إِلَى كَمْ يَكُونُ الْعَدْلُ فِي كُلِّ بَيْتِهِ
رَوَيْدِكَ إِنَّ الدُّهْرَ قَبِيرٌ كَفَايَتًا

لِمَا لَا تَمْلِكُ الْقَطِيعَةَ وَالْهَجْرَةَ
لِتَقْرِيْقِي ذَاتِ الْبَيْنِ فَاتَّظِرِي الدَّهْرَ

تقریر سیم رخ جان از عین طاعت زد مره قاف قناعت

أَفَلَيْمَ مَنْ كَانَ لَهُ قَوْصَرَةٌ

يَأْكُلُ مِنْهَا كُلَّ يَوْمٍ مَرَّةً

اشناد نفس تو ام بکسب جلال که مود بعورتی است رحال مال

كَلَّا كَلَّا الْعَبْدُ إِنْ أُجِبْتَ أَنْ تَصْبِحَ حُرًّا
لَأَقْعَلَ ذَاكَ سَبَّ يُؤْرِمُ فَقَصْدُ النَّاسِ أَرْبَابُ

وَأَقْطِعِ الْأَمَالَ مِنْ بَيْتِي أَدَمَ طَرًّا
أَنْتَ فَاسْتَعْنَيْتِ عَنْ غَيْرِكَ عَلَى النَّاسِ قَدْرًا

تو غیب نفس پر هیز کاری که منت هست برضا کے باری

إِذَا أَنْتَ لَمْ تَنْزِعْ وَأَبْصَرَ حَاصِدًا
وَمَا إِنْ لِيَوْمِ الْبُعْثِ زَادَ سِوَى النَّقَى

فَدَامَتْ عَلَى التَّقْرِيطِ فِي زَمَنِ الْبِنَادِ
تَزَوَّدَتْهُ حَتَّى الْقِيَامَةِ وَالْحَشْرِ

اظهار ترحم بر طفلان زید و مرده که از سهام حواد هجر چند و از مرده

مَا إِنْ تَا دَهَتْ فِي شَيْءٍ زُنَيْتِ بِهِ
قَدَامَاتُ وَالِدِهِمْ مَنْ كَانَ يَكْفُلُهُمْ

كَمَا تَأْتِي دَهْتُ لِلْأَطْفَالِ فِي الصِّغْرِ
فِي النَّائِبَاتِ وَفِي الْأَسْفَارِ وَالْإِضْمَرِ

تخويف نفس از شيب و توجيه او بعالم غيب

الشَّيْبُ عَنَوَانُ الْمَيْتَةِ وَهُوَ تَارِيخُ الْكِبَرِ

وَبَيَاضُ شَعْرِكَ مَوْشَعْرِكَ ثُمَّ أَنْتَ عَلَى الْأَثَرِ

فَإِذَا رَأَيْتِ الشَّيْبَ عَمَّ الرَّاسَ فَالْحَذَرُ الْحَذَرُ

مرثیه حضرت خاتم النبیین صلی الله علیه و سلم

۱۰ تو مره بکسب جلال
۱۱ خرمایا یعنی زنبیل دکلاها
۱۲ یعنی بهتا ۱۲ محمد فیض الحسن
۱۳ یعنی جیبا
۱۴ چنانکه شاعری گفته است
۱۵ هجرت الخلق
۱۶ طرائق مواکب و اجتهات
۱۷ انعیال که از کار
۱۸ محمد فیض الحسن یعنی عن
۱۹ البذر بیت تخم
۲۰ رزیت و حبت
۲۱ به من الزرار اوله و الثبیه
۲۲ یعنی پیری
۲۳ چنانکه حاسه گفته است
۲۴ فلما رأیت الشیب را ح
۲۵ ماضی ماضی را سنی قلت
۲۶ للشیب مرحبا د

۱۲ یعنی جیبا

كُنْتُ السَّوَادَ لِنَاظِرِي	فَبَكَ عَلَيْكَ الشَّاظِرُ
لِمَنْ شَاءَ بَعْدَكَ قَلِمْتُ	فَعَلَيْكَ كُنْتُ أَحَاوِرُ

له ای مراند
از جانب تو بود پس
پون نوزنده نماندی
و از عالم کثرت بوی
عالم وحدت رحلت
نمودی و مرا باین
دار بوان در رخ فراق
گذاشته مرا چو پاک

بیا آنکه تعزیت افح مرارت فراقست نه نغم حرارت اشتیاق

يَعُزُّونَنِي قَوْمٌ بَرَاءَةٌ مِنَ الصَّبْرِ	وَفِي الصَّبْرِ أَشْيَاءٌ أَمْرٌ مِنَ الصَّبْرِ
يُعْزِي الْمُعْزِي ثُمَّ مَعْنَى لِشَانِهِ	وَيَقْبَعُ الْمُعْزِي فِي أَحْرَمٍ مِنَ الْجَبْرِ

از ممت احدی تا
اندیشه کنم محمد
فیض الحسن ۵
صبر دای است
غایت تلخ بضرورت
شعرے ساکن شد
ورنه گفت بود ۱۲
بسه قلوب عبود
شتر ماده بوان
جمع آن قلائص ۱۲
کس بتار بالثقل
وصارم و سام که
در بیت ثانی و
ثالث است بیغی
شمشیر قاطع ۱۲

حکایت هجرت مصطفی از مکه بمکه و خوابیدن ناظم بر جا خواب و قارو

وَقَيْتُ بِنَفْسِي خَيْرَ مَنْ وَطِئَ الْخَطْمُ	وَمَنْ طَافَ بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ وَحَجَّ
رَسُولُ إِلَهٍ الْخَلْقِ إِذْ مَكَرُوا بِهِ	فَتَجَاوَدُوا الطُّوْلَ الْكَرِيمَ مِنَ الْمَكْرِ
وَبِتُّ أُرَاعِيهِمْ مَتَى يَنْشُرُونَنِي	وَقَدْ وَطَنْتُ نَفْسِي عَلَى الْقَتْلِ وَالْأَسْرِ
وَبَاتَ رَسُولُ اللَّهِ فِي الْعَارِ أَمْنًا	مَوْفِي وَفِي حِفْظِ الْإِلَهِ وَفِي سِتْرِ
أَقَامَ ثَلَاثًا ثُمَّ زَمَّتْ قَلَائِصُ	قَلَائِصُ يَفْرِينِ الْخَطْمِ أَيَّمَا يَفْرِي
أَرَدَتْ بِهِ نَصْرَ الْإِلَهِ تَبْتَلًا	وَأَضْمَرْتَهُ حَتَّى أَوْسَدَانِي قَبْرِي

طول بالغی بکوی و احسان ۱۲

القطاع از دنیا

خطاب اسامة بن زيد عور و قتل او در احد بتوفیق خدای اکبر

لَسْتُ أَرَى مَا بَيْنَنَا حَالِكًا	إِلَّا الَّذِي فِي الْكَفِّ بِنَارٍ
وَصَارِمٌ أَبْيَضٌ مِثْلَ الْمَهَا	يَبْرِقُ فِي الرَّاحَةِ ضَرَّادٍ
مَعِي حُسَامٌ قَاطِعٌ بِأَتْرُ	تَسْطَعُ مِنْ نَصْرَائِهِ النَّارُ
إِنَّا أَنْاسٌ دِيْنَا صَادِقٌ	إِنَّا عَلَى الْحَرْبِ لَصَبَّارٌ

جواب اسامة بن زيد و اظهار شجاعت از سر وی کین

فَأَثَبْتُكَ اللَّهُ يَا جَارَ	لَعْمَ الَّذِي حَكَمْتَهُ بَيْنَنَا
مِنْ رَأْسِهِ تَقْتَبِسُ النَّارَ	فِي يَدَيْهِ مَارِقٌ أَسْبَرُ
أَطَعَمَ غَنَضًا فِيهِ مِقْدَارُ	قَدْ خَضِبَ الْبَيْضَةَ رَأْسِي فَبَا

۱۵ من المروق
مغزى الزوج ومارق
تیرگذرد ۱۲
السیر النار سعة
۱۶ حیره بخت
تمتایغه چادریمنی

خطاب به مرحب بن شاس و تهدید او بحرب شجاعت اساس

حَرْبٌ عَوَانٍ حَرَّهَا نَذِيرُهَا	نَحْنُ بَنُو الْحَرْبِ بِنَا سَعِيرُهَا
------------------------------------	---

۱۷ حبره و
سرخام و تبت و قور
همه یعنی شیر ۱۲

نَحْتُ سَرَكَضَ الْخَيْلِ فِي زَفِيرِهَا

۱۸ جام جمع اجنه و
غایات جمع غایب که
در شعر آمده است

جواب مرحب بن شاس دم زدن از شجاعت و پاس

لِبِأْسِنَا الْوَشْيِ وَرَبُّ حَبْرَةَ	إِنَّا نَاسٌ وَلَدْنَا عَهْرَةَ
--	---------------------------------

۱۹ یعنی میشه شتر ۱۲
۲۰ کریمه لفظه
یعنی مدرو که از دیده
او که سمیت یدنا

أَبْنَاؤُ حَرْبٍ لَيْسَ قَيْنَا عَدَاؤُ

شود ۱۲ محمی بغض
الحسن کلمه من
الامال یعنی بداران

خطاب ظفرآب به مرحب خیبری و جواب جواب او از روی دلآوری

ضَرَاغَامٌ أَحَامٌ وَلَيْتَ قَسْوَمَةَ	أَنَا الَّذِي سَمَّيْتَنِي أُحْيَى حَيْدَارَةَ
كَلَيْتَ غَايَاتٍ كَرِيمَةَ الْمَنْظَرَةَ	عَبْدَ الذَّرَا عَيْنِ شَدِيدِ الْقَضَرَةَ
أَضْرِبُكُمْ ضَرْبًا بَيْنَ الْفَقْرَةَ	أَكِيلُكُمْ بِالسَّيْفِ كَيْلَ السَّنَادَةَ
أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ رِقَابَ الْكُفْرَةَ	وَأَتْرُكُ الْقُرْنَ بَقَاعِ جَزْرَةَ
مَنْ يَتْرُكُ الْحَقَّ يَقُومُ صَفْرَةَ	ضَرِبَ غَلَامٍ مَا جِدَّ حَزْوَرَةَ
فَكَلَرُهُمْ أَعْلَى فُسُوقِي فُجْرَةَ	أَقْتُلُ مِنْهُمْ سَبْعَةَ أَوْ عَشْرَةَ

۲۱ شیر درنده
۲۲ استخوانها
۲۳ رشت دومه و پشت
۲۴ زن بانگ
۲۵ جمع آن
۲۶ رقاب
کتابی جمع رقبته
یعنی گردن ۱۲
۲۷ کفر جمع کافرا ۱۲
۲۸ انزودة الام اذا
۲۹ شقد و توی ۱۲

رجزیا سرخیبری و دعوائی شجاعت و سرورے

شَاكِي السَّلَامِ بَطْلٌ مُعَاسِرُ	قَدْ عَلِمْتُ خَيْبِرَ آتِي يَا سِرُ
------------------------------------	--------------------------------------

۳۰ ای توی سلام ۱۲
۳۱ ای توی

إِذَا لِيُوثُ أَقْبَلَتْ تَبَادُرًا وَأُجِدْتُ عَنْ صَوْلِي لِحَا جُودًا

إِنَّ طَعَانِي فِيهِ مَوْتُ حَاضِرٌ

له اليوث جمع

ليث بمعنى شير

اجام بازگشتن از حرب

كما قال الحماسي

لا تتركن احد الى الابد

يوم الوعى متخوفا للحام

فله مولا جمله

کردن

بالرجم كنعده ونصره

طعنا نرهبه

اي من واقع كندهام

لشكره كنه در نيمت

وشكست

حرب بمعنى شمشير

چنانچه حاسي گفته

يضرب فيه تو بين و

تجسس و اقتران

فله بطل و

عشتم بینه مرد دلير

و جری ۱۲ عه

شاکی السلاح بینه

قوی السلاح ۱۲

☆

☆

☆

جواب رجز ياسر رجزا و بتوفيق قادر

تَبَّأ وَ تَعَسَّأكَ يَا ابْنَ الْكَافِرِ

أَنَا الَّذِي أَضْرِبُكُمْ وَ نَاصِرِي

أَضْرِبُكُمْ بِالسَّيْفِ فِي الْمَصَائِرِ

مَعَ ابْنِ عَيْبَى وَ السَّرَاحِ الزَّاهِرِ

أَنَا عَلِيٌّ هَازِمُ الْعَيْبَا كَيْفِ

إِلَهُ حَقٌّ وَ لَهُ مَهَا خَيْرٌ مِنْ

أَجُودُ بِالطَّعْنِ وَ ضَرْبِ ظَاهِرِ

حَتَّى تُدَيِّنُوا لِلْعَلِيِّ الْقَائِمِ

ضَرْبٌ غَلَا مِصَارِي مِمَّا هِيَ

جواب رجز ياسر تمديدا و بتيف قادر

يُضْرِبُنِي رَمِي خَيْرٌ نَاصِرِي

أَضْرِبُ بِالسَّيْفِ عَلَى الْمُغَايِرِ

أَمَنْتُ بِاللَّهِ بِقَلْبِي شَاكِرِي

مَعَ النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى الْمُهَاجِرِ

رجزا ابو البليت عن در غزاي خيبر

أَنَا أَبُو الْبَلَيْتِ وَ اسْمِي عُنْتَرٌ

أَشْجَعُ مِفْضَالُ هَزْبِرُ أَرْوَمٌ

شَاكِي السِّلَاحِ وَ بِلَادِي خَيْرٌ

جَهْمٌ عَبُوسٌ يَارِي مَبْرَمٌ

عِنْدَ اللَّيُوثِ لِلْيُوثِ قَسُومٌ

جواب رجز عنتر بالهام خدای اکبر

أَنَا عَلِيُّ الْبَطْلُ الْمُنْظَرُ

وَفِي يَمِينِي لِلِقَاءِ أَخْضَرُ

عَشْمَتُهُمُ الْقَلْبُ بِذَاكَ أَذْكَرُ

يَلِدُهُ مِنْ حَافِيهِ نَزَقٌ يَزْهُرُ

من البرد بمعنى ظاهر شکر

لهمان در خطبه ۱۲ طرف و شماره ۱۲

لِطَهْرِيَّةِ الطَّهْرِ الشَّيْبِ كَتَمَكَ	وَمَعَ النَّبِيِّ الطَّاهِرِ الْمُطَهَّرِ
تَعَارَى لَكَ الْعِلْمُ الْأَعْجَبُ	الْيَوْمَ بِرُحْمِيهِ وَيَجْزِي عَنِّي

١٢ طعن نيزه زون
٥٢ اخزا اور سوا کردن

بلاک کردن نه نفرین کردن
قال الله تعالى يوم لا يخزي الله

البنی والذین امنوا معه محمد فیض
الحسن عفی عنده ٥٣ قنبر غلام

مرتضی و تازمان حاج اورا
بکشت ١٢ ان ٥٤ احتقار

گور کند ن و حفز نور گونا
نظیر و برقره کس از اتباع او

بودند و چون این جماعت
را نزدیک آتش آوردند گفتند

اعتقاد ما به الوهیت تو زیاد
شد چه بیغایب صلی الله علیه

والله و اصحابه وسلم و موزلا
بالنار الارب الناس عبد الله

بن عباس رضی الله عنهما
گفتند لو کنت مکان علی

کنت اقتلهم و اما کنت
اورا چی شد ١٢ محمد فیض الحسن

عفی عنده ٥٥ المدرج مدره
والعدا لیسى القدر مدره ١٢

٥٦ حجر اسود است ١٢
٥٧ معده بفتح المیم الوالعرب

و هو فی معدن عدان و
بشرا المیم و تقدیم الحی و امهله

الاقبیه و کت شبه جمع کفل
میان سرین ١٢ لک و غار عرب

٥٨ الکل الجراحه ١٢
میند ١٢ الکل نور مع غر و بود مع

القلده من الصدر ١٢ الکل فیض
چشم برسم ندادن و غش علامه غرض اذ

و قناب ١٢

حکایت حکماکه بالوهیت مقوم بود با وجود توبه انابه نمی نمودند

لَمَّا رَأَيْتُ الْأَمْرَ مُنْكَرًا	أَوْ قَدَاتُ نَارِي وَدَعَوْتُ قَبْرًا
ثُمَّ اسْتَفْرَيْتُ حُفْرًا وَ حُفْرًا	وَقَبْرُ يُجَادُ حَطًّا مُنْكَرًا

مدح اهل بیت سید عالم صلی الله علیه و آله

قَدْ يَعْلَمُ النَّاسُ أَنَا خَيْرُهُمْ سَبَابًا	وَنَحْنُ أَفْخَرُهُمْ بِيَدًا إِذَا فُخِرُوا
زَهَطُ النَّبِيِّ وَهَمَّ قَاوِي كِرَامَتِهِ	وَقَاصِرُ الدِّينِ وَالْمَنْصُورُ مِنْ نَصْرِهِ
وَالْأَرْضُ تَوْلَمُ أَنَا خَيْرُ سَاكِنِهَا	كَمَا بِيَهُ تَشْهَدُ الْبَطْحَاءُ وَالْمُدَارُ
وَالْبَيْتُ نَدُّ السَّعْرِ لَوْ شَاءُوا أَحْبَبَهُمْ	فَأَذَى بِيَدِكَ رُكْنُ الْبَيْتِ وَالْحَجَرُ

باز نمودن شجاعت و قوت اشکارا کردن قوت و قوت

إِذَا اجْتَمَعَتْ عَلَيَا مَعْبِدٌ وَمَذْجٌ	بِمَعْرَكَةٍ يَوْمًا قَانِي أَمِيرُهَا
مُسَلِّمَةٌ الْكُفَالُ خَيْبِي فِي الْوَعَا	وَتَكَلُّومَةٌ لَبَّ نَهَا وَنَحْوَرُهَا
حَرَامٌ عَلَى أَدْمَا حِنَاطَعُنْ مُدْبِرٌ	وَتَنَدَّقُ مِنْهَا فِي الْقَدِّ وَرِصَادُهَا

بیان اغماض زقبائهم اعمال قران و اعراض ان فضائح اقوال ایشان

أَغْبِضُ عَيْنِي عَنْ أُمُورٍ كَثِيرَةٍ	وَأَنِّي عَلَى تَرْكِ الْعُهُودِ حَبِيرٌ
وَأَمِنْ عَلَى أَعْضَى وَلَئِنْ رَبَّنَا	تَعَاظَى وَأَعْضَى الْمَرْءِ وَهُوَ بَصِيرٌ
وَأَسْكَتُ عَنْ أَشْيَاءَ لَوْ شِئْتُ قَلْتَهَا	وَلَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْمَقَالِ أَمِيرٌ

أَصْبِرْ نَفْسِي بِاجْتِهَادِي وَطَاقِي

وَأِنِّي بِأَخْلَاقِ الْجَبِيحِ خَيْرٌ

له اصل تمنى تمنى بود ۱۲
و فی المثل من عز بز یعنی من غلب
افضل السلب ۱۲ والذمة

ما يذم الرجل صناعة من عهد ۱۲
الودق المطروف في الاساس
حرب ذات ودقین شہرت بختا

ذات مطرين وقال الجوهري
ذات دقین الداهية ای ذات
دہین کا نہا جاوت من دہین

۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنہ -
عفی ناپیدا شدن ۱۲ -
له اصل امان ما ۱۲

شیعہ گروہ ہم دول ۱۲
قال صاحب الاسامة القيت
عليه مجرى ويجرى اذا طلعت على

معائب لثقتك ۱۲ محمد فیض
الحسن عفی الله عنه ۱۲
جدرع بدال ہملہ و معجمہ بریدن

یمنی ۱۲ ال الضباب بالضم
و بضاد ہملہ جمع صیابۃ البقیۃ
من المار و بالفتح و بضاد معجمہ

سحابة تغش الارض كالدرخان ۱۲
له اشابة مفید کردن ہوئے
۱۲ استراق ذر دیدن ۱۲

له الشان العورد قال الله
تعالى ان شانك موالاتر
۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنہ

شکایت از جمع قرشی کہ بشرف بیعت ناظم سیدنا پس تیغ خلا

از غلاف ادب ارکشیداندا

بَلَّغْتُ قُرَيْشَ تَمَّتَانِي لِتَقْتُلَنِي

فَلَا وَرَبِّكَ تَابِرُوا وَلَا ظَفَرُوا

فَإِنْ بَقِيتُ فَرَهْنٌ ذِمَّتِي لَكُمْ

بِذَاتٍ وَدَقِينٌ لَا يَغْفِرُهَا أَثَرٌ

وَإِنْ هَلَكْتُ فَإِنِّي سَوْتُ أَوْرَثِي

ذَلَّ الْحَيَوةَ فَقَدْ خَاتَرُوا وَقَدْ عَدُّوا

إِنَّا بَقِيتُ فَإِنِّي لَسْتُ مُخْتَدًا

أَهْلًا وَلَا شَيْعَةً فِي الدِّينِ إِذْ فُجِّرُوا

قَدْ بَا يَعُونِي وَلَمْ يُوْفُوا بِبَيْعِهِمْ

وَمَا كَرُونِي فِي الْأَعْدَاءِ إِذْ مَكَّرُوا

وَنَاصَبُونِي فِي حَرْبٍ مُضَرَّمَةٍ

وَمَا لِمُرِيَلِاقِي أَبُو بَكْرٍ وَلَا عَمْرٌ

اظهار کمال اندوه و ملال ز قتل طلحہ زبیر سعادت مال

أَشْكُرُ إِلَيْكَ عَجْرَتِي وَيَجْرِي

وَمَعْشَرًا أَعْشَوْا عَلَيَّ بَصْرِي

إِنِّي قَتَلْتُ مُضَرِّي بِبُضْرِي

جَدَّعْتُ أَنْفِي وَقَتَلْتُ مَعْشَرِي

شکوہ از بوز خلافت اور ایام فتنہ بلا و وقوع اما او در روزگار محنت و غنا

صَبَرْتُ عَلَى قَرِّ الْأُمُورِ كِرَاهَةً

وَأَبَقِيتُ فِي ذَاكَ الضُّبَابِ مِنَ الْأَمْرِ

خطاب عمر بن عاص رهزبصفین تعمیر او بمسأله در باب دین

يَا عَجْبًا لَقَدْ رَأَيْتُ مُنْكَرًا

كَيْدًا بَاعَلَى اللَّهِ يُشِيبُ الشَّعْرَا

يَسْتَرْقُ السَّمْعَ وَيُعْشِي البَصْرَا

مَا كَانَ يُرِضُنِي أَحْمَدَ لَوْ خَيْرًا

أَنْ يُعْدِلُوا وَحَيْثُ وَالْأَبْتَرَا

شَانِي النَّبِيِّ وَاللَّعِينِ الْأَخْرَدَا

لَا هَمًّا بِمُجِدِّهِ قَدْ عَسَكُوا
 بِمَلِكٍ مِغْرَانٍ أَصَابَا ظَفَرًا
 يَا ذَا الَّذِي يُطَلِّبُ مِنِّي الْوَتْرًا
 حَقًّا وَتَصَلَّى بَعْدَ ذَلِكَ الْجَبْرًا
 لَا تَحْسِبْنِي يَا ابْنَ عَامِرٍ عَسْرًا
 كَانَتْ قُرَيْشٌ يَوْمَ بَدْرٍ جَزْرًا
 أَضْرَمْتُ نَارِي وَدَعَوْتُ قَنْبَرًا
 لَنْ يَنْفَعَكَ الْحَاذِرُ مَا قَدْ حَذَرَا
 إِنَّ الْحِذَارَ لَا يَرُدُّ الْقَدَارَا
 دَعَوْتُ هَبْدَانَ وَادْعُوا حَمِيرًا
 أَوْ حَنْزَرَةَ اللَّيْثِ الْمُهَامُ الْأَزْهَرَا

قَدْ بَاعَ هَذَا دِينَهُ إِذْ فَجَّرَا
 مِنْ ذَا يَدَا نِيَابِعُهُ قَدْ خَسِرَا
 إِنْ كُنْتَ تَبْنِي أَنْ تَزُودَ الْقَبْرَا
 أَسْعَطُكَ الْيَوْمَ دُعَا فَاصْبِرَا
 سَلِّ بِنِي بَدْرًا ثُمَّ سَلِّ بِنِي خَيْبَرَا
 إِنِّي إِذَا مَا الْحَرْبُ يَوْمًا حَضَرَا
 قَدِمَ لِي وَإِنِّي لَا تَوْخِرُ حَدَرَا
 وَلَا أَخَا الْجَيْلَةِ عَمَّا قَدَرَا
 لَمَّا رَأَيْتُ الْمَوْتَ مَوْتًا أَحْمَرَا
 لَوْ أَنَّ عِنْدِي يَوْمَ حَرْبِي جَعْفَرَا
 رَأَتْ قُرَيْشٌ نَجْمَ لَيْلٍ ظَهَرَا

۱۵ جند لشکر حج
 آن جنود ۱۲
 ۱۳ عسکره لشکر ساختن
 ۱۴ مصر ملک است
 که طولش از عرش
 است تا اسوان و
 عرشش از برقه تا ابله
 ۱۲ محمد فیض الحسن عفا
 الله عنه ۱۳ و ترفیع
 و او کینه ۱۲
 السعوط در اریب
 فی الاف و قد اسطت
 الرجل ۱۲ زعان
 بضم الذال زهر کننده
 ۱۲ موت ۱۲
 کلفت تلخ ۱۲
 کنایه از مرگ سخت
 است ۱۲
 لطف دروغ خوردن
 ۱۲ شمر کبیر الشین
 و تشدید الراء ای
 شدید ۱۲
 شررا آنچه از آتش
 ۱۲

اظهار لال از کشتن احمر غلام عثمان بقصاص غلام خود که مسمی بولیکسا

لَهْفَ نَفْسِي وَقَلِيلُ مَا أُسْرَا
 لَمَّا رَدِنِي الدَّهْرُ يَوْمًا حَرْبِي

بِهَا أَصَابَ النَّاسَ مِنْ خَيْرٍ وَشَرًّا
 وَهُمْ السَّاعُونَ فِي الشَّرِّ الشِّمْرُ

و تشدید الراء ای
 شدید ۱۲
 شررا آنچه از آتش
 ۱۲

خطاب سعادمآ باصحاب صاحب تمکین در حرب صفین برای تقویت دین

دِي بُوَادٍ يَنْبِ الثَّمَلِ قَدَانِ الظَّفَرِ

لَا تُنْكِرُوا فَإِنَّ رَبِّي بِالشَّرِّ

إِنَّا جَبِينَا أَهْلَ صَبْرٍ لَا خَوْرٍ

جَنْسَانِ مَعَاوِيَةَ بِرَأْسِهِ

جَنْسَانِ مَعَاوِيَةَ بِرَأْسِهِ حَرْبِ صَفِينِ وَشَمْرِنِ فَضَائِلِ خَوْجِجْتِ

ثُمَّ سِرَّ مَخْرُومًا فِي الْوَسْطِ وَالْحَبِيبِ مِنَ الْقَبِيحِ الظُّلْمِ بِرَأْسِهَا لَهُ جَنَاحٌ فِي الْجَنَانِ أَحْفَرُ هَذَا الْهَذَا وَإِنَّ هُنْدَ مُحَجَّرُ	أَنَا عَلَى فَاَسْئَلُونِي تُعْخِرُونَ سَيْفِي حَسَامٌ وَسِنَانِي بَزْهَرُ وَحَمْرَةُ الْخَيْرِ وَتُرْبِي جَعْفَرُ وَقَاطِمُ عَرَسِي وَفِيهَا مَفْخَرُ
---	---

له من البرازو
الانهارات ١٢
الوعى بمعنى الحرب ١٢
ف ١٢ برزده ١٢
١٢ بهال ١٢
١٢ ترب بمن جمع
آن انزاب كما قال الله
تعالى وكواعب اتوليا
١٢ محمد بن الحسن عفيف
١٢ شيتت متفرق
ويراكنه جمع ان شتت
كمرض جمع ان مرضي
١٢ محمد بن عيسى السن
عفي عنده مبارز
مبارز ١٢ ف ١٢
من الجبين وان نا
مردى است ١٢
بطل بمعنى مردولير
جمع بطال ف

مُدْبِدَابٌ مَطْرَدٌ مَوْخَرٌ

شكرا ز حيلة عمر بن عاص با ابو موسى اشعرى در باب تحكيم و لعب انگشتي

سَوْفَ أَلَيْسَ بَعْدَهَا وَأَسْمَاءُ قَدْ يَجْمَعُ الْأَمْرَ الشَّيْئَةَ لِلنَّشْرِ	لَقَدْ عَجَزْتُ عَجْزَ مَنْ لَا يَقْتَدِرُ أَرْفَعُ مِنْ ذَيْلِي مَنْ كَانَ يَجْرُ
---	---

١٢ ترب بمن جمع
آن انزاب كما قال الله
تعالى وكواعب اتوليا
١٢ محمد بن الحسن عفيف
١٢ شيتت متفرق
ويراكنه جمع ان شتت
كمرض جمع ان مرضي
١٢ محمد بن عيسى السن
عفي عنده مبارز
مبارز ١٢ ف ١٢
من الجبين وان نا
مردى است ١٢
بطل بمعنى مردولير
جمع بطال ف

اقامت بينه وبرهان برفناى افراد ايشان

مَضَى لَفْسٌ مِنْهَا انْتَقَصَتْ بِهِ الْجُزْءُ وَيَحْنُوكَ حَادِقًا يُرِيدُ بِكَ الْهَزْءُ وَمَا لَكَ مِنْ عَقْلِ تُحْسِنُ بِهِ رِزْءُ	حَيَاتُكَ أَتَقَاسُ تَعَدُّ فُكْلَهَا وَيَحْنُوكَ مَا يَقْنِيكَ فِي كُنْزِ الْهَزْءِ فَتَصْبِحُ فِي لَفْسٍ وَتَمْسِي بِغَيْرِهَا
---	--

عفي عنده مبارز
مبارز ١٢ ف ١٢
من الجبين وان نا
مردى است ١٢
بطل بمعنى مردولير
جمع بطال ف

مبارزت جستن عمر بن عبد الله در رهنخدا و دليري نمودن ز جاهل الحق

وَقَفْتُ إِذْ جَبَزَ الشُّجَاعُ بِمَوَاقِفِ الْبَطْنِ الْمَتَاخِرِ إِنَّ الشُّجَاعَةَ وَالشَّمَاخَةَ فِي الْفَتْرِ خَيْرُ الْعَزَاغِرِ	وَلَقَدْ عَجَبْتُ مِنَ النِّدَاءِ بِمَعْرُومٍ هَلْ مِنْ مَبَارِزِ وَكَذَاكَ إِذْ لَمْ أَزَلْ مَسْتَرِعًا حَوْلَ الْهَزَاهِرِ
---	---

جواب عمر بن عبد الله با حسن عبارات و ابدان اشارات

ذُو دَيْبِهِ وَبَصِيرَةٍ وَالْحَقُّ مَنِي كُلِّ قَائِنِ يُعَلِّقُكَ أَبْيَضُ مَنَارٍ يَا كَالْمَلِمِ حَتَّىٰ لِلْمَنَارِ حِرْ	يَا عَمْرُؤُ دِيحَاتٍ قَدِ اتَّانَكَ بِحَيْبِ مَصُونِكَ غَيْرِ وَلَقَدْ دَعَوْتُ إِلَى الْبَرَازِ فَتَىٰ يُجِيبُ إِلَى الْمَبَارِزِ
--	--

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَعْلَمَ عَقْلِي نَافِعًا لِعَلْمِي

مِنْ خَيْرِيَةِ نَجْلَاءَ يَجِبُ ذِكْرُهُ إِذَا فَتِنَ الْمُرَاهِقِينَ

نصیحت امام هام و سیدنا نام امیرا المؤمنین حسن علیہ السلام

الْعِلْمُ زَيْنٌ فَكُنْ لِلْعِلْمِ مَكْتَسِبًا
وَارْكُنْ إِلَيْهِ وَتَوَقَّ بِإِلَهِي وَأَعْرِضْ
لَا تَسَامَنَّ فَإِنَّمَا كُنْتَ مِنْهُمْ سَكَا
وَكُنْ فَتَى نَاسِكًا مَحْضَ التَّقْوَى وَرَعًا
فَمَنْ تَخَلَّقَ بِالْأَدَابِ ظَلَّ بِهَا
وَأَعْلَمُ هُدًى بِأَنَّ الْعِلْمَ خَيْرٌ صَفَا

وَكُنْ لَهُ طَالِبًا مَا عَشْتُمْ مَقْتَسِبًا
وَكُنْ حَلِيمًا رَمِيْزَ الْعَقْلِ مُحْتَرَسًا
فِي الْعِلْمِ يَوْمًا وَإِنَّمَا كُنْتَ مِنْغِيَسًا
لِلَّذِينَ مَغْتَنِمًا لِلْعِلْمِ مَقْتَرَسًا
رَبِيسَ قَوْمٍ إِذَا مَا فَارَقَ الرُّؤْسَا
أَضْحَى لِطَالِبِهِ مِنْ فَضْلِهِ سَلَسًا

۱- جناب جمع جنازة دہی
بالکسر السریر و بالفتح الیبت او
بالکس ۲- الکرکون میل
کردن ۱۲- ف ۳- ذوق یعنی اعتد
کما قال الحریری ۴- و لا تشق بو
میض من برده فهو خلیب ۱۲- محمد

فیض الحسن عفا الله عنه کلمه ای
صاحب الحکم فی جمع الامور و التالی
فی افعال ۱۲- فیض ۳- صین العقل
محکمات ۱۲- کلمه ناسکا ما بد اشتقا
من لک یعنی پرستیدن و عبادت
کردن ۲- کلمه فن یعنی کتبی کتاب
۱۲- کلمه عابض سردست ۱۲- کلمه
۱۲- کلمه عزراش گوشه نشین شدن
۱۲- کلمه انس یعنی تنهایی

فهی از اعتراض بر قضای خالق و امر بمسأله با جمیع خلایق

لَا تَتَّهِمُ رَبَّكَ فِيمَا قَضَى
يَكُلُّ أَمْرٌ قُرْبٌ عَاجِلٌ

وَهُوَ مِنَ الْأَمْرِ وَطَبٌ نَفْسًا
يَأْتِي عَلَى الْمُصْبِرِ وَالْمُهْتَسِبِ

شکایت از قحط رجال و تنبیه نفس بر فنا و زوال

الْحَمْدُ لِلَّهِ حَمْدًا لَا شَرِيكَ لَهُ
لَمْ يَبْقَ لِي مَوْئِسٌ فَيَوْمَئِذٍ
فَاعْتَرِلِ النَّاسَ مَا امْتَطَعْتَ وَلَا
فَالْعَبْدُ يَرْجُو مَا لَيْسَ يَدْرِكُهُ

فِيهِ ذَائِبِي فِي صَبِيحِهِ ذَائِبِي غَمِيهِ
إِلَّا أَنِّي سِخْرٌ أَخَافُ مِنَ الْفَيْسِ
تُرَكَّنُ إِلَى مَنْ تَخَافُ مِنْ نَفْسِهِ
وَالْمَوْتُ أَدْنَى إِلَيْهِ مِنْ نَفْسِهِ

۱۲- کلمه طاب جمع حارس یعنی بره دار
و محافظه نگهبان ۱۲- محمد فیض
الحسن عفی عنه عن الناس
من السام یعنی عاجز شدن
و ملول شدن غامر کما قال الله
تعالی و لا تسأموا من تکلیف
سفیرا از انبیرا ای جنبه
و قال لا یستکسر
من ذمیرا کما قال الله
تعالی

تقریب نفس بموت که لازم حیوات است و ترغیب بطهارت که موجب

لَا تَأْمِنُ الْمَوْتَ فِي طَرَفٍ وَلَا نَفْسٍ

وَلَوْ مَنَعَتْ بِالتَّجَابِ وَالْحَرَسِ

۱۰ شاعر گوید

از تیر ابل چو جان خواهی بردن
باید که همیشه دل نبی بر مردن
تا چند براس مال و اسباب چنان
هر دم دل خلاق عالمی آزدن
۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنده
نفوذ گزشتن تیر از نشانه ۱۲

۱۳ اوراع زره پوشیدن
۱۴ اترا س سپروش شدن
۱۵ تدنیس چرکین ساختن
۱۶ دوارس جمع دارس
از درس بمعنی کهنه شدن
جانه و نا پدید شدن نشان ۱۷

۱۸ انشا بار گزشتن ۱۹
داعس جمع مدعس بالکسر بمعنی
نیزه آگند ۱۲۰ تناس
نگون ساز کردن ۱۲۱
شوسس نگر بستن بگوشتیم
انز تکبر انشوس لغت من شوس
جمع ۱۲۲ متاسد جرات
کننده دقوی ۱۲۳

تقریب در آخر شب فرود
آمدن مسافران ۱۲۴
تفریس محرب و محکم گردانیدن
حرب و سفر مردار ۱۲۵
حرب کردن مبارز مبارزه ۱۲۶

وَ أَعْلَمُ بِأَنَّ سِهَامَ الْمَوْتِ نَافِذَةٌ

مَا بَالُ دِينِكَ تَرْضَى أَنْ تَدَّ لِسَهُ
تَرْجُوا لِنَجَاةٍ وَلَمْ تَسْلُكْ مَسَالِكُهَا

فِي كُلِّ مَذْرَبٍ مِنْهَا وَمُتْرٌ فِي
وَتَوْبُ نَفْسِكَ مَعْسُولٌ مِنَ النَّارِ
إِنَّ الشَّفِيعَةَ لَا تَجْرِي عَلَى الْبَيْسِ

عرض و سلام بر اهل قبو پریشان و تذکار آثار و اطوار ایشان

سَلَامٌ عَلَى أَهْلِ الْقُبُورِ الدَّارِ

وَلَمْ يَشْرَبُوا مِنْ بَارِدِ الْمَاءِ شَرِبَهُ

كَأَنَّهُمْ لَمْ يَجْلِسُوا فِي الْمَجَالِسِ
وَلَمْ يَأْكُلُوا مِنْ كُلِّ رَطْبٍ وَيَأْبَسُ

مفاخرت شجاعت خویش در بید و مباحات بملازمت رسول عالیقدر

أَتَحْسَبُ أَوْلَادُ الْجَهَالَةِ إِنَّنَا

فَسَائِلُ بَنِي بَدْرٍ إِذَا مَا لَقِينَهُمْ

وَأَنَا أَنَا لَأَنْتُمْ لَأَنْتُمْ الْحَرْبُ سَبْتُهُ

وَهَذَا رَسُولُ اللَّهِ كَالْبَدْرِ بَيْنَنَا

فَمَا قِيلَ فِينَا بَعْدَهَا مِنْ مَقَالَةٍ

عَلَى الْخَيْلِ لَسْنَا مِثْلَهُمْ فِي الْقَوَارِسِ
بِقَتْلِي ذَوِي الْأَقْرَانِ يَوْمَ التَّمَارِسِ
وَلَا تَنْتَنِي عِنْدَ الرِّجَالِ الْمَدَاعِيسِ
بِهِ كَشَفَّ اللَّهُ الْعِدَى بِاللَّنَائِسِ
فَمَا غَادَرَتْ مَنَاجِدِي إِلَّا بَيْسِ

مفاخرت با ننگه پیمان و شمشیر خنجر سرست و شراب خور و ساغر اکاسه سرست

السَّيْفُ وَالْخَنْجَرُ رِيحَانُنَا

شَرَابُنَا وَمِنْ أَعْدَائِنَا

أَيْ عَلَى التَّرْجِسِ وَالْأَمْسِ
وَكَأْسُنَا حُجْبَةُ الرَّأْسِ

خطاب تمجاعت ماب بسالت دثار بطحه بن ابی طلحه راحه حشت آثار

إِنِّي أَنَا اللَّيْثُ الْهَرَبِيُّ الْأَشْوَسُ

إِذَا الْحُرُوبُ أَقْبَلَتْ تُضْرَسُ

وَالْأَسَدُ الْمُسْتَأْسِدُ الْمَعْرَسُ
وَاحْتَدَّخْتُ عِنْدَ النَّزَالِ الْأَنْفُسُ

عَاثَبَ مِنْ وَقِعِ الرَّفَاحِ الْأَثَرِ

له اشرس بد خود درشت ودیر
۱۷ وقیل فی الفارسیة
ترسم که شود قبر الهی ظاهره و در نیزه
من کل لوگرو صادره چون آتش قبر
من فوزان گروید از شعله آن جان
بسوزد آخره ۱۲ محمد فیض الحسن عفی عنہ
۵۳ فک ناگاه کشتن ۱۲

بیت اسامه بن زید عور و تهدیداودرا حدیثیغ ظفر پیکر

يَتَوَى الْجَمْعَ ضِرَابَ الْفَائِدِ بِي

وَطَعْنَةُ قَدْ شَدَّهَا لِكَبُوتِ الْفَوَارِسِ

مُضْرِمٌ نَارَهَا بِجِدْوَةٍ لِقَائِ

حَتَّى تَوَى قُرْسًا نَهَا تَجَرُّ لِلْمَعَاطِسِ

بیت غیب بچستن کبر عاقبت که مؤدی ست بسلامت عاقبت

ظلابس بالضم شجاع ودیر ۱۷
کبوت بر روی افتادن ۱۲
جذوة حذرک آتش قال المجاہدی قول
تعالی او جذوة من ای قطعه من الحجر
وهی لفته جمیع العرب وقال ابو عبیدة
الجذوة مثل الجذمة وهی القطعة الفلینة
من الخشب کان فی طرفها نار او لم یکن
۵۵ جمع معطن یعنی ۱۲ نام زندان
که حضرت علی را ساخت بودند ۱۲
اتم الناس ای اکل الناس ۱۲
اعزبم ای اعلمهم ۱۲
شکستن قبر کردن و خوار گردانیدن از
فتح ۱۲ مداناة بجزی نزدیک
شدن ۱۲ قصاد در کردن ۱۲
استغفار کران شمردن ۱۲
است خاص ارزان شمردن ۱۲
دلاس زده نرم روشن واحد و
جمع یلسان است ۱۲
جمع قلوب من غنة مادة حوان هی بزرگ
الجان من السار ۱۲
جان و آری ۱۲ وقیل فی الفارسیة
ست طای که ز نفس خویش واقف
باشی در مذمب ما کال عارف
باشی کمال حقینے مرغان مرغ دانا
ارزاد عارف باشی ۱۲ محمد فیض الحسن

لَا تَرَانِي كَيْسًا مَكِيَسًا

بَنَيْتُ بَعْدَنَا رَفِيعٌ مَخِيَسًا

بیت حصنا حصیننا و امیننا کیسنا

کایت زندان که در بصره ساخته و بنائی ن با حکام افراخته

تَمَّ النَّاسِ أَعْرَفُهُمْ بِقِصَّةِ

وَأَقْدَهُمْ لِشَهْوَتِهِ وَحِرْصِهِ

بِأَنَّ عَلَى السَّلَامَةِ مَنْ يَدَانِي

وَمَنْ لَمْ تَرْضْ صُحْبَتَهُ فَأَقِصَّةُ

وَلَا تَسْتَعْلِ عَاقِبَةَ لِشَيْءٍ

وَلَا تَسْتَخِصَّنْ أَدَى لِرُوحِصَّةِ

فَلَمَّا اسْتَعْنَبَتْ عَنْهُ

فَلَمَّا اسْتَعْنَبَتْ عَنْهُ

بیت عمر بن عاص در صفین و تحویل او از شیران معرکه دین

سَبْعِينَ الْفَاعَا قِدَى التَّوَاصِي

قَدْ جَدَّبُوا الْخَيْلَ مَعَ الْقِلَاصِ

أَسَادُ غَيْلٍ حِينَ لَا مَنَاصِ

جواب عمر بن عاص و انحراف او از جاده اخلاص

بِالْعَاصِي وَ شَيْخِي الْعَاصِي

مِنْ مَعْشَرِي غَالِبٌ مُصَاصِ

له تقدير العبارة فوفقتني بلايس
 الدعاء اللاص لكتاب دمی ما سائنته
 وجمع ولاح ايضا فالصوف محذوف
 محمد بن الحسن له اهلون صيغته تجرید
 له نكص پسا شدن ۱۲ له
 فرض دام ۱۲ له فرض عطائے
 رسوم يقال ما اصبحت منه فرضا
 ولا فرضا ۱۲ له كرم انجا بعضه مرد
 شریف است زید که بمقابلہ او لستم
 خداوست ۱۲ له صوبه بعضه نگهرا
 حفاظت کردن و مراد ازین کلام آن
 رضی اللہ عنہ برانگیزخته کردن مردم براتفاق
 مال خواه محل اتفاق او مرد شریف
 باشد یا بنجیل و تا کس این اتفاق
 مشترک است برود فائده دینوی و
 اخروی لیکن دینوی پس شهره او بسجوات
 و عزیز شدن او در چشم خلایق و محفوظ
 شدن او برود عزت و اخروی حصول
 ثواب و نیل اجر و مرضاة باری تعالی
 محمد بن الحسن عفی عنه ۱۲ له تازین
 و اتوری دادن کسے بار کار ۱۲
 له کسین ردیدن ۱۲ له دارین
 پراکنده و رافق ۱۲ له پیش آمدن ۱۲
 له غیر حق مقصود ازین قید احترام
 از حق نیست بل این قید قید واقعی است
 زیرا که در کسے مخالفان بجز دعوی خلافت
 که در امر غیر حق است نیست در نه لازم
 و آن که حضرت علی کرم الله وجهه در دنیا
 کردن حق او شان که بمطالبه دعوی خلافت
 نمودند تا صبر ماندن این امر بر سبب ذات
 پاکه محل پس کسید غیر حق قید واقعی است
 احترامی نیست ۱۲ محسن بنی الحسن علی
 له نیز جدا کردن ۱۲ له صداقت
 یافتن و طلاق شدن ۱۲ له انتظام

خَوَّفَتْنِي بِلَايِسِ الْيَلَاصِ
 أَهْوُونَ يَقُومُ فِي الْوَعَانِ كَأَنَّ

وَجَانِي الْجَيْلِ مَعَ الْقِلَاصِ
 لَوْ قَدَّرَا وَهَاتَنَقَضَ النَّوَاهِي

ای تعجب بر حال قومی که بعضی
 جنگ پسا شدند ۱۲

لَقَالَ كَلَّ هَارِبٍ خَلَاصِي

بمعن تا اینکه در پی شترالمنبت علی بن ابی طالب

ترغيب بانفاق نفيس خواه بر شريف خواه بر خسيس

سَأَمْنَهُ فَلَئِي كُلَّ مَنْ جَاعَ طَالِبًا
 فِيمَا كَرِيمٌ صَدَقْتُ بِالْمَالِ عَرُوضَهُ

وَأَجَعَلَهُ وَقَفًا عَلَى الْقَرْضِ وَالْفَرْضِ
 وَإِنَّمَا الْيَتِيمُ صَدَقْتُ عَنْ لَوْمَةٍ عَرُوضِي

مردود القاد

بیا آنکه حصول مقاصد قوی بر قضا و چشم داشتن آن بی قضا عین خطاست

إِذَا أَدَّنَ اللَّهُ فِي حَاجَتِي
 وَإِنِ أَدَّنَ اللَّهُ فِي غَيْرِهَا

أَتَاكَ النَّجَاحُ بِهَا يَرْكُضُ
 أَتَتْ دُونَهَا عَارِضٌ يَعْزُضُ

تعییر مخالفان و مدعیان با نکار حسن و عیان

لَنَا مَا تَدَّ عُونَ بِغَيْرِ حَقٍّ
 عَرَفْتُمْ حَقَّنَا فَجَحَدًا تَبْوَا
 كِتَابِ اللَّهِ شَاهِدًا نَاعَلِيكُمْ

إِذَا مَيَّزَ الصِّحَاحُ مِنَ الْمِرَاضِ
 كَمَا عَرَفَ السَّوَادُ مِنَ الْبِيَاضِ
 وَقَضَيْنَا الْإِلَهِ فَنِعْمَ قَاضِ

بیان مجادیه بن بسفیان بر ترضی علیه التحیه و الرضوان

لَا تَقْسِمَانِ سَابِقِ احْسَانٍ مَقْضِي
 يَا سَخِرَ دَارِنَ حَضْرَتِ مَرْتَضِي

وَاللَّهِ لَا يُغَيَّبُ فِيمَا قَدَّ قَضِي
 وَتَقَدَّيْدُ مَعَاوِيَةَ بَيْتِي مَنْتَضِي

إِن كُنْتُ ذَا عِلْمٍ بِنَا اللَّهِ قَضِي
 وَاللَّهِ لَا يَرْجِعُ شَيْءٌ قَدَّ مَضِي

فَأَثَبْتُ أَصَادِفَكَ وَسَيْفِي مَنْتَضِي
 وَاللَّهِ لَا يُرِيمُ شَيْئًا نَقَضَا

۱۲ له سخر کردن ۱۲ له

بسمک عمر بن عاص معاویة اجرب علی وانیکنن غبارقنته بقضار

لَا فَمَا قَالَهُ قَدْ دَخَصًا اِنْتِ عَلِيًّا فَسَتَلَقِي نَهَضًا

يُورِثُ مَنْ يَسْتَلُّ عَنْهُ رَمَضًا

کتاب معاویة عمر بن عاص واجتناب از حرب میل با خلاص

لِيَكَّ يَا عَمْرُو تَجِنُّ الْهَرَضًا وَالشَّعْرُقُ قَدْ يَقْرِضُهُ مَنْ قَرَضًا

لَا تَجْعَلِي لِعَلِيٍّ غَرَضًا

بیان توجه خویش با واسطه واجتناب از تفریط و افراط

مَنْ نَامَ التَّمَطَّ الْأَوْسَطًا لَسْنَا كَهَنَ قَصْرًا وَأَخْرَطًا

تنبیه بر رضا و ایمان بقضا و نخی از اقامت در مقام تعب و عنا

صَبِرْ عَلَى الدَّهْرِ لَا تَتَضَبَّ عَلَى أَحَدٍ فَلَا تَرَى غَيْرَ مَا فِي اللُّوْحِ مَحْفُوظٌ

لَا تَقِيمَنَّ بَدَارًا لَا انْتِفَاعَ بِهَا قَالَا أَرْضٌ وَاسِعَةٌ وَالرِّزْقُ مَسْطُورٌ

ترجمه خواب مردم پریشان بر بیداری و آگاهی ایشان

لَوْ أَمْرٌ خَيْرٌ لَهُ مِنْ يَقْظَتِي لَمْ يَرْضَ فِيهَا الْكَاتِبِينَ الْحَفْظَةُ

وَفِي صُرُوفِ الدَّهْرِ لِلْمَرْءِ عِظَةٌ

منع از احسان بار اذل ترغیب بر رعایت افاضل

تَضَعِ الْمَعْرُوفَ فِي سَاقِطِ فَذَاكَ صَنْعُ سَاقِطٍ ضَارِعٍ

عَرَفْتُكَ مِسْكَ عَرَفَهُ ذَا يَعْرِفُكَ

تعلیم مجامد و اعراض از اهل شقاوت و هدایت باقتدال در محبت عدالت

له و حوض و حوض باطل شد بخت

۲۰ النهض النهوض برخواستن و بختی

بعضی المناقضته ای المقادیر ۱۲

۳۰ رمض بالتحرک اشتداد گرمی

و سوزش و سوختن قد و جوار سوختن در

و دردناک شدن ۱۲ ۳۰ اجنان

پوشانیدن ۱۲ ۳۰ قرض شعر

گفتن ۱۲ ۳۰ ام اینک کردن

از اول و النمط الجماعة من الناس

امر هم واحد فی الحدیث غیره الا

النمط الاوسط یعنی بهم التالی در جمع

ایهم الغالی و الافراط از حد در رفتن

یعنی تا اینک میکنم گروه میان برائیم

چون کسی که تفسیر کرد یا از حد در گذشت

۱۲ ۳۰ قوله لا تضع بفتح تا از وضع

بالضم از اضعاف یعنی

ضائع کردن و اول

الرب یعنی الساقط

الشیء فی حسب و نسب و وضع کار و سقوط

افتادن و عرف بالضم نیکی و باغ

بوی خوش و ضائع لمسک است ترک

فانتشرت رائحة یعنی منته نیکی را

در لیسیم چون کاری است افتاده

ضائع و نه آزاد از آزاد کریم که

باشد نیکو تو مشکلی که بوی او را

باشد

حرف

لعین

دجاد انفاق بالفارسیه

۳۰ با مردم بد کسی چا باشد

نیک ضائع بگذرد و من خود را

یک برگزید نیک خوش بخرند بهم

با آنکه نهند بر دور در دیک ۱۲

۱۔ قولہ تغار یا کسر الراء
 ای دسٹا بین الجید والروئی
 ۲۔ مفسدہ خلاف مصلحت
 ای ماید عوصاحب الی العناد
 ۳۔ منیع نیکی و احسان
 ۴۔ التپاح آوردہ شدن
 بفتح آوردہ کردن ۱۲ ۱۳ ۱۴
 ۵۔ فی الناس الغیبه و العتبه ۱۲
 ۶۔ اول رجوع کردن ۱۲
 ۷۔ قولہ علی الشریفہ الخ
 ای علی الاخلاق الشریفہ
 و الخنیة ۱۲ ۱۳ ۱۴
 ۸۔ قولہ مات
 الوفا الخ یعنی وفا تو گویا زنده
 سے مرگئی نہ بخشش باقی رہی
 نہ طمع لوگوں میں محض ناامید
 اور بے صبری رہ گئی ہے
 ای مخاطب تو تو بس خدا پر
 بھروسہ کر کے صبر اختیار
 کر لے اور اسی میں خوش
 رہ کیونکہ جن لوگوں سے امید
 کی جاتی ہے اور جن کا پیچھا
 کیا جاتا ہے ان سے اللہ
 تعالیٰ زیادہ کریم ہے کسی
 نے خوب کہا ہے۔ رباعی
 از خلق جهان وفا جوئید کہ
 نیست و ذرا بل زمان صفا
 جوئید کہ نیست و سر چشمہ
 فیض ہا خدا باشد و بس ناز غیر
 خدا عطا جوئید کہ نیست
 محمد نظام الدین کیرانوی
 ۹۔ بالکسر بخشش و عطا
 ۱۰۔ جزع بے صبری
 نمودن و بے صبری ۱۲ ۱۳

فَكُنْ مَعِدَانًا لِلْجَلْمِ وَأَصْفِرْ عَنِ الْأَذَى
 وَ أَحِبِّ إِذَا أَحْبَبْتَ حَبًّا مَقَارِبًا
 وَأَبْغِضْ إِذَا أَبْغَضْتَ بَعْضًا مَقَارِبًا

فَإِنَّكَ رَأَوْ مَا عَمِلْتَ وَ سَامِعٌ
 فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَتَى أَنْتَ تَأْتِي
 فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي مَتَى أَنْتَ رَاجِعٌ

تبيين مراسم اخوت و تعيين لوازم فتوت

إِنَّ أَخَاكَ الصَّدَقَ مَنْ تَسَعَّ مَعَكَ
 وَمَنْ إِذَا عَايَنَ أَمْرًا فَطَعَلَتْ

وَمَنْ يَضُرُّ نَفْسَهُ لِيَنْفَعَكَ
 شَتَّتَ فِيهِ شَبْلَهُ لِيَجْبَعَكَ

هدایت بلوازم و مراسم احسان کہ شرف اخلاقت در انسان

الْفَضْلُ مِنْ كَرِيمِ الطَّبِيعَةِ
 وَالْخَيْرُ أَمْنٌ جَانِبًا
 وَالشَّرُّ أَسْرَعُ جَرِيئًا
 تَرَكَ التَّعَاهُدَ لِلصَّدَقِ
 لَا تَلْتَطِعْ بِوَقَيْعَتِي
 إِنَّ التَّخَلُّقَ لَيْسَ يَبْكُثُ
 جَبِلُ الْأَنَامِ مِنَ الْعِبَا

وَالْمَنْ مَفْسَدَةُ الصَّنِيعَةِ
 مِنْ قَلْبٍ لِحَبْلِ الْمَنِيعَةِ
 مِنْ جَرِيَةِ الْمَاءِ الشَّرِيعَةِ
 قِي يَكُونُ دَاعِيَةَ الْقَطِيعَةِ
 فِي النَّاسِ تَلَطُّكَ الْوَقَيْعَةِ
 الْمَلِكُ إِذْ كَرِهَ أَنْ يَتَوَلَّ إِلَى الطَّبِيعَةِ
 دَعَى الشَّرِيفَةَ وَالْوَضِيعَةَ

تشجيع براهل و از خود بترک و اوارش با صبر کہ منتهی قسمت و موجب صفا

مَاتَ الْوَفَاءُ فَلَا رَفْدَ وَلَا طَعْمَ
 فَاصْبِرْ عَلَى نِقَةِ بِلَلِهِ وَأَرْضِ بِيهِ

فِي النَّاسِ لَمْ يَمِيقَ إِلَّا الْيَأْسُ وَالْجَزْءُ
 قَالَ اللَّهُ الْكَرَمُ مَنْ يَرْحَى وَيَتَّبِعُ

تنبیه بر آنکہ دفع دشمن در نظر غلابت سعید اعتبار را جز از صواب بقصد

فَإِنَّ مَدَارَ أَوْ الْعِدَى لَيْسَ يَنْفَعُ إِذَا أَمَلْتِ يَوْمًا مِنَ الدَّهْرِ تَلَسَعُ	فَإِنَّ مَدَارَ أَوْ الْعِدَى لَيْسَ يَنْفَعُ إِذَا أَمَلْتِ يَوْمًا مِنَ الدَّهْرِ تَلَسَعُ
---	---

نهي از جرعه در نوائب و امر بصبر در مصائب و نوائب

وَاصْبِرْ فِي الصَّبْرِ عِنْدَ الضِّيقِ فَتَسْعُ لَمْ يَبْدَأْ مِنْهُ عَلَى عِلَّتِهِ الْهَلْجُ	وَاصْبِرْ فِي الصَّبْرِ عِنْدَ الضِّيقِ فَتَسْعُ لَمْ يَبْدَأْ مِنْهُ عَلَى عِلَّتِهِ الْهَلْجُ
--	--

نهي از حرص و هوا و ترغيب بقناعت و رضا

وَفِي الْعَيْشِ فَلَا تَطْمَعُ فَلَا تَدْرِي لِمَنْ تَجْمَعُ	وَفِي الْعَيْشِ فَلَا تَطْمَعُ فَلَا تَدْرِي لِمَنْ تَجْمَعُ
وَلَا تَدْرِي أَيْ أَرْضِ فَإِنَّ الرِّزْقَ مَقْسُومٌ فَقِيرٌ كُلُّ مَنْ يَطْمَعُ	وَلَا تَدْرِي أَيْ أَرْضِ فَإِنَّ الرِّزْقَ مَقْسُومٌ فَقِيرٌ كُلُّ مَنْ يَطْمَعُ

بنا آنها هر جمعی پیریشانی و شکایت از روزگار بے سامانی

قَضَا الْجَدِيدِ إِلَى بَلِي أَيُّ اجْتِمَاعٍ لَمْ يَصِرْ أَمْ أَنَّهُ شَعِبَ لِأَلْتِيَا أَمْ أَنَّهُ مُنْتَفِعٌ بِشَيْءٍ يَأْبُو مِنْ الدَّهْرِ الَّذِي قَدْ قِيلَ فِي أَمْثَالِهِمْ	قَضَا الْجَدِيدِ إِلَى بَلِي أَيُّ اجْتِمَاعٍ لَمْ يَصِرْ أَمْ أَنَّهُ شَعِبَ لِأَلْتِيَا أَمْ أَنَّهُ مُنْتَفِعٌ بِشَيْءٍ يَأْبُو مِنْ الدَّهْرِ الَّذِي قَدْ قِيلَ فِي أَمْثَالِهِمْ
---	---

له قوله اذا ركزت
له العقب انت الفعل
لكون العقب مؤنثا سماويا
١٢ محمد نظام الدين كيرانوي
له سبع كزیدن مار كزیدن
١٣ له نابتك له
اصابتك ١٢ له على
علامة اي على كل حال ١٢
له البلع افحش الخرج ١٢
له كند نج و سنجي
كشیدن ١٢ له قوله
يقنع من القناعة بالفتح
و هو الرضا بالقسم ١٢
له مراد اذا اجتماع
اول مجتمع ١٢ له
القيام بيوسنه شدن
له الصدق تكافه
شدن ١٢ ١٢

نقى توغل در هوا وهوس وتنبيه بر فوت وموت هم

وَمِنَ الْبَلَاءِ عَلَى الْبَلَاءِ عَلَامَةٌ	أَنْ لَا يَرَى لَكَ عَنْ هَوَاكَ
وَكُفَاكَ مِنْ غَيْرِ الْخَوَارِجِ إِنَّهُ	يَبْلُغُ الْجَدِيدُ وَيَحْصُدُ الْمُرْدُ

له قوله البلاء الخ البلاء الامتحان والعلامة نشان و نزع عن الامر نزوعاى انتهى عنه ترجمه از آزمودن بر بلا نشانست که ندیده نمی شود مرا ترا از هوا وهوس خود باز ایستادنی و لیسات ترا از تغییر حادثها آنکه نشان آنست که گمنام میشود نود در کرده میشود گشت ۱۲

ترغیب بجمع که هل دل اضر تست تنفیر از گناه صغیر که واسطه کدورت

تَجُوعٌ فَإِنَّ الْجُوعَ مِنْ عَبْدِ اللَّهِ	وَأَنَّ طَوِيلَ الْجُوعِ يَوْمًا سَيْئٌ
وَجَانِبُ صَغَارِ الذَّنْبِ لَا تَرْكِبُهَا	فَإِنَّ صَغَارَ الذَّنْبِ يَوْمًا سَيْئٌ

له تجوع خویشتن را گرسند داشتن و شبع سیر شدن و مجانبت از چیز یکسو شدن و صغار جمع صغیره در کوب الذنب اتیان ۱۲ تبارک افزون شدن و بزرگوار بودن و بلند شدن ۱۲

اعتراف بکثرة گناه و اعتماد بر فضل اله

ذُنُوبِي إِنْ فَكَّرْتُ فِيهَا كَثِيرَةٌ	وَرَحْمَةُ رَبِّي مِنْ ذُنُوبِي أَوْ سَعَةٌ
فَمَا طَبَعِي فِي صَلَاحٍ قَدْ عَيْلَتُهُ	وَأَلِكُنِّي فِي رَحْمَةِ اللَّهِ أَطْعَمُ
فَإِنْ يَلِكُ غُفْرَانٌ فَذَاكَ بِرَحْمَةِ	وَإِنْ تَكُنِ الْآخِرَى فَمَا كُنْتَ أَصْنُو
مَلِيكِي وَمَعْبُودِي وَرَبِّي وَحَافِظِي	وَأِنِّي لَهُ عَبْدٌ أَقْرَبُ وَأَخْضَعُ

له خرابی کسر جائی استوار ۱۲ موئل پناه گاه از دال بعضی پناه گرفتن ۱۲ یسر آسانی و تو نگری ۱۲ خرخ پناه بستن

سپاس سعادت اساس لباس

لَكَ الْحَمْدُ أَمَا عَلَى نِعْمَتِي	وَأَمَا عَلَى نِقْمَةٍ تَدْفَعُ
تَشَاءُ فَتَفْعَلُ مَا شِئْتَهُ	وَتَسْمَعُ مِنْ حَيْثُ لَا يَسْمَعُ

از سمع ۱۲

تضرع و مناجات با قاضی الحاجات

لَكَ الْحَمْدُ يَا ذَا الْجُودِ وَالْمَجْدِ وَالْعِلْمِ	تَبَارَكْتَ تَعْطِي مَنْ تَشَاءُ وَتَنْتَقِمُ
إِلَهِي وَخَلَقْتَنِي وَجَرَّيْتَنِي وَمَوْتِي	إِلَيْكَ لَدَى الْأَعْسَارِ وَالْيَسْرِ أَفْرَقْ
إِلَهِي لَيْسَ جَلَّتْ وَجْهَتُ خَطِيئَتِي	فَعْفُوكَ عَنْ ذَنْبِي أَحْيِلْ وَأَوْسِدْ

لَنْ لِيْنَ اَعْطَيْتُ نَفْسِيْ سُوْلَهَا
 لَنْ تَرَى حَالِيْ وَفَقْرِيْ وَفَاقِيْ
 لَنْ فَلَآ تَقْطَعُ رَجَائِيْ وَلَا تَزْعُمُ
 لَنْ اَجْرِيْ مِنْ عَدَايِكَ اِنَّنِيْ
 لَنْ فَاَنْتَ بِيْ تَسْلِقِيْنَ حُجْبَتِيْ
 لَنْ لِيْنَ عَدُوْبَتِيْ اَلْفَ حِجَّةٍ
 لَنْ اِذْ قَتَلْتَنِيْ طَعَمَ عَفْوِكَ يَوْمَ لَا
 لَنْ اِذَا الْمُرْتَعِبُ غَنِيٌّ كُنْتُ ضَالِعًا
 لَنْ اِذَا الْمُرْتَعِبُ غَنِيٌّ عَنِ غَيْرِ حَسِيْنٍ
 لَنْ لِيْنَ قَرِطٌ فِيْ طَلَبِ التَّقِيْ
 لَنْ ذُنُوْبِيْ بِدَائِلِ تَطْوِدُوْنَ
 لَنْ لِيْنَ اَخْطَا تَجْهَلُ اَفْطَالَهَا
 لَنْ يَنْجِيْ ذِكْرُ طَوْلِكَ لَوْ عَنِيْ
 لَنْ اَقْلَبِيْ عَثْرَتِيْ وَاَمْرٌ حَوِيْتِيْ
 لَنْ اَنْلِيْ مِنْكَ رَوْحًا وَرَحْمَةً
 لَنْ لِيْنَ اَقْصَيْتَنِيْ اَوْ اَهَنْتَنِيْ
 لَنْ لِيْنَ خَيْبَتِيْ اَوْ طَرَدْتَنِيْ
 لَنْ حَلِيْفُ الْحَيِّ بِاللَّيْلِ سَاهِيٌّ

الفاتحة
الحاجه
۱۲

فَهَا اَنَا فِيْ وَدُضِ النَّدَامَةِ اَرْتَعُ
 وَاَنْتَ مِّنَا جَائِيْ اَلْخَفِيَّةِ تَسْمَعُ
 تَوَادِيْ قَلِيْ فِيْ سَيْبِ جُوْدِيْنَ تَطْعَمُ
 تَسِيْرُ ذَلِيْلٌ خَائِفٌ لَكَ اَخْضَعُ
 اِذَا كَانَتِيْ فِي الْقَبْرِ مَقْوِيٌّ فَتَسْمَعُ
 فَحَبْلُ رَجَائِيْ مِنْكَ لَا يَتَقَطَّعُ
 بَنُوْنَ وَلَا مَالٌ هُنَالِكَ يَنْفَعُ
 وَاِنْ كُنْتَ تَرَعَانِيْ فَاسْتِ اَخْبِعُ
 فَمَنْ لِيْسِيْ بِالْهَوَى يَسْتَمِعُ
 فَهَا اَنَا اَتْرُ الْعَفْوِ اَقْفُوْ وَاَتَبِعُ
 وَصَفْحِكَ عَن ذَنْبِيْ اَجَلٌ وَاَرْفَعُ
 رَجُوْتِكَ حَتَّى قِيْلَ مَا هُوَ يَجْزَعُ
 وَذِكْرُ الْخَطَايَا الْعِيْنَ مِيْتًا يَدَامِعُ
 فَاِنِّيْ مَقْرٌ خَائِفٌ مَّتَّضِرٌّ
 فَلَسْتُ سِوَى ابْوَابِ فَضْلِكَ اَقْرَعُ
 فَمَنْ ذَا الَّذِيْ اَرْحُوْ وَمَنْ ذَا اِيْسِفَعُ
 فَمَا حِيْلَتِيْ يَا رَبِّ اَمْ كَيْفَ اَصْنَعُ
 يَبْأَجِيْ وَيَدُ عَوْدًا لَمَغْفَلٍ يَهْجَعُ

له سؤل بالضم خواست ورتع در
 توع چرا کردن ۱۲ له مناجاة با کسی را
 زگفتن دسرگوشی کردن مناجاتی الخفیه
 موصوف صفته مفعول تسمع ای تسمع مناجاتی
 الخفیه ۱۲ محمد نظام الدین معنی منه ۱۳
 ازافه کشیدن وائل کردن ازا عنده عن الطریق
 واه اماره سب روان شدن آهبالک
 ایبارة پناه دادن وخصوع فروتنی کردن ۱۴
 قول فانی الحسن الموالمتد یعنی کسی ایمن
 کردن و تلقین کلمه بدین دامن و الحجه بران
 و صبح و صبح پهلوی بزمین نهادن و صبح
 ۱۲ ۱۵ علم بالفتح بالودی الذوق بقال لطف
 ۱۶ قول الی اذالم تسمع عن غیر منس الخ
 و المعنی انک اذالم تسمع عن غیر منس الخ
 بالهوس بمتبع ای من یعفو عن مجرم
 بذاشانه واضبط بعض الشارحین اعناک
 بدل عن غیر محسن لا یستقیم بوزن الشرح
 الدین معنی ۱۷ تقریه تفسیر کردن
 اثر الکسر نشان دین جزیه ازخارعتن
 در پی رفتن ۱۲ ۱۹ بد غلبه کردن طود
 کوه بزرگ در بعض نسخ طود و
 شده یعنی خدا یا کائنات من از کوه طود
 زیاده شده و برد غالب آمدنا طود
 معنی کوه بزرگ احسن و حسن است
 است زیرا که مراد بیان کثرت کنان
 است و هو اقل جبال است و
 است وقت است

التي تنفع زشت گفتن بر کسی صلته
 بعلی يقال شغفت عليه تشيغاً ١٢
 انقادها نیدن منقذر باننده و تدبیر
 ملاک کردن ١٣ قوله و آله الخ اختلاف
 العلماء فی ان آل النبی صلعم من هم قدس
 الرافعی و صاحب الحادی الصغیر و غیر
 من الفقهاء الی ان آل بنو هاشم و بنو
 عبد المطلب لظاهر النص المنقول عن الصادق
 و خالفهم النوری فقال فی شرح صحیح مسلم
 اختلاف العلماء فی آل النبی صلعم علی
 اقوال الظهور و هو اختیار الازهر و غیر
 من المحققین انهم جمیع الامة ١٤
 شرح جمیع خاشع یعنی نزد تنی کشفه ١٥
 انشاز زنده گردانیدن و انا بة بخدا
 تعالی بازگشتن و قوت فرمانبرداری کولی
 ١٦ انی او اشرح یعنی بعد ١٧
 ١٨ الضمیر فی و داد هم یرجع الی الله
 و التصنع خویشتن برابر آستن معنی شعر
 آنکه از مصاحبت یگمان سز کن زیرا که
 ایشان از تو مفاد دوستی ندارند و
 تصنع (یعنی بناوٹ) میکنند و تشریح
 تصنع ایشان در شعر ثانی است و آن
 اهل الموداة الخ و معنی آن ظاهر است ١٩
 محمد نظام الدین عفی عنده ٢٠ انقاد
 یراب گردانیدن و ترنادن میوه
 و در او دغیره سم نافع و منفع بفتح الف
 زهر پر درده و یراب ٢١ ٢٢ سریر
 جمع سریره یعنی راز ٢٣ ٢٤ و ایاتی
 بزما قیل فی الفارسیه شد هر کس
 که حدیث غیر گوید بود بار بار ترنار که
 اورا کنی محرم راز بود و ایضا هر که
 عیب و گران پیش تو آورد ضمرد
 یگمان عیب تو پیش و گران خواهد بود
 لله امان امین داشتن و اعتماد

وَكَلَامٌ يَرْجُو نَوَالِكَ سَرَّاجِيًا
زال عطا ١٢
 إِلَهِي يَمْنِيَنِي سَرَّاجِيًا سَلَامَةً
 إِلَهِي فَإِنْ تَغَفَّرَ فَغَفُوكَ مُنْقِدًا
 إِلَهِي بِحَقِّ الْهَاشِمِيِّ وَالِإِسْمِ
ای صلیع بن عبد الله بن عبد المطلب
 إِلَهِي فَأَنْشُرَنِي عَلَى دِينِ أَحْمَدَ
 وَلَا تُحْرِمَنِي يَا إِلَهِي وَسَيْدِي
 وَصَلِّ عَلَيْهِ مَا دَعَاكَ مُوَحِّدًا

بِرَحْمَتِكَ الْعَظْمَى فِي الْخَلْدِ يَطْمَعُ
معلق راجعاً ١٢
 وَقُبْحُ خَطِيئَاتِي عَلَيَّ بِشَلِي
معلق بسطیع ١٣
 وَإِلَّا فَيَا الذَّنْبِ الْمَدْمَرِ أَصْرِي
 وَحَرَمَةَ آيَرَاهُمْ لَكَ خَشْيَتِي
 مُنِيبًا تَقِيًّا قَانِتًا لَكَ أَخْضَعُ
ای باب بیگ ١٢
 شَفَاعَتَهُ الْكَبْرَى فَذَاكَ الْمَشْهُ
جمع باله
 وَنَاجَاكَ أَخْيَارِ بِبَابِكَ سُرُكِي

نصائح محتوی بر مصالک و فرائد منطوبه بر فوائد

قَدِمَ لِنَفْسِكَ فِي الْحَيَاةِ تَزُودًا
الرفق تزد
 وَاهْتَمَّ لِلسَّفَرِ الْقَرِيبِ فَإِنَّهُ
 وَاجِبٌ تَزُودُكَ الْمَخَافَةُ وَالْتِقَا
 وَاقْتَعِ بِقَوْتِكَ فَالْقَنَاءُ هُوَ الْغِنَى
ای مادام ١٢
 وَأَحْذَرْ مَصَابِحَةَ اللَّيْلِ فَمِنْهُمْ
الت دادن ١٢
 أَهْلُ الْمُوَدَّةِ مَا أَنْظَلَهُمُ الرِّضَى
مومون ١٢
 لَا تَفْشِ سِرًّا مَا اسْتَطَعْتَ إِلَى امْرَأَةٍ
 فَلَمَّا تَرَاهُ بِسِرِّ غَيْرِكَ صَانِعًا
ابن شامه شوکا ١٢
 وَإِذَا اسْتَمْتَّ عَلَى السَّرَائِرِ أَخْفِهَا
 لَا تَبْدَأَنَّ بِمَنْطِقِي فِي مَحْفَلٍ

فَعَدَا تَفَارِقَهَا وَأَنْتَ مُوَدَّةٌ
 أَنْتَ مِنَ السَّفَرِ الْبَعِيدِ وَأَنْشُرْ
ای نوک ١٢
 وَكَأَنَّ حَتْفَكَ مِنْ مَسَائِكَ أَمْرًا
فبا نگاه
 وَالْفَقْرُ مَقْرُونٌ بِمَنْ لَا يَقْنَعُ
 مَنَعُوكَ صَفْوَةٌ وَإِدْهِمْ وَتَصْنَعُ
 وَإِذَا مَنَعْتَ فَسَمِّهِمْ لَكَ مَنَفَعُ
صفت ١٢
 فِئْتِي إِلَيْكَ سَرًّا تَسْتَوْدِعُ
 فَذَا بِسِرِّكَ لَا مَحَالَةَ يَصْنَعُ
بر ان نوبی ١٢
 وَأَسْتَرْعِيوْبَ أَخِيكَ حِينَ تَهْلِكُ
 قَبْلَ السُّؤَالِ فَإِنَّ ذَلِكَ يُشْنَعُ

فَأَقَمْتُ يَحْيَى كُلَّ ظَنِّ بِالْفَتَى
 وَدَرِمَ الْمِزَاحَ فَرَبْتُ لَفْظَةَ مَازِحٍ
 وَحِفَاظَ حَارِكٍ لَا تَضَعُهُ قَائِمَةٌ
 وَالضَّيْفَ الْكِرْمَةَ تَجِدُهُ مُخْبِرًا
 وَإِذَا اسْتَقَالَكَ ذُو الْإِسَاءَةِ عَشْرَةٌ
 لَا تَجْزَعَنَّ مِنَ الْخَوَادِثِ إِنَّمَا
 وَأَطِعْ أَبَاكَ بِكُلِّ مَا وَصَى بِهِ

وَلَعَلَّهُ خَرِقُ سَفِيهِهِ أَرْقَعُ
 جَلَبَتِ الْيَتِيمِ بِلَا بِلَا لَا تُدْفَعُ
 لَا يَبْلُغُ الشَّرَفَ الْجَسِيمَ مُضَيِّعُ
 عَمَّنْ يَجُودُ وَمَنْ يَضُنُّ وَيَمْنَعُ
 فَأَقْلَهُ إِنْ ثَوَّابَ رَبِّكَ أَدْسَعُ
 خَرِقُ الرِّجَالِ عَلَى الْخَوَادِثِ يَجْزَعُ
 إِنْ الْمَطِيْعَ أَبَاكَ لَا يَتَضَعُضَعُ

له خرقى آنکه هیچ کار نداند یعنی نادان
 اخراق جمع ۱۲ له من بالکسر ضناته
 بالفتح بجلی کردن از سمع ۱۲ له
 استاله درگذرد و معاف خواستن
 واقاله درگذشتن از گناه ۱۲ له
 تضعضع فرونشستن بنا و اقادن
 و خراب شدن و فروتنی کردن ۱۲ له
 نقل ان قریشا اتفقوا علی ترک المناکحه
 و المبايعه و المخالطه من بنی باشم فی السنه
 الثامنه من النبوه و جعلوا یوذون المسلمین و
 یزجر دینهم فجاء ابوطالب الی رسول الله علی
 علیه سلم و ذهب الیه شجبه کان تحفظه کان
 الکفار یضیق الطعام علی اهل الاسلام
 حتی مضی علیه ثلث سنین فیقص العبد بعضهم
 و بهم مطعم بن عاکر بن نوفل بن مناة ثمنا
 بن عمر بن ربهید زهیر بن امیه بن مغيرة
 المخزومی و ابوالخیر بن العاص بن
 هشام بن الحرث بن اسد بنی المسلمون من
 ایدیم و کان ابوطالب یحفظه فی هذه السنه
 غایه حفظه حتی انه لو اطلع علی انهم انزروا
 مکان قبیوتیه بغیر مکانه و نسیت فی مکانه
 نفسه فقال لیل العلی ان تبیت مکانه صلعم
 فبات فلما مضی زلف من الیل قال یا
 اباہ انی مقول فقال ابوطالب بذه الایات
 ۱۲ محمد نظام الدین له قول مصیبه
 انشاء لیصار لی کذا ای الشبی الیه قال
 الله تعالی و الیه المصیب و الیه المصیبه
 یعنی الی و شعوب معناه موت و بی معرفت
 خلیه الالف و اللام ۱۲ له باع بانور قد
 مدد الیدین دنیگی وقتی شد اطمینان علی
 لما سمع من ایه الامان یرضی علی العبر و تانید الی
 صحابه علیه سلم اعتر عن قول و قال بواقی
 ۱۲ محمد نظام الدین عنی عنه

خطاب ابوطالب بمرتضی و ارشاد او بتأیید مصطفی

إِصْبِرْ يَا بَنِيَّ فَالصَّبْرُ أَحْسَى
 قَدْ بَدَأَ لَنَاكَ وَالْبَلَاءُ شَدِيدٌ
 لِفَدَاءِ الْأَعْرَازِي الْحَسْبِ الثَّأِ
 إِنْ تَصْبِكَ الْمَنُوتُ فَالْتَبَلُّ يُزْ
 كَلَّحِي وَإِنْ تَبَلِي عَشِيًا

كَلَّحِي مَصِيرُهُ لِشَعُوبِ
 لِفَدَاءِ النَّجِيبِ وَابْنِ النَّجِيبِ
 قِبِ وَالْبَاعِ وَالْفَنَاءِ الرَّحِيبِ
 فَنَصِيبٌ مِنْهَا وَغَيْرُ مَصِيبِ
 اخِذْ مِنْ سَهْمِهَا بِنَصِيبِ

كل حى مصيره لشعوب
 لفداء النجيب وابن النجيب
 قب والباع والفناء الرحيب
 فنصيب منها وغير مصيب
 اخذ من سهمها بنصيب

پاسخ دادن حیدر و پذیرفتن نصیحت پدر

أَتَا مَرِيئِي بِالصَّبْرِ فِي نَصْرٍ أَحْمَدَ
 وَكَشَيْتِي أَخْبَيْتُ أَنْ تَرَى نَصْرِي
 وَسَعِي لَوْ جَرَّ اللَّهُ فِي نَصْرٍ أَحْمَدَ

قَوَالِيهِ مَا قُلْتُ الَّذِي قُلْتُ جَارِعًا
 لَتَعْلَمَنَّ إِنِّي لَمْ أَزَلْ لَكَ طَائِعًا
 نَبِيَّ الْهُدَى الْمَخْمُورِ طِفْلًا وَيَا فِعَا

قوالیه ما قلت الذي قلت جارعاً
 لتعلمن اني لم ازل لك طائعاً
 نبي الهدى المخمور طفلًا ويا فعاً

خطاب عمر بن معدى كرب بعلی بن ابی طالب راضی الله عنه

له نفلص گرد آمدن با هم کایه بالفهم مرده
 کلی بالفهم جمع آن در الوقیعة انتقال و سقوط بلند
 شدن از رخ ۱۷ کله لوق باریک میان شدن
 و ایطل بیظه اسپ ایاطل جمع لاحتة اللایا
 باریک میان و شرب باریک شدن
 دندان اسپ فرس شارب خیل شرب
 ضوامر یعنی اسپان باریک سبک و لاغری
 گا و و اسپ سه ساله و اشتر بنجاله
 و الاقرع و هولفت لكل الفکما ان
 هیندة اسم لكل مائة يقال سقطت الیک
 الفقا اقرع من الخیل و غیره ای الفکاما
 کله نکل باز ایستادن از دشمن
 و کلعج باز ایستادن دیدنی کردن ۶۲
 کله عمرو بن معدی کرب انهما شجاعت
 خود میکنند و میگویند که بدرستی که من مردی
 هستم که حیات آبروی خود میکنم و در نیکه
 حادثه شددیده لائق میشود جزع نمیکند وین
 بر جانم نظر بوده ام و من گویم که در
 حوادث طلوع میکنند و هر که از من لائق
 شد یعنی بخیران جنگ از مرگ مطلق شد و این
 بسیار دیر استم پس تو ای علی از جمله من
 قصه این جان مست که در سال و بیستم
 با قبیله خود که زبید از دین غیر آید
 شد و از اشعت شخصی خون پدر خود خوا
 آنحضرت صلعم فرمودند که ابدالانما
 ماکان فی الجالبیة پس عمر و باز گشت
 در مرقد شد و منی حش بن کعب را
 کرد پس مویزب ارشاد نمودی حضرت
 علی مع جماعت کثیر از صحابه برائے
 سر کوبی آن روانه شد چون رسید عمرو
 و بنارت بست و این اشعار تضمن
 دلیری خود خواند حضرت علی جوابش باشعرا
 و ادبنا کما فی آداب پر و خوف غالب آمد
 دیگر نجات در برادر پسر و زن او پر شد
 و حضرت علی خالده بن سعید را آنجا ام

الآن حین تَقَلَّصْتَ مِنْكَ الْكُلَّ
 وَالْخَيْلَ لِأَحِقَّةِ الْأَيَّاطِ شَرِبَ
 يَجْبَلْنَ فُرْسَانًا كِرَامًا فِي الْوَعْيِ
 إني امرؤٌ أَحْبَبْتِ حَيَاتِي بِعِزَّةٍ
 وَأَنَا الْمُظْفَرُ فِي الْمَوَاطِنِ كُلِّهَا
 مَنْ يَلْقِنِي يَلْقِ الْمَنِيَّةَ وَالْقَرْدَى
 فَأَحْذَرُ مَصَاوِلِي وَجَانِبَ مَوْجِي

أَذْحَرْنَا رِكَ فِي الْوَقِيْعَةِ يَسْطَعُ
 قُبَّ الْبَطُونِ ثِيْبَهَا وَالْأَقْرَعُ
 لَا يَتَكَلَّمُونَ إِذَا الرِّجَالُ تَلَكَّعُوا
 وَإِذَا يَكُونُ شَدِيدَةً لَا أُجْرَعُ
 وَأَنَا شَهَابٌ فِي الْخَوَادِثِ يَلْمَعُ
 وَحِيَاضُ مَوْتٍ لَيْسَ عَنْهُ مَدَامِعُ
 إني لَدَى الْهَيْجَا أَضْرُ وَأَنْفَعُ

در جمع آید یعنی باریک قطب بطون ایوان باریک شکر

پاسخ دادن مرتضی با فصیح عبارات و املح استعارات

يَا عَمْرُ وَقَدْ حَيَّيْتُ الْوَطِيْسَ وَأَضْرَمْتُ
 وَتَسَاقَتِ الْأَبْطَالُ كَأَسْ مَنِيَّةٍ
 فإيْتِكَ عَنِّي لَا يَنَالُكَ مِخْلَبِي
 إني امرؤٌ أَحْبَبْتِ حَيَاتِي بِعِزَّةٍ
 إني إِلى قَصْدِ الْهُدَى وَسَبِيلِهِ
 وَرَضِيْتُ بِالْقُرْآنِ وَحَيَا مَنْرَلَا
 فَيِنَّا رَسُوْلُ اللهِ أَيَّدَ بِالْهُدَاةِ

نَارَ عَلَيْكَ وَهَاجَ أَمْرٌ مَقْطَعُ
 فِيهَا ذَرَارِيْعٌ دَسَمٌ مَنَقَعُ
 فَيَكُونُ كَالْأَمْسِ الَّذِي لَا يَرْجِعُ
 وَاللهُ يُخْفِضُ مَنْ يَشَاءُ وَيَرْفَعُ
 وَإِلَى شَرَايِعِ دِينِهِ أَسْرَعُ
 وَيَرْتَبِّأُ رِبًّا يَضْرُ وَيَنْفَعُ
 فَلِوَأَوْءِ حَتَّى الْقِيَمَةِ يَلْمَعُ

بعضی فیهما و التثنية بیدار و زهر در او و پیرنده با خالهای با اثر

حکایت قتل اغثم بتیغ خوفشان و بیان سه مرتبه علوشان

أَوْ دَى بِأَغْثَمَ دَهْرًا كَانَ يَأْمَلُهُ
 قَدْ كَانَ يَكْتُمُ فِي الْكَلَامِ تَسْمَعًا

فَخَرَّ مُجْدِلًا فِي الْأَرْضِ مَضْرُوعًا
 حَتَّى سَمَّاهُ مَهْ تَرَوْعًا

مگر که شکر است و بنده از آن تر و خوش فایز و زنت اسلام قبول کرد
 حضرت علی خالده بن سعید را آنجا ام

فَلَوْ تَهْ مِثِّي بِضْرِيَّةٍ قَاتِلِيَّةٍ
مَنْ كَانَ يَنْكُرُ فَضْلَنَا وَسُنَاءَنَا

مَا كَانَ يَوْمًا فِي الْحَرْبِ جُرُوعًا
فَأَنَا عَلَيَّ لِإِلَهِ مُطِيعًا

بیان تسلط خود بر اعدا دین و اظهار قدا بر دفع مفسدین

هَلْ يَقْرَعُ الصَّخْرَ مِنْ مَاءٍ وَمِنْ مَطِي
أَنَا عَلَيَّ أَبُو السَّبْطَيْنِ مُقْتَدِرٌ

هَلْ يُلْحَقُ الرِّيحَ بِالْأَمَالِ وَالطَّعْمَ
عَلَى الْعُدَاةِ غَدَاةَ الرُّوعِ وَالزَّمْعَ

اظهار ملالت و اندوه از فوت دوستان صاحب شکوه

يَا لَهْفَ نَفْسِي قُتِلَتْ رَبِيعَةٌ
سَمِعْتَهَا كَأَنَّ بِهَا الْوَقِيعَةَ
فَبَايَعَهَا نَقْصٌ وَلَا وَضِيعَةَ
كَأَنَّ قَدِيمًا عَصَبَةً مَنِيعَةَ
وَمَوَّةً أَنْسَابَهَا وَلِيعَةَ
لَيْسَتْ كَأَصْوَاتِ بَنِي الْخَطِيعَةَ
مِنْ غَيْرِ مَا يُطَلُّ وَلَا خَدَائِعَةَ

رَبِيعَةُ السَّامِعَةِ الْمُطِيعَةَ
بَيْنَ فَحَائِي سَوْقِهَا وَالْمَيْتِعَةَ
وَلَا الْأُمُورَ الرِّثَّةَ الشَّنِيعَةَ
تَرْجُو نَوَابِ اللَّهِ بِالصَّنِيعَةَ
قَالِعَةَ أَصْوَاتِهَا رَقِيعَةَ
دَعَا حَكِيمٌ دَعْوَةَ سَمِيعَةَ
نَالَ بِهَا الْمَنْزِلَةَ الرَّفِيعَةَ

فِي الشَّرَفِ الْعَالِي مِنَ الدَّاسِيعَةَ

بیان آنکه اشتغال بدنیای حاصل است و توجه باو در نظر اهل حق باطل است

أَرَى الْمَرْعَ وَالذُّنْيَا كَمَا لِحَاسِبِ

يَضُمُّ عَلَيْهَا الْكَفَّ وَالْكَفَّ قَارِعِ

امیدوار ساختن گناهکاران و ترسانیدن امیدواران

أَيُّهَا صَاحِبُ الذَّنْبِ لَا تَقْنَطَنَّ

فَإِنَّ الْإِلَٰهَ رَأُوفٌ رَأُوفٌ

له روع قوت و غلبه دولت
معنی بیت آنکه آیا کوفته
شود سنگ از آب و از باران
آیا پیوسته شود دولت بامید
و طمع ۱۲
خوردن و بخورد شدن ۱۲
ربیعۃ الفرس ابو قبیلۃ دهری
بن زار بن معد بن عدنان
و انما سمی ربیعۃ الفرس لانه
اعطی من میراث امیه الخیل
واعطی اخوه الذریب فسمی
بصیر الحمراء ۱۲
نهای دادی یعنی جایهای
گردش میزند که در سوق بازار
سوق الحرب حومه القتال
معنی بیت آنکه شنیدم ایشان
را که بود با ایشان مقاله
در میان جانها گردش
بازاهان و جای فروختن
هه الرثه بالکسر
حزن و تشدید
لغین التاء کنه فرقت
خانہ رشت جمع ۱۲
عصبه گروهی مردم ازده
تا آجیل ۱۲
رئیس بجز کرده شده ۱۲
خصیه آواز جریبه بنی الحنیزه
جنگیان ۱۲

له عدد عدوان
 بیداد کردن و از حد در
 گزشتن و اعتدال مبالغه
 دران ۱۲ له الاعتدال
 اعم من الاکتساب
 اساده او غیرها کنه فی
 الاساره اکثر استعمالا ۱۲
 له ارعوا باز ایستادن
 از بدی ۱۲ له اعتدال
 اقرار نمودن ۱۲
 له ابشار مرزده دارن
 ۱۲ له تیز پریشان
 کردن با سراف ۱۲
 له سرف گزان
 کاری ۱۲ - له
 خلف الشئ ما قام مقامه
 ۱۲ له التهان درینج
 وحسرت خوردن و
 اندوگین شدن ۱۲ -
 له متصرف قدیون
 مصدر او قد یكون
 مکانا ۱۲ له الخراف
 بازگشتن ۱۲ - له
 سخن بالضم سبکی
 عقل نحیف کم عقل ۱۲
 له مختلط پریشان
 عقل ۱۲ ۱۲ ۱۲

وَلَا تَرْجَلِينَ بِإِلَاعِدَاتِهِ	فَإِنَّ الطَّرِيقَ مَخُوفٌ مَخُوفٌ
امیدوار ساختن ارباب مناهی بفضل رحمة الهی	
مَنْ عَدَا لِمَا عَدَدَايَ ثُمَّ اقْتَرَفَ	ثُمَّ ارْعَوَى ثُمَّ انْتَهَى ثُمَّ اعْتَرَفَ
أَبْتَرُ يَقُولُ اللَّهُ فِي آيَاتِهِ	إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ
توفیق شرف انسان بر فضل عفو و احسان	
إِنْ كُنْتَ تَطْلُبُ رُتْبَةَ الْأَشْرَافِ	فَعَلَيْكَ بِالْإِحْسَانِ وَالْأَنْصَابِ
وَإِذَا اعْتَدَايَ أَحَدًا عَلَيْكَ فَخَلِّهِ	وَالدَّهْرُ فَهُوَ لَهُ مَكَانٌ كَأَنَّ
منع از بخل که لازم حساست ارشاد بچو که مستلزم ریاست است	
لَا تَبْتَخُنْ يَدُنِيَا وَهِيَ مَقْبِلَةٌ	فَلَيْسَ يَنْقُصُهَا التَّبْدِيرُ وَالشَّرَفُ
وَإِنْ تَوَلَّيْتُ فَأَخْرِي أَنْ تَجُودِيهَا	فَالشُّكْرُ مِنْهَا إِذَا مَا أَدْبَرْتَ خَلْفًا
دم زدن از مقام تفویض رضا و سپرن عنان ارادت بدست قضا	
مَا لِي عَلَى قُوَّتِ قَائِتِ اسْفَافٍ	وَلَا تَرَانِي عَلَيْهِ الْهَيْفُ
مَا قَدَّرَ اللَّهُ لِي فَلَيْسَ لَهُ	عَنِّي إِلَى مَنْ سِوَايَ مَنْصَرَفٌ
فَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَا شَرِيكَ لَهُ	مَا لِي قُوَّتٌ وَهَيْبَتِي الشَّرَفُ
أَنَا رَاضٍ بِالْعُسْرِ وَالْيَسَارِ فَمَا	تَدَاخَلَنِي ذَلَّةٌ وَلَا صِلَفٌ
بیان اضطرار خلاق و تفویض اختیار بخالق	
كَمْ مِنْ عَلِيمٍ قَوِيٍّ فِي تَقْلِبِهِ	مُحَدِّبٍ لَلْبَعَثِ عَنَّا الرِّزْقُ يَنْحَرِفُ
كَمْ مِنْ ضَعِيفٍ نَحِيفٍ الْعَقْلُ مُخْلِطٌ	كَأَنَّهُ مِنْ خَلِيجِ النَّحْرِ يُغْتَرَفُ

سپايش موكه روح را ز قيد بيد مير هاند بنده اسما قدس ميرساند

حَزِي اِيْلَهُ عَنَّا الْمَوْتُ خَيْرًا فَاِنَّهُ
يَجْعَلُ تَخْلِيصَ النَّفْسِ مِنَ الْاَذَى

اَبْرِيْنَ اَمِنْ وَالدِّيْنَ اَرْءَوْفَ
وَيُدِنِي مِنَ الدَّارِ الَّتِي هِيَ اَشْرَفُ

بيان صفات الهي كه بحريست ناهناهي

قَدْ كُنْتَ يَا سَيِّدِي بِالْقَلْبِ مَعْرُوفًا
وَكُنْتَ اِذْ لَيْسَ نُوْرٌ يَسْتَضَاءُ عَرْفَهُ
قَرِيْبَتَنَا بِخِلَافِ الْخَلْقِ كُلِّهِمْ
وَمَنْ يَرِدُهُ عَلَى التَّشْبِيهِ مُتَشَبِّهًا
وَفِي الْمَارِجِ تَلْقَى مَوْجَ قُدْرَتِهِ
فَا تَرْكُ اَخَا جَدَلٍ بِالْاَدِيْنِ مُشْتَبِهًا
وَاصْحَبِ اَخَا مَقَّةٍ حَبَّ اِلِسِيْدِيَّةِ
اَمْسِرْ دَلِيْلَ الْهَدَى فِي الْاَرْضِ مُنْتَشِرًا

وَلَمْ تَنْزَلْ سَيِّدِي بِالْحَقِّ مَوْصُوفًا
وَلَا ظَلَامَ عَلَى الْاَفَاقِ مَعْلُوفًا
وَكُلِّ مَا كَانَ فِي الْاَوْهَامِ مَعْرُوفًا
يَرْجِعُ اَخَا حَضْرِي بِالْعِزِّ مَكْنُوفًا
مَوْجًا يَعْارِضُ حَرْفَ الرِّيْمِ مَكْفُوفًا
قَدْ بَاشَرَ الشَّكَّ مِنْهُ الرَّايُ مَوْدُوفًا
وَبِالْكَرَامَاتِ مِنْ مَوْلَاةٍ مَحْفُوفًا
وَفِي السَّمَاءِ جَبِيْلُ الْحَالِ مَعْرُوفًا

حكايت كشته شدن كعب بن اشرف بتيغ خون اشام و

بيرون كردن قبيله نضير از مدينه يشام

عَرَفْتُ وَمَنْ يَعْتَدِلُ يَعْرِفُ
عَنِ الْكَلِمَةِ لِصَدَقِ يَأْتِي بِهَا
سَائِلٌ يَدْرُسُنْ فِي الْمُؤْمِنِيْنَ
فَأَصْبَحَ اَحْمَدُ فِينَا عَزِيْرًا

وَأَيَقُنْتُ حَقًّا وَلَمْ أَصْدِبْ
مِنْ اَللّٰهِ ذِي الرَّحْمَةِ الْاَرْعَفِ
بِهِنَّ اَصْطَفَى اَحْمَدًا لِمُصْطَفِيَّةِ
عَزِيْرًا لِمَقَامَةِ وَالتَّوْقِيْفِ

۱۱ تشبيه مانند كردن
۱۲ امثال امثال گفتن
۱۳ حصر در مانند
سخن ۱۲ ۱۳ مكنوف
فراز گرفته و احاطه کرده
شده ۱۲ ۱۳ معارج
معلمه با رفتن يعني
مصاعد ۱۲ ۱۳
مكفوف بانداشته شده
۱۲ ۱۳ مباشرت
خود بكاري قيام كردن
۱۲ ۱۳ مؤدوف است
رسیده ۱۲ ۱۳
مقته دوستی و
دمحبت دمن ماده
۱۳ ۱۴ محفوف احاطه
کرده شده ۱۲ ۱۳
صدف روی گردانیدن
از ضرب ۱۲ ۱۳
عزیز غالب و زبردست
و گرامی دقوی ۱۲ ۱۳

له احوال آواز برداشتن در گریه
 گریستن و نغمه خبر مرگ دادن از فتح
 و ذرف رفتن اشک از چشم از ضرب
 یعنی بر نگاه داده میشد خبر مرگ کعب آن
 چشمها را اشک میریختند نوشته اند که کعب
 بن اشرف بن عمو بنیامبر اصحاب او گفته بود
 دنام زنان ایشان برده او حضرت متضرر
 شد فرمود کیست که کعب بن اشرف را
 قتل کند که اذیت نجد او رسول اورساید
 محمد بن سید برخواست و گفت اگر اذیت
 قتل است مرا رخصت فرمای که پیش او
 بر چه خواهم بگویم آنحضرت او را رخصت
 فرمود پس محمد بن سید پیش کعب رفت
 و گفت که این شخص از ما صدقه می طلبد
 و ریخ میدهد ما را قرض برده گفت شما از
 ملول گشتید محمد بن سید گفت متابعت
 او میکنم تا به بیم که حال او تا بجای میرسد
 کعب گفت چیزی بر من بدید محمد بن
 سید و رفیق او ابونائله گفت چه بخوای
 گفت تو ملان قبول نکردند گفت فرزند
 قبول نکردند گفت فرزندان قبول کردند
 گفتند با سلاح رهن کنیم و وعده کردند
 که شب بردند و در چهاردهم ربیع الاول
 مساجد بگری بر رفتند آواز دادند کعب
 برخواست که از خصار فرود آید زرش
 گفت کجا میردی آوازی شنیدم که خون
 از آن می چکد و گفت عهد بن سید
 و ابونائله برادر رضاعی من است و فرود
 آمد او را بکشتند و سر زد پیغمبر صلی الله
 علیه و سلم بر زمین ۱۲ طعن میر
 کردن و رفتن و کوچ کردن ۱۲
 اجلا از خانمان بیرون کردن ۱۲
 و بر ریش از خیم پشت شتر ۱۲
 ریف بالکسر زمین باکشت و علف ۱۲
 افلات رستق و گریختن ۱۲

فَيَا أَيُّهَا الْمَوْعِدُ وَهَ سَفَاهَا
 السُّتْمُ تَخَافُونَ أَدْنَى الْعَذَابِ
 فَإِنَّ تَصْرَعُوا تَحْتَ أَسْيَافِنَا
 عَدَاةَ رَأَى اللَّهُ طُغْيَانَهُ
 فَأَنْزَلَ جَبْرِيلَ فِي قَسْبِهِ
 فَدَسَّ الرَّسُولُ رَسُولًا لَهُ
 فَبَاتَتْ عِيُونَ لَهُ مَعُولَاتٍ
 فَقَالُوا لَا حَمْدًا ذَرْنَا قَلِيلًا
 فَخَلَّاهُمْ ثُمَّ قَالَ أَطَعْتُوا
 وَأَجَلُ النَّصِيرِ إِلَى غُرْبَةٍ
 إِلَى إِذْرُعَاتٍ رِدَا قَالَهُمْ

وَلَمَّيَاتٍ جَوْرًا وَلَمْ يَعْنِفِ
 وَمَا مَنَّ اللَّهُ كَالْأَخْوَفِ
 كَبَصْرِعِ كَعْبِ أَبِي الْأَشْرَفِ
 وَأَعْرَضَ كَا الْجَبَلِ الْأَجْنَفِ
 يُوْحِي إِلَى عَيْدِهِ الْمَلْطَفِ
 يَا أَيُّضَ ذِي طَبَةِ مَرْهَفِ
 مَتَى يَمُوتُ كَعْبٌ لَهَا تَذِيرُ فِ
 فَإِنَّا مِنَ النَّوْحِ لَمْ نَشْتَفِ
 دُحُورًا عَلَى زَعْمَةِ الْأَنْفِ
 وَكَأَنَّا بِإِدَارَةِ ذِي زُخْرَفِ
 عَلَى كُلِّ ذِي دَبْرٍ أَنْجَفِ

نظر عمو ص ۱۲

خبر گریختن عطف ریف بن چشم از غایت عجز و سستی مقد

يَا لَهْفَ نَفْسِي عَلَى الْغَطْرِيفِ
 أَفَلَتَ مِنْ ضَرْبٍ لَهُ خَفِيفِ

الْمَتَاعِي الْبَائِسِ وَيَدَلِ الرَّيْفِ
 غَيْرِ كَرِيمًا لَجْدًا مُمْ ظَرْيْفِ

اظهار شوق بکوفه و مساکن مالوفه

يَا حَبْدًا سَيْفَ بَارِضِ الْكُوفَةِ
 يَطْرُقُهَا حَبَالُنَا الْمُعْلُوفَةِ

أَرْضُ لَنَا مَالُوفَةٌ مَعْرُوفَةٌ
 عَمِّي صَبَاحًا وَأَسْلَمِي مَالُوفَةٌ

تو غیب نفس به توکل تفویض امر بحال جزو کل

تصريح	
وَأَعْتَقْتَ شَيْبًا مِنْ لُؤَيِّ بْنِ غَالِبٍ	تَرَكْتَ نِسَاءَ الْحِجِّيِّ بَكْرِ بْنِ إِبِلٍ
بِمَالٍ قَلِيلٍ لَا مَحَالَةَ ذَاهِبٍ	وَفَارَقْتَ خَيْرَ النَّاسِ بَعْدَ مُحَمَّدٍ
اظهار فراست از حدس و کياست	
وَحَبْلًا لَيْسَ بِالْجُبْلِ الْوَثِيقِ	أَرَمْتُ أَمْرًا تَقْضَى عُرْوَةً شَاءَ
تعمیر معاویہ برای مسجد که در دمشق ساخته و قبہ انرا بغایت رفعت فراختہ	
وَأَنْتَ بِحَمْدِ اللَّهِ غَيْرُ مَوْقِفٍ	سَمِعْتُكَ تَبْنِي مَسْجِدًا مِنْ حَبَابِيَّةٍ
جَرَتْ مَثَلًا لِلْحَائِنِ الْمُتَصَدِّقِ	كَطِيعَةِ الرَّمَّانِ مِمَّا زَنْتَ بِهِ
لَكَ الْوَيْلُ لَا تَزْنِي وَلَا تَصَدِّقِي	فَقَالَ لَهَا أَهْلُ الْبَصِيرَةِ وَالْتَقَى
بیان عجز عقول خلائق از ادراک حقیقت خالق	
وَأَبْحَثُ عَنْ سِرِّ ذَاتِ الرَّبِّ اشْرَاكُ	أَلْجِزُ عَنْ دَرَكِ الْأَدْرَاكِ إِدْرَاكُ
عَنْ ذِي النَّهْيِ عَجَزْتُ جُنُّ وَأَفْلَاكُ	فَرَفِي سِرِّ أَرْهَمَاتِ الْوَرْدِ هَمُّ
مُسْتَدْرَكًا وَوَلِيَّ اللَّهِ مِدْرَاكُ	يَهْدِي إِلَيْهِ الَّذِي مِنْهُ إِلْيِهِ هُدُ
توحید ذاتی کہ اشرف مطالب لیا و ارفع مراتب اصفیاست	
يَكْفِيكَ رَبُّ النَّاسِ مَا أَهْمَكَ	لَا تَعْنِي إِلَّا اللَّهُ فَإِذَا فَعَرَّ هَمَّكَ
اشارات مجزائی عمال اقوال رجمیع اوقا و احوال	
فَأَجْعَلِ الْمَكْتُوبَ خَيْرًا فَهُوَ دُودٌ إِلَيْكَ	أَيُّهَا الْكَاتِبُ مَا نَكْتُبُ مَكْتُوبَ عَلَيْكَ
خمی مردم برگشته روزگار از اضطراب منتهی باضطراب	
فَحْتَفَهُ أَنْ يَجِدَّ فِي الْحَرَكَةِ	مَنْ لَمْ يَكُنْ حَتَاةً مَسَاعِدًا

له تنفس شگافه شدن
دعوه گوشه ترجمه اینکه می بینم
کاری که شگافه است دو گوشه
اد درسیانی که نیست ریمان
استوار ۱۲هـ بجایه و خزانه
زمین و گرد کردن اخراج ۱۲
۳۳هـ اشاره الی قصه و بیان
امراه کانت تزی و تشری
الرمان من مال حصل لها بازنا
فتصدق و تطعم المساکین
فرأها رجل حاذق و قال لک
الویل لا تزنی و لا تصدقی
فان کفک عن الزنا خیر من
تصدقک من مال الحرام فانه فرد
بناء الفاسد علی الفاسد فحرت
مثلا للحائن المتصدق و فی تعبیر
لمعادیه فی بناء مسجد من مال الخراج
فانه فیہ خیانت ۱۲ محمد نظام الدین
کیرانوی ۳۵هـ زناد علی المرأة
بغیر عقد شرعی ۱۲هـ بحث
کاویدن و باز جستن ۱۲هـ
سرار جمع سریره راز پنهانی ۱۲
۳۵هـ نهی جمع نهیه بالضم یعنی
خرد ۱۲هـ الماک و شنگان
جمع ملک ۱۲هـ مستدرک
دریافت ۱۲هـ مدرک
در بنده ۱۲هـ هم قصه
۳۵هـ بهام غناک کردن و
باندیشه آوردن ۱۲ ۱۲

له قوله روى كرد انيدن
 له عرض ميش آمدن
 حراك بالفتح حركة ١٢ له الملك
 الهلاك ١٢ له اشتباك بهم
 در شدن ١٢ له درع بلكر
 دره در درع جمع ١٢ له رب
 بعضه الكار و فرض كن ١٢ له
 موآناه موافقت و ساز دار
 كردن ١٢ له ميل نشانه
 فرنگ ١٢ له خيزدم ميا
 سينه دگر دگر سينه جيازيم
 جمع ١٢ له بيضه بالفتح خود
 و كلاه آهني ١٢ له اضمك
 خند انيدن ١٢ له ابكاؤ
 گر انيدن ١٢ له معاليك
 جمع معلوك بعضه در و ليش ١٢
 له ساريج و متاريك
 جمع مسراع و متراك بعضه
 شاينده و ترك كننده ١٢ له
 بجزه شجاعت و ديري ١٢ له
 الخيبة نا اميدي يقال غاب الرجل
 خيبة اذا لم ينل ما طلب ١٢ و قرن
 هشتاد سال و نزد بعض سي سال
 و الطول بالفتح المن و الفضل
 و الزنى العباس و بينت بتفسير
 بنت عامر الجعفي كانت عديمة
 النظير في الحسن قال ابن الاثم
 جاء علي في صبح شهادته الي باب
 داره ففتحه ليخرج فغلق الباب
 بميرزه فجعل يشد ميرزه و هو
 يقول هذه الابيات ١٢ ١٢

فَقُلْ لِمَنْ حَالَهُ حَمُولِيَّةٌ

لَا تَعْرِضُنَّ بِالْحَرَاكِ لِلهَلَكَةِ

تَضَرَعُ وَمَنَاجَاتٍ بِأَخَالِقِ الْبُرْدِ وَرَوَيْتَ قَتْلَ مَرْقَبِ بْنِ مَرْثَانَ بِخَيْرِ

إِلَيْكَ رَبِّي لَا إِلَى سِوَاكَ

أَقْبَلْتُ عَبْدًا ابْتَغَى رِضَاكَ

أَسْأَلُكَ الْيَوْمَ بِهَادِعَاكَ

أَيُّوبُ إِذْ حَلَّ بِهِ بَلَاكَ

إِنْ يَتَّكَ مِنِّْي قَدَدًا قَضَاكَ

رَبِّ فَبَارِكْ لِي مِنْ رِيقَاكَ

مدح عساكر ظفر ماثر

قَوِّحِي إِذَا اشْتَبَيْكَ الْقَنَا

جَعَلُوا الصُّدُودَ دَلَهَا مَسَالِكَ

الْأَلْسُنُ دُرُودَهُمْ

فَوْقَ الْقُلُوبِ لِأَجْلِ ذَلِكَ

باز داشتن نفس زحرص هو اوارشاد بمقام قناعت ورضا

هَبِّ الدُّنْيَا مَوَاتِيكَ

أَلَيْسَ الْمَوْتُ يَأْتِيكَ

وَمَا تَصْنَعُ بِالدُّنْيَا

وَوَيْلٌ أَلَيْسَ يَكْفِيكَ

تنبیه نفس خویش بر رسیدن اجل و قطع سلسله رجا و سرشته اهل

حَيَا زَيْمِكَ لِلْمَوْتِ فَإِنَّ الْمَوْتَ لَا يَفِيكَ

وَلَا تَجْزَعُ مِنَ الْمَوْتِ إِذَا حَلَّ بِوَدَيْكَ

فَإِنَّ الدَّارِعَ وَالْبَيْضَةَ يَوْمَ الرَّدِّ يَكْفِيكَ

كَمَا اضْحَكَكَ الدَّاهِرُ كَذَاكَ الدَّاهِرُ يَكْفِيكَ

فَقَدْ أَعْرَفُ أَقْوَامًا وَإِنْ كَانُوا صَعَالِيكَ

مَسَارِيعَ إِلَى التَّجْدَادِ لِلغِيِّ مَسَارِيكَ

مشاهد دنیا در عالم مثال بصورت زن صاحب جمال

لَقَدْ خَابَ مَنْ غَرَّتْهُ دُنْيَا دَنِيَّةٌ

وَمَا هِيَ إِلَّا غَرَّتْ قُرُونًا بِطَائِلِ

أَتَتْنَا عَلَى نَهْرِي الْعَرِينِ بِثَمِينَةٍ

وَرِيثَتَهَا فِي مِثْلِ تِلْكَ السَّمَائِلِ

فَقُلْتُ لَهَا عَرَّبِي سِوَايَ فَاثْنِي
 وَمَا أَنَا وَاللَّيْنِي فَإِنْ مَحْتَدَا
 وَهَبْنَا أَتْنَا بِاللُّنُوزِ وَدَرَهَا
 أَلَيْسَ جَمِيعًا لِقَنَاءِ مَصِيرُهَا
 فَعَرَّبِي سِوَايَ إِيَّيَ غَيْرَ رَاغِبٍ
 وَقَدْ قَنَعْتُ نَفْسِي بِبِأَقْدَرِ زِقَّتِيهَا
 فَإِنِّي أَخَافُ اللَّهَ يَوْمَ يَقَاسِيهِ

عَرَفْتُ عَنِ الدُّنْيَا وَلَسْتُ بِجَاهِلٍ
 رَهِينٌ بِفَقْرِ بَيْنَ تِلْكَ الْجَنَادِلِ
 وَأَمْوَالِ قَارُونَ وَمَلِكِ الْقِبَائِلِ
 وَيُطَلَّبُ مِنْ خَرَّافِهَا بِالطَّوَائِلِ
 لِمَا فِيكَ مِنْ عِزٍّ وَمَلِكٍ وَنَائِلِ
 فَسَانِكَ يَادُنْيَا وَأَهْلَ الْغَوَائِلِ
 وَأَخْشَى عِنَابًا دَائِبًا غَيْرَ زَائِلِ

له عرفت باضمم روی بر تافتن
 از چیزی که دل سر و شدن و بافتن
 مرد خشکیا و سیر و کار شناس ۱۲
 له داد و دال دنیا یعنی مع و
 مقرونان مخدوف بمذرب لبریا
 غیر دکوفیان گویند و الدنیا است
 له قفرزین خالی از آب
 و گیاه و جنادل شکها و سنگستان
 له زب یعنی انکار و فرض کن
 تارون احم رجل من قوم موسی فصی
 حضرت الله به انخل فی الغنی و لا
 بنصرف ۱۲ همه طوائل جمع طائفة
 یعنی عداوت يقال بینهم طائفة ای
 عداوة ۱۲ یعنی ای دنیا فریب
 غیر مراد بدستی که من غیر رغبت
 کتده ام مرا بخیر را که در تو است
 از از جنیدی و شاهی و عطا و من بر
 تقدیر فایع و از خداوند تعالی مخالف
 استم امام جعفر صادق رضی الله عنه
 از م قضی علی رضی الله عنه روایت
 کند که در فدک بیلی داشتیم و بکار
 مشغول بودم ناگاه زنی دیدم که
 از غایت جمال به بشیبه دختر عامر
 جمعی منی مالست گفتند ای پسر
 ابو طالب مرا زن کن خزان زمین
 را بتو بنمایم گفتم که بتی تو گفت من
 دنیا ام گفتم باز کرد شوهر دیگر بوی
 دین ابیات در آن وقت فرمود
 از و شک غیبت که این مشام
 در واقع بواب در عالم مشام بود
 گمان دامثال این در بیداری میر
 است ۱۲

اشارت با سرار ارباب طریقت و تشبیه دنیا بچیزها بر حقیقت

إِنَّمَا الدُّنْيَا كَظَلٍ زَائِلٍ
 أَوْ كَتُومٍ وَدَيْرَاةٍ نَائِمَةٍ

أَوْ كَضَيْفِ بَاتٍ لَيْلًا فَارْتَحِلْ
 أَوْ كَبُرْقٍ لَاحٍ فِي أُنْفِ الْأَمَلِ

اشارت با سرار ارباب طریقت و تشبیه دنیا بچیزها بر حقیقت

بیدار ساختن نفس خدا را از خواب غفلت و بیدار

يَا مَنْ بَدَأَ نِيَاءً اِشْتَعَلَ
 النَّوْتُ يَأْتِي بَعَثًا
 أَوْ لَمْ تَزَلْ فِي غَفْلَةٍ

قَدْ عَرَّأَ طَوْلُ الْأَمَلِ
 وَالْقَبْرُ صَنْدُوقُ الْأَمَلِ
 حَتَّى دَنَا مِنْكَ الْأَجَلُ

کنند که در فدک بیلی داشتیم و بکار
 مشغول بودم ناگاه زنی دیدم که
 از غایت جمال به بشیبه دختر عامر
 جمعی منی مالست گفتند ای پسر
 ابو طالب مرا زن کن خزان زمین
 را بتو بنمایم گفتم که بتی تو گفت من
 دنیا ام گفتم باز کرد شوهر دیگر بوی
 دین ابیات در آن وقت فرمود
 از و شک غیبت که این مشام
 در واقع بواب در عالم مشام بود
 گمان دامثال این در بیداری میر
 است ۱۲

منع از طلب مال شقاوت مال

هَبِ الدُّنْيَا تَسَاقُ إِلَيْكَ عَفْوًا
 وَمَا تُرْجُو لِشَيْءٍ لَيْسَ يَبْقَى
 مَا قَنَعُ مَا بَقِيَتْ بِعَوْتِ يَوْمٍ

أَلَيْسَ مَصِيرُ ذَاكَ إِلَى التَّوَالِ
 وَشَيْئًا قَدْ تَغَيَّرَ اللَّيَالِي
 وَلَا أَتْبَعِي مَكَارِثُهَا بِمَالٍ

اشارت با سرار ارباب طریقت و تشبیه دنیا بچیزها بر حقیقت

ترجيم اخوت برنيايا بين اشارات و تقويم حرو و بخل با حسن عبارات

فَانْ تَكُنِ الدُّنْيَا تُعَدُّ نَفْسَةً	۱۲	فَدَارُ ثَوَابِ اللَّهِ اَعْلَىٰ وَ اَنْبَلُ
وَ اِنْ تَكُنِ الْاَرْضُ اَقْ قِسْمًا مَّقْدَرًا	۱۳	فَقَلَّةٌ حِرْصِ الْمَرْءِ فِي الْكَسْبِ اَجْبَلُ
وَ اِنْ تَكُنِ الْاَبْدَانُ لِلْمَوْتِ اَسْمَلَتْ	۱۴	فَقَتْلُ اَمْرٍ بِالسَّيْفِ فِي اللَّهِ اَفْضَلُ
وَ اِنْ تَلَنْ اَلْمَوَالُ لِلتَّرِكِ جَمْعَهَا	۱۵	فَمَا حَالُ مَتْرُوكٍ بِهِيَ الْمَرْءُ يَبْجَلُ

۱۱ اهل لے افضل
 ۱۲ انشا فاش و انکار
 کردن ۱۳ عفا و
 و خدای کسی را فریب دامن
 ۱۴ خطر بازداشتن
 از چیزے و حرام کردن
 ۱۵ خیال جمع میل کردن
 زن و فرزند و هر که در
 نفقه باشد ۱۶
 قال الغزالی المثل باضحی
 الشئ و المثل ما يشابه
 الشئ ۱۷
 آرزو میکنی ۱۸
 تزودتوشه برگیر ۱۹
 بهادرتی شافتن
 و سبقت نمودن ۲۰

اظهار هیت علیا و مجرد از دنیا

دُنْيَا تُنْجِدُ عَنِّي كَأَنِّي لَسْتُ اَعْرِفُهَا لَهَا	۱۶	حَضَرَ الْمَلِيكَ حَرَامًا وَاَنَا اَجْتَنِبُهَا
مَدَّتْ اِلَىٰ يَمِينِهَا فَدَدَتْهَا وَ شِمَالِهَا	۱۷	وَرَأَيْتُهَا مُحْتَاجَةً فَوَهَبْتُ جَمَاتِهَا لَهَا

بی اشتغال مردم بکارها بحاصل ضائع شدن عمر باندیشها باطل

اِذَا عَاشَ امْرُؤٌ سِتِّينَ حَوْلًا	۲۱	فَنِصْفُ الْعُمْرِ تَحْقِيقُ النَّبَايِ
وَنِصْفُ النِّصْفِ مِثْلُ لَيْسَ يَدَارِ	۲۲	اِعْقَابُهُ يَبِينُ عَنْ شِبَالِ
وَتَلِكُ النِّصْفِ مَالٌ وَ حِرْصٌ	۲۳	وَسُخْلٌ بِالْمَكَاسِبِ الْعِيَالِ
وَبَاقِي الْعُمْرِ اَسْقَامٌ وَ شَيْبٌ	۲۴	وَهُمْ يَارْتَحِلُ وَاِنْ تَقَالَ
كُحِبَّ الْمَرْءُ طَوْلُ الْعُمْرِ جَهْلٌ	۲۵	وَقِسْمَتُهُ عَلَىٰ هَذَا الْمَثَالِ

بیان فتنای زمان و زوال جهان

مَضَى الدَّهْرُ وَاَلْيَامُ وَالذَّنْبُ حَامِلٌ	۲۶	وَ اَنْتَ بِمَآئِهِ مِمَّنْ اَلْحَقُّ غَائِلٌ
سُرُودٌ فِي الدُّنْيَا عُرُودٌ وَ خَسِرَةٌ	۲۷	وَعَيْشُكَ فِي الدُّنْيَا حَالٌ وَ بَاطِلٌ
تُرُودٌ مِنَ الدُّنْيَا قَائِلٌ رَاحِلٌ	۲۸	وَبَادِرِقَانِ الْمَوْتِ اَشَاكٌ تَارِكٌ

لَا إِنَّمَا الدُّنْيَا كَمَنْزِلِ رَأْبٍ

أَنَاخَ عَشِيًّا وَهُوَ فِي الصَّبِيِّ رَأْبٌ

ارشاد نفس بصفا فاخر وتنبيه برمرك ومرزاخر

لَا تَجْزَعَنَّ مِنَ الْمُرَالِ فُرْتَبَا

ذِيح السَّمِينِ وَعَوْ فِي الْمَهْرُودِ

وَأَجْعَلْ قُوَادِكَ لِلتَّوَاضِعِ مَنْزِلًا

إِنَّ التَّوَاضِعَ بِالشَّرِيفِ جَبِيلٌ

وَإِذَا وُلِيَّتْ أُمُورَ قَوْمٍ لَيْلَةٌ

فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ عَنْهُمْ مَسْئُولٌ

وَإِذَا حَلَّتْ إِلَى الْقُبُورِ جِنَازَةٌ

فَاعْلَمْ بِأَنَّكَ بَعْدَهَا عَجُودٌ

بِأَصْحَابِ الْقَبْرِ الْمُنْقَشِ سَطْحٌ

وَلَعَلَّهُ مِنْ تَحْتِهِ مَخْلُودٌ

مَا يَنْفَعُهُ أَنْ يَكُونَ مَنقَشًا

وَعَلَيْهِمْ مِنْ خَلْقِ الْعَذَابِ كَبُودٌ

لَا تَغْتَرَّ رُبْعِيهِمْ وَمُلْكِهِمْ

الْمَلِكُ يَفْنَى وَالنَّعِيمُ يَزُولُ

خطاب مجابر بن عبدالله انصاري وارشاد بكرم وشكري باره

مَا أَحْسَنَ الدُّنْيَا وَإِقْبَابَهَا

إِذَا أَطَاعَ اللهُ مَنْ مَنَّا لَهَا

مَنْ لَمْ يُوَاسِ النَّاسَ مِنْ فَضْلِهِ

عَرَّضَ الْإِدْبَارَ إِقْبَابَهَا

فَأَحْذَرْ ذَوَالَ الْفَضْلِ يَا جَابِرُ

وَأَعْطِ مِنْ دُنْيَاكَ مَنْ سَأَلَهَا

فَإِنَّ ذَا الْعَرْشِ جَزِيلُ الْعَطَا

وَيُضْعَفُ بِالْحَبِيَّةِ أَمْثَالَهَا

وَكَمْدًا يَنَامُ مِنْ ذَوِي ثَرْوَةٍ

لَمْ يَقْبَلُوا بِالشُّكْرِ إِقْبَابَهَا

هَذَا هُوَ عَلَى الدُّنْيَا بِأَمْوَالِهِمْ

وَقَيْدُ ذَا بَابِ الْبِنَى أَقْبَابَهَا

وَشُكْرُوا النَّعْبَةَ حَارًا فَمَم

مَقَالَةَ الشُّكْرِ الَّذِي قَالَهَا

لَكِنَّهَا كُفْرَةٌ مَمَّ غَالَهَا

لَكِنَّهَا كُفْرَةٌ مَمَّ غَالَهَا

۱- اناخه فرد خوا باينه
۲- نشرد منزل کردن
۳- بنزال بانصاف لاغوشدن
۴- يقال بنزلت العدا به بنزال
۵- علی الم یسم فاعله
۶- مخلول دست پان کردن
۷- بسند و غل بنهاده
۸- کلمه کبل بمعنی بندگران
۹- نکلون جمع نکل با کسبه
۱۰- دامن کلام
۱۱- بن عبدالله بن عبدالله بن
۱۲- عمرو بن عزم انصاری من
۱۳- نبی ستمه و کان ابو من کبار
۱۴- الصحابة قتل فی احد و کان
۱۵- عمر جابر تسعین و اربعه مائه
۱۶- مات فی سنة ثمان سبعین
۱۷- فی المانیة المنورة
۱۸- کلمه و اساة یاری
۱۹- کردن بمسال و تن بوسی
۲۰- غمخواری کردن
۲۱- اشاره الی قوله تعالی مثل
الذین یقصون الاولیم
۲۲- فی سبیل الله قتل جت
۲۳- انبت سبعه ابل فی
کل سنه ما جت و الله
۲۴- یضاعف لمن یشاء
۲۵- حمد نظام الدین کبیر الوری

حکاسا لطین گذشتہ کہ ازایشا اثر نماخذ روح غدا ریه برایشا خوات سداہ

۱۰ معاقل جمع معقل جایی
پتاہ ۱۲۵ تشدید برافراختن
بنا بلند و استوار کردن ۱۲
۱۳ وحش بالتسکین جنگ
در حالی از آب و لیاہ ۱۲۵
جہت بفتختین گورا جہات
جمع ۱۲ نور گرائی کردن
و گرائی بر خاستن و افکندن
۱۲ عصبہ بالضم از رده
تا چهل عدد از مردان و فی
بہا البیت اشارہ الی تولد علی
و ایتناہ من اکثر زمان مفاخر
للتوء بالعصبہ اولی القوۃ
۱۳ مقوی بالقوی فی نفسہ
و المقوی فی دایۃ لیکون انجا
مراوا از مقوی قوی ست ۱۲
۱۴ ذیل جمع ذیل یعنی
باریکہ ۱۲ کفاۃ جمع
کافی کار گزار ۱۲ کلمہ
جمع کمی مرد و کار و سلاح
پوشیدہ ۱۲ موز
بہم بر آمدن و اضطراب کردن
۱۲ حماۃ جمع حامی یعنی
نگاہ دارندہ ۱۲ دول
بکسر اول و فتح ثانی جمع دولت
گردش نیکی و ظفر بسوی کسی
و اقبال و چیز کہ دست برت
گردد ۱۲ اتصال تیر
یکدیگر انداختن ۱۲

بَاتُوا عَلَى قُلُلِ الْأَجْبَالِ تَحْرُسُهُمْ
وَأَسْتَنْزِلُوا بَعْدَ عَزْوٍ عَنْ مَعَابِقِهِمْ
نَادَاهُمْ صَارِخٌ مِمَّنْ بَعْدَ مَا دَفِنُوا
أَيْنَ الْوُجُوهِ الَّتِي كَانَتْ مَحْجَبَةً
فَأَقْصَمَ الْقَبْرِ عَنْهُمْ حِينَ سَأَلْتَهُمْ
وَلَمَّا طَالَمَا كَثُرُوا الْأَمْوَالُ زَادَ تَرَوَا
وَمَا لَهَا شَيْئًا وَادْوَسُوا لِحْيَتَهُمْ
أَضْحَتْ مَسَاكِينُهُمْ وَحَسَامِعُطَهُ
سَلَّ لِحْيَتُهُ إِذْ وَاقَتْ مَنِيْعَتَهُ
أَيْنَ الْكَنُوزِ الَّتِي كَانَتْ مَفَاتِحَهَا
أَيْنَ الْعَبِيدِ الَّتِي أَرْضَدَتْهُمْ عَنَّا
أَيْنَ الْقَوَارِسِ وَالْعُلَمَاءِ فَاصْعَوْا
أَيْنَ الْكِفَاةِ الَّتِي كَانَتْ مَفَاتِحَهَا
أَيْنَ الْكِمَاةِ الَّتِي مَاجُوا بِهَا غَضِبًا
أَيْنَ الرِّفَاةِ الَّتِي مَنَعَتْ بِأَسْمِهِمْ
هَيْهَاتَ فَاصْعَوْا ضِيًّا وَلَا دَفْعُوا

عرب جمع اعزب یعنی مردان و دستگیر کردن ۱۲

غلب الرجال فلم يفتهمم القل
إلى مقابرهم يا بس ما نزلوا
أين الأسيرة والتمجان والحلل
من دوزنها تضربا لا ستاروا الكل
تلك الوجوه عليها الدود تتعل
فاصبحوا بعد طويلا لا نيل قد اكلوا
فخلفوها على الأعداء وارتحلوا
فقدروا الداوروا الأهلين انقلوا
سألثوها إلى الأجداب قدر حلو
أين الجنود وأين الخيل والخو
تتوء بالعصبة المقوين لو حملوا
أين الحديد وأين البيض والأسل
أين الصوارم والخيل الذيل
لتأراوه صرايعا وهويتهم
أين الحماة التي تحمي بها الدول
لما أتت سهام الموت تنصل
عنت المنيعة إذ وافي بك الأجداب

وَلَا الرَّشْمَةَ دَقَمَهَا عَنْكَ لَوْ بَدَلُوا
 مَا سَاعَدُوكَ وَلَا وَاسَاكَ أَقْرَبُوا
 مَا بَالَ قَبْرِكَ لَا يَأْتِي بِهِ أَحَدٌ
 فَا بَالَ ذِكْرِكَ مَنْسِيًّا وَمَطْرَحًا
 مَا بَالَ قَصْرِكَ وَحَشَا لَا أَنْيَسَ بِهِ
 لَا تَنْكِرْتِ فَمَا ذَامَتْ عَلَيْهِ مِلَابٌ
 وَكَيْفَ يَرْجُوَادُوا أَمَ الْعَيْشِ مَتَّعًا
 وَجِسْمًا لِيَلِيَّاتِ الرَّدَى غَرَضٌ

وَلَا التَّرْقِيَةَ نَفَعَتْ فِيهَا وَلَا الْجِيلُ
 بَلْ سَأَبُوكَ لَهَا يَا قُبْحَ مَا فَعَلُوا
 وَلَا يَطُوتُ بِهِ مِنْ بَيْنِهِمْ رَجُلٌ
 وَكُلُّهُمْ بِأَقْتِسَامِ الْمَالِ قَدْ شَغَلُوا
 يُعْشَاكَ مِنْ كَنْفِيهِ الرَّوْعُ وَالْهَلُ
 إِلَّا إِذَا خَرَّ عَلَيْكَ الْمَوْتُ وَالْوَجَلُ
 وَأُذِحَهُ حِجَابِ الْمَوْتِ وَتَعَبَلُ
 وَمَلَاكُهُ ذَائِلٌ عَنْهُ وَمَنْقَلُ

۱۲ له رشی جمع رشوت ۱۲
 ۱۳ لکن رتی جمع رقیه افسون ۱۳
 ۱۴ ۵ دل ترس و فرع ۱۴
 ۱۵ ۵ اناخه خوا بانیدان شتر
 یعنی منزل کردن و سکونت
 در زیدن ۱۲ ۵۵ تعدی
 ۱۶ یامداد می کند ۱۳ ۵ نفوس
 جمع نفس یعنی خون یقال
 سالت نفسد و فی الحریثه
 لیس له نفس فاشد فی الحریثه
 اذا مات فیه ۱۲ شکله تعزیر
 باقامت کردن بجای المعزیر
 ام ممکن از مصدر ۱۳ ۵
 تعزیر عزیز شدن تا یعنی بریدن
 بروز بگفته عزیز شدن
 یا در کردن او را در هر عزیز
 اینجا خوا را است ۱۲ ۵
 شرط دور شدن یا بریدن
 تعدی ۱۲ ۵
 بعد از نزول است یعنی دور
 شدن ۱۳ ۵
 در بیان حیدرانی

حکایت اشتیاق خویش بفاطمه و شکایت از فراق و محنت مرگ

أَلَا هَلْ إِلَى طُولِ الْحَيَاةِ سَبِيلٌ
 وَإِنِّي وَإِنْ أَصْبَحْتُ بِأَمُوتِ مَوْفِنًا
 وَلِلدَّهْرِ لَوَانُ تَرَوْحٍ وَتَعْتِدِي
 وَمَنْزِلٌ حَقٌّ لَا مَعْرَجَ دُونَهُ
 قَطَعْتُ بِأَيَّامِ التَّعَرُّزِ ذِكْرَهُ
 أَرَى عِلَلِ الدُّنْيَا عَلَى كَثِيرَةٍ
 وَإِنِّي لَمُشْتَاقٌ إِلَى مَنْ أَحَبَّهُ
 وَإِنِّي وَإِنْ شَطَّتْ فِي الدُّرُنَاظِهَا
 قَدْ قَالَ فِي الْأَمْتَالِ فِي النَّبِيِّ قَائِلٌ

وَأَنِّي وَهَذَا الْمَوْتُ لَيْسَ بِمَعْمُولٍ
 بَلِي أَمَلٌ مِنْ دُونِ ذَلِكَ طَرِيقٌ
 وَإِنَّ نَفْسًا بَيْتَهُنَّ تَسِيلُ
 لِبَيْتِ أَمْرِ مَتَهَا إِلَيْهِ سَبِيلُ
 وَكُلُّ عَزِيزٍ مَا هُنَاكَ ذَلِيلُ
 وَصَاحِبُهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلَيْكَ
 فَهَلْ لِي إِلَى مَنْ قَدَّمَ وَبِتَ سَبِيلُ
 وَقَدْ مَاتَ قَبْلِي بِالْفِرَاقِ حَبِيلُ
 أَصْرَبُهَا يَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِيلُ

۱۲ ۵
 ۱۳ ۵
 ۱۴ ۵
 ۱۵ ۵
 ۱۶ ۵
 ۱۷ ۵
 ۱۸ ۵
 ۱۹ ۵
 ۲۰ ۵
 ۲۱ ۵
 ۲۲ ۵
 ۲۳ ۵
 ۲۴ ۵
 ۲۵ ۵
 ۲۶ ۵
 ۲۷ ۵
 ۲۸ ۵
 ۲۹ ۵
 ۳۰ ۵
 ۳۱ ۵
 ۳۲ ۵
 ۳۳ ۵
 ۳۴ ۵
 ۳۵ ۵
 ۳۶ ۵
 ۳۷ ۵
 ۳۸ ۵
 ۳۹ ۵
 ۴۰ ۵
 ۴۱ ۵
 ۴۲ ۵
 ۴۳ ۵
 ۴۴ ۵
 ۴۵ ۵
 ۴۶ ۵
 ۴۷ ۵
 ۴۸ ۵
 ۴۹ ۵
 ۵۰ ۵
 ۵۱ ۵
 ۵۲ ۵
 ۵۳ ۵
 ۵۴ ۵
 ۵۵ ۵
 ۵۶ ۵
 ۵۷ ۵
 ۵۸ ۵
 ۵۹ ۵
 ۶۰ ۵
 ۶۱ ۵
 ۶۲ ۵
 ۶۳ ۵
 ۶۴ ۵
 ۶۵ ۵
 ۶۶ ۵
 ۶۷ ۵
 ۶۸ ۵
 ۶۹ ۵
 ۷۰ ۵
 ۷۱ ۵
 ۷۲ ۵
 ۷۳ ۵
 ۷۴ ۵
 ۷۵ ۵
 ۷۶ ۵
 ۷۷ ۵
 ۷۸ ۵
 ۷۹ ۵
 ۸۰ ۵
 ۸۱ ۵
 ۸۲ ۵
 ۸۳ ۵
 ۸۴ ۵
 ۸۵ ۵
 ۸۶ ۵
 ۸۷ ۵
 ۸۸ ۵
 ۸۹ ۵
 ۹۰ ۵
 ۹۱ ۵
 ۹۲ ۵
 ۹۳ ۵
 ۹۴ ۵
 ۹۵ ۵
 ۹۶ ۵
 ۹۷ ۵
 ۹۸ ۵
 ۹۹ ۵
 ۱۰۰ ۵

وَكَلَّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلٌ دَلِيلٌ عَلَى أَنْ لَا يَدُومَ خَلِيلٌ لَعَمْرُكَ شَيْءٌ مَا إِلَيْهِ سَبِيلٌ وَيُظْهِرُ بَعْدِي لِلْخَلِيلِ عَدِيلٌ إِذَا غَيَّبْتَ يَرْضَاهُ سِوَايَ بَدِيلٌ وَيَحْفَظُ سِرِّي قَلْبُهُ وَدَخِيلٌ فَإِنَّ بُكَاءَ الْبَاكِياتِ قَلِيلٌ وَلَيْسَ إِلَيَّ مَا يَبْتَغِيهِ سَبِيلٌ وَلَكِنَّ رِزْقَ الْأَكْرَمِينَ جَلِيلٌ وَفِي الْقَلْبِ مِنْ حَرِّ الْفِرَاقِ غَلِيلٌ	لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ قُرْقَةٌ وَإِنَّ اقْتِقَادِي فَأَطِيبًا بَعْدَ أَحَدٍ وَكَيفَ هُنَاكَ الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ نَقْدٍ سَيَعْرِضُ عَنْ ذِكْرِي وَتَنْسَى مَوَدَّتِي وَلَيْسَ خَلِيلِي بِأَلْمَلُولِ وَلَا الَّذِي وَلَكِنَّ خَلِيلِي مَنْ يَدُومُ وَصَالُهُ إِذَا انْقَطَعَتْ يَوْمًا مِنَ الْعَيْشِ مَدَّتِي يُرِيدُ الْفَتَى أَنْ لَا يَمُوتَ حَبِيلِي وَلَيْسَ جَلِيلًا سِرَّاءُ مَالٍ وَنَقْدُهُ لِذَا لِكَ جَنِينِي لَا يُؤَاتِيهِ مَضْجَعُهُ
---	---

له اقتقادم کردن
و نایا فتن ۱۲ له او خیل
دخول کننده در کار يقال
و خیل الرجل للذی یدخله
فیه امورہ و یختص بر ۱۲
له غیل تشکی ۱۲ -
له تو بهم اطلاق است
اولا لا اجانب فیها فاستأ
ولا تستوحش و سبلا ای
و طیت مکانا سبلا لا ذرا
له الف بالکسر
دوست ۱۲ له ولی
ردی گردانیدن ۱۲ له
اقول فرقتن ستاره
و غروب شدن و ناپدید
گشتن از نظر ۱۲ له
تمثل تصور کردن تمثیل
در خیال آوردن سموت
چیزی گویا می بیند او را
و رنگاشتن پیکری مانند
پیکری ۱۱ ۱۲

حکایت آمدن پیری و رفتن جوانی و رضادادن بضعف ناتوانی

وَأَسْتَوْدِعُ اللَّهَ الْفَارِحَلْ وَجَلَّ الْمَشِيبُ كَانَ لَمْ يَزَلْ وَأَمَّا الشَّبَابُ كَبَدًا أَقْلٌ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ الْبَدَلُ	فَأَهْلًا وَسَهْلًا بِضَيْفِ نَزَلْ تَوَلَّى الشَّبَابُ كَأَنْ لَمْ يَكُنْ كَأَنَّ الْمَشِيبَ كَصَبِيٍّ بَدَا سَمِعَ اللَّهُ ذَاكَ وَهَذَا مَعًا
---	---

انظر ارحزم عاقلان بیان غفلت جاهلان

مَصْرَائِبُهُ قَبْلَ أَنْ تَنْزِلَا لَهَا كَانَ فِي نَفْسِهِ مَثَلًا	تَمَثَّلَ ذُو الْعَقْلِ فِي نَفْسِهِ فَإِنْ نَزَلَتْ بَغْتَةً لَمْ يَرَعْ
---	--

<p>رَأَى الْأَمْرَ يُفِضِي إِلَى الْخَيْرِ <small>الفنار سیدنا ۱۲</small> وَدَّ الْجَهْلُ يَا مَنْ أَيَّامَهُ <small>حوادث ۱۳</small> فَإِنْ بَدَّهِنَّ صُرُوفُ الزَّمَانِ وَلَوْ قَدَّمَ الْحَزْمَ فِي نَفْسِهِ</p>	<p>فَصَيَّرَ آخِرَهُ أَوَّلًا <small>تفسیر گردانیدن ۱۲</small> وَيَلْسِي مَصَارِعَ مَنْ قَدْ خَلَا <small>از سمع ۱۲</small> بِبَعْضِ مَصَابِيهِ أَعْوَلًا لَعَلَّهُ الصَّبْرُ عِنْدَ الْبَلَاءِ</p>
---	--

۱۱ مصارع جمع مصرع
بعضی جائے آنگذرن ۱۲
۱۲ غلامی مضی ۱۲
بدون ناگاہ و نااندیشہ آمدن
از فتح ۱۲
او از برداشتن در گریه
در بستن ۱۲

منع از بخل و وعده کاذب و ترغیب بعلم و عقل صائب

<p>إِذَا اجْتَمَعَ الْأَفَاتُ فَأَبْجَلُ مَرْمَا وَلَا خَيْرَ فِي وَعْدٍ إِذَا كَانَ كَاذِبًا إِذَا كُنْتَ ذَا عِلْمٍ وَلَمْ تَكُ عَاقِلًا وَإِنْ كُنْتَ ذَا عَقْلٍ وَلَمْ تَكُ عَابِدًا أَلَا إِنَّمَا لِلنَّاسِ عِنْدَ لِعْقَلِهِ</p>	<p>وَشَرَّ تَمَنِ الْبُخْلِ الْمَوَاعِيدُ وَالْمَطْلُ وَلَا خَيْرَ فِي تَوَلٍّ إِذَا لَمْ يَكُنْ فِعْلُ فَأَنْتَ كَذِي نَعْلِ وَ لَيْسَ لَكَ رِجْلُ فَأَنْتَ كَذِي رِجْلٍ وَ لَيْسَ لَكَ نَعْلُ وَلَا خَيْرَ فِي عَمْدٍ إِذَا لَمْ يَكُنْ نَصْلُ <small>ای تیغ ۱۲</small></p>
---	--

الموعود و اعد میعاد مثله
موافق جمع ۱۲ مطلق رنگ
و در کردن حاصل آنکه بخل
بهترین آفات است
و در رنگ و رایغای عهد
بدتر از بخل است شاعری
گوید بخل کسی که میکند
و وعده دروغ و بگر نرزد
که آب دارد و دروغ
آن صبح که خلق کاوش
نیخوندند هرگز نرسد
از دبا فاق فردغ ۱۲

بیان توقف دانش بر مشقت و محنت و ترغیب

بتحصيل علم و فطنت

<p>لَوْ كَانَ هَذَا الْعِلْمُ يَحْصُلُ بِالْمَنَى إِجْمَدٌ وَلَا تَكْسَلُ وَلَا تَكُ عَاقِلًا</p>	<p>مَا كَانَ يَبْقَى فِي الْبَرِيَّةِ جَاهِلٌ فَإِنَّ أُمَّةَ الْعُقْبَاءِ لَمِنْ مَيْتِكَ سَلٌ</p>
--	--

۱۲ غم خلاف شمشیر
۱۳ منی جمع منی بالضم
بمعنی آرزو ۱۲
الجبار قیل من الحیة یعنی
الاصح و منه جبر العظم
و قیل من الجبر بمعنی الاله
و قیل من الجبر بمعنی الاله
الانکار و یجوز ان الاله
من حله جبار اذا طلعت
وقد اذن جبرس هو العظم
شاعری مطابق معنی این
بر دست گوید سه آرزو
کشد روزی مردم تقسیم
دادند به علم بد و تمنی در کیم

رضا بقضادر قسمت و مفاخرت بعلم و حکمت

<p>رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا فَإِنَّ الْمَالَ يُفْتَنُ عَنْ قَرِيبٍ</p>	<p>لَنَا عِلْمٌ وَإِلَّا عَدُوٌّ نَمَالُ وَإِنَّ الْعِلْمَ بَاقٍ لَا يَزَالُ</p>
---	---

۱۲ جبار از خداوند
۱۳ مال را بخت میزند
۱۴ علم باقی است
۱۵ جبار از خداوند
۱۶ مال را بخت میزند
۱۷ علم باقی است

ترغیب بتحصيل معارف اخروی و تنفیر از جمع اسباب نیوی

ان الغني هو الغني بقلبه	ليس الغني هو الغني بهاله
وكذا الكريم هو الكريم بخلقه	ليس الكريم بقومه وباله
وكذا الفقيه هو الفقيه بحاله	ليس الفقيه بنطقه ومقاله

۱۰ هو ضمير فصل بر ۱۰
 ۱۱ حصر ۱۱
 ۱۲ اثار
 ۱۳ بسیار گفتن ۱۳
 ۱۴ اومان بپوشته کاری کردن
 ۱۵ و مدامت نمودن بر چیزی
 ۱۶ ثبات بر آنکه
 ۱۷ منتشر کننده ۱۷
 ۱۸ مفشی فاش کننده ۱۸
 ۱۹ استجاب بسوی
 ۲۰ خود کشیدن ۲۰
 ۲۱ بغض و دشمنی ۲۱
 ۲۲ غرض کم کردن قدر کسی
 ۲۳ قال و قیل بها
 ۲۴ اسبان ۲۴
 ۲۵ جوان قیان و قیبه با کسر
 ۲۶ قیبا جمع ۲۶
 ۲۷ بخشش کند ۲۷
 ۲۸ بین بخشش کند ۲۸
 ۲۹ معلوم فقیر
 ۳۰ در ویش از اعدام یعنی
 ۳۱ ورویشی ۳۱
 ۳۲ نگاه داشتن ۳۲
 ۳۳ بالفتح آراستن ۳۳
 ۳۴ بنوموافق نیام
 ۳۵ صلته با برادر از نظر ۳۵
 ۳۶ بالفتح رنج کباب
 ۳۷ بفتخین جمع ۳۷

تھی از گفتن بسیار و امر بزهفتن اسرار

فلا تكثرت القول في غير وقته	وآدم من على الصمت المزين للعقل
يموت الفتى من عثرة يلسانه	وليس يموت المرء من عثرة الرجل
فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا	فلا تستجيب بغضاء من ذلة الذليل

منع جمع که عیب مردم جویند سخن بدارشان مردم گویند

وفي الخلق احبانا لعمري مرارة	وثقل على غض الرجال ثقيل
ولما رانا نسانا يرمي عيب نفسه	وان كان لا يحفظه عليه جليل
ومن ذا الذي ينجو من الناس سالما	والناس قال بالظنون وقيل
احبك قوم حين صرت الى الغنا	وكل فتى في العيون جليل
وليس الغنى الا غنة زين الفتى	عشنة يقرى او عداة يديل
ولم يفتقر يوما وان كان معدما	غنى ولم يستغن قط ينجيل

۱۰ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۱ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۲ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۳ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۴ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۵ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۶ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۷ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۸ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۹ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۲۰ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۲۱ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۲۲ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۲۳ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۲۴ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۲۵ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۲۶ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۲۷ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۲۸ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۲۹ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۳۰ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۳۱ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۳۲ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۳۳ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۳۴ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۳۵ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۳۶ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۳۷ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۳۸ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۳۹ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۴۰ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۴۱ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۴۲ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۴۳ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۴۴ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۴۵ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۴۶ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۴۷ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۴۸ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۴۹ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۵۰ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۵۱ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۵۲ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۵۳ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۵۴ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۵۵ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۵۶ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۵۷ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۵۸ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۵۹ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۶۰ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۶۱ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۶۲ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۶۳ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۶۴ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۶۵ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۶۶ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۶۷ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۶۸ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۶۹ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۷۰ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۷۱ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۷۲ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۷۳ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۷۴ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۷۵ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۷۶ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۷۷ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۷۸ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۷۹ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۸۰ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۸۱ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۸۲ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۸۳ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۸۴ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۸۵ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۸۶ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۸۷ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۸۸ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۸۹ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۹۰ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۹۱ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۹۲ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۹۳ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۹۴ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۹۵ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۹۶ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۹۷ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۹۸ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۹۹ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۰۰ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۰۱ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۰۲ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۰۳ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۰۴ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۰۵ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۰۶ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۰۷ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۰۸ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۰۹ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۱۰ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۱۱ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۱۲ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۱۳ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۱۴ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۱۵ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۱۶ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۱۷ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا
 ۱۱۸ و آدم من علی الصمت المزين للعقل
 ۱۱۹ و ليس يموت المرء من عثرة الرجل
 ۱۲۰ فلا تك مبدأنا لقولك مفسيا

ارشاد بعلو همت و تجمل و هدایت بشکیبائی و تحمل

صن النفس واجملها على ما يوزنها	تعش سألها والقول فيك جميل
ولا ترمين الناس الا تجملا	تبايك دهر اوجفاك خليل
وان ضاق رزق اليوم فاصبر الى غد	عسى نكبات الدهر عنك تزول

يَعْرِضُ عَنِّي النَّفْسُ إِنْ قَلَّ مَالُهُ وَلَا خَيْرَ فِي وَدِّ أَمْرِي مُتَلَوِّنٌ جَوَادٌ إِذَا اسْتَدْعَيْتَ عَنْ أَخِي قَالَهُ فَمَا كَثُرَ الْأَخْوَانُ حِينَ تَعَدَّهُمْ	وَيَعْنِي عَنِّي الْمَالُ وَهُوَ ذَلِيلٌ إِذَا الرِّيحُ قَالَتْ مَا لَ حَيْثُ تَبِيلٌ وَإِنَّمَا اسْتَدْعَى الْفَقْرَ عَنكَ بِخَبَلٍ وَلَكِنَّهُمْ لِلتَّائِبَاتِ قَلِيلٌ
---	--

له تلون رنگ
گرفتند و المیل العود
عن الوسط الى احد الجانبين
و تا نیت بالذت بسبب
آنکه هیچ مؤثرش معاشرت

۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵
تعالی ان مع العسر يسیر
۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹

۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳
در باختم ۱۳
رجحان اخرون آمدن
رجح المیزان ای مال
المطال بالکسر
المطل ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵

ازمایش کردم ۱۲
فون زمانه القرن من
الناس اهل زمان واحد
۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹
کار بزرگ و حادثه ۱۲

ترغیب نفس بجانب رجا و نهي از یاس بحکم خدا

فَلَا تَجْزَعْ وَإِنْ أَعْسَرَتْ يَوْمًا وَلَا يَتَأَسُّ فَإِنَّ الْيَأْسَ كُفْرٌ وَلَا تَظُنُّ بِرَبِّكَ ظَنًّا سَوْءٌ رَأَيْتَ الْعُسْرَ يَتَّبِعُهُ يَسَارٌ	فَقَدْ أَيْسَرْتَ فِي دَهْرٍ طَوِيلٍ نَعَلَّ اللَّهُ يُغْنِي عَنْ قَلِيلٍ فَإِنَّ اللَّهَ أَوْلَىٰ بِمَا يُجْمِلُ وَقَوْلُ اللَّهِ أَصْدَقُ كُلِّ قِيلٍ
---	--

منع از آتش حرص افروختن و ابرو مردم فروختن

مَا أَعْتَصَصَ بِأَذِلِّ وَجْهِهِ سُؤَالٌ وَإِذَا السُّؤَالُ مَعَ النَّوَالِ وَزِينَتُهُ وَإِذَا ابْتُلِيَتْ بِبَدَلٍ وَجْهَكَ سَائِلًا إِنَّ الْكَرِيمَ إِذَا جَبَّكَ بِمَوْعِدٍ	عَوْضًا وَلَوْ نَالَ الْمُنَىٰ بِسُؤَالٍ رَحِمَ السُّؤَالُ وَخَفَّ كُلُّ نَوَالٍ فَأَبْدَلَهُ لِلتَّكْرِمِ الْمِفْضَالِ أَعْطَاكَ سِلْسًا بَغَيْرِ مِطَالٍ
--	---

منع از تکبر و دشمنی و سؤال از مردم نمی

بَلَوْتُ النَّاسَ قَرْنًا بَعْدَ قَرْنٍ وَلَمَّا رَفِيَ الْخَطُوبُ أَشَدَّهُ وَلَا وَذَقْتُ مَرَارَةَ الْأَشْيَاءِ طَرًّا	فَلَمَّا رَمِلَتْ مِخْتَالٍ بِهَالٍ وَأَصْعَبَ مِنْ مَعَادَاةِ الرِّجَالِ فَمَا طَعَمَ أَمْرٌ مِنَ السُّؤَالِ
---	---

نکوهش سوال ندامت مال

١٥ نقل الشی تحویلہ

من موضع الی موضع

معنی آنکه گردانیدن

سنگ از سر مائے کوه

محبوب تراست بمن از

منت مردان اگر گوی نقل

عمر از قله اشکل نیست

چه بطبیعت است و شکل

نقل بقله است که قسری

ست گویم نظر ناظم بقرب

و بعد مسافت است

ز طبع و قسری ١٣

١٤ ما قبل یعنی قبول نمیکنم و

اشتراک فرد و حقن ١٣ و غیر

بالکسر از جهندی ١٣

کلمه رسیده چشم و مدافع

گوشهای چشم و اطراف

آن ١٣ منارخ جای

خوابانیدن شتر ١٣

ویل گران و ناگوار ١٣

جلال بزرگ قدر گردانیدن

١٣ و اذلال خوار کردن ١٣

١٤ او معمم بالضم نان

خوش ١٣ ارمان

بے توشه ملان و بے ناو

شدن ١٣ ایشار

برگزیدن ١٣

پوشدن يقال المات من

الطعام و الشراب ١٣

١٥

١٦

كُنْفَلُ الصَّخْرِ مِنْ قَلْبِ الْجِبَالِ
يَقُولُ النَّاسُ لِي فِي الْكَسْبِ عَارٌ

أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ مَعِينِ الرِّجَالِ
فَقُلْتُ الْعَارُ فِي ذَلِكَ السُّؤَالِ

اظهار استغنا از خلق عالم و اجتناب از منت اولاد ام

فَمَا أَقْبَلَ اللَّهُ نِيًّا جَمِيعًا مِثْنَةً
وَأَعَشِقُ كَحَلَاءِ الْمَدَامِ مِثْنَةً

وَلَا أَشْتَرِي عِزًّا لِمَرَاتِبِ بِالذَّلِ
بِئَلَّا يَرَى فِي عَيْنِهَا مِثْنَةً الْكُلِّ

دمزدن از مروت کامل با زهمون قوت شامل

وَدَارِي مَنَاخًا لِمَا قَدْ نَزَلَ
أَقْدَامُ مَا عِنْدَنَا حَاضِرٌ
فَأَمَّا الْكَرِيمُ فَرَاضِي بِهِ

وَزَادَنِي مِبَاسًا لِمَنْ قَدْ أَكَلَ
وَأِنْ لَمْ يَكُنْ غَيْرَ خَبِيرٍ وَحَلٌّ
وَأَمَّا اللَّيْمُ فَذَاكَ التَّوْبَلُّ

هدایت بکنه قناعت اند و ختن منع از ابرو فروختن

صَبْرُ الْفَتَى بِفَقْرِهِ يَجِلُّهُ
يَكْفِي الْفَتَى مِنْ عَيْشِهِ أَقْلُهُ

وَبَدَلُهُ لِرُؤُوسِهِ يَدُوهُ
الْخَبِيرُ لِلجَائِعِ أَدَمُ كَلُّهُ

اظهار کمال احسان با فقیران و زبردستان

إِنِّي أَمْرٌ بِإِلَهِ عِزِّي كُلُّهُ
فَإِذَا صَطَنَعْتُ صَنِيعَةً ابْتَعَثَهَا
وَإِذَا بَصَا حَبِيبِي رَفِيقٌ مَرْمَلٌ
وَإِذَا دُعِيتُ لِلزُّبَيْدَةِ فَرَجَّحَهَا

وَمِثْلُ الْمَكَارِمِ الْخَيْرِي مِنْ أَوْلِي
بِصَنِيعَةِ الْخَيْرِي وَإِنْ لَمْ أَسْأَلْ
أَثَرْتَهُ بِالزَّادِ حَتَّى يَمْتَلِي
وَإِذَا دُعِيتُ لِغَدْرَةِ لَمْ أَفْعَلْ

وَإِذَا بَصِمْتُمْ فِي الصَّرِيحِ لِحَاوِثِ
وَأَعْدَاءِ جَارِي مِنْ عِيَالِي إِنَّهُ
وَحَفِظْتُهُ فِي أَهْلِهِ وَعِيَالِهِ

وَاقْبِتَهُ مِثْلَ الشَّهَابِ الْمُشْعَلِ
إِخْتَارَ مِنْ بَيْنِ الْمَنَازِلِ مَنَزِلِ
بِتَعَاهِدِ مَتْنِي وَ لَمَّا أَسْعَلِ

ارشاد بقطع دشمنی بوسیله عجز و فروتنی

وَوَجِي ذَوِي الْأَضْعَانِ تَشْفِقُوا بِهِمْ
فَإِنْ أَعْرَضُوا كُرْهَا فَنَحَى تَكَرُّمًا
فَإِنَّ الَّذِي يُؤْذِيكَ مِنْهُ اسْتِمَاعُهُ

تَحَيُّتُكَ الْعَظْمَى وَقَدْ أَيْدِي بَعِ النَّعْلِ
وَإِنْ حَبَسُوا عَنْكَ الْحَدِيثَ فَلَا تَسَلْ
وَإِنَّ الَّذِي قَالُوا أَوْرَاكَ لَمْ يَقُلْ

شکایت از مخالفت دھوکہ شہدا امینتہ است بزھرا

أَحِبُّ لِيَالِي الْهَجْرِ لَا فَرْحًا بِهَا
وَأَكْرَهُ أَيَّامَ الْوِصَالِ لِأَنَّيْ

عَسَى الدَّهْرُ يَأْتِي بَعْدَهَا بِوِصَالِ
أَرَى كُلَّ شَيْءٍ مَوْلَعًا بِزَوَالِ

خطاب بہام بن اعقل تقفی و بیان علامات محبت خفی

لَا تَخْذَ عَنِّي فَلْيَحْبِبْ دَلَّالًا
مِنْهَا تَنْعَبُهُ بِهَا يُبْلَى بِهِ
فَالْمَنْعُ مِنْهُ عَطِيَّةٌ مَعْرُوفَةٌ
وَمِنَ الدَّلَالِ أَنْ يَرَى مَحْفُظًا
وَمِنَ الدَّلَالِ أَنْ تَرَاهُ مُتَمَرًّا
وَمِنَ الدَّلَالِ أَنْ يَرَى مُعْزَمًا
وَمِنَ الدَّلَالِ أَنْ يَرَى مُعْزَمًا

وَلَدَيْهِ مِنْ نَجْوَى الْحَبِيبِ رَسَائِلُ
وَمُرُورُهُ فِي كُلِّ مَا هُوَ قَاعِلُ
وَالْفَقْرُ الْكَرَامُ وَالطُّفُّ عَاجِلُ
مُنْقَشِقٌ فِي كُلِّ مَا هُوَ نَازِلُ
فِي خِرْقَتَيْنِ عَلَى شَطُوطِ السَّاحِلِ
مِنْ دَارِ ذُلِّ وَالنَّعِيمِ التَّوَالِ
طَوَعُ الْحَبِيبِ إِنْ أَلَمَّ الْعَاذِلُ

اصباح بانگ کردن الصريح
المستغِيث، و ہر من الافراد والشہاب
بالکسر و رخس آتش دستارہ شہب جمع
والاشتعال افروختن ۱۲ علی قولہ
استعل علی وزن الضریضیۃ المتکلم
من السعال بمعنی سرفہ کردن و ہنہا کنایۃ
من الکراہتہ یقال عضاک سوال فاخذک
السعال ۱۱ محمد نظام الدین کیرند
۱۳ التھیما ان یقال ہیاک اللہ ای
جعل لک حیوۃ ثم جعل کل دعا و عن
بالکسر لینی اضغان جمع و دبع و دباخہ
پوست تراشدن و نعل افادیم بالکسر ای
فسہ فہو نعل و فیہ شی من نعل بالتحریک
ای فساد کذا فی کتب اللغۃ و اعلم
ان ہذہ الابیات فی ہذہ الدایران مسویۃ
الی علی کرم اللہ وجہہ و قال الشیخ فی اللہ
فی وصایا القنوجات ان اعرابیا و شکر
من فصحاء العرب جلوس النبی صلی
اللہ علیہ وسلم و قال بل شہ ما نزل
علیک ربک مثل ما قاتل فقال النبی
صلی اللہ علیہ وسلم ما قلت فانتہی
عرابی ہذہ الابیات فایز اللہ تعالی
ہذہ الابیات البینات لا تستوی الحسن
ولا السیئۃ اذ فح بالیہ ہی احسن
فاذا الذی بینک و بینہ عداوۃ کانہ
دلی حرم و دوا لہم ان الذی یسیر
دوا لہم ان الذی یسیر عظیم فقال
۱۰ ابی ہبہ و اشہ ہوا من الحلال و السلم
ہذا استفعا من بعض اربابہ ۱۲ نظام الدین
۱۱ علی بن محمد تحت حرم کردن
یقال اولغۃ بالشی اذ لیر بہ فہو یلوع یلوع
اللام ۱۲ التحفظ والتسیف و قد
الفعلۃ ۱۳ منقشت الذی یلوع
بالفوت و یلوع و الخرقۃ یعنی مردستہ یلوع

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مِنْ شَوْقِهِ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مِنْ أَنْسِهِ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مَتَبَتُّمَا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ ضِحْكُهُ بَيْنَ الْوَرَمِ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ حُزْنُهُ وَتَحِيْبُهُ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ يَرَى مَمْسِكَ
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ بَاكِيًا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مَسَافِرًا
 وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُسَلِّمًا

مِثْلَ السَّقِيمِ وَفِي الْفَوَادِ غَدَائِلُ
 مُسْتَوْحِشًا مِنْ كُلِّ مَا هُوَ شَاغِلُ
 وَالْقَلْبُ فِيهِ مَعَ الْحَنِينِ بِلَائِلُ
 وَالْقَلْبُ فَحُزُونٌ كَقَلْبِ الشَّاكِلِ
 جَوْفَ الظَّلَامِ فَبَالَهُ مِنْ عَاقِلِ
 بِسْوَالٍ مَنْ يَحْضِي لَدَيْهِ السَّائِلِ
 أَنْ قَدَرَاهُ عَلَى قَبِيحٍ عَاقِلِ
 فَنَحْوِ الْجِهَادِ وَكُلِّ فِعْلٍ فَاضِلِ
 كُلِّ الْأُمُورِ إِلَى الْمَلِيكِ الْعَادِلِ

الغائل جمع غائل
 بمعنى تشكي ١٢
 بالليل جمع ليل ١٣
 مثل مصيبت زده شدة
 از مردن فرزندان ١٤
 قوله ساعة الر
 الساعة القيامة قيل
 الساعات التي هي
 القيامة ثالثة الساعة
 الكبرى وهي بعثت
 للمناسبة هي التي اشار
 اليها النبي صلى الله عليه
 وسلم بقوله لا يقدر على
 الساعة حتى يظفر الخشب
 والمتفخس وحتى يعبد
 الدرهم والدينار و
 الساعة الوسطى وهي
 موت اهل القرن الواحد
 وذلك نحو ما روي انه
 صلى الله عليه وسلم
 راي عبد الله ابن
 انس فقال ان يطال
 عمر هذا الغلام لم يميت
 تقوم الساعة فويل ان
 آخر من مات من الصحابة
 والساعة الصغرى
 وهي موت الانسان
 وهي المشار اليها بقوله
 قد خسر الذين كذبوا
 بقاء الله حتى اذا جاء
 الساعة نفقة قالوا
 يا حسرتنا و معلوم ان
 هذه الحرة تنال الانسان

وَمِنَ الدَّلَائِلِ أَنْ تَرَاهُ مُسَلِّمًا وَبِئْسَ مَا يَمْلِكُ فِي كُلِّ حَكِيمٍ نَازِلُ

اعتراف مجرم وگناه وانتظار فضل الله

أَخَافُ وَأَرْجُو عَفْوًا وَعِقَابَهُ
 فَإِنَّ يَكُ عَفْوًا فَهُوَ مِنْهُ تَفَضُّلُ

وَأَعْلَمُ حَقَائِقَهُ حَكْمَ عَدْلُ
 وَإِنْ يَكُ تَعَذُّبًا فَإِنِّي لَهُ أَهْلُ

حكايت احوال واهوال قيامت و اظهار توب و ندامت

إِذَا قَرَبْتُ سَاعَةً يَالَهَا
 تَسِيرُ الْجِبَالُ عَلَى سُرْعَةٍ
 وَتَنْفَطِرُ الْأَرْضُ مِنْ نَفْحَةٍ
 وَلَا بَدَأَ مِنْ سَائِلٍ قَائِلٍ
 تَحَدَّثُ أَخْبَارَ هَارِ بِهَا

وَزَلْزَلَتْ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا
 كَثِيرًا السَّمَابُ تَرَى حَالَهَا
 هُنَالِكَ تُخْرِجُ أَثْقَالَهَا
 مِنَ النَّاسِ يَوْمَئِذٍ مَا لَهَا
 وَرَبِّكَ لَا شَكَّ أَوْحَى لَهَا

عنه اشارة الى قوله تعالى ترى الجبال كسحبها طامة وهي غمر السحاب ١٣
 عنه اشارة الى قوله تعالى وقال الانسان انما الهال اخرا سورة ١٤

وَيَصْدُرُ كُلُّ إِلَى مَوْقِفٍ
تَرَى النَّفْسَ مَا عَمِلَتْ مُحَضَّرًا
يَحَا سِبَّهَا مَا لَيْكَ قَادِرٌ
تَرَى النَّاسَ سَكْرَى بِبَلَا قَهْوَةٍ
ذُنُوبِي بِبَلَايِي فَمَا حِيلَتِي
نَسِيتُ الْمَعَادَ فَيَا وَيْلَهَا

يَقِيمُ الْكُهُولَ وَأَطْفَالَهَا
وَلَوْ ذُرَّةً كَانَ مُثْقَلَهَا
فَمَا عَلَيْهَا وَإِمَّا لَهَا
وَلَكِنْ تَرَى الْعَيْنُ مَا هَا لَهَا
إِذَا كُنْتُ فِي الْبَعَثِ حَبَا لَهَا
وَأَعْطَيْتُ لِلنَّفْسِ أَمَّا لَهَا

بہ کہل مرد میانہ
سال و آنکہ عمراواز
کسی تجاؤز کند کھول
جمع ۱۲ علی حضرت
ماضی آورده ۱۲ علی
فورتہ مورچہ در وزن
صد ذرہ مقدار یکہ
باشد ۱۲ علی منغال
ہم سبک ۱۱ علی
سکران رست مکار
جمع سکرے ہونٹ
سکران شعرا نظرانی
قولہ تعالیٰ و شری
انسان سکاری
دما ہمہ بسکارے
ولکن عذاب
اللہ اللہ
بہ ہول ترسیدہ
از نظر ۱۲ علی
قبلاً کے مقابلہ
وعیاذاً ۱۲ علی
طرف بسران الارض
بمعنی چشم ۱۲ علی
مقرر میں آئندہ
۱۲ علی خیل دیوانی
دو بار ۱۲ علی

خطاب بحارث اعور ہمدانی و نوید دادن او بقیض رحمانی

يَا حَارِثَ هَذَا مَنْ يَمُتُ يَرِنِي
يَعْرِفُنِي طَرْفُهُ وَأَعْرِفُهُ
وَأَنْتَ عِنْدَ الصِّرَاطِ مُعْتَرِضِي
أَقُولُ لِنَارِ حِينَ تُوَقَّفُ
ذُرِّيَّةً لَا تَقْرَبِيهِ إِنْ لَمْ
أَسْقِيكَ مِنْ بَارِدٍ عَلَى ظَهَائِي
قَوْلٌ عَلَى نِحَارِثٍ عَجَبٌ

مِنْ مُؤْمِنٍ أَوْ مُنَافِقٍ قَبْلًا
بِنَعْتِهِ وَأَسْبِهِ وَمَا فَسَلًا
فَلَا تَخَفْ عَثْرَةَ وَلَا زَلَلًا
حَبْلًا يَجْبُلُ الْوَصِيَّ مَتَّصِلًا
تَخَالَهُ فِي الْحَلَاوَةِ الْعَسَلًا
كَمْ تَمَّ أَنْجُوبُهُ لَهْ جَمَلًا

میں مؤمن اور منافق قبلاً
بنعتہ و اسبہ و ما فسلاً
فلا تخف عثرۃ و لا زلاً
حبلًا یجبُل الوصی متصلًا
تخالہ فی الحلاوۃ العسلًا
کم تم انجوبہ لہ جملاً

خطاب بحارث اعور ہمدانی و نوید دادن او بقیض رحمانی

نفي قواعد احكام نجوم و منع از وصف ستاره بسعادت شوم

خَوَّفَنِي مِنْجَمٌ أَخُو خَبَلٍ
فَقُلْتُ دَعْنِي مِنْ أَكَاذِبِ الْجَبَلِ
أَدْفَعُ عَن نَفْسِي أَفَاعِينَ اللَّيْلِ

تَرَا جِعَ الْمَرِيخِ فِي بَيْتِ الْجَمَلِ
الْمُسْتَرِي سَوَاءٌ عِنْدِي وَرَحَلِ
بِحَالِقِي وَتَمَارِقِي عَزَّ وَجَلِ

نفي قواعد احكام نجوم
۱۲ علی افانین جمع
فقال و ان جمع نهن
بیت تراخ افانین
بیتہ اقسام ۱۲

خبر دادن از خرم چم مهدی موعود بنحیت فرخ و طالع مسعود

بِنَبِيِّ إِذَا مَا جَاشَتْ التُّرُكُ فَانْتَظِرْ
وَذَلْ مُلُوكُ الْأَرْضِ مِنْ آلِ هَاشِمٍ
صَبِيٍّ مِنَ الْعَبْيَانِ لَا أَرَى عِنْدَهُ
فَتَمَّ يَقُومُ الْقَائِمُ الْحَقُّ مِنْكُمْ
سَيُّ نَبِيِّ اللَّهِ نَفْسِي فِدَاؤُهُ

وَلَا يَهْدِي يَقُومُ فَيُعْدِلُ
وَبُؤَيْعٍ مِنْهُمْ مَنْ يَلْدُ وَيَهْزِلُ
وَلَا عِنْدَهُ حِدٌّ وَلَا هُوَ يَعْجَلُ
وَبِالْحَقِّ يَا تَيْكُمُ وَبِالْحَقِّ يَعْجَلُ
فَلَا تَخْذَلُوهُ يَا بَنِيَّ وَتَعْجَلُوا

خطاب لشیر عتیق ابوبکر صدیق رضی الله عنه

تَعَلَّمْ يَا بَكْرٌ وَلَا تَكُ جَاهِلًا
وَأَنَّ رَسُولَ اللَّهِ أَوْصَى بِحَقِّهِ
وَلَا تَجَسَّنَّهُ حَقَّهُ وَازْدِدِ الْوَرَاءَةَ

بِأَنَّ عَلِيًّا خَيْرُ حَائِبٍ وَنَا عَمَلٍ
وَأَلَدَفِيهِ قَوْلُهُ فِي الْفَضَائِلِ
إِلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ أَصْدَقُ قَائِلٍ

دم زدن از کمال دلیری خواہ در طفلی و خواہ در پیری

أَنَا الصَّقَرُ الَّذِي حَدَّثَتْ عَنْهُ
وَقَاسَيْتُ الْحُرُوبَ أَنَا بِنُ سُبُعٍ
فَلَمْ يَدْرِ السُّيُوفُ لَنَا عُدُوًّا

عِتَاقُ الطَّيْرِ تَجِدِلُ انْتِجَادًا
فَلَمَّا شِدَّتْ أَفْنِيَّتُ الرِّجَالِ
وَلَمْ يَدْرِ السُّحَاءُ لَدَى مَا لَا

اظهار دلیری و دعوی شیری

صَيْدُ الْمُلُوكِ أَرَانِبٌ وَتَعَالِبٌ
صَيْدِي فِي الْفَوَارِسِ فِي الْقَاءِ وَأَنْتِي

وَإِذَا رَكِبْتُ فَصَيْدِي الْأَبْطَالُ
عِنْدَ الْوَعَا لَغَضَّفَرُ قَتَانُ

امر سعادت مال بکتمان شجاعت علم مال

له جیشی بوش آمدن دیگر
و موج زدن ترک طائفه مردم از
اولاد یافتن بن لوح و مهدی
شخصی متصدف بصفای کمال
از اولاد فاطمه رضی الله عنها
بیتاب علی بن ابی طالب و سلمه
کردن ظهور او را که ما بوجوه
الهی و شاد و اکثر اکار روز در
تاریخ ظهور گفته شیخ سعد الدین
محمد حموی گوید که اذ بلغ
الزمان عقب صوم بسم الله
قاله من قاما به ۵۲ حافی
بر بند پا و ناغل پوسنده کشف
و بحسب کما سن حق و کم کردن
آن از فتح اقول بذه القطع
الحاقیة لیست علی کرم الله
وجه و ان کانت فعیب منه
لان ابوبکر کان مقدم الصحابة
مسلمهم احکم الدین در تب
الشرع المبین و ان کانت الحقا
حقه لما ترک و عمل الیه کما فعل
فی عزل معاویه ۱۲ محمد
تظام الدین کیرانوی ۵۵
عتاق الطیر الجوارح منها جمع
عتیق ۱۳ ۵۴ انجدال قاتان
۱۲ ۵۵ مقاساة ریح کبیر
۱۳ ۵۶ ارب نیر کوش ۱۳
۵۹ ثعلب روابه ۱۳
شاه ابطال جمع بطل یعنی
دلیر ۱۳
۵۸

عَلَيْكُمْ بِالثَّلَاثَةِ قَالَتْ مُوَهَّابًا
فَإِنَّ النَّاسَ أَعْدَاءُ لِهَذَا

شَجَا عَنكُمْ وَعَلَيْكُمْ وَمَالٌ
وَلَا يُرْضِيهِمْ إِلَّا الزَّوَالُ

له رجل جواد و امرأه
جوادینقوی فیہ المذکر الموت
و نساء جواد ۱۲ له مراد

از سیده النسوان حضرت بی بی
خدیجه رضی اللہ عنہا عمر او شرت
و خجالی بود و میان موت
او موت ابی طالب سی و پنج روز

و هر دو در سیزده عشر از نبوت
وفات یافتند ۱۲ له
تطیب خوشبو گردانیدن

۱۲ له خیمه با کسب خود بسجده
۱۲ له مصاب یعنی
مصیبت ۱۲ له او بی
تاریک کرد ۱۲ له ال
پیمان و عهد و خویشی ۱۲

۱۲ له تفویض کردی کردن ۱۲
۱۲ له صلوة درود و تسبیح
۱۲ له متری پیاله

و الاصل الوقت بعد العصر
الی المغرب ۱۲ له القصد
العدل ۱۲ له اادی فرد
اقار ۱۲ له اتی ازوت

نکا برداشتن ۱۲ له عم بالعم
اندره و تاریکی ۱۲ له
جو با و بالفتح جان و نفس
و تن ۱۲ له بر بالعم

جان ۱۲ له تن ۱۲ له
انما کسی نسبت کردن و
نسبت یافتن انتمو ایضاً
اقسب ۱۲ له انفاش

برداشتن ۱۲ له
۱۲ له

مرثیه خدیجه و ابوطالب مدح ایشان بمجاهد مناصب

أَعْيَنِي جُودًا بَارَكَ اللَّهُ فِيكُمَا
عَلَى سَيِّدِ الْبَطْحَاءِ وَابْنِ رَيْبِيهَا
مُحَمَّدًا بِهِ قَدْ طَيَّبَ اللَّهُ خَيْرَهَا
مُصَابِيهَا أَدَجِي لِي الْجَوْ وَالْهَوَا
لَقَدْ نَصَرَا فِي اللَّهِ دِينَ مُحَمَّدٍ

عَلَى هَالِكِينَ لَا تَرَى لَهُمَا مِثْلًا
وَسَيِّدَةَ النَّسْوَانِ أَوَّلَ مَنْ صَلَّى
مُبَارَكَةً وَاللَّهُ سَأَقْهَا الْفَضْلَا
فِيْتَا قَاسِي مِنْهُمَا الرَّمَّ وَالشُّكْلَا
عَلَى مَنْ بَعَى فِي الدَّيْنِ قَدْرَ عِيَا زَلَا

اظهار اخلاص با بنی و خدمت هر جنبی

إِنَّ عَبْدًا أَطَاعَ رَبًّا جَبِيلاً
فَصَلَوَةُ الْإِلَهِ تُثْرِي عَلَيْهِ
إِنَّ ضَرْبَ الْعِدَاةِ بِالسَّيْفِ يُرْفِي
لَيْسَ مَنْ كَانَ قَاصِدًا مُسْتَعِيماً
حَسْبِيَ اللَّهُ عِصْمَةٌ لِأُمُورِي

وَقَفَا الدَّاعِيَ النَّبِيَّ الرَّسُولَا
فِي دَجَى اللَّيْلِ بُكْرَةً وَاصِيلاً
سَيِّدًا قَادِرًا وَيُسْفِي عَلِيلاً
مِثْلَ مَنْ كَانَ هَادِيًا وَذَلِيلاً
وَحَسْبِيَ مُحَمَّدٌ لِي خَلِيلاً

و هم زدن از محبت سول که فرض عین است در هر جهت بمشابهت

فِيكَ بِنَفْسِي أَيُّهَا الْمُصْطَفَى الَّذِي
يُقَدِّيكَ حَوْبَاتِي وَنَاقِدَ رُجُوعِي
مَنْ كَانَ لِي مَدًّا كُنْتُ طِفْلاً وَيَافِعًا

هَذَا نَابِيهِ الرَّحْمَنِ مِنْ غَمَّةِ الْجَهْلِ
لِمَنْ أَنْفَعِي مَعَهُ إِلَى الْفَرَعِ وَالْأَضَلِ
وَالْعَسِينِي بِالْعَلِّ مِنْهُ وَيَا تَهْلُ

له بخل نسل و فرزند ۱۲ له
 ابار و بلا عطا دادن و نعمت دادن
 ۱۳ له ملاقات کسی را دیدن و بچرخ
 رسیدن ۱۲ له هو ان بالفق ذلت
 و خواری ۱۲ له اسار بالکسرقید
 کردن ۱۲ له عز قوی و غالب شدن
 ۱۳ له زینغ بالفق بالفق بازگشتن از
 طریق حق و میل کردن از استقامت
 از طریق ۱۳ له خبل بالفق و کون
 الثاني تباهی خجول جمع ۱۲ له
 دست و قدرت دادن ۱۲ له
 بیض یعنی شمشیر ۱۲ له حادثه
 اسيف روشن کردن آن ۱۲ له جلا
 بالکسر روشن کردن ۱۲ له عقل
 زدودن شیش ۱۲ له کهل مرد
 میانه سال ۱۲ له رش باران
 اندک رشاش جمع ۱۲ له دین
 باران بزرگ قطره ۱۲ له دخل
 کینه و دشمنی ذوق جمع ۱۲ له
 تسلیب جامه سوگ پوشیدن ۱۲
 ۱۹ له حزن بالضم درشتی زمین
 و بفتح زمین درشت و در بیت اشاره
 است آنچه در صحیح بخاری مسطور
 است و بر وایت ابو طلحه که رسول
 الله صلی الله علیه و آله و سلم در روز
 بدر فرمود تا بست و چهار نفر از مشرکان
 قریش را در چاه انداختند و روزی
 سوار شد و با اتفاق صحابه بر سر آن
 چاه آمد و بایستاد و ایشان را بنا
 عباسی ایشان و پدر آن بخاری فرمود
 انتم کما انکم اطعتم الله و رسوله
 فاننا قد وجدنا ما وعدنا ربنا حقا
 نخل وجدتم ما وعد ربکم حقا فمذی
 عنکفت یا رسول الله صلعم چه با اجساد

ص ۱۲۱ روایح سخن بگویی ز سرود انانی امی عیضا بین ما النصر با هم ما انقول من قول

وَمَنْ جَدَّاهُ جَدِّي وَمَنْ أَبُوهُ أَبِي
 وَمَنْ حِينَ أَخِي بَيْنَ مَنْ كَانَ حَافِرًا
 لَكَ الْفَضْلُ رَأِي مَا حَيِّتُ لَشَاكِرًا

وَمَنْ نَجَلَهُ نَجَلِي وَمَنْ بِنْتُهُ أَهْلِي
 دَعَائِي وَأَخَانِي وَبَيْنَ مَنْ فَضْلِي
 لِأِحْسَانِ مَا أَوْلَيْتَ يَا خَاتَمَ الرُّسُلِ

حکایت غزاعبد و فتح رسول علی قد

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنزَلَ رَسُولَهُ
 بِمَا أَنزَلَ الْكُفَّارَ دَارَ مَدَلَّةٍ
 فَأَمْسَرَ رَسُولُ اللَّهِ قَدْ عَزَّ نَصْرُهُ
 فِجَاءً يَفْرَقَانِ مِنَ اللَّهِ مُنْزَلٍ
 فَأَمَّنَ أَقْوَامٌ كِرَامٌ وَآيَقُنُوا
 وَأَنكَرَ أَقْوَامٌ فَرَاغَتْ قُلُوبُهُمْ
 وَأَمَّا مَنْ مِنْهُمْ يَوْمَ بَدْرٍ رَسُولَهُ
 بِأَيْدِيهِمْ يَبِضُّ خِفَافٌ قَوَاطِعُ
 فَكَمْ تَرَكُوا مِنْ نَاسٍ ذِي حِمِيَةٍ
 وَبِكَلِّ عِيُونَ النَّائِمَاتِ عَلَيْهِمْ
 نَوَائِمٌ تَبْكِي عَنبَةَ الْغَيِّ وَابْنَهُ
 وَذَلِكَ حَيْلُ تَنْعَى وَابْنُ جَدِّ عَازِفِهِمْ
 ثَوِي مِنْهُمْ فِي بَيْتِ بَدْرِ عَصَابَةٌ
 دَعَا الْغَيِّ مِنْهُمْ مَنْ دَعَا جَابِيَهُ

بَلَاءَ عَزِيزٍ ذِي اِقْتِدَارٍ وَذِي فَضْلٍ
 وَكَأَقْوَاهُ أَوَانًا مِنْ إِسَارٍ وَمِنْ قَتْلِ
 وَكَانَ أَمِينُ اللَّهِ أُرْسِلَ بِالْعَدْلِ
 مَبِيتِنَهُ آيَاتُهُ لِيَذِي الْعَقْلِ
 وَأَمْسُوا بِحَمْدِ اللَّهِ مَجْمَعِ الشَّمْلِ
 فَرَادَهُمُ الرَّحْمَنُ نَجَلًا عَلَى نَجْلِ
 وَقَوْمًا غَضَابًا فَعَلِمَهُمْ أَحْسَنَ الْفِعْلِ
 وَقَدْ حَادَ ثَوْهَا بِالْجَلَاءِ وَبِالصَّقْلِ
 صَرِيحًا وَمِنْ ذِي تَجْدَةٍ مِنْهُمْ كَهْلٍ
 تَجُودٌ بِأَسْبَابِ التُّرَشَّاشِ وَبِالْوَيْلِ
 وَشَيْبَةَ تَنْعَاةٍ وَتَنْعَى أَبَا جَهْلٍ
 مَسْلَبَةَ حَرَى مَبِيتِنَهُ الْتَكْلِ
 ذُو وَجْدَاتٍ فِي الْحَرُونِ وَفِي السَّهْلِ
 وَدَلَّغِي أَسْبَابَ مَقْطَعَةِ الْوَصْلِ

فَأَصْحَابُ الدِّيَارِ كَيْفَ بَدَّلُوا دِينَهُمْ

عَنِ الْبَغِيِّ وَالْعَدُوِّ إِنَّ أَشْغَلَ الشُّغْلِ

حكايت غزای اهل درحوالی مدینه و غالب شدن اهل کفر و کینه

رَأَيْتُ الْمُشْرِكِينَ بَعُثُوا عَلَيْنَا
وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ إِذَا لَقَوْنَا
فَإِنْ يَبْغُوا وَيَفْجُرُوا عَلَيْنَا
فَقَدْ أَوْذَى بِعُتْبَةَ يَوْمَ بَدْرٍ
وَقَدْ فَلَّتْ خَيْلَهُمْ بِيَدِي
وَقَدْ عَادَرْتُ كَيْبَتَهُمْ جِهَادًا
فَمَلَّ بِوَجْهِهِ فَرَفَعَتْ عَنْهُ
كَأَنَّ الْمِلْحَ خَالَطَهُ إِذَا مَا

وَلَجُوا فِي الْغَوَايَةِ وَالضَّلَالِ
غَدَاةَ الرَّوْمِ بِالْأَسَدِ الطَّوَالِ
بِحِمَّةٍ وَهُوَ فِي الْغُرَفِ الْعَوَالِي
وَقَدْ أَوْذَى وَجَاهِدًا غَيْرَ الْإِلْمِ
وَأَتَّبَعْتُ الْهَزِيمَةَ بِالرِّجَالِ
بِحَمْدِ اللَّهِ طَلْحَةَ فِي الْمَجَالِ
رَقِيقَ الْكِدْحَانِ ثَابِتًا بِالصَّقَالِ
تَنْقُ كَالْعَقِيقَةِ فِي الظُّلَالِ

رَجَزِ عَثْمَانَ ابْنِ طَلْحَةَ مُرْدُودَ كَهْ دَر أَحَدِ عَمَلِ مُشْرِكِينَ بُوَد

أَنَا ابْنُ عَبْدِ الدَّارِ ذِي الْفُضُولِ

وَأَنْتَ عِنْدِي يَا عَلِيُّ مَقْتُولُ

أَوْ هَارِبٌ خَوْفِ الرُّدَى مَقْلُولُ

جواب و عبارات فصیح و اشارت ملیح

هَذَا مَقَامِي مَعْرُضٌ مَبْدُولُ
وَلَا أَهَابُ الصُّوْلَ بَلْ أَصُولُ
يَوْمًا لَدَى الْيُنْحَا وَلَا أَحْوَلُ

مَنْ يَلْقَ سَيْفِي فَلَهُ الْعَوِيدُ
إِنِّي عَنِ الْأَعْدَاءِ لَا أَرْوُلُ
وَأَلْقُرُنُ عِنْدِي فِي الْوَعَامِقُولُ

أَوْ هَالِكٌ بِالسَّيْفِ أَوْ مَقْتُولُ

بِهِ حَوْلُ بَرِئْتَنِي وَأَرْوُلُ

۱ حال کو نیم مشغولین
۲ سبیل علی الاشغال دروما
۳ صاحب من صاحب الحکم
۴ یعنی هر کشتی کردن یقال
۵ یعنی ای عدا و ظلم
۶ خصوصت کردند
۷ یا ما حال آنکه بودند در کربلا
۸ یا اصرار کردن دران و باز
۹ نیامده
۱۰ کردن نفر همه بیکبار پیش
۱۱ آمدن بکاری رحله کردن
۱۲ غذا و وقت صبح و روز
۱۳ نام شه دوین
۱۴ اسل جمع اسد یعنی تیرها و
۱۵ طوائ جمع طویل یعنی دراز
۱۶ عن جن غز و با هم
۱۷ شک
۱۸ ای ملک و با برای تعدی
۱۹ و تقصیر کردن
۲۰ تل بروی افکندن
۲۱ رفع نزدیک گردانیدن
۲۲ رقیق الحد ضمیمه شک
۲۳ و تیز
۲۴ التبادات جلاء السیف
۲۵ مثال جلاء کردن
۲۶ مصدر است جمع
۲۷ نطق زمانه زدن آتش
۲۸ معروض ظاهر
۲۹ یقال عرضت الشیء فاعرف
۳۰ ای اظهار و قلمرو
۳۱ بیسته ترسیدن از سمع
۳۲ حول بر پشتن و از

رجزيکه ابوالحکم عمر بن احنس بن شریق ثقفی ازبخت آشفته
در روز غزای احد گفته

<p>إذ جاء ناني حومة القسطل نسقيه من ماء السماء المجل من حادث بالعهد بالصيقل واللاني للأضيات في المنزل</p>	<p>بجاء در زمان جنگ که در کوه کربلا بود</p>	<p>يأمر حبا بفارس معكم يرجو قرانا قاصدا نحونا ما عندنا شيء سوى ما تشرى ذاك الذي يقري ضيوت الوغا</p>
---	---	---

جواب او بعبارة خوب و طرز مرغوب

<p>يا ابن لعين لاح بالارذل كالبرق في المخلوق المسبل بعد فراش الحاجب الاجزل غالية في اكرم المدخل</p>	<p>شبیه مثل برق از کشته</p>	<p>احسا عليك اللعن من جاحد اليوم اعلوك يدي روثق يفري شتون الرأس لا ينثنى ارجوا يذاك الفوز في جنة</p>
---	---------------------------------	--

حکایت غزای خندق و فتح رسول بر حق صلعم

<p>المسبغ المولى العطاء المجزل بالنصر منه على الغواة الجهل جهدا ولو اعملت طاقة مقول منه على سالت ام لما سئل جند النبي وذي البيان المرسل ان كان ذاعقل وان لم يعقل</p>	<p>بجهد و توانی</p>	<p>الحمد لله الجبيل المفضل شكرا على تمكينه لرسوله كمنعمة لا استطيع بلوغها بإله اصبح فضله منظاهرا قد عاين الاحراب من تابتها ما فيه موعظة لكل مفكر</p>
--	---------------------	--

۱۰ ای معظم القطل یعنی معظم
القتال والقسطل بمعنی القباذ ۱۱
قطل و قسطل بمعنی گرد غبار ۱۲
قران بیکه مگر بوستن ۱۳
ثنا بانبیدن و برانگیزتن و جلدی نمودن
۱۴ حادث صدمه ای چیزیکه
تازه عمده بجلاکننده است یعنی لوجلا
است ۱۵ صیقل آنچه آهن روشن کند
که قری بالکسر همانی کردن ۱۶
ضیوت جمع ضیف بمعنی همان ۱۷
خس زانندن سگ و در رفتن و دور شدن
قزم و متعدی از فتح اخسار ای دور کردن
۱۸ قوله بالا رذال ای بالحال الا
زوال ۱۹ علو ته بالیفت ای کینه
شدن جامه مخلوقی جامه کینه ۲۰
اسال فرو گذاشتن جامه ۲۱
قوله یفری رومون الفری بمعنی القطع
یقال فراه یضربه تیغ حد امیسا زد
در زمانه سررا که قطع میسازد سرا
از در میان و باز نیگردد و بعد بریدن
سختو انهای باریک ابرو جسته شده
و نمی آیند بلکه فعل بریدگی تا انتها
میرساند ۲۲ شان در زواب
را به چشم و شد سر شتون جمع ۲۳
بارگشتن ۲۴ فرش الرأس مقام و قفا
یعنی سختو انهای تند ۲۵ اجزل برید
و خسته ۲۶ بفضل بکسر میم صیغه میالو
بسیار فضل کننده یضم میم اسم فاعل کزول
بتر است و معنی دوم بر عایت و تیر الفاقه
۲۷ اسباغ تمام گردانیدن تحت را
بر کسی ۲۸ ایما و ادن و بخشدن ۲۹
اجزال بسیار دادن ۳۰ غواة جمع غلوة
گناه ۳۱ مقول بالکسر زبان ۳۲

حكايت قتل حنی بن خطیب مرد و دکه بزرگ قبائل یهود بود

لَقَدْ كَانَ ذَا جِدِّ وَجَدًّا لِكُفْرِهِ
فَقَلَّدَهُ بِالسَّيْفِ ضَرْبَةً مُحْفِظًا
فَذَاكَ مَا بَ الْكَافِرِينَ وَمَنْ يَكُنْ

فَقِيدًا لَيْتَنِي فِي الْمَجَامِعِ يَعْتَلُّ
فَصَارَ إِلَى قَعْرٍ الْجَحِيمِ يَكْبَسُ
مُطِيعًا لِأَمْرِ اللَّهِ فِي الْخُلْدِ يَنْزِلُ

له قید از قود میخسته کشیدن
له مثل سخت کشیدن
از نضر و ضرب ۱۲
تقلید قلاوه در گردن افکندن
و قلاوه سیف کردن کنیه
از قتل نمودن است ۱۲ -
احتفاظ بخشم آوردن
اراجیف بمع ارجاف

باز نمون اراجیف منافقان صاحب کین در وقت خلیفه ساختن مصطفی و ارجاف

أَلَا بَاعَدَ اللَّهُ أَهْلَ الْبَيْتِ
يَقُولُونَ لِي قَدْ قَلَاكَ الرَّسُولُ
وَمَا ذَاكَ إِلَّا لِأَنَّ النَّبِيَّ
فَسِرْتُ وَسَيَفِي عَلِيَّ عَا تَقِي
فَلَبَّأْتَنِي هَذَا قَلْبًا
أَمِيرًا بِنِ عَمِّي فَأَنْبَأْتُهُ
فَقَالَ أَرِحْنِي أَنْتَ مِنْ دُونِهِمْ

وَأَهْلَ الْأَرَاخِيفِ وَالْبِاطِلِ
فَخَلَاكَ فِي الْخَالِفِ الْخَاذِلِ
جَقَّا كَدُّ مَا كَانَ يَأْتِي عَلَى
إِلَى الرَّاحِمِ الْحَاكِمِ الْفَاضِلِ
وَقَالَ مَقَالَ الْأَخِ السَّائِلِ
يَأْذِحًا فِي ذِي الْحَسَدِ الذَّاغِلِ
كَهْرُونَ مِنْ مَوْسَى وَلَمْ يَأْتِلِ

بالفتح بمعنی خبر دروغ ۱۲
له قالی بالکسر و قلاوه
بالفتح بمعنی دشمنی دشمن
دشمنی از ضرب ۱۲
الخالف المناخر ليقعد ان
له خالی ترک یادی
کنه و در زمانه ۱۲
له پیش ازین چنین
نمیکرد و یا از شن ادبیت
کردن علی چنین سخا باشد
له مشربال زمانه
و پریدن و شیبیدن بخاطر
ای شید دل او ۱۲
و فل یعنی فساد ۱۲
سرد و سرد آمدن چیزی
بسته از انهم ۱۲
بیم الکفر من کفر من کفر
دوس نظار
له
مردانه معتبر و عروزل
باجرمی گویند ۱۲

اظهار انده و ملال زاهل جندل رجدار در وقت نزدیک شدن

قَدْ طَالَ لَيْلِي وَالْحَزِينُ مَوْكَلٌ
وَالنَّاسُ تَعْرُوهُمْ أَمْوَرًا جَبَّةً
فِتْنٌ تَحِلُّ بِهِمْ وَهِنَّ سَوَارِعُ
فِتْنٌ إِذَا نَزَلَتْ بِسَاحَتِ أُمَّةٍ

لِحْدَارِ يَوْمٍ عَاجِلٍ وَ مَوْجَلٌ
مَرْمَدًا قَتَمًا كَطَعِيمِ الْخَذَلِ
يُسْفَى أَوْ أَخْرَجَ كَبَائِسَ الْأَوَّلِ
خِيَقَتِ بَعْدَ بَيْتِهِمْ مَتَابَعِلِ

بیم الکفر من کفر من کفر
دوس نظار
له
مردانه معتبر و عروزل
باجرمی گویند ۱۲

شکایت از طعمه و زبیر رضی الله عنهما و جزاها بالخبر

الفاعل لم يكن والى الظلم متعلق
به و علم الله جلد معترضه بمعنى القم
يعني خدا سيداند که براس من راهي
و توجهي نيست که مرا بطرف ظلم خلق
خدا رساند ۱۲

ان يوفي من الزبير ومن
ظلماتي ولم يكن علم الله

طلحة فيما يسوءني لظون
الى الظلم لي لخلق سبيل

پيام معاوية بن ابي سفيان در اوقات بغ و طغيان

يا ايها القاصد فانك تبليغ قولي فلا تغفل
فان تبليغ القاصد القول عادة مستمرة

الا من ذا يبلغ ما اقول

فان القول يبلغ الرسول

فينع ان يكون فيها ۱۲ عب
محاولة خواستن چيزی و کارش الام

الا يبلغ معاوية بن صخر

لقد حاولت لوتفع الحويك

و ناطحت الاكارم من رجال
هم نصر والنبى وهم اجابوا

و ناطحت الاكارم من رجال

هم الهام الذين لهم اصول

توله خذل بمعنى ترك من النصري
بانصره احد من الناس وان كان رب

هم نصر والنبى وهم اجابوا

رسول الله اذ خذل الرسول

العالمين ناصره حتى كل حين ۱۲
مجاهد با کسی شمشیر زدند ۱۲

تنبأ جالدا الاصحاب عنه

وتاب الحرب ليس له فلول

فل رخنه و كندی فلول جمع ۱۲
وان اي اطلع و انقاد ۱۲

قد انت له ودان انوك كرها

سبيل الغي عندك كما سبيل

اي سبيل اي طريق الغواية يعني
راه شمارا گمراهی است و السبيل الثا

مضى قد كصمتا لهما توار اي

على الاعقاب غيكا طويك

مبتدأ اواز ولى خبره و يمكن ان يكون
بالعكس امكن لا يخفى عليك ان ابا سفيان

اذا ما الحرب اهدب عارضاهما

دا برق عارض منها خييل

صحابي فقط قابل بوا على الاصحاب فنسبت
الى الفرديته و الله سلام مكره ان تصح اصلا

فيوشاك ان يحول الخيل يوما

عليك وانت متجدد قتيك

حسب عقيدة اهل السنة و الجماعة فلندت
القوم في نسبتة هذه القصيدة الى سخر

جواب جواب با عين صواب

المولى ولى الله الذ هو الله و الله و الله
ابن ابى طالب كريم الله و جبهيل اكثر

اصبحت ذا حق تبتى الباطلا

لاوردت شامت الصواهد

اشعارها لا يناسب شانها من الفصيح
فيعلم ان مثل هذه الاشعار عاقبة ۱۲

اصبحت انت يا ابن هند جاهلا

لازمين منكم الكواهد

و سپارفتن ۱۲
فوكذا شتن ۱۲ عارض ابره
در افق ۱۲ خاله برداشتن نشان

تدعين الفا سرايحا رنا بلا

يزد حمون الحرن و الشواهد

بالحق و الحق يزيع الباطلا

هذا لك العام و ذرتي قابلا

عنه حيد و كرميكند با در و غلور
حرب كرميكند مشهور است

صفت لشكر ظفر پيكر

تيفها في عيقل كرده شده ۱۲

كَاسَادٍ غَيْلٍ وَأَشْبَالٍ خَيْسٍ
بِحَيْدِ الصَّرَافِ وَحَزْرِ الرَّقَابِ
تَكِيدُ الْكُدُوبَ وَتُحْزِي الْهَيْبَةَ

غَدَاةَ الْخَيْسِ بِيَبْضِ صَقَالٍ
أَمَامَ الْعَقَابِ غَدَاةَ التَّرَالِ
وَتُرْوِي الْكُعُوبَ دِقَاءَ الْقَدَالِ

۱۰ اشبال جمع شبل بالكسر
شیر ۱۲ غداة یعنی صبح و خیس
یعنی لشکر که آنرا پنج حصه می شوند
یکه مقدمه دوم قلب سوم میمند
چهارم میسر و پنجم ساقه که در عقب
می باشد و قول بیض صفت له ای
الخمیس الذی ہو کائن من مع العینو
المجلاة ۱۲ صقال جمع صقيل
یعنی مصقول صاوان درزش کرم
شده ۲۰ کعبه حزر بریدن و جز بریدن
بشم و غیره ۱۲ هت عقاب علم برگ
العقاب الراهية ۱۲ سیوب
بدول و ترسان ۱۲ کعبه دار
سیراب کردن ۲ کعبه قدال
بالفتح پس سر ۲۹ عیقل جمع
یعنی عار و حیت و عیلت است
جزیل یعنی بسیار صفت فصر و ضم
آن بر ثابت ماقبل است ۱۲
اشمط مردود موسی یعنی
سفید و سیاه سولی ۱۲ کعبه الود
الذی قتل له العین و لم یدرک
ناره یعنی آنکه کینه شده خود در
نیاید ۱۲ کعبه فعل بالضم و قر
شدن نکل بفتحین کعبه کعبه
سمع امرأة تاكل و کعبه عیلت
کعبه غایب زن بی بیار بجزیل
بود از پیرایه دیشوی بود از
سرایه ۱۲ کعبه الامل بیوکان
جمع ارسلان بی شوسه یعنی
بود ۱۲ کعبه کعبه

اظهار خوشنود خوشتر بحسب من از عبدا لغریز بن جادث در صفین

شَرَيْتَ بِأَمْرٍ لَا يُطَاقُ حَفِيظَتُهُ
جَزَاكَ إِلَهُ النَّاسِ خَيْرًا فَقَدْ وَفَّيْتَهُ

حَيَاءٌ وَإِخْوَانُ الْحَقَاطِ قَلِيلٌ
يَدَاكَ بِفَضْلِ مَا هُنَاكَ جَزِيلٌ

یعنی مصقول صاوان درزش کرم
شده ۲۰ کعبه حزر بریدن و جز بریدن
بشم و غیره ۱۲ هت عقاب علم برگ
العقاب الراهية ۱۲ سیوب
بدول و ترسان ۱۲ کعبه دار
سیراب کردن ۲ کعبه قدال
بالفتح پس سر ۲۹ عیقل جمع
یعنی عار و حیت و عیلت است
جزیل یعنی بسیار صفت فصر و ضم
آن بر ثابت ماقبل است ۱۲
اشمط مردود موسی یعنی
سفید و سیاه سولی ۱۲ کعبه الود
الذی قتل له العین و لم یدرک
ناره یعنی آنکه کینه شده خود در
نیاید ۱۲ کعبه فعل بالضم و قر
شدن نکل بفتحین کعبه کعبه
سمع امرأة تاكل و کعبه عیلت
کعبه غایب زن بی بیار بجزیل
بود از پیرایه دیشوی بود از
سرایه ۱۲ کعبه الامل بیوکان
جمع ارسلان بی شوسه یعنی
بود ۱۲ کعبه کعبه

تینام و خوشنود زکمال اندک لال رو شهادت عمار بنی اسر سعا مال

أَلَا أَيُّهَا الْمَوْتُ الَّذِي لَيْسَ تَارِكِي
أَرَاكَ مُضْراً بِالَّذِينَ أُحِبُّهُمْ

أَرْحَمِي فَقَدْ أَفْنَيْتَ كُلَّ خَلِيلِي
كَأَنَّكَ تَنْجُو نَحْوَهُمْ يَدَايِلِي

یعنی عار و حیت و عیلت است
جزیل یعنی بسیار صفت فصر و ضم
آن بر ثابت ماقبل است ۱۲
اشمط مردود موسی یعنی
سفید و سیاه سولی ۱۲ کعبه الود
الذی قتل له العین و لم یدرک
ناره یعنی آنکه کینه شده خود در
نیاید ۱۲ کعبه فعل بالضم و قر
شدن نکل بفتحین کعبه کعبه
سمع امرأة تاكل و کعبه عیلت
کعبه غایب زن بی بیار بجزیل
بود از پیرایه دیشوی بود از
سرایه ۱۲ کعبه الامل بیوکان
جمع ارسلان بی شوسه یعنی
بود ۱۲ کعبه کعبه

حکایت قتل لشکر شام بتیغ ابدار خون اشام

كَأَيِّنْ تَرَكْنَا فِي دِمَشِقٍ وَأَهْلِهَا
وَعَانِيَتِ صَادَا الرِّمَاحِ حَلِيلَهَا
تَبْكُ عَلَيَّ بِعِلِّ لَهَا رَاحَ غَارِيَا
وَمَنْ أَنَا سٌ لَا تَصِيدُ رِجَالَنَا

مِنْ أَشْمَطِ مَوْتُورٍ وَشَمْطَاءِ ثَا كُلِّ
وَأَضْحَتْ بَعْدَ الْيَوْمِ أَحَدَ الْأَرَامِلِ
وَلَيْسَ إِلَى يَوْمِ الْحِسَابِ بِقَافِلِ
إِذَا مَا طَعْنَا الْقَوْمَ غَيْرَ الْمُقَاتِلِ

سفید و سیاه سولی ۱۲ کعبه الود
الذی قتل له العین و لم یدرک
ناره یعنی آنکه کینه شده خود در
نیاید ۱۲ کعبه فعل بالضم و قر
شدن نکل بفتحین کعبه کعبه
سمع امرأة تاكل و کعبه عیلت
کعبه غایب زن بی بیار بجزیل
بود از پیرایه دیشوی بود از
سرایه ۱۲ کعبه الامل بیوکان
جمع ارسلان بی شوسه یعنی
بود ۱۲ کعبه کعبه

دعای مجرب در قضای حاجات مشتمل بر تضرع و مناجات

يَا سَا مَعَ الدُّعَاءِ وَيَا رَافِعَ السَّمَا

وَيَا دَائِمَ الْبَقَاءِ وَيَا وَاسِعَ الْعَطَاءِ

جمع ارسلان بی شوسه یعنی
بود ۱۲ کعبه کعبه

لِيذِي الْفَاقَةَ الْعَدِيمِ

وَيَا عَالِمَ الْغُيُوبِ يَا غَافِرَ الذُّنُوبِ

له ستر یعنی پوشیدن مراد

وَيَا مَا ثَرَّ الْعُيُوبِ يَا كَاشِفَ الْكُرْبِ

مخ کردن ۱۲ له ادره ای کجیف

عَنِ الْمُرْهِيِّ الْكَبِيمِ

از جمله ۲۲ سپهر ۲۲

از جمله ای مصیبت خاموش ۱۲

وَيَا قَاتِلَ الصِّفَاتِ يَا مُخْرِجَ النَّبَاتِ

کظیم خشم فرو خورنده و غیره

وَيَا جَامِعَ الشِّتَابِ يَا مُنْشِئَ الرَّفَاتِ

ارسالت ۱۲ له رفات باضم

مِنَ الْأَعْظَمِ التَّرْمِيمِ

ریزه ریزه ۱۲ له غیث

وَيَا مَنْزِلَ الْغِيَابِ مِنَ الدَّلْجِ الْجَنَابِ

جمع غیث یعنی باران ۱۲ له

عَلَى الْحَزْبِ وَاللِّهَابِ إِلَى الْجَوْعِ الْعِرَابِ

در جمع داغ یعنی ابريقال

مِنَ الْهَرَمِ الرَّزْمِ

سحاب الی و سحاب الی از دلج

بطن کشت زارهای کشته آبر ۱۲

وَيَا خَالِقَ الْبُرُوجِ سَمَاءً بِدَلْفُوجِ

یعنی آب کشیده ادا آب از دریا

مَعَ اللَّيْلِ فِيهِ الْوُلُوجُ عَلَى الصُّبُوحِ الْبُلُوجِ

یکشنبه ۱۲ طه الخنثیت

يُعْنِي سَنَا الشُّجُومِ

المصرع خنثیت جمع ۱۲ له

در آمدن ۱۲

وَيَا قَاتِلَ الصَّبَاحِ وَيَا قَاتِلَ النَّجَاحِ

حزن جمع خنثیت زمین درشت ۱۲

وَيَا مُرْسِلَ الرِّيَّاحِ بِكُورٍ مَعَ التَّوَّاحِ

دماث با کسر جمع ۱۲ له

قَيْشَانِ يَا لَعِيُومِ

عزات جمع عزتان دغری یعنی

بسیج و شام ۱۲

وَيَا مُرْسِي الرُّوَا سِخِ أَو تَادَهَا الشُّوَا

گرسنه ۱۲ له بنزیم ابر

فِي أَرْضِهَا السُّوَا تَحْمِ أَطْوَادَهَا الْبُلُوَا

يقال للسحاب بنزیم لانه

مِنْ صُنْعِهِ الْقَدِيمِ

تیشق بالمطر ۱۲ در زم جمع

سوخ استوار شدن میخها در زمین شود ۱۲

وَيَا هَادِيَ الرَّشَادِ وَيَا مَلِيهَمِ السَّادِ

کردن ۱۲ له بلوج

وَيَا دَارِقَ الْعِيَادِ وَيَا حَيِّي الْبِلَادِ

روغن شدن ۱۲ له

وَيَا قَارِحَ الْعَمُومِ

تقسیم پاشانیدن ۱۲ له

سوخ استوار کردن ۱۲

وَيَا مَنْ يَدِ الْعُوْدِ وَيَا مَنْ يَدِ الْوُودِ

جمع عیم یعنی ابر ۱۲ له

وَمَنْ حَكَمَهُ النَّفُوْدُ فَمَا عِنْدَ الشُّوَا

سوخ استوار کردن ۱۲

تَبَارَكْتَ مِنْ حَلِيمِ

میخ ۱۲ له الواد جمع

سوخ استوار شدن میخها در زمین شود ۱۲

وَيَا مُطَلِقَ الْأَسَدِ وَيَا حَارِبَ الْكَسَدِ

طود کوه بزرگ استوار ۱۲

وَيَا مُعْنِيَ الْفَقِيرِ وَيَا غَاذِي الصَّغِيرِ

۱۲ له تمیر من صنع ارجع

وَيَا شَافِي السَّقِيمِ

له من یرسی المقوم

بر درنده ۱۲

من یرسی الرواسخ ۱۲ له

وَيَا مَن يَهْ اجْتَرَا زِي وَيَا مَن يَجْتَرَا	من الدليل الخازي الافات المرار
اعذني من الهوم	گراي ۱۲
وَمِنْ جَنَّةٍ وَائِسٍ لِدِكْرِ الْعَادِ	لِلْقَلْبِ عَن مَقْسٍ وَمِنْ شَرِّ نَفْسٍ
وَسَيِّطَانَهَا الرَّجِيمِ	وَالْأَفْرَاجِ وَالْعَشَائِشِ مِنَ الطَّعْمِ وَالرَّيَا
تَقَدَّسَتْ مِنْ عَلِيمٍ	فَبَاعَنَهُ مِنْ مَنَاصٍ لِعَبْدٍ وَلَا خَلَاصِ
وَيَا مَالِكَ النَّوَاصِي لِلْبَطْعَاتِ الْعَوَا	بِمَا هُوَ عَلَيْهِ قَاضٍ مِّنْ أَحْكَامِ الْمَوَاضِي
بِمَاضٍ وَلَا مَقِيمٍ	تَعَالَيْتَ مِنْ حَكِيمٍ
وَيَا مَن بِنَا يَجِيْطُ وَعَنَا لَأَذَى يَمِيْطُ	وَمَنْ مَلِكُهُ الْبَسِيْطُ وَمَنْ عَدْلُهُ الْقَسِيْطُ
عَلَى الْبِرِّ وَالْأَسِيْمِ	وَيَا قَائِمِ الْخَطُوطِ بِأَخْصَابِهِ الْخَفِيْطِ
بِعَدْلِ مِنَ الْقُسُومِ	وَيَا مَنْ هُوَ السَّمِيْعُ وَمَنْ عَزَّ الرَّفِيْعُ
وَيَا مَنْ حَنَافًا سَخَّرَ مَا قَدَّحًا وَسَوَّمِ	مِنْ الظَّالِمِ انْعَشُوْا
مِنْ مَنِّهِ الْعَظِيْمِ	وَيَا مَنْ كَفَى وَبَلَغَ مَا قَدَّ كَفَى وَأَفْرَغَ

۱۰ اجتر از ما خود از جزئی قطع
 ۱۱ علی حدیگی من از ذلت در سوا یتما
 ۱۲ جلد آفات و مصائب بد و ادست
 ۱۳ اعازة پناه داون یعنی هر از
 ۱۴ غوم در پناه دار ۱۳ فراموش
 ۱۵ گرداننده ای در پناه دلبر از شرین
 ۱۶ وائس که برایک از ان مر از یاد کردن
 ۱۷ معاد در فراموشی می اندازد ۱۲
 ۱۸ افساد سخت دل کردن ۱۳
 ۱۹ المعاش مایعاش به من الطام
 ۲۰ والملا بس ۱۲ مواشی چهار پاره
 ۲۱ ک فرخ بچ مرغ افراخ جمع ۱۳
 ۲۲ عش بالضم آشیانه عشاش
 ۲۳ بالکسر جمع در یاش جمع ریش یعنی
 ۲۴ پزندگان و بختن لباس فاخر ۱۱
 ۲۵ مناص جائے ریز از لوص یعنی
 ۲۶ باز پس شدن و گریختن ۱۳
 ۲۷ استعاض عوض خواستن و عوض
 ۲۸ جستن ۱۲ و مواضی جمع ماض یعنی
 ۲۹ التافذ ۱۲ لخط نگریتن بد
 ۳۰ نبال چشم ۱۲ احصا احاطه و ضبط
 ۳۱ کردن حفیظ یعنی محفوظ ۱۲
 ۳۲ قسم جمع بالفتح مصدر
 ۳۳ لا القم بالکسر یعنی نصیب الجز
 ۳۴ من التخی انقسام و جمع ۱۲
 ۳۵ حو بخشیدن و عطا کردن
 ۳۶ و اسباغ تمام گردانیدن نعمت
 ۳۷ ابرسی ۱۲ تسویغ و ا
 ۳۸ داشتن در و آکردن عطا ۱۳
 ۳۹ بیط زمین واسع ای
 ۴۰ ملک در تمام روی زمین
 ۴۱ است ۱۲

۱۲ گراي
 ۱۳ فراموش
 ۱۴ گرداننده
 ۱۵ معاد
 ۱۶ افساد
 ۱۷ المعاش
 ۱۸ والملا
 ۱۹ ک
 ۲۰ عش
 ۲۱ بالکسر
 ۲۲ مناص
 ۲۳ باز پس
 ۲۴ جستن
 ۲۵ التافذ
 ۲۶ نبال
 ۲۷ کردن
 ۲۸ قسم
 ۲۹ لا القم
 ۳۰ من التخی
 ۳۱ حو
 ۳۲ و اسباغ
 ۳۳ ابرسی
 ۳۴ داشتن
 ۳۵ بیط
 ۳۶ ملک
 ۳۷ است

وَيَا قَلْبًا الضَّعْفَ وَيَا مَعْرَةَ اللَّيْبِ

تَبَارَكْتَ مِنْ لَطْفِ رَحِيمِنَا وَرُونَ

۱۵ ای حذر کردن

از موت نافع نیست که از

موت برائی بکسی صورت

نیست ۱۲ کشتین

از نفر ۱۲ اغشار

در پوسانیدن عشیان در

آمون از سمع ۱۲

عصوم نگه داشتن ۱۲

مجال بالکسر الاخذ بالعفو

والکبیر جزاء الکائین

الطلق علیه لفظ کید المثلثا

کلمه و علی بنده الصنعة

ما وقع فی القرآن فمن ترجم

بذا اللفظ بالمرکز فقد اخطا

لان تعانے بری عن المکر

جميع صفات الماکین

۱۲ محمد عبدالحق السمارقزی

۱۵ فعال بالفتح کرم

ولیکوی ۱۲ ک اجارة

پناه دادن ۱۲

خوف و ترس و ترسانیدن

۱۵ اصحاب یارساق

۱۲ مناد لته بسی

و ادن ۱۲ الله ادکار

بیاد آوردن ۱۲

بذا امکان نزیه و انزاهت

البدن من السور ۱۲

لغوب بالضم مادگی و

ماده شدن ۱۲

کل امر بایک من غیر

تعب فهو منی استعملوا

برای یک حاصل شود به رخ و

تعب ۱۲

خَيْرِنَا كَرِيمٍ

وَيَا مَنْ قَضَى بِحَقِّي عَلَى نَفْسِ كُلِّ خَلْقٍ

مِنَ الْمَوْتِ وَالْحَتُّومِ

تَرَانِي وَلَا أَدَاكَ وَلَا رَبِّي سِوَاكَ

بِتَوْفِيقِكَ الْعَصُومِ

وَيَا مَعْدِنَ الْجَلَالِ فَالْخَيْرِ وَالْجَمَالِ

تَعَالَيْتَ مِنْ شَرِّ حَيْمٍ

أَجْرَتِي مِنَ الْجَحِيمِ وَمِنْ هَوْنِهَا الْعَظِيمِ

وَمِنْ عَيْشِهَا الدِّمِيمِ مِنْ حَرِّهَا اللَّعِيمِ

وَمِنْ مَاءِهَا الْكَبِيمِ

وَأَصْبَحْتَنِي الْقُرْآنَ دَأَسْتَنِي الْجَنَانَ

إِلَى جَنَّةِ النَّعِيمِ

إِلَى نِعْمَةٍ وَلَهُوَ بِغَيْرِ اسْتِمَاعٍ لَعُوٍ

سَقِيمٍ وَلَا كَلِيمٍ

إِلَى الْمَنْظَرِ النَّزِيهِ الَّذِي لَا لُغُوبَ فِيهِ

ذَوِي الْمَدْحِ خَلِ الْكَرِيمِ

إِلَى مَنْزِلِ تَعَالَى يَا أَحْسَنَ قَدَاتِلَا

قَدْ خُفَّ بِالنِّسِيمِ

وَقَاةٌ بِكُلِّ أَفْقٍ فَمَا يَنْفَعُ التَّوْفِي

فَقَدْ تَنَّى إِلَى هَذَاكَ وَأَوْعَيْتَنِي رَدَاكَ

وَذَا الْكَيْدِ وَالْمِحَالِ ذَا الْمَجْدِ الْفَعَالِ

وَمِنْ عَيْشِهَا الدِّمِيمِ مِنْ حَرِّهَا اللَّعِيمِ

وَأَصْبَحْتَنِي الْقُرْآنَ دَأَسْتَنِي الْجَنَانَ

إِلَى جَنَّةِ النَّعِيمِ

إِلَى نِعْمَةٍ وَلَهُوَ بِغَيْرِ اسْتِمَاعٍ لَعُوٍ

سَقِيمٍ وَلَا كَلِيمٍ

إِلَى الْمَنْظَرِ النَّزِيهِ الَّذِي لَا لُغُوبَ فِيهِ

ذَوِي الْمَدْحِ خَلِ الْكَرِيمِ

إِلَى مَنْزِلِ تَعَالَى يَا أَحْسَنَ قَدَاتِلَا

قَدْ خُفَّ بِالنِّسِيمِ

وَذَا الْكَيْدِ وَالْمِحَالِ ذَا الْمَجْدِ الْفَعَالِ

وَمِنْ عَيْشِهَا الدِّمِيمِ مِنْ حَرِّهَا اللَّعِيمِ

وَأَصْبَحْتَنِي الْقُرْآنَ دَأَسْتَنِي الْجَنَانَ

إِلَى جَنَّةِ النَّعِيمِ

إِلَى نِعْمَةٍ وَلَهُوَ بِغَيْرِ اسْتِمَاعٍ لَعُوٍ

سَقِيمٍ وَلَا كَلِيمٍ

إِلَى الْمَنْظَرِ النَّزِيهِ الَّذِي لَا لُغُوبَ فِيهِ

ذَوِي الْمَدْحِ خَلِ الْكَرِيمِ

بَدَا أَوْلَىٰ خَلْقٍ أَرْزَأَقِنَا | وَقَدْ كَانَ أَرْوَاحُنَا فِي الْعَدَا

ذم جمع که بنفی حشر قائلند پندارند که حکیم کاملند

قَالَ الْمُنَجِّمُ وَالطَّبِيبُ كَلَامُنَا | لَنْ يَحْشُرَ الْأَمْوَاتُ قَلَّتْ إِلَيْكُمَا

إِنَّ صَحَّ قَوْلُكُمَا فَلَسْتُ بِخَاسِرٍ | إِنَّ صَحَّ قَوْلِي فَالْخَسَارُ عَلَيْكُمَا

تنبيه بزوال زمان و فناء جهان

مَا الدَّهْرُ إِلَّا يَقْطَعُهُ وَنَوْمٌ | وَلَيْلَةٌ بَيْنَهُمَا وَيَوْمٌ

يَعِيشُ قَوْمٌ وَيَمُوتُ قَوْمٌ | وَالدَّهْرُ قَاضٍ مَا عَلَيْهِ لَوْمٌ

بیان امتزاج شهید دهر بزهر از دو واج لطف او بقهر

أَنَا بِالدَّهْرِ عَلِيمٌ وَأَبْوَالُ الدَّهْرِ أَمَةٌ | لَيْسَ يَأْتِي الدَّهْرُ يَوْمًا بِسَرٍّ وَرَفِئَةٍ

وَإِذَا سَرَّكَ يَوْمًا فَغَدًا يَا تَيْكَ هَمَةٌ

مذمت دنیا که دام فریب و کان اسیب است

فَمَنْ يَجْهَدِ الدُّنْيَا يَعْشِيسُ سِرَّةً | فَسَوْفَ لَعْرِي عَنْ قَلِيلٍ يَلُومُهَا

إِذَا أَقْبَبْتَ كَانَتْ عَلَى الْمَرْءِ فِتْنَةٌ | وَإِنْ أَدْبَرْتَ كَانَتْ كَثِيرًا هُمُومًا

امر بشکر نعم ذوالجلال و بیان انتهای هر کمالی بزوال

إِذَا كُنْتَ فِي نِعْمَةٍ فَادْعُهَا | فَإِنَّ الْمَعَاصِيَ تَزِيلُ النِّعَمَ

وَخَافِظْ عَلَيْهَا بِشُكْرِ الْإِلَهِ | فَإِنَّ الْإِلَٰهَ شَدِيدٌ النِّقَمِ

فَأَيْنَ الْقُرُونُ وَمَنْ حَوْلَهُمْ | تَقَالُوا جَبِينًا وَرَبِّي الْحَكَمُ

وَكَنْ مُوسِرًا سَلْتًا أَوْ مَعْسِرًا | فَمَا تَقْطَعُ الْعَيْشَ إِلَّا بِهِمْ

له یعنی او تعالی رزق
ما پیش ازنا پیدا کرد
ایکما اسم فعل بمعنی دور
شویه ۱۲ له یعنی اگر
قول شما بالفرض صحیح است
پس دران صورت بهم
نیگویی کردن دنیا اعمال
بجا آوردن موجب خساره
نیت لیکن اگر قول من
درست شده پس خساره
تمام شمارا خواهد شد
و این حسب عقیده ایشان
گفته در نه کلمه شک که
لفظ آن است از مسلمان
هرگز صحیح نیست ۱۲ له
رعایه نگا برداشتن از
فتح ۱۲ له نعم
جمع نفقه کینه ۱۲ له
قرود جمع قرن اول یک
روزگار ۱۲ له و بتمند
شویا تنگ دست پس
قطع عیش نخواهی کرد مگر
بغم و رنج ۱۲ ۱۲

حِلَاوَةٌ دُنْيَاكَ مَسْمُومَةٌ
 فَحَامِدُ دُنْيَاكَ مَذْمُومَةٌ
 إِذَا تَمَّ أَمْرُ دُنَا تَقْصُصُهُ
 وَكَمْ قَدَرٍ دَبَّ فِي عَقْلِيهِ ^{تزیب شود ۱۲}

فَلَا تَأْكُلِ الشَّهْدَ إِلَّا لِاسْمِ
 فَلَا تَكْسِبِ الْحَمْدَ إِلَّا بِذَمِّ
 تَوَقَّعْ زَوْالًا إِذَا قِيلَ قَمِ
 فَلَمْ يُشْعِرِ النَّاسَ حَتَّى هَجَمَ

له حلاوة شیرینی مطعومات
 ولذا اند دنیا شنیده شده اند گشتند
 بزهر آمیخته شده است پس خوشبخت
 آن مگر مخلوط بزهر یعنی عیش آن
 از مصیبت جدا نیست ۱۲
 تم صیغه ماضی است یعنی دقتیکه
 گفته شود که این چیز تمام شد
 زوالش را توقع کن ۱۲

نصیحت خلاصه انام حسین علیہ السلام

تَنْزَهُ عَنِ مَصَادِقَةِ اللِّئَامِ
 وَلَا تَكُ وَاثِقًا بِالذَّهْرِ يَوْمًا
 وَلَا تَحْسُدْ عَلَى الْمَعْرُوفِ قَوْمًا
 وَثِقْ يَا لَلَّهِ رَبِّكَ ذِي الْمَعَالِي
 وَكُنْ لِلْعِلْمِ ذَا طَلَبٍ وَبِحَثِّ
 وَبِالْعَوْرَاءِ لَا تَنْطِقْ وَلَكِنْ
 وَإِنْ خَانَ الصَّدِيقُ فَلَا تَخْنَهُ
 وَلَا تَحْمِلْ عَلَى الْإِخْوَانِ ضِعْفًا ^{بینه ۱۲}

وَأُمِّ بِالْكَرَامِ بَنِي الْكَرَامِ
 فَإِنَّ الدَّهْرَ مَنْحَلٌ التَّظَامِ
 وَكُنْ مِنْهُمْ تَنَلُ دَارَ السَّلَامِ
 وَذِي الْأَلَاءِ وَالنَّعَمِ الْحَسَامِ
 وَنَاقِثٌ فِي الْحَلَالِ وَفِي الْحَرَامِ
 بِمَا يَرْضَى الْإِلَهَ مِنَ الْكَلَامِ
 وَدُمْ يَا بِحِفْظِ مَنِّكَ وَبِالذَّمَامِ
 وَعُدَّ بِالصَّفْحِ تَنْجُ مِنَ الْأَشَامِ ^{بازازان آنرا صفت کن ۱۲}

در غفلت آمد و در بنی شعوری
 ناگاه غلبه آورد و بپایب بزم فتن
 و هجوم ناگاه در آمدن یقال عجم
 علیه ای انتهی الیه بعتت ۱۲
 مصادقه دوستی و با هم دوستی
 کردن و نام جمع لئیم ناکس و کینه
 ۱۲ امام فرود آمدن ۱۲
 مناقش استقصا شمار
 کردن و بار یکی نمودن در حجاب
 و محاصمت نمودن ۱۲
 انحلال جدا شدن و شکستن نظم
 ای انتظام زمانه شکسته شد
 تا بل شوق نیست ۱۲
 عوراء غت زشت ۱۲
 دوست خیانت کند پس آن خیانت
 باد کن ۱۲ صفتی که در سخن
 و عفو کردن کسی که گنجه لغت یاد
 و عفو کردن کسی که گنجه لغت یاد

بیان نقاست احسان نزد کریم و خاستان نزد لئیم

أَرَى الْإِحْسَانَ عِنْدَ الْحَرْدِ يَنَّا
 كَقَطْرِ صَارٍ فِي الْأَصْدَانِ دُرًّا

وَعِنْدَ الْقَيْنِ مَنَقِصَةٌ ذَمًّا
 وَفِي سِدْقِ الْأَفَاعِي صَارَ سَمًّا

و عین احسان در نزد
 و عین احسان در نزد

نفی احتیاج بسؤال زاهل کرم و ارباب کمال

وَإِذَا طَلَبْتَ إِلَى كَرِيمٍ حَاجَةً

فَلِقَادُهُ يَكْفِيكَ وَالتَّسْلِيمُ

کافی است از بیان حاجت یعنی
 بیان حاجت میرت ۱۲ ۱۲

وَإِذَا رَأَاكَ مُسَلِّمًا ذَكَرَ الَّذِي	حَمَلْتَهُ فَكَانَتْهُ مَلْرُومٌ
ای لا تظهور	نهی از گفتن اسرار یا غیر کرام و ابرار
لَا تُودِعُ السِّرَّ إِلَّا عِنْدَ ذِي كَرَمٍ	وَالسِّرُّ عِنْدَ كِرَامِ النَّاسِ مَكْتُومٌ
وَالسِّرُّ عِنْدِي فِي بَيْتٍ لَهُ عَلَقٌ	تَنَاصَعَ مِقْتَاحُهُ وَالْبَابُ مَخْتُومٌ
نهی از ستم در وقت اقتدار و تحویف از دعای مظلوم در شب قرار	
لَا تَطْلِمَنَّ إِذَا مَا كُنْتَ مُقْتَدِرًا	فَالظُّلْمُ مَوْتَعَةٌ يَفُضُّ إِلَى التَّدَامِ
فَأَحْذَرُ مِثِّي مِنَ الْمَظْلُومِ دَعْوَتُهُ	كَيْلَا يَصِيبَ سَهَامُ النَّيْلِ فِي الظُّلْمِ
تَنَامُ عَيْنُكَ وَالْمَظْلُومُ مُنْتَبِهٌ	يَدْعُو عَلَيْكَ وَعَيْنُ اللَّهِ لَمْ تَنَمْ
منع هراس فتنه خیز و نھی هزل علما و انگیز	
لَا تَمْزِجَنَّ الرِّجَالَ إِنْ مَزَّحُوا	لَمَّا رَقَوْمًا تَمَّازَ حُوا سَلِيمُوا
فَأَجْرُ جُرْحِ اللِّسَانِ تَعْلِمُهُ	وَدَيْتَ قَوْلٍ يَسِيدُ مِنْهُ دَمٌ
بیان مراسم اخوت و معالم فتوت	
أَخُوكَ الَّذِي إِنْ أَجْمَضْتِكَ هَلَبَةً	مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَبْرَحْ لَهَا الدَّهْرُ وَاجِمًا
وَلَيْسَ أَخُوكَ بِالَّذِي إِنْ تَشَعَّبَتْ	عَلَيْكَ أُمُورٌ ظَلَّ يَلْحَاكَ لَا يَبًا
اظهار تاسف و پشیمانی در افتد ام ارکان مسلمانانی	
لَيْبِكَ عَلَى الْإِسْلَامِ مَنْ كَانَ بَالِيًا	فَقَدْ تَرَكْتَ أَرْكَانَهُ وَمَعَالِمَهُ
لَقَدْ ذَهَبَ الْإِسْلَامُ إِلَّا بِقِيَّةٍ	قَلِيلٍ مِنَ النَّاسِ الَّذِي هُوَ لَازِمُهُ
رجزان زن از رده که شکوه شوهر مجید بر برد	

له تخمین بجنه تکلیف
 ۱۲ ای ایداع و دلیعت
 نبادون ۱۲ که مخوم
 هر کرده شده ۱۲
 مرقع چراگاه ۱۲
 مزج ظرافت و خوش طبعی
 کردن ۱۲ و الاسم المزاج
 ۱۲ جیض غلبه کردن
 یق جیضه و اجفیه غلب
 غلبه ۱۲ که لم یبرح
 ای لم یزل ۱۲
 ای بسبب آن حادثه
 از کثرت غم طاقت
 کلام کردن ندارد ۱۲
 الواجم الذی
 اشتار حزنه حتی اسرک
 عن العلام از دجوم
 بعضی خاموش شدن
 از اندوه و خشم ۱۲
 ۹ شعب پرانگه
 شدن ۱۲
 بحولامت کردن ۱۲

زَوْجِي كَرِيمٌ بَعْضُ الْحَارِمَا	يَقْطَعُ لَيْلًا قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا
وَيُصِيحُ اللَّاهِرَ لَدَيْنَا صَائِمًا	وَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَكُونَ اثِمًا

لَآ أَنَّهُ يُصِيحُ لِي مَرَاغِمًا	خوش عیش ۱۲
------------------------------------	------------

جواب گفتن شوهر بالفاظ چون گوهر	خوش عیش ۱۲
--------------------------------	------------

لَا أَصْبِحُ اللَّاهِرَ مِنْ هَائِمًا	زینت	وَلَا أَكْفُونُ بِالنِّسَاءِ نَاعِمًا
لَا بَلَّ أَصْلِي قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا		فَقَدْ أَحْكُونُ لَلذُّ نُوْبٍ لَا زِمًا

يَا لَيْتَنِي نَجَوْتُ مِنْهَا سَالِمًا	
---	--

حکم کردن حیدر بروفق شرع ازهر	روشن ۱۱
------------------------------	---------

مَهْلًا فَقَدْ أَصْبَحْتَ فِيهَا اثِمًا	لَكَ الصَّلَاةُ قَاعِدًا أَوْ قَائِمًا
ثَلَاثَةٌ تُصْبِحُ فِيهَا صَائِمًا	وَرَابِعٌ تُصْبِحُ فِيهَا طَائِمًا
وَلَيْلَةٌ تَخْلُودُ فِيهَا نَاعِمًا	مَا لَكَ أَنْ تَسْكِرَهَا مَرَاغِمًا

ترغیب نفس بجلادت که منتهی است بکمال سعادت

أَتَصْبِرُ لِلْبُلُوِي عِرَاءً وَجِسْبَةً	فَتَوْجِرُ أَدَّ تَسْلُوسًا لَهَا سِحْبَةً
خَلِقْنَا رَجَالًا لِلتَّجْلِيدِ وَالْأَسْبَهُ	وَتِلْكَ الْغَوَا فِي نَدْبَتِنَا زَامَاتِهِ

مرثیه ابوطالب و مدح او بمناقب	
-------------------------------	--

أَبَا طَالِبٍ عِصْمَةَ الْمُسْتَجِيرِ	وَعَيْنِكَ الْمَحْمُولِ وَنُورِ الظَّالِمِ
لَقَدْ هَدَى فَهْدَكَ أَهْلَ الْحَقَائِدِ	وَتَنَا كُنْتَ لِلْمُطْفَى حَتَّى عَمِّ

خطاب فاطمه برای طهارت و تقیه بینو آله یکی زاسب بوده در نزول هدیاتی

۱۲ له عوم معنی حرام محارم جمع ۱۲
 ۱۳ مراغمة جدائی و علیحدگی کردن
 و ما ز یکدیگر ناخوش شدن يقال برانهم
 نایند هم و بجز هم ۱۲ ق ۱۳ هم
 و همان شیفته دل شدن بدوستی
 و سرگشتگی از عشق از ضرب ۱۲
 برای تو روانیست که آزار نرود خود
 داری و از آن علیحد و جدائی ۱۲
 ۱۴ ای صبر میکنی بر مصیبت نرض
 حصول ثواب و بطور شکیداری حکم
 قضایس ثواب داده شوی یا مثل
 بهائتم و چو پانگان فراموشی غم
 میکنی یعنی مثل بهادران در اول
 مرتبه صبر باید کرد که در آخر خود صبر
 خواهد شد مادی و بلا مصیبت
 و عزا شکیداری و صبر نمودن ۱۲
 ۱۵ اخبته بالکسر وقع الاجر
 ۱۶ سلوخرند و بے غم شدن
 فراموش کردن ۱۲
 بهادری کردن و تکلیف برداشتن
 يقال تجلد ای تکلف ۱۲
 ای اندوه ۱۲
 زان سیند که بفره حسن خود بی نیاز
 باشد و قال فی القاموس الغائبة
 المارة تطاعت الا تطيب
 سبب رفوق الله
 و بوزان امرت کلا فی القاموس
 ۱۷ لکن لعل خشک سال رنگی محول
 جمع ۱۲

فَاطِمَةُ بِنْتُ السَّيِّدِ الْكَرِيمِ قَدْ جَاءَنَا اللَّهُ بِذَلِكَ الْيَتِيمِ مَوْعِدًا فِي جَنَّةِ النَّعِيمِ مَنْ يَسْلِمِ الْبُخْلَ يَعْشِ سَلِيمًا يَهْوَى بِهِ فِي وَسْطِ الْبُحِيمِ	بِنْتُ نَبِيِّ لَيْسَ بِالزَّنِيمِ مَنْ يَرْحَمُ الْيَوْمَ فَهُوَ رَحِيمٌ حَرَمَهَا اللَّهُ عَلَى اللَّيْمِ وَصَاحِبِ الْبُخْلِ يَقِفُ ذَمِيمٌ شَرَابَةُ الصَّيْدَانِ وَالْحَبِيمِ
--	--

له زینم کسی کہ نشانه
باشد در بدی ۱۲ ق ۱
الذی حرّمها فهو صفة ونقطة
الذی محذوف واللاطف تقع
صفة لان الجحامة فی حکم النکرة
۱۱ ق ۱ وسط الشئ حرکت
ما بین طرفیه و اذا سلکت
کان نظر قاف ۱۲ ق ۱
ترجم خواهم داد در راه خدا
دادن را بر خراج خیال خود
۱۱ ق ۱ اشبال جمع شبل بالنسبة
بجیر شبر ۱۲ ق ۱ اعتبار
ناگاه گشتن ۱۲ ق ۱
یا حاصل کرد عزت کسیکه
صبر کننده است بر نعمت
خود ۱۲ ق ۱ سیم بهره
و حصه ۱۲ ق ۱
کل جبار غنیم من
الکفار ۱۲ ق ۱

هَذَا صِرَاطُ اللَّهِ مُسْتَقِيمٌ

جواب گفتن فاطمه بصدای صواب پذیرفتن نصیحت بتوقع ثواب

إِنِّي أُعْطِيهِ وَلَا أَبَايَ أَمْسُوا جِياعًا وَهُمْ أَشْبَالِي	وَأُوْتِرُ اللَّهَ عَلَى عِيَالِي أَخْضَرُهُمْ يَغْتَلُّ بِأَغْتِيَالِي
--	--

لِلْقَاتِلِ الْوَيْلُ مَعَ الْوَيْلِ

دم زدن از علوهمت و افتخار و شکایت از افلاس و افتقار

أَصْنَحْتُ بَيْنَ الْهُومِ وَالْهِمَمِ طُوبَى لِمَنْ نَالَ قَدْرَ هِمَّتِهِ	هُومٌ عَجْزٌ وَهَيْبَةُ الْكَرَمِ أَوْ نَالَ عَزَّ الْقُنُوعِ بِالْقِسَمِ
--	--

مباهات بقرابت بنی و مفاخرت بر مردم اجنبی

لَقَدْ عَلِمَ الْإِنْسَانُ بِأَنَّ سَهْمِي وَأَحْمَدُ النَّبِيِّ أَخِي وَصِهْرِي وَأِنِّي قَائِدٌ لِلنَّاسِ طَرًا وَقَاتِلٌ كُلِّ حِدْدٍ يَدِ رَيْسِي	مِنَ الْإِسْلَامِ يَفْضُلُ كُلَّ سَهْمِي عَلَيْهِ اللَّهُ صَلَّى وَابْنُ عَمِّي إِلَى الْإِسْلَامِ مِنْ عَرَبٍ وَجَمْعِي وَجَبَّارٍ مِنَ الْكُفَّارِ ضَمْمِي
--	---

وَفِي الْقُرْآنِ أَلْمَثَلُ مَا كُنَّا
 نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَدِّسُوا لَنَا
 الْأَسْمَاءَ لَا يَلْتَمِسُونَ
 عَلَيْهِمْ مَوْلًى مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ
 اللَّهَ الْغَيْبُ إِنَّهُمْ غَوًى
 اللَّهُ يَخْتَارُ مَا يُؤْتِيهِ الْغَيْبُ
 لَا تَمْتَدُّ بِأَبْصَارِهَا
 وَلَا يَسْأَلُ عَنْهَا شَيْئًا
 وَلَا يُخَبَّرُ بِهَا إِنَّهُ عَلِيمٌ
 بِذَاتِ السُّرُورِ

وَأَوْجِبَ طَاعَتِي قَرْضًا
 بِعَزْمٍ كَذَلِكَ أَنَا أَخُوهُ
 وَذَلِكَ إِسْمِي وَأَخْبَرَهُمْ
 بِهِ بَعْدَ يُرْحَمَهُ وَإِسْلَامِي
 وَسَابِقَتِي وَرُحْمِي مَنْ
 يَلْتَقِ الْإِلَهَ غَدًا يَظْلَمُنِي
 لِحَاجِدِ طَاعَتِي وَمُرِيدِ
 هَضْبِي يُرِيدُ عَدَاوَتِي مِنْ
 غَيْرِ حُرْمِي

۱۱ لازم کردوستی من بر شما
 ۱۲ غیر بخرم موضع ثلثه
 امیال من الحقیقه بین الحرمین
 ۱۳ پس که ام کس از شما
 برابری من می کند در حصه من
 ۱۴ جود منکر شدن با علم
 از فتح بضم چیزی از حق کسی
 باز شکستن و کم کردن از حق
 کسی دستم کردن و شکستن چیزی
 ۱۵ سفاه با نفتح سبکی
 و نازانی ۱۲ دعا مار بالکر
 ستون خانه دعائکم جمع ۱۲
 ۱۳ زیارت نامیکند جبرئیل
 علیه السلام که وحی در خانه
 مامی آورد ۱۴ الشد و مایشربه ۱۲
 فوض بکاره در آمدن و
 غزوات شدائد و کربیه سختی
 حرب ۱۲ قوی جمع
 قوه ۱۲ و مرار جمع مریره سن
 دراز سخت تافته درس محکم
 تافته و ابرام استوار کردن
 ۱۵ افاة برانیدن و
 فرخ ولد الطائر و پیام
 جمع هاسته راس کل شیء
 ۱۶ ق غادیه سواران
 ۱۳ حیدر خمیس بریند
 ۱۷ شمش از که فهو صیغه
 ۱۸ لشکر که شیخ فوج
 داشته باشد ۱۲

مفاخرت بناقب حشمت اثر در مجلس میرالمؤمنین عمر

اللَّهُ الْكَرِيمُ بِنَصْرِ نَبِيِّهِ
 وَبِنَا عَزَّ نَبِيَّهُ وَكِتَابَهُ
 وَيُزَوِّرُنَا جِبْرِيلُ فِي آيَاتِنَا
 فَتَكُونُ أَوَّلَ مَسْتَجِلِّ حِلَّةِ
 نَحْنُ الْخِيَارُ مِنَ الْبَرِيَّةِ كُلِّهَا
 الْخَائِضُونَ غَمْرَاتِ كُلِّ كَرِيمَةٍ
 وَالْمُيَرَّمُونَ قُوَى الْأُمُورِ بَعِيرَةٍ
 فِي كُلِّ مَعْرَكَةٍ تُطِيرُ سَيُوفَنَا
 إِذَا لَتَنَعْنَا مَنْ أَرَدْنَا مَنَعَهُ
 وَتُرَدُّ غَادِيَةُ الْخَمِيْسِ سَيُوفَنَا

وَبِنَا أَقَامَ دَعَائِمَ الْإِسْلَامِ
 وَأَعَزَّنَا بِالنَّصْرِ وَالْإِقْدَامِ
 بِفَرَائِضِ الْإِسْلَامِ وَالْأَحْكَامِ
 وَحَرَّمَ تِلْكَ كُلَّ حَرَامٍ
 وَنِظَامُهَا وَزِمَامُ كُلِّ زِمَامٍ
 وَالضَّامِنُونَ حَوَادِثَ الْآيَاتِ
 وَالنَّاقِضُونَ مَرَايِرَ الْأَبْرَامِ
 فِيهَا الْجَبَّاحِمَ عَنْ فِرَاحِ اللَّهِ
 وَتَجُودَ بِالْمَعْرُوفِ لِلْمُعْتَمِ
 وَتَقْيِيمَ رَأْسِ الْأَصْيَدِ الْقَهْقَامِ

۱۱ شد و مایشربه ۱۲
 فوض بکاره در آمدن و
 غزوات شدائد و کربیه سختی
 حرب ۱۲ قوی جمع
 قوه ۱۲ و مرار جمع مریره سن
 دراز سخت تافته درس محکم
 تافته و ابرام استوار کردن
 ۱۵ افاة برانیدن و
 فرخ ولد الطائر و پیام
 جمع هاسته راس کل شیء
 ۱۶ ق غادیه سواران
 ۱۳ حیدر خمیس بریند
 ۱۷ شمش از که فهو صیغه
 ۱۸ لشکر که شیخ فوج
 داشته باشد ۱۲

شکوة از ریاب نفاق واصحاب شفاق

أَطْلَبُ الْعُدَاةَ مِنْ قَوْمِي وَقَدْ جَهِلُوا
 حَيْلُ الْأِمَامَةِ مِنْ بَعْدِ أَحْمَدِنَا
 لَا فِي نَبِيِّتِهِ كَانُوا ذَوِي قَدَرٍ
 لَوْ كَانَ لِي جَائِزًا سَرَحَانُ أَمْرِهِمْ

ای قبل العذر منهم اقم لهم معذرتهم

فَرَضَ الْكِتَابُ وَنَالُوا كُلَّهُ مَأْخُومًا
 كَالَّذِي وَعَلَقَتِ التَّكْرِيْبُ وَالْوَدْمَا
 وَلَا دَعَا بَعْدَهُ الْأَوْلَا ذِمَّتَهُ
 خَلَفْتُ قَوْمِي وَكَانُوا أُمَّةً أُمَّمًا

رجز در شان حارث بن صهه انصاری و مدح او بکمال محبت و فداکاری

لَا هَمَّ إِلَّا الْحَارِثُ بْنُ صَهِّةٍ
 أَقْبَلَ فِي مَهَامِهِ مَهْمَةً
 بَيْنَ رِمَاحٍ وَسُيُوفٍ جَنَّةٍ

كَانَ وَفِيًّا وَبِنَا ذَا ذِمَّةٍ
 فِي لَيْلَةٍ لَيْلَاءٍ مَدَّ لَهْمَةً
 تَبَغَّى رَسُولَ اللَّهِ فِيهَا ثَمَّةً

لَا بَدَأَ مِنْ بَيْتَةٍ مِلَّةٍ

مباها بشجاعت افعال ستوه در وقتیکه از احد مراجعت نموده

أَقَاطِمُ هَاكَ السَّنْفَ غَيْرَ ذَمِيمٍ
 أَقَاطِمُ قَدْ أَبْلَيْتُ فِي نَصْرِ أَحَدٍ
 أُرِيدُ ثَوَابَ اللَّهِ لَا شَيْءَ غَيْرَهُ
 وَكُنْتُ أَمْرًا أَسْمُوًّا إِذَا الْحَرْبُ شَمْرَتْ
 أَحْمَتُ ابْنَ عَبْدِ الدَّارِ حَتَّى ضَرَبْتَهُ
 فَعَادَرْتَهُ بِالْقَاعِ فَأَرْفَضَ جَمْعَهُ
 وَسَيِّفِي يَلْقَى كَالشَّهَابِ أَهْرَهُ

فَلَسْتُ بِرِعْدٍ يَدٍ وَلَا يَلِيئِيْمٍ
 وَمَرْضَاتِ رَبِّ بِالْعِبَادِ رَحِيمٍ
 وَرِضْوَانَهُ فِي جَنَّةٍ وَنَعِيمٍ
 وَ قَامَتْ عَلَي سَاقٍ بِغَيْرِ مَلِيْمٍ
 بِيَدِي سَرَوْنِي يُفْرِي الْعِظَامَ صَمِيمٍ
 عِبَادِيْدًا مِنْ ذِي قَانِطٍ وَ كَلِيمٍ
 أَحْوَمُهُ مِنْ عَارِفِي وَ صَمِيمٍ

۱- تعلیق در آویختن ۱۲
 ۲- تکریب چوب گوشه
 ۳- دودلو ۱۲
 ۴- ای کسانیکه رعایت
 ۵- احکام اسلام بدل خود نکردند
 ۶- و منافق بودند بعد آن هم منافق
 ۷- مانند داین اشاره بمنافقال
 ۸- است نه بابل اخلاص و حضرات
 ۹- خلفای شسته از کلامی
 ۱۰- فخلصین بودند ۱۲
 ۱۱- بهار جمع همه معنی بیابان
 ۱۲- یعنی رضای رسول
 ۱۳- الله صلی الله علیه وسلم
 ۱۴- فی الاخرة ۱۲
 ۱۵- کبیر را مرد بهر اسان ۱۲
 ۱۶- ابلا کارزار سخت کرد
 ۱۷- و ظاهر کردن شجاعت ۱۲
 ۱۸- تشبیر دامن پیرین کنایه
 ۱۹- از شدت آن و قیام آن بر آن
 ۲۰- بهم شهادت است ۱۲
 ۲۱- الامه من او را ملامت شد
 ۲۲- ذی رونق شمشیر بآب
 ۲۳- و تاب ۱۲
 ۲۴- بینه دگر زنده ۱۲
 ۲۵- ارفضا عن پراکنده شدن
 ۲۶- عبادید گرویی از
 ۲۷- مردم دوده بهر سو ۱۲
 ۲۸- الصمیم العظم الذی
 ۲۹- بقوام العضو ۱۲

فَبَارِزَتْ حَتَّى قَضَى رَبِّي جُوعَهُمْ
قض برانگه کردن ۱۲

وَأَشْفَيْتَ مِنْهُمْ صَدْرَ كُلِّ حَلِيمٍ

رَجَزَ عَطْرِيفَ بِنِ جِشْمٍ وَأَطْهَرَ شَجَاعَتَ ثَبَاتٍ قَدِيمٍ

إِنِّي عَطْرِيفٌ نَعَمَ وَأَبْنُ جِشْمٍ

أَنْزَلُ الْمَوْتَ إِذَا الْمَوْتُ جِئْتُمْ
آغاز ۱۲

أَنَا صَافِي الشَّقَرَةِ فَخَمُودُ النَّسَمِ

رَبِّي الْوَعَا أَوَّلُ لَيْتٍ مُقْتَحِمٍ

أَثَبْتُ لِحَاكَ إِيَّاهُ لَلَيْتِ قَطْمٍ
ای مظاهر ثابت باش ۱۲

جواب و عبارات فصیح و اشارات ملیحہ

أَنَا عَلِيُّ الْمُرْتَجَى دُونَ الْعَبْدِ
ای ال مرتجی منه فی الحرب ۱۲

مُرَهَّنٌ لِلْحَيْنِ مَوْفٍ بِالذِّمَمِ

أَنْصُرُ خَيْرَ النَّاسِ جَدًّا وَكِرْمًا
مفعول العزم ۱۲

نَبِيٌّ صَدَقَ رَاحِمًا وَقَدَّ عَائِدًا
بدل من غیر الناس ۱۲

إِنِّي سَأَشْفِي صَدْرَهُ وَأَنْتَقِمُ لَهُ

فَهُوَ بَيْنَ اللَّهِ وَالْحَقِّ مُعْتَصِمٌ

فَأَثَبْتُ لِحَاكَ إِيَّاهُ يَا شَرَّ قَدِيمٍ

فَسَوْفَ تَلْقَى حَرَّ نَارٍ تَضْطَرِّمُ

تَجَلَّى فِيهَا تَمَّ كَمَدِي كَالْحَدَمِ
التم

مردم من بی باغی و غارت
مکان از سر بر
گشت ۱۲

خطا بمبئی براظهارحق بعمر بن عبدالودد رغرأئ خندق

يَا عَمْرُو قَدْ لَاقَيْتَ فَارِسَ بَهْتِيًّا

عِنْدَ الْإِقَاءِ مُعَاوِدًا إِفْئَامًا

مِنْ آلِ هَاشِمٍ مِنْ سَنَاءٍ بَاهِرٍ
باهر ۱۲

وَمُهَدَّبٍ بَيْنَ مَتَّوَجِّينَ كِرَامًا
ای من مدین ۱۲

يَدْعُو إِلَى دِينِ الْإِلَهِ وَنَصْرِهِ

وَأِلَى الْهَدْيِ وَشَرَايِعِ الْإِسْلَامِ

بِمُهْدَبٍ عَضِبَ رَقِيقِي حَدَاةً
باریکه دات ۱۲

ذِي رَوْحٍ يَفْرِي الْفِقَارَ حَسَامًا
جلا در ۱۲

وَمُحَمَّدًا فِينَا كَانَ جَبِينًا

نَهَسَ تَجَلَّتْ مِنْ خِلَالِ عَمَامٍ
نقطه ۱۲

وَاللَّهُ نَاصِرُ دِينِهِ وَبَيْتِهِ

وَمُعِينٌ كُلِّ وَوَحِيدٌ مِقْدَامًا
در بیان ۱۲

۱۱۱ چشم انسان میخیم از انرم
مکانه فلم یرح ۱۱۱ وقت من کسی
مستم که کاروش جلا کرده شده است
یعنی بهادریه مقابل تیار است
و در حرب مثل شرا اول حمل کننده
است ۱۲ ۱۱۱ نعم دم در دم ۱۱۱
۱۱۱ اتمام یعنی در آمدن ۱۲ ۱۱۱
۱۱۱ ایگ اشک ای عند و قیوم ۱۱۱
۱۱۱ اقطم کتف من قسطم کفرج یعنی
اللحم ۱۲ ۱۱۱ مرتجی امید داشته
شده ۱۱۱ ۱۱۱ بین بفتح باک ۱۱۱
۱۱۱ اتمام کینه کشیدن ۱۲ -
۱۱۱ اضطرار زمانه زدن آتش
۱۱۱ توست ای تفسط ۱۲ ۱۱۱
۱۱۱ هم بضم اول و فتح ثانی فا کترو
۱۱۱ گشت دهر چه سوخته باشد ۱۲
۱۱۱ بهتر سوخته برهم جمع يقال
۱۱۱ فارس بهتر و لیت غایه و بجهت لکر
۱۱۱ منار و منار و اقطب و عادت کنند
۱۱۱ ای اقدام حرب را مثل عادت
۱۱۱ طبیعت کنند ۱۲ ۱۱۱ با بر جی
۱۱۱ غالب ۱۱۱ ۱۱۱ توزع تاج بر سر
کسی نهادن ۱۲ ۱۱۱ امید من
۱۱۱ هند اکیف ای سخته و العصب
۱۱۱ القاطع و الحام که از با اسب
۱۱۱ القاطع ۱۱۱ ۱۱۱ قفا جمع قفره
۱۱۱ ۱۲ ۱۲ ۱۲
۱۱۱
۱۱۱

شَهَدَاتٌ قُرَيْشٌ وَالْقَبَائِلُ كُلُّهَا
أَنْ لَيْسَ فِيهَا مَنْ يَقُومُ مَقَامِي

له ان ليس فيها من يكون
مثلي في الشجاعة ولو ازم الحرب
بعد النبي عليه السلام فاني من
شراة ۱۱ له معاوية انكسر
عجافون الدم وعجاف يفة له
سواد ۱۲ له خضرم چاه
بسيار آب مراد بسيار ريزيد
خون ۱۳ له بان سر انگشت
۱۴ پر ميز ميگم از خلاف
عمر و گريز در حرب ۱۵ له
کتابه است که کتاب جمع ۱۶
که احتمالاً پر ميز کردن ۱۷

جَوَابٌ وَبِحَسْبِ كَلَامٍ وَأَيْنَ نَظَامٍ

أَثْبَتَ لِحَاكِ اللَّهِ أَنْ لَمْ تُسَلِّمْ
تَحِيلُهُ مِنِّي بِنَا أَنْ الْمَعْصَمِ
إِنِّي وَرَأَيْتُ الْجَحْرَ الْمَكْرَمِ
لَوْ قَعِ سَيْفٌ عَجْرَتِي خِصْرًا
أَحْمِي بِهِ كِتَابِي وَ أَحْتَمِي
قَدَّ جُدْتُ لِلَّهِ بِالْحَمِي وَ دَرِي

۱۸ کتبه است که کتاب جمع ۱۶
که احتمالاً پر ميز کردن ۱۷
۱۸ بلا شک من يقسم رب
عجرا بود مکرم ميگويم که برکت
فدا گوشت و خون خود را شاره
کرده ام ۱۹ یعنی حجب
۲۰ جمع جمع بالضم یعنی
القحت ۲۱ له بي تیغ جلاد
در خشنده ۲۲ له القاتم
صغار القردان و ضرب من
القمل ۲۳ له قاصم پاره
پاره کنند ۲۴ له من
اعصوبت الابل جدت في
السیرای انما سریع في نفع الحرب
۲۵ شاه منایا جمع میده یعنی
موت ۲۶ له الفرقانم الشجاع
والاسد و بهنا یعنی الشجاع والا
سد و بهنا یعنی الشجاع ۲۷ له
باز از تر میخه قطع ۲۸ له ایل
تیز کردن ۲۹ له تعوید تو گز
کردن ۳۰ له کما تم جمع مکة
بالضم یعنی الغنصوة دودی
اکما تم الرجال ۳۱ له

خطاب به بود خیر و تهدید او بتیغ ظفر پیکر

هَذَا الْكُفْرُ مِنَ الْعَالَمِ الْهَائِثِ
ضَرْبٌ يَقُودُ شَعْرًا جَبَّاحِمِ
أَحْمِي بِهِ كِتَابِي الْقَمَائِمِ
مِنْ ضَرْبِ صِدْقِي فِي ذَرِّ الْكَلَامِ
بِصَارِيهِ أَبْيَضَ أَيْ صَارِيهِ
عِنْدَ عَجَالِ الْخَيْلِ بِالْأَقَادِمِ

مر جزد روقت کشتن صحیح خیر و دم زدن از کمال دلاوری

أَنَا عَلِيٌّ وَلَدْتُ نِي هَاشِمًا
مُعْصُومِي فِي نَفْعِهَا مَقَادِمِ
لَيْتُ حُرُوبٍ لِلرِّجَالِ قَاصِمِ
مَنْ يَلْقَانِي يَلْقَاهُ مَوْتٌ هَاجِمِ

خطاب بزبیر بن العوام در حرب جمل و نھی او از شتاب و عجل

لَا تَعْجَلَنَّ وَاسْمَعَنَّ كَلَامِي
إِذَا الْمَنَائِيَا أَقْبَلَتْ خِيَارِي
إِنِّي وَرَأَيْتُ الرَّكْعَ الصِّيَامِ
حَبَلْتُ حَبْلَ الْأَسَدِ لِنَفْرَعَامِ
بِبَاتِرٍ مُؤَلِّي حُسَارِي
عَوْدَ قَطْعِ الْكُفْرِ وَالْعِظَامِ

خطاب بمعاولیه بن ابی سفیان در وقت بغی و حرب هجرت

أَمَا وَاللَّهِ إِنْ الظَّلْمَ شَوْمٌ
وَلَا زَالَ الْمَيْسِيُّ هُوَ الظَّلْمُ

۳۲ له منایا جمع میده یعنی
موت ۳۳ له الفرقانم الشجاع
والاسد و بهنا یعنی الشجاع والا
سد و بهنا یعنی الشجاع ۳۴ له
باز از تر میخه قطع ۳۵ له ایل
تیز کردن ۳۶ له تعوید تو گز
کردن ۳۷ له کما تم جمع مکة
بالضم یعنی الغنصوة دودی
اکما تم الرجال ۳۸ له

إِلَى الدَّيَّانِ يَوْمَ الدِّينِ تَبَضِّي
 سَتَعْلَمُ فِي الحِسَابِ إِذْ التَّقِينَا ^{جزا} ^{تواری}
 سَتَنْقَطِعُ اللُّدَاذَةُ عَنِّ أَنَا ^{برای امر عظیم}
 لِأَمْرٍ مَا تَصَرَّفَتِ اللَّيَالِي
 سَلِ الأَيَّامَ عَنِّ أُمَّ تَقَضَّتْ
 تَرُومُ الخُلْدِ فِي دَارِ المَنَايَا ^{تقصه} ^{دوام}
 تَمَامٌ وَلَمْ تَنْمَ عَنكَ المَنَايَا ^{لم تغفل}
 لَهْوَتَ عَنِ الفَنَاءِ وَأَنْتَ تَقْفِي
 تَمُوتُ غَدًا وَأَنْتَ قَرِيرُ عَيْنٍ

وَعِنْدَ اللَّهِ يَجْمَعُ الخُصُومَ
 غَدًا عِنْدَ المَلِيكِ مِنَ العُشُومِ ^{له}
 مِنَ الدُّنْيَا وَتَنْقَطِعُ الهُومُومُ
 لِأَمْرٍ مَا تَحَرَّكَتِ النُّجُومُ
 سَتَحْبِرُكَ المَعَالِمُ وَالرَّسُومُ ^{نشانات} ^{علامات}
 فَكَمْ قَدَارًا مِثْلَكَ مَا تَرُومُ ^{به} ^{انفسه}
 تَنْبَهُ لِمَنْيَةِ يَا نُومُومُ ^{خبردار باش}
 فَمَا شئِي مِنَ الدُّنْيَا يَدُومُ
 وَمِنَ العَضَلَاتِ فِي الحُجُومِ ^{از صعوبات}

له غشوم از غشم یعنی ظلم
 کردن ۱۲ که قریب است
 که لذت دنیا و غمهای او از اهل
 دنیا مقطع خواهد شد مگر وبال
 بد افعال خواهد ماند ۱۲ که
 تقضی سپری شدن ۱۲ که
 روم جستن ۱۲ که ای بسیار
 بردمان همین قصد کردند تا کام
 رفتند ۱۲ که نوم بسیار خواهد بود
 سطح اللهو الاعراض والوادسفه
 دانت تقضی حالیه ۱۲ که ای غافل
 هستی ۱۲ که عوم شاداری
 کردن ۱۲ که سکن بر چوبی آلا
 گیرد مراد ز زن و فرزندان ۱۲ که
 ای الحسن و الحسین رضی الله تعالی
 عنهما ۱۲ که ای من کیون منکم مثله
 ۱۲ که ای در حالت طفلی مسلماً
 شدم و درین امر از هم سبقت
 بردم ۱۲ که ادان بهنگام ۱۲
 ۱۵ که علم بلوغ ۱۲ که نام
 موضع ۱۲

خطاب عتاب امیربعا و به و بمفاخرت بمناقب عالیه

فَعَدَدِ النَّبِيِّ أَخِي وَ ضَهْرِي
 وَ جَعْفَرِ الذِّي يَهْجِي وَيَمْسِي ^{نسخه من است}
 وَ بِنْتِ مُحَمَّدٍ سَكْنِي وَ عِرْسِي
 وَ سِبْطِ أَحْمَدَ وَ لَدَايَ مِنْهَا
 سَبَقْتُكُمْ إِلَى الإِسْلَامِ طَرَا
 فَأَرْجَبُ فِي وَلايَتِهِ عَلَيْكُمْ
 فَأَوْصَانِي النَّبِيُّ عَلَى اخْتِيَارِ
 الأَمْنِ شَاءَ قَلْبِي مِنْ يَهْدَا

وَ حَمْرَةَ سَيِّدِ الشُّهَدَاءِ عَمِّي
 بَطْرِي مَعَ المَلِكَةِ ابْنِ أُمِّي
 مَشُوبٌ لِحَمَاهَا بِدَائِي وَ لِحِي
 فَمِنْ مِنْكُمْ لَهْ سَنَهُمْ كَسَمِي
 عَلَامًا مَا بَلَغْتُ أَدَايَ حُلِيِّ ^{مملو}
 رَسُولِ اللَّهِ يَوْمَ غَدَا يُرْحَمُ ^{ارسیم}
 لِأَمْتِهِ بِرَضِي مِنْكُمْ بِحَكْمِي
 وَإِلَّا فَلَيْتُ كَعِيدًا بِغَمِّ ^{کدتم باطنی}

شدم و درین امر از هم سبقت
 بردم ۱۲ که ادان بهنگام ۱۲
 ۱۵ که علم بلوغ ۱۲ که نام
 موضع ۱۲

(بقره الا بیات الشکره المطاوعه ۱۲)

أَنَا الْبَطْلُ الَّذِي لَمْ تُنْكَرُوهُ

لِيَوْمِ كَرِيحَتِهِ وَلِيَوْمِ سَلَامِهِ

بہار ۱۲

مذمت اراذل بنا فرمائی کہ مؤدی ست بتفرقہ پیمانہ

فَلَوَ إِنِّي أَطَاعْتُ عَصِيْبَتُ قَوْمِي

إِلَى رُكْنِ الْيَمَامَةِ أَوْ يَشَامِ

وَاللَّيْنِي إِذَا أَنْزَمْتُ أَمْرًا

تَخَالِفُنِي أَقَاوِيلُ الطَّغَامِ

مختصر ۱۲

حکایت مقاتلہ قبائل عرب و صغیر و غلبہ کردن ریاخت و احکام یقین

لَنَا الرَّأْيَةُ السَّوْدَاءُ تَخْفِقُ ظِلْمًا

إِذَا قِيلَ قَدِ انْهَضْنَا تَقَدَّمَا

فَيُورِدُهَا فِي الصَّغْفِ حَتَّى يُؤَيِّرُهَا

حِيَاضًا لَمْنَا يَا يَقْطُرُ الْمَوْتَ وَالذَّمَّ

تَرَاهَا إِذَا مَا كَانَ يَوْمَ كَرِيحَتِهَا

أَبَى قَيْدِ الْأَعِزَّةِ وَتَكْرَمًا

وَإِجْمَلَ صَبْرًا حِينَ يُدْعَى إِلَى الْوَعَا

إِذَا كَانَ أَصْوَاتُ الرِّجَالِ تَغْمَغَمًا

وَقَدْ صَبَرْتُ عَلَيْكَ وَنَحْمٌ وَجَمْرٌ

لَمَذَّجٌ حَتَّى أَوْرَثُوَهَا تَنْدَمًا

وَنَادَتْ جَدَانًا بِالْهَذَا حَجْرٌ وَيَحْكُمُ

جَزَى اللَّهِ شَرًّا إِنَّا كَانَ أَظْلَمًا

أَمَا تَتَّقُونَ اللَّهَ فِي حُرْمَاتِنَا

وَمَا قَرِيبَ الرَّحْمَنِ مِنَّا وَعَظْمًا

جَزَى اللَّهُ قَوْمًا قَاتَلُوا فِي بَقَائِهِمْ

لَدَى الْمَوْتِ قَدِ مَامَا عَزَّوَالرُّمَّا

رَبِيعَةَ أَعْنَيْتَهُمْ أَهْلُ نَجْدَةٍ

وَبِئْسَ إِذَا لَقُوا أَحْمِيْسًا عَرْمَرَمًا

أَذَقْنَا ابْنَ هِنْدٍ طَعْنًا وَضْرَابَنَا

بِأَسْيَافِنَا حَتَّى تَوَلَّوْا وَاجْتَمَعْنَا

وَدَلَى يَنَادِي زَيْرِقَانُ بْنُ ظَالِمٍ

وَذَا كَلْبٍ يَدْعُو الْكُرَيْبَا وَأَنْفَعَا

وَعَمْرًا وَنُعْمَانًا وَبِئْسَ أَوْ مَا لِكَا

وَحَرْثًا وَقَيْنِيًّا عُبَيْدًا وَسَلْمَا

وَكُرَيْبًا وَبِئْسَ يَهْمَانُ وَرَبِيْعِيٌّ مَحْرَفِي

اسے برائے روز جنگ
در روز صلح کہ برائے صلح
کردن ہم سید قوم پیش
می شود و بر کلام او فیصلہ
میشود ۱۲ کہ طعام
بالفتح فرومایہ واحد و
جمعہ سوار ۱۲ کہ خفق
جنید ن علم ۱۲ کہ
ازارۃ بزیارۃ بردن ۱۲
۵ ای یوم مصیبت
علی غیر الشجاع و ہر یوم الخ
۱۲ کہ ای بسبب شور و
غوغاے مردم آواز ظاہر
نشود ۱۲ کہ تدم شدن
۱۲ کہ بخندہ دلیری ۱۲
۹ باس شجاعۃ ۱۲ کہ
ہیں لشکر ۱۲ کہ
لشکر بسیار ۱۲ کہ
اجم عنانکس عنابیتہ
اسے از خوف و ترس
پس باشد ۱۲

حكايت حرب صفين و ذكر قبائل همدان و باز نمودن فضائل و مدائخ ايشان

وَلَتَأْرَأَيْتَ الْخَيْلَ تَقْرَعُ بِالْقَنَا
 وَاقْبَلَ تَرْجُهُ فِي السَّمَاءِ كَأَنَّهُ
 وَنَادَى ابْنَ هِنْدٍ ذَا الْكَلْبِ وَمُحِبِّبَا
 تَمَيَّنْتَ هَمْدَانَ الَّذِينَ هُمُ هُمْ
 وَنَادَيْتَ فِيهِمْ دَعْوَةً فَأَجَابَنِي
 فَرَارِسٌ مِنْ هَمْدَانَ لَيْسُوا بِعَوَّلٍ
 وَمِنْ أَرْحَبِ الشَّيْطَانِ الْمَطَاعِينَ بِالْقَنَا
 وَمِنْ كُلِّ حَيٍّ قَدْ أَتَيْتَنِي فَوَارِسٌ
 بِكُلِّ رُدِّيَّتِي وَعَضْبٍ تَحَالَهُ
 يَقُودُهُمْ حَامِي الْحَقِيقَةِ مِنْهُمْ
 فَخَاضُوا الظَّاهِرَ وَاصْطَلَوْا الشَّارِهَا
 جَزَى اللَّهُ هَمْدَانَ الْجَنَانَ فَأَتَهُمْ
 لِهَمْدَانَ أَخْلَاقٌ وَدِينٌ يَزِينُهُمْ
 مَتَى تَأْتِيهِمْ فِي دَارِهِمْ لِيُضَيِّفُوهُ
 أَلَا إِنَّ هَمْدَانَ الْكِرَامَ أَعَزُّهُ
 أَنَامٌ يُحِبُّونَ النَّبِيَّ وَرَهْطَهُ
 إِذَا كُنْتَ بَوَّابًا عَلَى بَابِ جَنَّةِ

فَوَارِسُهَا هُمُ الْعِيُونَ دَائِمِي
 غِيَامَةٌ دَجْنٌ مَلْبَسٌ بِقَتَامٍ
 وَكِنْدَةَ فِي لَحْمِهِ وَحَيٍّ جُنْدًا
 إِذَا نَاتِ أَمْرُ جَنَّتِي وَشَهَايُ
 فَوَارِسٌ مِنْ هَمْدَانَ غَيْرِ لَيْثَانٍ
 غَدَاةَ الْوَعَامِ مِنْ يَشْكُرُ وَشِيَامٍ
 وَرُهُمٍ وَأَحْبَاءِ السَّبِيْعِ قِيَامٍ
 ذُرُوءُ نَجْدَاتِ فِي الْقَعَاءِ كِرَامٍ
 إِذَا ائْتَلَفَ الْأَقْوَامُ شَعَلَ ضَلَامٍ
 سَعِيدُ بْنُ قَيْسٍ وَالْكَرِيمُ حَيَّانِي
 وَكَانُوا لَدَى الْهَيْبَةِ كَثْرَتِ مَدَامٍ
 سَامُ الْعِدَايِ فِي كُلِّ يَوْمٍ حِصَامٍ
 وَلَيْنَ إِذَا لَاقُوا وَحَسُنَ كَلَامٍ
 تَبَيَّنَتْ عِنْدَهُمْ فِي تَبَيُّنِ طَعَامٍ
 كَمَا عَزَّرَكُنَّ الْبَيْتِ عِنْدَ مَقَامٍ
 سَرَّاعٌ إِلَى الصَّبَا وَغَيْرُ كَمَامٍ
 أَقُولُ لِهَمْدَانَ إِذَا خَاوَا بِسَلَامٍ

۱هـ وقتیکه دیدم اسپان را
 که زده میشوند به نیزه در حالتیکه
 سواران ایشان سرخ چشمان از
 جوش خشم و خون آلوده بودند ۱۲
 ۲هـ هر جمع احمر سرخ ۱۲
 بیج صحتین گرد و غبار اسکله القافه
 بالفتح السحابه والذجن الباس الغم
 ۳هـ ققام گرد سیاه ۱۲
 ۴هـ ذوالکلاب تام یکی از نوک
 بین ۱۱ ۵هـ لحم جوی بالین ۱۲
 سواران از قبیلہ ہمدان کہ غیر نسیم
 اند و این کتابیہ است بانیکہ دیگرین
 تمام آید ۱۲ ۶هـ عزال بی سلاح
 جمع اعزلی ۱۲ ۷هـ شتم جمع
 اشم یعنی سیر ذوالانف ۱۲ ۸هـ
 قولہ کرام ۱۲ ۹هـ قوا بس فہو مرفوع
 وانا کہ لرعاية القافية ۱۲ ۱۰هـ
 رذیونی نیزہ ۱۲ ۱۱هـ تنی زبانہ
 آتش ۱۲ ۱۲هـ قولہ کثیر مدام
 ای سرورین مستبہین کما یکون عند
 شرب الخمر ۱۲ ۱۳هـ مدام باد ۱۲
 ۱۴هـ ات تعالی قوم ہمدان اور
 بنیاد این معاشرت جنت و
 ۱۵هـ سام جمع ہم ۱۲ ۱۶هـ
 رزق آورد ۱۲ ۱۷هـ انان
 ۱۸هـ انان البیاد

حکایت قتل از مفسدین و اظهار شرف خود بحسب دین

<p>بِشَفْرَةٍ صَارِمَةٍ هَذَا مَمَّةٌ <small>۱۱</small> وَبَيَّنْتَ مِنْ أَنْفِهِ إِزْغَامَةً وَصَاحِبُ الْخَوْضِ لَدَى الْقِيَامَةِ قَدْ قَالَ إِذْ عَمَّنِي الْعَبَامَةُ وَمَنْ لَهُ مِنْ بَعْدِي الْإِمَامَةُ</p>	<p>صَارِبَةٌ بِالسَّيْفِ وَسَطُ الْهَامَةِ فَتَبَّكَتْ مِنْ جِسْمِهِ عِظَامَةً <small>۱۲</small> أَنَا عَلَى صَاحِبِ الْقَمَصَامَةِ <small>صاحب تیز ۱۲</small> أَخُو نَبِيِّ اللَّهِ ذِي الْعَلَامَةِ أَنْتَ أَخِي وَمَعْدِنُ الْكِرَامَةِ</p>
---	--

۱۱ وسط الشی حرکت
 مابین طرفیه فاذا امكنت
 كان ظرفا والهامة راس
 كل فحی جمع همام وصرنا
 والندم القطع ۱۲
 جبک کسوف قطع کردو
 ارقام الالف بخاک آورد
 کردن کتاب از ذلیل کردن
 ۱۲ علم العامة لغت
 العامة على راسه ويقال
 في هذا المعنى هم ۱۲
 لا يناسه اي لا يبعد عن
 الحرب حال كون الحرب
 بالوجه بالقنا ۱۱
 اي النسب بعضه في
 بعض ۱۲
 جمع جبهة بالقسم القوم
 او العظم الذي فيه الالف
 ۱۲ صفار القروان
 ۱۲ نام قبيله ۱۲
 ۱۳ نكرة روم ۱۳

مرثیه هاشم و یاران محبت ائین که شهادت یافتند در صفین

<p>حِسَانٌ وَجُودٌ صَرَّ عَوَا حَوْلَ هَاشِمٍ وَنَيْهَانٌ وَابْنَا هَاشِمٍ ذِي الْمَكَارِمِ إِذَا الْحَرْبُ هَاجَتْ بِالْقَنَا وَالصَّوَارِمِ وَكَانَ حَدِيثُ الْقَوْمِ ضَرْبَ الْجَبَّاحِمِ</p>	<p>جَزَى اللَّهُ خَيْرًا عَصْبَةً أَيْ عَصْبَتَهُ <small>گردویی را که گدائی کرده را ۱۲</small> شَفِيقٌ وَعَبْدُ اللَّهِ مِنْهُمْ وَمَعْبُدٌ وَعُرْوَةٌ لَا يَنْتَئِي فَقَدْ كَانَتْ فَارِسًا إِذَا اخْتَفَ الْأَبْطَالُ وَالشُّبُكُ الْقَنَا <small>جمع بطل بمعنی دیر و هاد ۱۲</small></p>
---	---

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

تحریک سلسله حرب بصفین و باز نمودن اتفاق ارباب دین

<p>وَفِي يَمِينِي ذُو غَرَارٍ صَارِمٌ <small>بالکسرتی شمشیر قاطع ۱۲</small> وَعَنْ يَسَارِي دَائِلُ الْخَضَارِمِ وَأَقْبَلْتَ هَبْدَانٌ وَالْأَكَاكِرِمِ وَالْحَقُّ فِي النَّاسِ قَدِيمٌ دَائِمٌ</p>	<p>مَا عَلِيٌّ وَأَنَا جَدُّ حَازِمٍ <small>بهاورد ۱۲</small> وَعَنْ يَمِينِي مَذْحِجُ الْقَبَائِمِ <small>مقام ۱۲</small> الْقَلْبُ حَوْلِي مُضْرُ الْجَبَّاحِمِ وَالْأَرْدُ مِنْ بَعْدُنَا دَائِمٌ</p>
--	---

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

اظهار ملال و اندوه تمام از قتل عیان قبیلہ شیبام

<p>بِعِزَّةِ مَا لَقَيْتَ شَيْبَامَ</p>	<p>وَصَحَّتْ عَلَى شَيْبَامَ قَلَمٌ تُجِبُنِي</p>
---	---

مذمت بعضه از قبائل عرب بزرگوارت نسب

وَأَبْعَدُ مِنْ حِلْمٍ وَأَقْرَبُ مِنْ خَنَا
مَوَالِي آيَادِ شَرِّ مَنْ وَطِئَ الْحَصَا
فَمَا سَبَقُوا قَوْمًا يُوَثِّرُ وَلَا دَمِيمٍ
وَلَا قَامَ مِنْهُمْ قَائِمٌ فِي جَبَاعَةٍ

بزرگوارترین کسانیکه با آل کریمه منکرند
ایا بزرگوارترین از همه مردمان

وَأَخْبَدُ نِيرَانًا وَأَخْلُ أَنْجُمًا
مَوَالِي قَيْسٍ لَا أَنْوَتْ وَلَا فَمَا
وَلَا تَقْضُوا وَتُرَاؤَ وَلَا أَدْرَكُوا دَمًا
لِيَجْهَلَ ضَيْمًا أَوْ أَيْدٍ فَعَمَّ مَغْرَمًا

بزرگوارانند

لست الخنلا فسنو
احمل اسقطه واضحه
من ضمور النار يكون
لسبها وعدم الظفار
بهر ۱۲ است
را غیرت است و نه
توت گویای ۱۲ است

ارشاد سراه قناعت و منع اظهار حاجت باهل لتأمت

لَا تَكُنْ لِلْعَيْشِ فَجْرُوحُ الْقَوَادِ
كُنْ غَنِيَّ الْقَلْبِ وَاقْنَعْ بِالْقَلِيلِ

دل

إِنَّمَا الرِّزْقُ عَلَى اللَّهِ الْكَرِيمِ
مَنْ لَا تَطْلُبُ مَعِيشًا مِنْ لَدُنِّي

بزرگوار

الوتر محمد که شرفت
القوس و مناقه باج
بوتار اسکله بزی
مصول معاش رفیق
نه طر مشوک رسا بنی
رزق مقدر بر خدای

ابتهال و مناجات با قاضی الحاجات

إِلَهِي أَنْتَ ذُو فَضْلٍ وَمَنِّي
وَظَنِّي فِيكَ يَا رَبِّي جَبِيلٌ

وَأِنِّي ذُو خَطَايَا فَاغْفِرْ عَنِّي
فَحَقِّقْ يَا إِلَهِي حُسْنَ ظَنِّي

کریم است ۱۲
هد گمان من
بهونیک سستار
بزمین فغفر خواهی
بزرگوار ۱۲ ای

تضرع و زاری بحضرت باری

إِلَهِي لَا تُعَذِّبْنِي فَإِنِّي
وَمَالِي حِيلَةٌ إِلَّا رَحْبَائِي
فَكَمْ مِنْ زَلَّةٍ لِي فِي الْخَطَايَا
يُظَنُّ النَّاسُ بِي خَيْرًا وَارْتِي
وَبَيْنَ يَدَيَّ مَحْتَبَسٌ طَوِيلٌ
أَجْنُ بَزْهَرَةٍ الدُّنْيَا جُنُونًا

جای نید ۱۲

مَقَرٌّ بِالَّذِي قَدَّ كَانَ مِنِّي
بِعَفْوِكَ إِنْ عَفَوْتَ وَحَسَنَ ظَنِّي
غَضِضْتُ أَنَا مَلِي وَقَرَعْتُ سِنِّي
كَثَرِ النَّاسِ إِنْ لَمْ تَعْفَ عَنِّي
كَأَنِّي قَدَّ دُعَيْتُ لَهُ كَأَنِّي
وَيَفِي الْعَبْرُ مِنْهَا بِالسَّمِي

تقر بالجرم الذي قد
وقع مني والرب
ايك فذاته قد عفو
بهر بزرگوار
الغز ش قد ۱۲
هد آرايش

قَالُوا إِنِّي صَدَقْتُ الزُّهْدَ فِيهَا قَلْبْتُ لَا هَلْهَا ظَهَرَ الْمَجْنُونِ

نَسِيحَتِ قِرَّةِ الْعَيْنِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ حُسَيْنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَمَنْ كَرَّمَتْ طَبَائِعُهُ تَحَلَّى

وَمَنْ قَلَّتْ مَطَامِيرُهُ تَغَطَّى

وَمَا يَدْرِي الْفَتَى مَاذَا يَلَا فِي

فَإِنْ عَدَّ رَتَّ بَيْكَ الْآيَاتُ قَاصِدٌ

وَلَا تَلْكَ سَاكِنًا فِي دَارِ دَلِ

وَرَأَى أَوْلَاكَ ذُو كَرَمٍ جَبِيلًا

يَادَابٍ مَفْضَلَةٍ حِسَانِ

مِنَ الدُّنْيَا يَا ثَوَابِ الْأَمَانِ

إِذَا مَا عَاشَ مِنْ حَدَثِ الزَّمَانِ

وَكُنْ يَا اللَّهُ فَحَمُودَ الْمُعَانِي

فَإِنَّ الدَّلَّ يَقْرُنُ بِالْهَوَانِ

فَكُنْ يَا شُكْرًا مُنْطَلِقَ اللِّسَانِ

الحق نزد صادق میگویم
در دنیا ۱۲ که کسب
اخلاق طبعیه او کریم اند
با اسباب فاضله و شریف
مزین و آراسته شده است
۱۳ که اگر کسی بر خودش
کنند پس در شکر و زبان
خود جاری کن که من لم يشكر
الناس لم يشكر الله ۱۴
که مطاوعه فرما تو را از
کردن که بر جای ایستد و نه
بود و امید به سرکش ۱۵
که برگزیده خود باشد
که بتاین از یکدیگر
بدا شدن ۱۶
آسان کن کار را بر خود
که سهل و سخت ۱۷

امر بصبر که مفتاح مطالب و مصباح مآرب است

الصَّبْرُ مِفْتَاحُ مَا يَرْجَى

قَاصِدُونَ وَإِنْ طَالَتِ اللَّيَالِي

وَرَبِيحًا نَيْلَ بِاصْطِبَارٍ

وَكُلُّ خَيْرٍ بِهِ يَكُونُ

فَرْتَبًا طَائِعَ الْحَزُونِ

مَا قِيلَ هَيْهَاتَ لَا يَكُونُ

نهی از گراهه و کروه دینو که مشتمل است بر حکم مصالح معنوی

لَا تَكْرَهُ الْمَكْرُوهَ عَيْنًا نَزُولِ

كَمْ نِعْمَةٍ لَمْ تَسْقِلْ بِشُكْرِكَا

إِنَّ الْحَوَادِثَ لَمْ تَزَلْ مُتَبَايِنَةً

يَلِيهِ فِي ظِلِّ الْمَكَارِهِ كَائِنَةً

اشارت برضا و اسون و منع از جان بغض فرسودن

هُؤُونِ الْأَمْرِ تَعِيشَ فِي مَرَاخَتِ

لَيْسَ أَمْرًا مَرُوسًا سَهْلًا كُلَّهُ

قَلَّ مَا هَوَّنَتْ إِلَّا سَيِّهُونَ

إِنَّمَا الْأَمْرُ سَهْلٌ وَحَزُونٌ

طَلَبُ الرَّاحَةِ فِي دَارِ الْعَتَا خَابٌ مَنْ يَطْلُبُ شَيْئًا لَا يَكُونُ

امر بغنیمت شمر من اقبال و نواختن درویشان با فضال

اِذَا هَبَّتْ رِيَّاحُكَ فَاعْتَمَمَهَا فَعَقِبْ كُلَّ خَافِقَةٍ سَكُونٌ

وَلَا تَعْفَلْ عَنِ الْاِحْسَانِ فَهِيَ نِيكُوْنِي كَرِيْمًا مَّا كُنْتُ زَمَانًا

شکایت از جور و جفای روزگار و دعوی تحیل و اصطبار

تَنَكَّرْتُ لِي دَهْرِي وَلَمْ يَأْرَأْنِي اَعْرُورٌ وَعَمَّتِ الْخُطُوبُ تَهْوِي

وَقِيْتُ اِرْبِيَةَ الصَّبْرِ كَيْفَ يَكُونُ

الظهار قلت خوردن از دست روزگار و پخته شدن با آتش اضطرار

الدَّهْرُ اِدَّ بَنِي وَالْيَاْسُ اَغْنَانِي وَالْقُوْتُ اَقْنَعَنِي وَالصَّبْرُ دِيَانِي

حَتَّى نَهَيْتُ الَّذِي قَدْ كَانَ يَنْهَانِي حَتَّى نَهَيْتُ الَّذِي قَدْ كَانَ يَنْهَانِي

نهی از فروتنی یا عر دم دنی و تنبیه بر تفویض امر بفیاض نفس

لَا تَخْضَعَنَّ لِخَلْقٍ عَلَيَّ كَلِمَةً

وَأَسْتَوْزِقِي اللهُ وَمَا فِي خُرَآئِنِهِ اَنْ الَّذِي اَنْتَ تَرْجُو وَتَأْتُلُهُ

مَا اَحْسَنَ الْجُودَ فِي الدُّنْيَا فِي الدِّينِ مَا اَحْسَنَ الدِّينَ وَالدُّنْيَا اِذَا اجْتَمَعَا

لَوْ كَانَ يَأْتِيكَ بِرُؤَادِ اللَّيْلِ عَنِّي لَكِنَّا الرِّزْقُ بِاَلْيَازَانِ مِنْ حَكِيمٍ

فَاِنَّ ذَٰلِكَ وَهْنٌ مِنْكَ فِي الدِّينِ فَاِنَّمَا الْاَدْرِيَّةُ مِنَ الْكَلْبِ وَالْعَوْنُ مِنَ الْبَرِيَّةِ وَسَكِينٌ بَيْنَ مَسْكِينٍ

وَأَقِيمِ الْفِعْلَ فِيمَنْ صِيغَ مِنْ طَبَرٍ لَا بَارَكَ اللهُ فِي الدُّنْيَا بِكَارِبٍ

لَكَانَ كُلُّ لَيْبٍ مِثْلَ قَارُونَ يُعْطِي اللَّيْبُ وَيُعْطَى كُلٌّ فَاَنُورٌ

۱۰ له مان سخته اے دنیا
۱۱ ۲۰ ناکام فخر کی مانند
نی چیز را طلبید ۱۱ سخته قول
خافقه من الحقق الحکره ای و سخته
موا حسب مراد تو و زرد و اقبال
راست آید آتر غنیمت شمار
چرا که انجام هر حرکت سکون
است پس این و زیدین بولے
اقبال تو نیز روزی ساکن
نوا بد شد و اقبال سبیل او با
نوا بد شد ۱۱ سخته و اگر کون
۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰
۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰
۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰
۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰
۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰
۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰
۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰
۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

دم زدن از لوازم تقدیر و منع کردن از حيله و تدبير

مَا لَا يَكُونُ فَلَا يَكُونُ بِحِيلَةٍ سَيَكُونُ مَا هُوَ كَائِنٌ فِي وَقْتِهِ يَسَعُ تَقْوَىٰ فَلَا يَنَالُ سَعِيَهُ	أَبَدًا وَمَا هُوَ كَائِنٌ سَيَكُونُ وَأَخْوَالِهَا لَهْ مَتَّعَبٌ فَخَرُونَ حَطًّا وَيُحْطَىٰ عَاجِزٌ وَهَيِّنٌ
--	--

۱۰ تور متعب
من تعجب کفرج
صدا استراخ دا
تعجب فیهو متعب
است در سخن انداخته
شده ۱۲

ارشاد بتسلیم و خورسندای و منع از عجب و خود پسندای

إِذَا الْمَرْءُ لَمْ يَرْضَ مَا أَمَلَنَهُ وَأَعْجَبَ بِالْعَجَبِ فَأَقْتَادَهُ فَدَاعَهُ فَقَدْ سَاءَ تَدْبِيرُهُ	وَلَمَّا يَأْتِ مِنْ أَمْرٍ أَرِيئَهُ وَتَأَا بِهِ التَّيْبَهُ فَأَسْتَحْسَنَهُ سَيَضَعُكَ يَوْمًا وَيُنْكِي سَنَهُ
--	---

همین زبون و خوار
عجب و خود بینی
افگندن ۱۲
تیر تیر کردن و تیران
شدن ۱۲
اے کیون نه ایگله
کثیره کما قال شاعر
فی الهندیة ۶

دلالت باتش تقوی افروختن و ارشاد بنام نیک اندوختن

عَدَّ عَنْ نَفْسِكَ الْحَيَاءَ وَصَنَمَهَا إِنَّمَا جَنَّتْهَا لِلسَّتْقِيلِ الْمَوْتِ سَوْفَ يَنْبَغِي الْحَدِيثُ بَعْدَ أَنْ تَنْظُرَ	وَتَتَوَقَّ الدُّنْيَا وَلَا تَأْتَمَّهَا وَأَدْخَلْتَهَا لِتَخْرُجَ عَنْهَا أَيُّ أَحَدٍ وَشَيْءٌ تُحِبُّ فَكُنْهَا
---	--

بویا که در عید کا
بے بیان تو عشره
بے محرم کا ۱۲
ای انجام دیدن در
دنیا بیرون رفتن
است ازان ۱۲

بیان بے اعتباری جهان و سرعت انقلاب زمان

دُنْيَا تَحُولُ بِأَهْلِهَا فَعُدُّ وَهَاتِلِ الْجَمْعِ	فِي كُلِّ يَوْمٍ مَرَّتَيْنِ وَرَدَا حُهَا الشَّاتِ بَيْنِ
--	---

ای ماذکر
تو قریب است
که بعد تو باقی خواهد
ماند ۱۲
اسے کن حسب
ما ترضی ان تذکر

شکایت از مردم منافق که بدل مخالفانند و بریان موافق

هَذَا زَمَانٌ لَيْسَ إِخْوَانُهُ إِخْوَانُهُ كُلُّهُمْ ظَالِمٌ	يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ يَا خَوَانِ لَهُمْ لِسَانَانِ وَوَجْهَانِ
---	---

بعد موتک ۱۲
۱۰ اے ظالم
و باطن ایشان
تخالفت و ارد ۱۲

وَأَعْيُورِيهِ بِكَيْمَاتٍ رَمَاكَ بِالزُّورِ وَالْبَهْتَانِ بِالْوَدِّ لَا يَصْدُقُكَ إِثْنَانِ دَهْرَكَ لَا تَأْتِسُ بِإِنْسَانِ	يَلْقَاكَ بِالْبُشْرِ فِي قَلْبِهِ حَتَّى إِذَا مَا عَيْبَتْ عَنْ عَيْنِهِ هَذَا زَمَانٌ هَكَذَا أَهْلُهُ يَا أَيُّهَا الْمَرْءُ كُنْ مُفْرِدًا
---	--

۱۰ در ظاهر ملاقات است
تو بخنده پیشانی میکند و
در دل او مرض کینه و بغض
است که آنرا مخفی میدارد
۱۱ بشر کشاده روی
سکنت تعفف از حرام باز
نیت دادن ۱۲ هیچ ازین
مورد است که بنظر غیر محرم
خیانت کند اگر چه یک نظر
باشد ۱۳ بیست و یکمین
کرده اند شما قسم نیست
ای اخبار قسم آن املا نیست
۱۴ که لیان نرمی کردن
۱۵ مساعفه یاری کردن
درست دادن و سازداری
کردن ۱۶ در قلب
خود جایی آن مکن که بر تو
جداقی هسته خاطر باشی و
لفظ شمی بلغا اندود است
۱۷ که گفتند محبوب
تو از تو قریب است که در دل
جای دارد پس چهره او مشق
حیران هستی گفت که مثال
این چنین است که آب
پاک و صاف بر پشت
شده می باشد مگر آن آشنی
نی ماند و میر میکند ۱۸
دل بخودی و سرگشتگی
۱۹ سری بشب رفتن
از مزب ۲۰ کله ظمان
تشنه ۲۱

مبالغه در محافظت زنان از مردان و منع از مساهله در شان جمیع نادانان

مَا فِي الرِّجَالِ عَلَى النِّسَاءِ أَمِينٌ لَا بَدَأَنَّ بِنَظَرَةٍ تَسِيخُونَهُمْ مَا لِلنِّسَاءِ سِوَى الْقُبُورِ وَحُصُونِ	لَا يَا مَتَنَ عَلَى النِّسَاءِ أَسْرُ أَخَا كُلِّ الرِّجَالِ وَإِنْ تَعَقَّفَ جَهْدَهُ وَالْقَبْرُ أَوْ فِي مَنْ وَثِقَتْ بِعَهْدِهِ
--	---

۱۰ ما فی الرجال علی النساء امین
۱۱ لا بد آن بنظره تسیخون
۱۲ ما للنساء سوا القبور و حصون
تعلق بامین ۱۳
۱۴ چه چیز است
۱۵ چه چیز است
۱۶ چه چیز است
۱۷ چه چیز است
۱۸ چه چیز است
۱۹ چه چیز است
۲۰ چه چیز است
۲۱ چه چیز است

بیان بیوفائی سستی زنان مگر آنکه از خلق واقف اندانه از خدا آگاه

خَلَيْسَ لِمَخْضُوبِ البَنَانِ يَدِينِ لِغَيْرِكَ مِنْ خَلَاءِهَا سَتَلِينِ عَلَيْكَ شَيْءٌ فِي الصَّدْرِ حِينَ يَمِينِ	لَنْ حَلَفَتْ لَا يَنْقُضُ اللَّأَى عَمْدَهَا وَإِنْ هِيَ أَعْطَتْكَ اللِّئَانَ فَإِنَّهَا تَمْتَعُ بِهَا مَا سَاعَفْتِكَ وَلَا تَكُنْ
---	--

۱۰ خلیس لمخضوب البنان یدین
۱۱ لغیرک من خلایها ستلین
۱۲ علیک شیء فی الصدر حین یمین
۱۳ خلیس لمخضوب
۱۴ لغیرک من خلایها
۱۵ علیک شیء فی الصدر
۱۶ خلیس لمخضوب
۱۷ لغیرک من خلایها
۱۸ علیک شیء فی الصدر
۱۹ خلیس لمخضوب
۲۰ لغیرک من خلایها
۲۱ علیک شیء فی الصدر

اظهار حرمان در عین وصال دم زدن از عطش در میان زلال

وَأَنْتَ ذُو وَلَةٍ فِي الْحَبِّ حَيْرَانِ ظَهَرَ الْبَعِيرُ وَيَسْرِي وَهُوَ ظَمَانِ	قَالَ رَا حَبِيبِكَ دَانٍ مِنْكَ مُقْتَرِبٍ قُلْتُ قَدْ يُحْمَلُ الْمَاءُ الظُّهُورِ عَنِ
--	--

۱۰ وانت ذو وله فی الحب حیران
۱۱ ظهر البعیر و یسری وهو ظمان
۱۲ قال را حبیبک دان منک مقترب
۱۳ قلت قد یحمل الماء الظهر عنی
۱۴ وانت ذو وله
۱۵ ظهر البعیر
۱۶ قال را حبیبک
۱۷ قلت قد یحمل الماء
۱۸ وانت ذو وله
۱۹ ظهر البعیر
۲۰ قال را حبیبک
۲۱ قلت قد یحمل الماء

خطاب صواب حقائق ماب با میرالمؤمنین درین الخطاب

مِنَ الْحَيَوَةِ وَ لَكِنَّ سُنَّةَ الدِّينِ وَلَا الْمَعْرَى وَلَوْ عَاشَرَ إِلَى حِينِ	إِنَّا نَعْرِزُكَ لَا أَنَا نَقَبَةٌ فَلَا الْمَعْرَى بِيَا قِي بَعْدَ مَيْتِهِ
---	--

۱۰ من الحیوة و لکن سنه الدین
۱۱ ولا المعری ولو عاشر الی حین
۱۲ اننا نعزیک لا انا نقبة
۱۳ فلا المعری بیا قی بعد مئته
۱۴ من الحیوة
۱۵ ولا المعری
۱۶ اننا نعزیک
۱۷ فلا المعری
۱۸ من الحیوة
۱۹ ولا المعری
۲۰ اننا نعزیک
۲۱ فلا المعری

نهی از ارتکاب غربت که مؤویست بتفرقه و کربت

۱ یعنی اگر اهل درود ذکر خدا بودندی از نحوست شما زلزله در زمین می افتادی ۲ ورد نوبت ۳ سر پایی روزه ۴ عاشقن ۵ تکرار ۶ اجمال ای صدارت و کاوان ۷ رسی راهب من عین واحد پاک ۸ پس بسیار کم است که برای پیروی بطور کامل نیک گفته شود گردید مگر همچنان میشود و مراد از قلت در اینجا نفی است که در اراده بعضی قاتل مطلب شعر برعکس شود ۹ ای تاخیر دروا ۱۰ ربیعین مرتبه تبارق ثانی ۱۱ فیصل لک سیمان داورج ۱۲ فیما حوالتان طریق شطرنج من الشائیر و طبع فی الامر حرف الال لانه یل علی عدد الاربعة و اصول الفکر اربعة فکیر لفظ فکیر ۱۳ عهد الحق السبأ پیوسته معنی عهد است و اراج در نور ویدن ۱۴ است تانقین افق المشرق و المشرق

يَا قَوْمَ لَا تَرْغَبُوا فِي غُرْبَةٍ أَبَدًا ما غربت إِنَّ الْغُرْبَ غُرْبٌ حَيْثُ مَا كَانَا

شکایت از فسق فاسقان و فجور منافقان

لَوْلَا الَّذِينَ لَهُمْ وَرَدِيقُ مَوْنَا لهم وَأَخْرُونَ لَهُمْ سَرْدٌ يَصُومُونَا هم

تَدَكَّتْ أَرْضُكُمْ مِنْ تَحْتِكُمْ سَحَابًا هم لَا تَكُمُ قَوْمٌ سَوْءٌ مَا تَطِيعُونَا هم

ذقی تاثیر نجوم در اهل حقائق و علوم

أَتَانِي هُدًى دِي يَا الْجُوم یترسانه وَمَا هُوَ مِنْ شَرِّهَا كَابِن در چیزه که از شرخیم خواهد شد ذُنُوبِي لِحَاوِنَ فَا مَا الْجُوم هم فَإِنِّي مِنْ شَرِّهَا أَمِن هم

تحسین فال سعادت مال

تَقَالَ بِهَا تَهْوَى يَكُنْ فَلَقُلْ مَا هم يُقَالَ لِسَيِّئٍ كَانَ إِلَّا أَنْ تَكُونَا هم

دم نهادن از شرف و حسب اظهار علو نسب

نَحْنُ الْكِرَامُ بَنُو الْكِرَام هم وَطِفْنَا فِي الْمَهْدِ يَلْقَى هم إِنَّا إِذَا قَعَدَ اللَّسَام هم عَلَى سَاطِ الْعِرْقَيْنَا هم

معها باسم شریف محمد بروفق حساب امجد

أَلَا خُذْ وَعَدَ مُوسَى مَرَّتَيْنِ هم وَصَخْرَ أَصْلَ الطَّبَائِعِ تَحْتِ ذَيْنِ هم وَسَاةَ حَاِنٍ شَطْرَ نَجْدِهَا هم وَأَدْرَجَ بَيْنَ ذَيْنِ الْمُدْرَجَيْنِ هم فَذَلِكَ اسْمٌ مِنْ يَمُوءُ أَهْ قَلْبِي هم وَقَلْبُ جَمِيعٍ مِّنْ فِي الْخَافِقَيْنِ هم

خطاب بفاطمه برای اطعام مسکینی غم خورده

کہ سوہل آتی بسبب او نزول کردہ

فَاطِمَةُ ذَاتِ الْمَجْدِ وَالْيَقِينِ
 أَمَا تَرَيْنَ الْبَائِسَ الْمُسْكِينِ
 يَدْعُو إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَكِينُ
 كُلُّ أَمْرٍ بِكَيْسِهِ رَهِينٌ
 مَرَعِدَةٌ فِي جَنَّةِ عِلِّيِّينَ
 وَالْبَجِيلُ مَوْقِفٌ حَزِينٌ
 شَرَابُهُ الْحَبِيمُ وَالْفَسِيلُ

يَا بِنْتَ خَيْرِ النَّاسِ أَجْمَعِينَ
 قَدْ قَامَ بِالْبَابِ لَهُ حَنِينٌ
 يُشْكُو إِلَيْنَا جَائِعٌ حَزِينٌ
 وَقَاعِلُ الْخَيْرَاتِ مِنْ يَدَيْنِ
 حَرَمَهَا اللَّهُ عَلَى الضَّعِينِ
 تَهْوِي بِهِ النَّارُ إِلَى سَجِينِ
 يَمُكُّ فِيهِ الدَّهْرُ وَالسِّنِينَ

۱۔ بالکس تحت حاجت
 ۲۔ وید حال شدہ از احتیاج
 ۳۔ و سختی رسیدہ ۱۲
 ۴۔ الحنین شدہ
 ۵۔ انیکار ۱۱
 ۶۔ فروتنی کردن ۱۲
 ۷۔ قولہ جوائع ای ہو برائے
 ۸۔ عزیزین جوائع ہوتے گرنے د
 ۹۔ عزیزین اندر گین ۱۱
 ۱۰۔ ضنین بخیل ۱۱
 ۱۱۔ عنین بالکس عقی
 ۱۲۔ و زرد آبیہ کہ از تن اہل
 ۱۳۔ نار روان شود ۱۱
 ۱۴۔ قولہ یکت الخ اسے یکت
 ۱۵۔ فی مدہ طویلہ ۱۳
 ۱۶۔ جوائع گرسنگی ۱۲
 ۱۷۔ تذکریہ کردن ۱۲
 ۱۸۔ مکتب نگین دید حال ۱۱
 ۱۹۔ فشار زست کاری
 ۲۰۔ اقلال کم کردن
 ۲۱۔ اطم طیباً پزندن
 ۲۲۔ اقلال چشم ۱۲
 ۲۳۔ ہراک پراپے
 ۲۴۔ کردن ۱۲

جواب فاطمہ بروجہ اطاعت بامید بہشت و شفاعت

أَمْرُكَ نَمَّعَ يَا ابْنَ عِمْرٍ وَطَاعَةٌ
 أَرْجُو إِذَا أَشْبَعْتَ ذَا الْجَمَاعَةِ

أَطْعِمُهُ وَلَا أَبَا إِلَى الشَّاعَةِ
 أَنْ أَدْخَلَ الْخُلْدَ وَبِي شَفَاعَةٌ

۱۔ قولہ یکت الخ اسے یکت
 ۲۔ فی مدہ طویلہ ۱۳
 ۳۔ جوائع گرسنگی ۱۲
 ۴۔ تذکریہ کردن ۱۲
 ۵۔ مکتب نگین دید حال ۱۱
 ۶۔ فشار زست کاری
 ۷۔ اقلال کم کردن
 ۸۔ اطم طیباً پزندن
 ۹۔ اقلال چشم ۱۲
 ۱۰۔ ہراک پراپے
 ۱۱۔ کردن ۱۲

شکایت از مشرکان با یدائی عثمان بن مظعون و تهدید
 و تحویف ان قوم مطعون

أَمِنْ تَدَايِرِ قَوْمٍ غَيْرِ مَلْعُونٍ
 أَمِنْ تَدَايِرِ قَوْمٍ زَوْنِي سَفَهٍ
 لَا يَنْتَهُونَ عَنِ الْفَحْشَاءِ مَا أَمَرُوا
 لَا يَزِيدُونَ أَقْلًا إِنْ لَمْ يَخْتَرْهُمْ
 إِنْ يَأْطِئُونَ وَلَا يَخْشَوْنَ مَعْلَنَةً

أَجَبْتُمْ مَكْتَبًا تَبْكِي لِذُخْرُونِ
 يَغْشَوْنَ بِالظُّلْمِ مَنْ يَدْعُو إِلَى الدِّينِ
 وَالغَدْرُ فِيمَ سَبِيلِ غَيْرِ مَأْمُونِ
 إِنَّا عَضَبْنَا الْعُثْمَانَ بْنِ مَطْعُونِ
 طَعْنَا دِرَاكًا وَخَرْنَا غَيْرَ مَرْمُونِ

۱۔ اقلال کم کردن
 ۲۔ اطم طیباً پزندن
 ۳۔ اقلال چشم ۱۲
 ۴۔ ہراک پراپے
 ۵۔ کردن ۱۲

فَسَوْفَ يُخْزِيهِمْ إِنْ لَمْ تَمُتْ عَجَلًا
 أَوْ يَنْتَهُونَ عَنِ الْأَمْرِ الَّذِي دَقُّوا
 وَيَمْنَعُ الضَّيْمَ مَنْ يَرْجُو هَضْمَتَنَا
 وَمُرَهَقَاتٍ كَأَنَّ الْمَلْحَ خَالَطَهَا
 حَتَّى يَفْتَرِ رِجَالٌ لَا حُلُومَ لَهُمْ
 أَوْ يُؤْمِنُوا بِكِتَابٍ مُنْزَلٍ عَجَبٍ
 يَأْتِي بِأَمْرٍ جَدِيدٍ غَيْرِ ذِي عِوَجٍ

سے پس قریب است
 کہ ذلیل و خوار خواهد کرد
 خدا تعالی ایشان را و خواهی
 دید اگر زنده خواهی ماند و
 بزودی بخوابی مرد که سزای
 بد کردار ایشان مطابق بد
 کرداری شان بلا کمی و نقصان
 خواهد شد ۱۲
 زبیران کردن ۱۳
 الامتداد عن الامر ۱۴
 قوله هضمتنا من هضم علم
 حجم ۱۵ ای بی تیغ زبان
 و جفا کرده شده که درست
 ماست ۱۶ العوان

كَيْلًا بِكَيْلٍ جَزَاءُ غَيْرِ مُغْبُورٍ
 فِيهِ وَ يَرْضَوْنَ مِنَّا بَعْدَ اللَّذَائِمِ
 بِكُلِّ مُطْرِدٍ فِي الْكَفِّ مَسْتَوِنٍ
 نَشْفِي بِهِ الدَّاءَ مِنْ هَامِ الْمُجَانِينِ
 بَعْدَ الصَّعُوبَةِ بِالْإِسَاءِ وَاللَّيْنِ
 عَلَى نَبِيِّ كَمُوسَىٰ أَوْ كَذَى التُّونِ
 كَمَا تَبَيَّنَ فِي آيَاتِ يَا سِينِ

تهدید کفار ننگو نسا در بیدار سعادت اشار

قَدْ عَرَفَ الْحَرْبُ الْعَوَانَ أَيْ
 سَخَنَمُ اللَّيْلِ كَأَنِّي جِئْتُ
 مَعِيَ سِلَاحِي وَمَعِيَ حِجَّتِي
 أَقْصَىٰ بِهِ كُلَّ عَدُوِّ عَنِّي

کسیاب من الحروب التي
 قتل فيها امرؤ ۱۲
 بازل دندان بر آورده یعنی
 جوان ۱۳
 همه شب خواهد بیدار بماند
 سخن لاینا اللیل ۱۴
 و بین رگ دل ای عرق
 فی القلب یعنی اکبر و انزا
 القطع مات صاحب ۱۵

بَأْوَلِّ عَاصِمِينَ حَدِيثٌ سِئْتِي
 اسْتَقْبِلُ الْحَرْبَ بِكُلِّ فَنٍ
 وَمِصَارِمٌ يَدُ هَبِّ كُلِّ ضِعْفٍ
 لِثَلِّ هَذَا وَ لَدَتْ نِي أَيْ

تخويف يكي از کفار بتیغ ظفر نگار

سَيْفُ رَسُولِ اللَّهِ فِي يَمِينِي
 وَكُلُّ مَنْ بَارَزَنِي يَجِيئُنِي
 مُحَمَّدًا وَعَنْ سَبِيلِ الدِّينِ

سنة یعنی ای بیاید
 نزد من ۱۲
 زمان فراخ چشم این مجاز
 کم است یعنی اصلانی
 تواند شد ۱۳
 جمع عینا یعنی فراخ
 چشم ۱۴

دَفِي يَسَارِي قَاطِعُ الْوَتِينِ
 أَضْرِبُهُ بِالسَّيْفِ عَنْ قَرِينِي
 هَذَا قَلِيلٌ عَنْ طَلَابِ الْعَيْنِ

تهدید یکی از اشرار بتیغ اشرار

الْيَوْمَ أَبْلُو حَسْبِي وَدِينِي
 بِبِصَارِهِمْ تَحْبِلُهُ يَمِينِي

بِصَارِهِمْ تَحْبِلُهُ يَمِينِي

	عِنْدَ الْإِقَاءِ أَخْبَىٰ بِهِ عَرِيْنِي	
نقش تیغ او کہ مرات قدرت بوہ و چمکہ نصرت دران می نمود		
اَسَدٌ عَلَىٰ اَسَدٍ يَصُوْلُ بِصَارِمٍ	عَضِبَ يَمَانٍ فِي يَمِيْنٍ يَمَانٍ	
خطا در حرب جبل محمد بن حنفيہ عليه صنا و السلام و التحيہ		
اَقْحَمُ فَلَئِنْ تَنَّاكَ الْاَسِنَّةُ	وَ اِنَّ لِلْمَوْتِ عَلَيْكَ جُنَّةً	
خطاب عمر بن عاص در صفين مردم کوفہ لشکر امير المؤمنين		
يَا قَادَةَ الْكُوْفَةِ مِنْ اَهْلِ الْفِتَنِ	يَا قَاتِلِيْ عُمَانَ ذَاكَ الْمُؤْتَمِنِ	
كَفَىٰ بِهَذَا اَحْزَانًا مِنَ الْاَحْزَنِ	اَضْرِبْكُمْ وَلَا اَرَىٰ اَبَا الْحَسَنِ	
جواب اوبا حسن عبارات و ابين استعارات		
اَنَا الْاِمَامُ الْقَرِيْبِي الْمُوْتَمِنِ	اَلْبَا حِدُ الْاَيْلَمُ لَنْتَ كَالْقَطَنِ	
يُوَضِّعُ بِهِيَ السِّيَادَةَ اَهْلُ الْيَمَنِ	مِنْ سَاكِنِي تَجِدُ مِنْ اَهْلِ عَدَنِ	
اَبُوْحَسَنِ فَاَعْلَمَنْ وَاَبُوْحَسَن		
تخويف معاندان و مخالفان دين بعد از قتل حريث غلام معاوية در صفين		
اَلَا اِحْذَرُوْا فِي حَرْبِكُمْ اَبَا الْحَسَنِ	وَلَا تُرَوِّمُوْهُ فَاِنَّ مِنَ الْغَيْبِ	
فَاِنَّهٗ يَدُ قَامٍ دَقَّ الطَّحْنَ	وَلَا يَخْفَا فِي الْهَيَاجِ مِنْ وَهْنِ	
وَقَدْ عَذِي فِي الْبَاسِ فِي وَقْتِ اللَّبَنِ		
خطاب عبدالله بن عباس در زمان بلشکر مرتضیٰ عليهم التحية و الرضوان		

له محفوظه
 دارام بان ميشه
 نمود يعنى مقام
 نمود را و عرين
 ميشه شير را
 ميگويند و هو
 اسد الله الغالب
 فلينذا اطلق على
 مقام لفظ الدين
 ۱۲ اسه حارم
 و غضب بر دو
 يعنى شمشير ان
 ۱۳ بيان اي
 يعنى حقه
 في الام نصري في
 فخارة بلارويه و
 قومه تيفيا و اتمه
 فانقم ۱۲ هـ
 قائم يعنى اشكر
 ۱۲ اليج كفا
 ابرد ۱۲ هـ
 روم قصد کردن
 و جستن ۱۲ هـ
 بين نقصان
 ۱۲ ار راي

أَضْرِبُكُمْ وَلَا أَرَىٰ أَبَا الْحَسَنِ ذَاكَ الَّذِي ظَلَّ إِلَى الدُّنْيَا رَكْبًا

۱۱ له ركون ميل كردن از برف ۱۲
۱۳ اقان در فتنه اقادن

جوابا و با ملح اشارات و افسر عبارات

د مال و عقل رفتن ۱۴
جمع جار و اسید جمع اسد جیب

يَا أَيُّهَا الْمُشْرِكُ يَا مَنِ افْتَتَنَ وَالْمُتَمَتِّي أَنْ يَرَىٰ أَبَا الْحَسَنِ

جمع جافع تروی من المری میراب
شدن ای می بینم خزان را کسب

إِلَىٰ فَأَنْظُرَا إِنَّمَا يَلْقَى الضَّيْبَنَ

المراوی می چرخد یعنی نادانان
خوش و خرم اند و شیران را کز

بیان اعتلای ارباب ضلال و ابتلائی اصحاب کمال

و ترشده از ترنما می یایم یعنی
بپاداران و کمالان خود دنیا پریشان

أَرَىٰ حُمْرًا تُرْعَىٰ وَتَعْلَفُ مَا هَمُّوهُ وَأَسَدًا جِياعًا تَطْبِأُ اللَّهُ هَرَمًا تُرْوَى

سال اند ۱۵ اخترا از رنگ
چشم و خرد چشم ۱۶

وَأَشْرَافَ قَوْمٍ وَيُنَالُونَ قُوَّتَهُمْ قَضَاءٌ لِلْخَلْقِ الْخَلَائِقِ سَابِقٌ

العظیم الخاویه بزرگ شکم ۱۷
عادیه بانگ گنده ۱۸

وَمَنْ عَرَفَ الدَّهْرَ الخَوْنُ وَصَرَفَهُ تَصَبَّرَ لِلْبُلُوَى وَلَمْ يُظْهِرِ الشُّكُوَى

۱۹ امید است که روزی
محبت خود را نه بینی ۲۰

خطاب بفرقه باغیة مشتمل بر تشییع معا و غیره

استاد در پرده شدن ۲۱
تناقض رغبت کردن ۲۲

أَضْرِبُكُمْ وَلَا أَرَىٰ مُعَاوِيَةَ الْأَخُوْرَ العَظِيمَةَ الخَاوِيَةَ

تویه سیم و زرا اند کردن چیزه
و آراستن ناقص و تلبیس کردن

هَوَتْ بِهِ فِي النَّارِ أُمَّ هَاوِيَةَ جَاوِرَةً فِيهَا كِلَابٌ عَاوِيَةَ

۲۳ اخترا بان بهر خویش
چیزه در خزان نگه داشتن

ارشاد بتجمل و شکیبائی و هدایت بطریق دانائی

اخترا ای کتبه ۲۴
مغوه من فاه به نطق و مغوه

كُنْ لِلْمَكَارِهِ بِالْعِزِّاءِ مَقْتَعًا فَلَعَلَّ يَوْمًا لَا تَرَىٰ مَا تَكْرَهُ

مغوه بسیار گو یقال منطبق
مغوه از تقویه یعنی زبان آور

فَقَرَّبْنَا اسْتَرَأْفَتَهُ فَنَنَا قَسَتْ وَكُرْبَنَا اخْتَرْنَا أَلَكِ يَمِ لِسَانَهُ

گردانیدن ۲۵ محمد عبد الحق
: : : : :

وَكُرْبَنَا ابْتَسَمَ الْوَقُورِ مِنَ الْأَذَىٰ وَفَوَادَةٌ مِنْ حَرَّةٍ يَسَاءَدَةٌ

اظهار آثار تحمل فروتنی و منع از انبساط بامردم دینی

أَمْ سَمِعْتُمُ الْكَلِمَةَ أَلْقَيْنَاهَا
 وَإِنِّي لَأَتْرُكُ جِلَّةَ الْمَقَالِ
 إِذَا مَا اجْتَرَمْتُمْ سَفَاةَ السَّفِينَةِ
 فَلَا تَغْتَرِبُوا بِرُؤَاةِ الرِّجَالِ
 فَكَلِمٌ مِّنْ فِتْنَى الْعِجْبِ النَّاطِرِي
 يَنَامُ إِذَا حَضَرَ الْمَكْرَمَاتُ

وَاجْلَمُوا وَاجْلَمُوا بِأَشْبَهُ
 لِأَنَّ لَا أَجَابَ بِمَا أَلْوَى
 عَلَيَّ فَإِنِّي أَنَا إِلَّا سَفِينَةٍ
 وَإِنْ زُخْرَقُوا لَكَ أَوْ مَوَّهُوا
 لَهُ السُّنَّ وَ لَهُ أَوْ جِهَةٍ
 وَعِنْدَ النَّائِيَةِ لِيَسْتَنْبِي

۱ ای از کلمات آورند
 خشم گرمی شوم و بردباری کنم
 د همان لائق من است ۱۲
 ۲ احفاظ بخشم آوردن
 ۳ جل الشی و جلاله عنهما
 معظمه ۱۲ ۴ الاجتر از جڈ
 ای وقتیکه نادانی نادان را
 جواب میدهم و بر جواب
 آیم پس از آن سفیدتری شوم
 چنانکه مبتنی گفته ۵ الا
 لا یجین احد علینا فنجعل
 جیل الجالبینا و بهمین معنی است

هدایت بر عایت یاران محبت شعار در دولت مساعدت روزگار

لَيْسَ الْكِرِيمُ الَّذِي إِذَا نَالَ مَنَزِلَةً
 الْكُرِّيذُ إِذْ لِلْإِخْوَانِ تَكْرِمَةً

أَوْ نَالَ مَا لَا عَلَى إِخْوَانِهِ بَأْهِي
 إِنْ نَالَ فَضْلًا مِنَ السُّلْطَانِ أَوْ حَاكَا

الحدید یقطع بالحدید ۱۲ محمد
 عبدالحق ۳ ردا و باضم
 دیدار و صورت ۱۲ ۴
 زحرفه آراستن ۱۲ ۵

خطا بحضرت مصطفی صلی الله علیه و سلم و اظهار اخلاص صفا

يَا كَرَمَ الْخَلْقِ عَلَى اللَّهِ
 مَحْتَدًا لِمُخْتَارٍ مَّهْمَا أَتَى
 فَاذْدُبْ لَهُ حَيْدَرًا لَا غَيْرَهُ
 تَرَى عِمَادَ الْكُفْرِ مِنْ سَيْفِهِ
 هَلِ الْعِدَى إِلَّا ذَنَابٌ عَوَتْ
 مَسِيحُزْمِ الْجَمْعِ عَلَى عَقْبِهِ

وَالْمُصْطَفَى بِالشَّرَفِ الْبَاهِي
 مِنْ مَّحْدَثٍ مُسْتَفْطَعٍ نَاهِي
 فَلَيْسَ بِالْغَيْرِ وَلَا اللَّاهِي
 مُنْكَسًا بِأَطْلُهُ وَأَاهِي
 مَعَ كُلِّ نَاسٍ نَفْسُهُ سَاهِي
 بِحَيْدَرٍ وَالنَّصْرُ لِلَّهِ

۱ احداث نو آوردن
 ۲ استنطقه لے وجہت
 قطعاً ۱۲ ۳ غیر بالضم حموت
 ۴ تنگیس سرنگون کردن
 ۵ لے از همه مکارم اول
 درجه دین است که بلا عایت
 امور دین مکرر شدن احدی
 توانا ۱۲ ۶

شمر دین اخلاق حمیدانه و صفات پسندیده

إِنَّ الْمَلِكَةَ إِخْلَاقٌ مُطَهَّرَةٌ

فَالِدَيْنِ أَوْلَاهَا وَالْعَقْلُ تَانِيهَا

وَالْعِلْمُ ثَالِثُهَا وَالْحِلْمُ رَابِعُهَا

وَالزُّمَانُ بِهَا وَالصَّبْرُ ثَامِنُهَا

وَالنَّفْسُ تَعْلَمُ إِلَى لَا أَصَادِقَهَا

۱۰ محترس از احترس در حفاظت داشت ای بسیار حفاظت کنندگان نفس خود را بود خوف لغزش خود ۱۲

۱۳ تعلیس بهم گرفتن جامه ۱۲ ۱۳ قوله جانب الخ ای علیحدگی کرد از امور نادانی و لغزش و بیهودگی بغرض پاک کردن پس معبود و مال مال خوبها گردید

۱۴ خفته سخن بیوده گفتن از سمع ۱۳ طیش سبکبار شدن ۱۲

۱۵ راقته الشی ای العجبی ۱۲ ۱۶ ربب الزمان حوادث ۱۷

۱۸ الکوکب الدری الثاقب المضی یعنی روشن ۱۷ تجزع از جزع یعنی بقراری کردن ۱۲

۱۹ قوله کفاح باز ماندن از سوال و طبع نکردن قوله وان ابنت ای اگر ازین غنا و لاطعی نکا دارد و از سوال کردن باز نیاید پس سلطنت تمام روی زمین بهم کافی خواهد شد ۱۲

وَالجُودُ خَامِسُهَا وَالْفَضْلُ سَادِسُهَا

وَالشُّكْرُ سَابِعُهَا وَالذِّیْنُ بِأَقْبَحِهَا

وَلَسْتُ أُرشِدُ إِلَّا حِينَ أَعْصِيهَا

ذکر صفات ارباب کمال و نفوت اصحاب جلال

وَمُحْتَرِسٍ مِنْ نَفْسِهِ خَوْفَ زَلَّةٍ

فَقَلَصَ بَرْدِيَّةً وَأَفْضَى بِقَلْبِهِ

وَحَانَبَ أَسْبَابَ الشَّفَاهَةِ وَالْحَنَاءِ

وَصَانَ عَنِ الْفَحْشَاءِ نَفْسًا كَرِيمَةً

تَرَاهُ إِذَا مَا طَاشَ ذُو الْجَهْلِ وَالصَّامِتِ

لَهُ حِلْمٌ كَهَيْلٍ فِي صِرَاحَةِ حَازِمٍ

يَرُوقُ صَفَاءً الْمَاءِ مِنْهُ يُوَجِّهُهُ

صَبُورًا عَلَى زَيْبِ الزَّمَانِ وَصَبْرًا

لَهُ هَيْبَةٌ تَعْلُو عَلَى كُلِّ هَيْبَةٍ

وَمِنْ فَضْلِهِ يَرُوعُ ذِمَامًا جَارِيَةً

تَكُونُ عَلَيْهِ حُجَّتُهُ مِمَّا هِيَ

إِلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى فَنَالَ الْأَمَانِيَا

عَقَابًا وَتَنْزِيهَا فَأَصْبَحَ مَا لِيَا

أَيْتَ هَيْبَةً إِلَّا أَلْعَلَّ وَالْمَعَالِيَا

حَلِيمًا وَ قَوْمًا صَائِنِ النَّفْسِ دِيَا

وَفِي الْعَيْنِ إِنْ أَبْصَرْتَ ابْصُرْ سَاهِيَا

فَأَصْبَحَ مِنْهُ الْمَاءُ فِي الْوَجْهِ صَافِيَا

كُنُومًا لَا سَرَارَ انْصِبِيرٍ مُدَارِيَا

كَمَا قَدَّ عَلَا الْبَدْرُ النُّجُومَ الدَّارِيَا

وَيَحْفَظُ مِنْهُ الْعَهْدَ إِذْ ظَلَّ رَاعِيَا

۱۰ و محترس من نفس خود خوف زلزله ۱۱ فقلص بر دینه و افضی بقلب ۱۲ و حانب اسباب الشفاهة و الحناء ۱۳ و صان عن الفحشاء نفسا کریمه ۱۴ تراهم اذا ما طاش ذو الجهل و الصامت ۱۵ له حلم کهل فی صراحة حازم ۱۶ یروق صفا الماء منه یوجهه ۱۷ صبوراً علی زیب الزمان و صبراً ۱۸ له هیهة تعلو علی کل هیهة ۱۹ و من فضله یروع ذماماً جاریة

۱۰ تگونی علی حجتی مایا ۱۱ الی البر و التقوی فنال الامانییا ۱۲ عقاباً و تنزیها فاصبح ما لیا ۱۳ ایت هیبة الا العلی و المعالییا ۱۴ حلیماً و قوماً صائنی النفس دیا ۱۵ و فی العین ان ابصرت ابصر ساهییا ۱۶ فاصبح منه الماء فی الوجیه صافییا ۱۷ کنوما لا سرار انصبیر مداریا ۱۸ کما قد علا البدر النجوم الدارییا ۱۹ و یحفظ منه العهد اذ ظل راعیا

مدح فقر مستمند و ارشاد بقناعت خرسند

النَّفْسُ تَجْزَعُ أَنْ تَكُونَ فَقِيرَةً

وَ غِنَى النَّفْسِ هُوَ الْكَفَافُ إِنْ

وَالْفَقْرُ خَيْرٌ مِنْ غِنَى يَطْغِيهَا

فَجَبِيَةٌ مَا فِي الْأَرْضِ لَا يَكْفِيهَا

۱۰ النفس تجزع ان تكون فقيرة ۱۱ و غنى النفس هو الكفاف ان ۱۲ و الفقر خير من غنى يطغيها ۱۳ فجبية ما في الارض لا يكفيها

۱۰ و الفقر خير من غنى يطغيها ۱۱ فجبية ما في الارض لا يكفيها

ترغیب بقناعت که اشرف اوصاف و واسطه علو اشرف است

لَمْ يَخَفْ فِي النَّفْسِ وَالْفَقْرِ فِيهَا
عَلَى النَّفْسِ بِالْمَقْنُونِ وَالْأَلَا
لَيْسَ فِيمَا مَعَكُمْ وَلَا فِي الَّذِي

إِنْ تَجَرَّتْ فَقَلَّ مَا يُجْزِيهَا
كَلَبَتْ مِنْكَ فَوْقَ مَا يَكْفِيهَا
لَمَيَاتٍ مِنْ لَدُنِّي لِمَسْتَحْلِيهَا

إِنَّمَا أَنْتَ طُولُ عُمُرِكَ مَا عِشْرَتِ بِالسَّاعَةِ الَّتِي أَنْتَ فِيهَا

منع نفس از صفا ذمیمة و کذا رانید او از مرتبة بهیمة

إِذَا مَا شِئْتَ أَنْ تَحْيِيَ جَوْحَلُوهُ الْحَيَا

فَلَا تَحْسَدُ وَلَا تَبْخُلُ وَلَا تَحْرَمَنَّ عَلَى الدُّنْيَا

منع از غبار حرص اینک بختن و ابرو پیش هر کس ریختن

إِذَا أَظْهَأَتْكَ أَكْفُ الرِّجَالِ

كَفَنَكَ الْقَنَاعَةَ شِبَعًا وَرِيًّا

فَكُنْ رَجُلًا بِرَجُلِهِ فِي الثَّرِيحِ

وَهَامَةٌ هَمَّتِيهِ فِي الثَّرِيحِ

أَيُّ النَّائِلِ ذِي شُرُودَةٍ

تَرَاةَ لِيَا فِي يَدَيْهِ أَيْتَا

فَإِنْ إِزَاقَةَ مَاءِ الْحَيَوِ

ةَ دُونَ إِزَاقَةَ مَاءِ الْمُحَيَّا

هدایة نفس برضا و تنبیه او باطاعة قضا

لَا تَعْتَبَنَّ عَلَى الْعِبَادِ فَإِنَّمَا

يَأْتِيكَ رِزْقُكَ حِينَ يُؤَدُّنُ فِيمَ

سَبَقَ الْقَضَاؤُ لِيَوْقِيهِ فَكَأَنَّهُ

يَأْتِيكَ خَيْرَ الْوَقْتِ أَوْ تَأْتِيهِ

فَتَقِنَنَّ بِمَوْلَاكَ الْكَرِيمِ فَإِنَّهُ

لِلْعَبْدِ أَرْءَقُ مِنْ أَبِي بَيْتِيهِ

وَأَشْمَعُ غِنَاكَ وَكُنْ لِفَقْرِكَ صَائِنًا

يُضِنِّي حَسَاكَ وَأَنْتَ لَا تَبْدِيهِ

وَأَحْرَبُ نَجِلُ جِسْمِهِ إِعْدَامًا

فَكَأَنَّهُ مِنْ نَفْسِهِ يُخْفِيهِ

تفسیر نفس از دنیا که محل قناست و ترغیب او بقدرت که منزل بقا

۱ ای اصل غنا و فقر
تعلق بنفوس دارد ۱۲ -
۲ ای اگر نفس ثابت
نماند بلکه دمان تجزی و
و شکستگی آمد پس چیز سے
کفایت نخواهد کرد ۱۲ ۳
تقلیل به چیز سے مشغول
داشتن ۱۲ ۴ استظار
شیرین شمردن ۱۲ ۵
الهام تشنه کردن ۱۲ ۶
اکف جمع کف ۱۲ ۷
ری سیراب شدن ۱۲
۸ ای اگر چه در خاک
بلکه در درجه اسفل آن باشد
بیت عالی باید داشت ۱۲
۹ نائل بخشش و ابی
انکار کننده بجنه آلی یعنی
کیسکه بر بخشش دو لکنند
نظر خواهد کرد بران چیزیکه
در دولت اوست هم نظر
خواهد انداخت ۱۲ ۱۰
اراقه ریختن ۱۲ ۱۱
اشاقه اشکارا کردن ۱۲
۱۲ افتناء لاغر و زار
کردن ۱۳
۱۳ بر شریف
انجان و کردن اعلام
افلاس ۱۲
الطنین
الطنین

۱۰ حال آنکه دانسته
 ۱۱ است که سلامتی در
 ترک دنیا و ما فیها است
 ۱۲ تا وی مقیم
 ۱۳ که همانند آن بادشاه
 که غالب بودند تا آنکه
 ساقی جام موت
 ایشان را جام موت
 داد و ذائقه موت
 چشاید ۱۲ قوی
 میکند نه بار در ذهن
 خود ۱۲ حشیش گیه
 ۱۳ بهم جمع بهمی یعنی
 ستوران خرد چون بره
 دیزغال ۱۲ که نه
 نا بخت و خام ۱۲ که
 بیانته باضم حاجت
 بیانات جمع ۱۲ که
 انکت ان تفریب فی
 الارض بقضیب فیوثر
 فیها ۱۲ است بزرگم
 که لے مگردار یک
 قبل مردن خود بین کرده
 مراد از آن اعمال اند ۱۱

النَّفْسُ تَبْكِي عَلَى الدُّنْيَا وَقَدْ عَلِمَتْ
 لَا دَارَ لِلْمَرْءِ بَعْدَ الْمَوْتِ يَسْكُنُهَا
 فَإِنْ بَنَاهَا بِخَيْرٍ طَابَ مَسْكَنُهَا
 وَإِنْ بَنَاهَا بِشَرٍّ خَابَ ثَأْوِنُهَا
 أَيْنَ الْمُلُوكِ الَّتِي كَانَتْ مُسَلِّطَةً
 لِكُلِّ نَفْسٍ وَإِنْ كَانَتْ عَلَى وَحْلِ
 فَالْمَرْءُ يَبْسُطُهَا وَالذَّهْرُ يَقْبِضُهَا
 أَمْوَالُ النَّالِدِ وَوَي الْمِيرَاثِ تَجْمَعُهَا
 كَمْ مِنْ مَدَائِنٍ فِي الْأَفَاقِ قَدْ

أَنَّ السَّلَامَةَ مِنْهَا تَرَكَ مَا فِيهَا
 إِلَّا الَّتِي كَانَتْ قَبْلَ الْمَوْتِ بَانِيهَا
 وَإِنْ بَنَاهَا بِشَرٍّ خَابَ ثَأْوِنُهَا
 حَتَّى سَقَاهَا بِكَأْسِ الْمَوْتِ سَاقِيهَا
 مِنَ الْمُنْتَهَى مَالٌ يَقْوِيهَا
 وَالنَّفْسُ تَنْشُرُهَا وَالْمَوْتُ يُطْوِيهَا
 وَدُورُنَا لِخَرَابِ الدَّهْرِ نَبْنِيهَا
 أَمَسَتْ خَرَابًا وَدَانَ الْمَوْتَ أَهْلِهَا

تخويف نفس بجزایر تهدید و بندش

وَلَوْ أَنَّا إِذَا مِتْنَا تَرَكْنَا
 وَلَكِنَّا إِذَا مِتْنَا بَعِثْنَا

لَكَانَ الْمَوْتُ رَاحَةً كُلِّ حَيٍّ
 وَنَسْأَلُ بَعْدَهُ عَنْ كُلِّ شَيْءٍ

ارز و کردن عدم از غایت محنت و الم

لَيْتَ أُمِّي لَمْ تَلِدْ نِي لَيْتَنِي كُنْتُ صَبِيًّا

لَيْتَنِي كُنْتُ حَشِيشًا أَكَلْتَنِي لَهُمْ نِيًّا

بیا تنگی صد و سینه از مستجاب در گنجینه جقه عد تحمل ناقصا و اهل کینه

وَفِي النَّفْسِ لُبَانَاتٌ
 نَكَّتْ الْأَرْضَ بِالْكَفِّ
 فَهَمَّا تَنْبِتُ الْأَرْضَ

إِذَا ضَاقَ لَهَا صَدْرِي
 وَأَبْدَيْتُ لَهَا سِرِّي
 فَذَاكَ التَّنْبِتُ مِنْ بَدْرِي

شکایت از زمین که زمین را بپوشد و هر که در این دنیا از سابق بترسد

يَا لَوْ كُنَّا فِي حَالِ حَيْثُ
وَكَيْتُ يَوْمَ بَكَيْتُ مِنْهُ فَلَمَّا

وَبَلَاءٍ دَفَعْتُ مِنْهُ إِلَيْهِ
صِرَاتٍ فِي غَيْرِهِ بَكَيْتُ عَلَيْهِ

برای آنکه من نفس بجانب عبادت و تو جبرئیل بقبله سعادت

يَا نَفْسُ قَوْمِي فَقَدْ قَامَ الْوَسْوَی
وَأَمَّا يَا عَيْنِ دُرِّ عَيْنِي الْكُرْبَى

إِنَّ يَتِمُّ النَّاسُ قَدًا وَالْعَرْشِ يَسْرَى
عِنْدَ الصَّبَاحِ يَحْمِلُ الْقَوْمُ السَّيْرَى

استدلال از تکلم بر شرافت و خسانست مژم

مَنْ لَمْ يَكُنْ عُنْصُرًا طَيِّبًا
أَصْلًا لَفَقَّ يَخْفَى وَالْحِكْمَةُ

لَمْ يَخْرُجِ الطَّيِّبُ مِنْ فِيهِ
مِنْ فِعْلِهِ يَعْرِفُ مَا فِيهِ

بیان آنکه حرص تابع حیوسست حرمان که از مسمات است

وَفِي قَبْضِ كَفِّ الطِّفْلِ عِنْدَ لُودِ
وَفِي بَسْطِهَا عِنْدَ الْمَمَاتِ مَوَاعِدُ

دَلِيلٌ عَلَى الْخُرْصِ الْمُرْكَبِ فِي الْحَيِّ
إِلَّا فَانْظُرْ فِي قَدِّ خَرَجَتْ بِأَشْيُ

مَرْثِيَةً سَيِّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

إِلَّا طَرَقَ النَّاعِي بِلَيْسَ قَرَأَنِي
فَكَفَّ لَهُ لَمَّا رَأَيْتُ الْإِنِّي أَنَا
فَحَقَّقْتُ مَا أَشْفَقْتُ مِنْهُ وَتَمَّ بِيَانُ

وَأَرَقَانِي لَمَّا اسْتَمَرَّتْ مِنَّا دِيَا
فَغَيْرَ سَوْوَلِ اللَّهِ أَصْبَحَتْ نَاعِيَا
وَكَانَ خَلِيلِي سَيِّدِي وَجَمَالِيَا

قَوْلَهُ مَا أَتَسَاكَ أَحَبُّ نَاعِيَا
وَكُنْتُ مَعِي أَهْبَطُ مِنَ الْأَرْضِ نَاعِيَا
عَمَلَهُ السَّخِيَّ الْخِيَا

بِي الْعَيْسِ يَوْمًا جَاوَرْتُ وَادِيَا
أَرَى أَثَرًا قَبِي حَدِيثًا وَعَافِيَا
بِأَنَّكَ لَمْ تَكُنْ كَمَا كُنْتَ نَاعِيَا

سنت لیکه عمل او پاکیزه
بست از دهن او سخن پاکیزه
خو اهد بر آمد که قال الله
لقد ساء والذي نبئت ناعیاً
یا لضم شب آمدن از اند
۱۳ ناعی خبر مرگ
دینده ۱۲ - ۱۳ ناعی
بجواب گردانیدر ۱۳
استمال آواز برداشتن
۱۴ شفاق
۱۵ شفا
۱۶ بیال بود از مبلات
۱۷ قوله جمالی بفتح جیم
۱۸ ناعی ناعی زشتی درونی
۱۹ عیس بالکسر
شتران سپید سرخ موی
۲۰ عیس عیسار و احد با
۲۱ مبوط وود آمدن
۲۲ تشطی تشطی تشطی
نظار تشطیاه جمع تشطی
بمعنی یاره از عصا
تشطی الخیل عنده ای
گر خستند سواران از او
۲۳ ضاری در پی پی
دو نده دشکار کن
۲۴ در میان اردو
۲۵ دست طفل دست اسب
۲۶ طرح و حرص آینه
۲۷ شخص اند

مِنَ الْأَسَدِ قَدْ أَحْمَى الْعَرَيْنَ مَحَابَةً
 شَدِيدًا جَرَى الصَّدْرُ نَهْدًا مَصْدَرًا
 لِيَبْكُ رَسُولَ اللَّهِ خَيْلٌ مَخِيْرَةٌ
 لِيَبْكُ رَسُولَ اللَّهِ صَفًا مُقَدَّمًا

تَقَادِي سِبَاعِ الْأَرْضِ مِنْهُ تَقَابِيهَا
 هُوَ اللَّيْتُ مَعْدِيًا عَلَيْهِ وَعَادِيًا
 تُشِيرُ غِيَارًا كَالضَّبَابَةِ كَا بِيَا
 إِذَا كَانَ ضَرْبُ الْهَامِ نَقْضًا تَقَالِيَا

۱۔ قولہ قد احمى من احمى
 المكان جملہ سے لایقرب
 ۲۔ تقادى رہے رہے جتن
 تقاوى فلان من کذا سے
 نخاماد از دوسے عنہ ۱۲۔ ۳۔

۴۔ رعل ینمدالی معالی الامور زہد
 بر فاستن ۱۲۔ ۵۔ مصدر

۶۔ مرد سخت سینہ ۱۲۔ ۷۔
 عادى حملہ کنندہ معدى
 حملہ کردہ شدہ ۱۲۔ ۸۔

۹۔ اغارة سخت دویدن ۱۲۔
 ۱۰۔ کابیا مرتفعا ق ۱۲۔
 ۱۱۔ نقف شکستن سر ۱۲۔

۱۲۔ تقالے سر یکدیگر باز
 جستن ۱۲۔ ۱۳۔ انا للفوز
 لے الی الحرب ۱۲۔ ۱۴۔

۱۵۔ ساک بلند کنندہ ۱۲۔
 ۱۶۔ قولہ جومۃ الہیجاہ
 ای مظهرها ۱۲۔ ۱۷۔ وجیہ

۱۸۔ روی شناس ۱۲۔ ۱۹۔
 ذق خورش دادن مرغ
 چوزہ را بدان ۱۲۔ ۲۰۔

۲۱۔ ایہ دیگر گوی ۱۲۔ ۲۲۔
 اے فمن یكون شہیبا مثلی
 کلیف بی ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۲۔

۲۳۔ ۲۴۔ ۲۵۔

مفاخر بعلاقہ فاطمہ و حسن و حسین بشجاعت بدو و احد حنین

أَنَا لِلْفَخْرِ إِلَيْهَا وَبِنَفْسِي أَبْقِيَهَا
 لَنْ تَرَى فِي حَوْثَةِ الْهَيْجَاءِ رِيفًا شَيْبَهَا
 وَوَلِي الْقُرْبَىٰ إِنْ قَامَ شَرِيفٌ بِنَمِيهَا
 وَوَلِي الْفَخْرِ عَلَى النَّاسِ بَعْرَسِي بِنِيهَا
 لِي مَقَامَاتٌ بِيَدِ رِحِينَ حَارِ النَّاسِ فِيهَا
 وَأَنَا الْحَامِلُ لِلرَّوَايَةِ حَقًّا حَتَّىٰ حَتَمِيهَا
 وَإِذَا أَضْرَمَ حَرْبًا أَحْمَدُ فَمَا مَنِيهَا
 وَأَنَا الْمُسْتَقْبَلُ كَأَسْأَلَةَ الْأَنْفُسِ فِيهَا

فَعَمَّرَ مِنْ سَامِكِ السَّبْعِ مَا قَدَّ حَنِينَهَا
 وَوَلِي السَّبْقَةِ وَالْإِسْلَامِ طِفْلًا وَوَجِيهَا
 زَقْنِي بِالْعِلْمِ زَقَانِيهِ صُرْتُ فَعِيهَا
 ثُمَّ فَخْرِي بِرَسُولِ اللَّهِ إِذْ رَوَّجِيهَا
 وَبِأَحَدٍ وَحْنِي لِي صَوْلَاتٌ تَلِيهَا
 وَأَنَا الْقَاتِلُ عَمْرًا يَوْمَ حَارِ النَّاسِ فِيهَا
 وَإِذَا نَادَى رَسُولُ اللَّهِ تَوَقَّلتِ بِهَا
 هِبَةُ اللَّهِ فَمَنْ مِثْلِي فِي الدُّنْيَا شَيْبَهَا

۱۔ مرد سخت سینہ ۱۲۔ ۲۔
 عادى حملہ کنندہ معدى
 حملہ کردہ شدہ ۱۲۔ ۳۔

۴۔ اغارة سخت دویدن ۱۲۔
 ۵۔ کابیا مرتفعا ق ۱۲۔
 ۶۔ نقف شکستن سر ۱۲۔

۷۔ تقالے سر یکدیگر باز
 جستن ۱۲۔ ۸۔ انا للفوز
 لے الی الحرب ۱۲۔ ۹۔

۱۰۔ ساک بلند کنندہ ۱۲۔
 ۱۱۔ قولہ جومۃ الہیجاہ
 ای مظهرها ۱۲۔ ۱۲۔ وجیہ

۱۳۔ روی شناس ۱۲۔ ۱۴۔
 ذق خورش دادن مرغ
 چوزہ را بدان ۱۲۔ ۱۵۔

۱۶۔ ایہ دیگر گوی ۱۲۔ ۱۷۔
 اے فمن یكون شہیبا مثلی
 کلیف بی ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۲۔

۱۸۔ ۱۹۔ ۲۰۔

دم زد از شجاعت سعادت اثار در وقت قتل یکی از کفار

أَنَا مَدُّ كُنْتُ صَبِيًا
 أَبْطَلُ إِلَّا أَبْطَالَ قَهْرًا
 يَا سِبَاعَ الْبَرِّ يَفِي

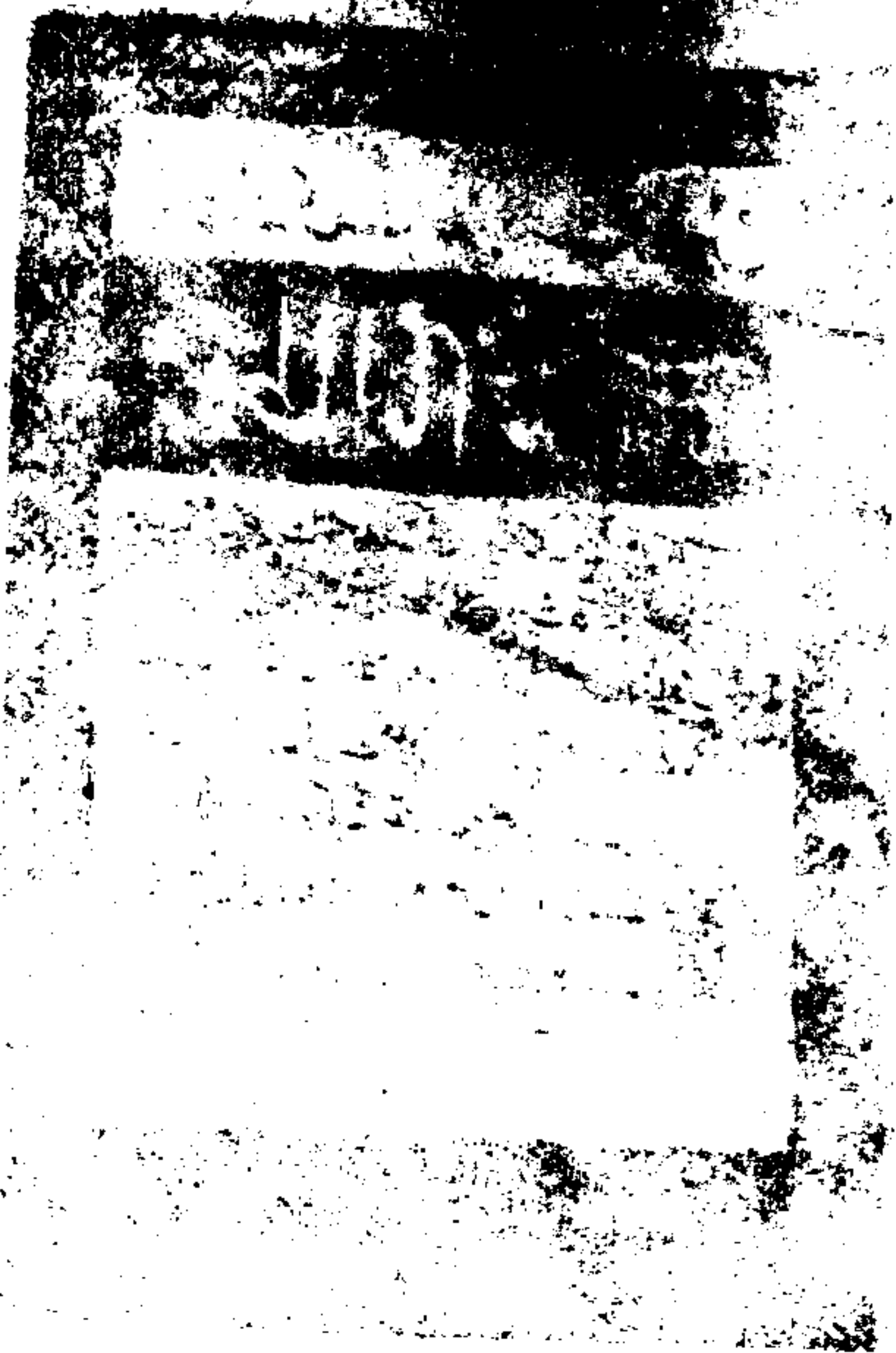
ثَابِتَ الْقَلْبِ جَرِيًا
 ثُمَّ لَا أَفْرَعُ شَيْبًا
 وَكُلِّي ذَا الْجَمْرِيَا

۱۔ کلیف بی ۱۲۔ ۱۳۔ ۱۲۔
 ۲۔ ۳۔ ۴۔

خطاب یکی از اهل عدو بشکر مرتضی از غایه شقاوت

<p>أَخْرَجْتَهُ مِنْ بَيْتِي وَأَرْسَلْتَهُ عَلَيَّ يَا أَيُّهَا الْمُبْتَغَى عَلِيًّا قَدْ كُنْتَ عَن لِقَائِهِ عَزِيًّا وَكَمْ لِلَّهِ مِنْ لُطْفٍ خَفِيٍّ وَكَمْ يُسِرُّ أُنَى مِنْ بَعْدِ عَسِيرٍ وَكَمْ أَمْرٌ تَسَاءَلُ بِهِ صَبَاحًا إِذَا ضَاقَتْ بِكَ الْأَحْوَالُ يَوْمًا تَوَسَّلَ بِالنَّبِيِّ فَكُلَّ خَطْبٍ وَلَا تَجْزَعُ إِذَا مَا نَابَ خَطْبٌ وَبِالْمَوْلَى الْعَلِيِّ أَبِي تَرَابٍ وَبِالْأَطْهَارِ يَا هَلِ الذِّكْرُ حَقًّا</p>	<p>أَلَيْسَهُ أَبْيَضٌ مُشْرِقِيًّا إِنْ أَرَاكَ جَاهِلًا غَبِيًّا هَلُمَّ فَادْنُ هَهُنَا إِلَيَّا يَدَاؤُ خَفَاءَ عَن فَرَمِ الزَّرْكَوِيِّ وَفَرَجِ كَرْبَةَ الْقَلْبِ الشَّيْخِي وَتَاتِيكَ الْمَسْرَّةُ بِالْعَشِي فَتَقُ بِالْوَاحِدِ الْفَرْدِ الْعَلِيِّ يَهْوُونَ إِذَا تَوَسَّلَ بِالنَّبِيِّ فَكَمْ لِلَّهِ مِنْ لُطْفٍ خَفِيٍّ وَبِالنُّورِ الْبَهِيِّ الْفَاطِمِيِّ سُلَالَةَ أَحْمَدَ وَوَلَدِ الْوَصِيِّ</p>
<p>م</p>	
<p>تَعْمَةُ نَثْرُ اللَّالِي مِنْ كَلَامِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّهِ السَّلَامِ بِأَبِ الْمَلِيمِ يَكُونُ الْعِلْمُ رَوْضَةَ الْجَنَّةِ مُصَاحَبَةُ الْأَشْرَارِ رُكُوبُ الْبَحْرِ قَلْبُ الْكِرَامِ حُصُونُ الْكَلَامِ النَّسَةُ الْأَخْبَاتُ مَفْسَدَةُ الدِّينِ</p>	<p>فَهَلَكَةُ الْمَرْءِ حِدَّةُ طَبْعِهِ مَا نَدَامَ مَنْ سَكَتَ مَنَقِبَةُ الْمَرْءِ تَحْتِ لِسَانِهِ بَابُ النَّوْنِ - نُورُ الْمُؤْمِنِ قِيَامُ اللَّيْلِ</p>

۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

وَمَا يَكْفُرُ الْبَشَرُ لِقَوْلِهِمْ قَوْلًا مَّا يَكْفُرُ اللَّهُ وَإِنَّمَا

سند دارمیش

اُردو

دینی احکام پر مشتمل
۳۴۵۶ احادیث نبویہ کا انمول خیرہ
جو انکوئی نبوی لائق ترین دستخط پیش بہا ہوسکتے

حضرت ابو محمد عبداللہ دارمی (متوفی ۲۵۵ھ)
سے نثری تحقیق و تلاش کے بعد منتخب فرمایا گیا
اس سہ لقمہ کی کچھ اصلاحات و اضافات اور اطلاق
مادات کو یکسو بنانے میں انتہائی حلیہ ثابت ہوگا

قیمت آٹھ روپے

محمد سعید سنز باجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خانہ کراچی

چمن محمدی کے سدا بہار پھول

موطائے امام محمد

موطائے امام محمد حضرت امام مالک کی برہنہ بریں کی عمیق تلاش و
تحقیق اور ایک ستارے نما احادیث کا تسلیم شدہ مستند
انتخاب ہے مسائل باحکام، عبادت، دینی فرائض، دنیاوی واجبات
غرضکہ انسانی زندگی سے متعلق ہر مسئلہ پر تمام علماء نے بالاتفاق
موطائے امام محمد کو ایک مستند قدیم صحیفہ تسلیم فرمایا ہے
ایک کالم میں عربی لکھو سرے کالم میں اردو ترجمہ ہے، نیز فقہ حنفی
کی روشنی میں ضروری فوائد و تشریحات کا اضافہ کیا گیا ہے :

قیمت مجلد آٹھ روپے

محمد سعید سنز باجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خانہ کراچی

حضرت آدم علیہ السلام کے ۱۹۵۶ احادیث کے کلمات مغربان

تاریخ اسلام کا منہ

ذہنی تاریخ اسلام ہے جس کے جوڑے حصے ہیں اور
ہر حصے میں عمیق و مستند تاریخ پر مشتمل ہے
۱- صحابہ کرام کے فضائل و مناقب اور ان کی اخلاقی صفات
۲- صحابہ کرام کی روایات و احادیث اور ان کی تفسیر
۳- خلفائے راشدین کی اہم روایات و احادیث اور ان کی تفسیر
۴- صحابہ کرام کی عبادت و حکومت اور ان کی عبادت و حکومت
۵- صحابہ کرام کی عبادت و حکومت اور ان کی عبادت و حکومت
۶- صحابہ کرام کی عبادت و حکومت اور ان کی عبادت و حکومت

محمد سعید سنز باجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خانہ کراچی

قیمت - کس روپے

اگر احادیث رسول پاک سے اپنا ایمان تازہ کرنا ہو

فقہ حنفی کے بانی اور چالیس کروڑ مسلمانان عالم کے مذہبی مقتدا
حضرت امام ابو حنیفہ کے ایمان افروز خسران

مشہد امام عظیم

سے اپنے قلوب میں تازگی اور محبت دینی حاصل کر لینے
مشہد امام عظیم ۵۳۳ متفقہ احادیث نبویہ کا وہ بیش بہا
ذخیرہ ہے جسے ہر دور کے علمائے ملت اسلامیہ پر حضرت امام عظیم
کا احسان عظیم قرار دیتے اس انمول جواہر پارہ کو اسکی شایان
شان پہلی مرتبہ ایک کالم میں عربی اور مقابل کالم میں سلیس
اردو ترجمہ، ضروری فوائد و تشریحات کی تالیف کیا گیا ہے،

قیمت مجلد آٹھ روپے

محمد سعید سنز باجران کتب قرآن محل مولوی مسافر خانہ کراچی